

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ ឬជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សេចក្តីរំលឹកគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ិចទ័ណេ ។

គ្រប់គ្រងឯកសារ (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

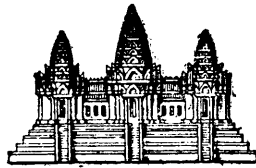
ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

ថតស្កានដោយ
ប៊ុនប្រុស ម៉ាន់ សាន់រ៉ត

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលើសលែក៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចទ័រណ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ិច សារ៉េង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវ៉ានា និងឧបាសិកា យុន សូនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.វ.អ)
- លោក ជីម-ជា និងលោកស្រី រតនី ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ទីផង យឿន (កូន)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេនី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ័ក្ត្រ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់ ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានីនាដ, ចាន់ណា សុធានីនាធា (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូន)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ខួន សេនីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា សេ សុផានី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធឿង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ដុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា វ៉ាន់ លុយ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុវណ្ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.វ.អ)

ព្រះ
ក្រឹត្យប្រតិបត្តិ
និង
សេចក្តីព្រមព្រាងនានាខ្មែរ
អភិបាលប្រតិបត្តិ
បណ្ឌិត បណ្ឌិតនាគ
ស៊ី

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព. ស. ២៥១០

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តល់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនឥទ្ធិពលព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រកដងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation
of the complete collection of "TRIPITAKA" to the Cambodian
Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

ការប្តូរថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាមីរាប់អាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាមីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ ចកវិប្រតិភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយ ពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខ្មែរផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិក ជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រៅដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំង មនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តី ទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ ចេញចំណុះគំនុំគំនួន ដើរតាមពុទ្ធដីការព្រះបរមគ្រូ មិត្តម្បាយមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជាផលិតផលនៃការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និង ប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្កត្តបុស្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ Rev. Muchaku Seikyo

ប្រធានការិយាល័យ Rev. Sinohara Eiichi

អ្នកចាត់ការ Rev. Matunaga Zendo Rev. Arima Jitsujo Rev. Ito Yoshimichi
Rev. Watai Keiichi Rev. Sugiya Yoshizumi Rev. Sigeta Shincyo
Rev. Maeda Risyo Rev. Nakajima Kyoshi Mr. Ei Rokusuke

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！
敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペン（金邊）の仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未嘗有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗り越え、瞋りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大藏經）復刻救援委員会

世話人代表	無着	成恭	世話人	松永	然道	有馬	実成
事務局長	篠原	鋭一		伊藤	佳通	渡井	奎一
				杉谷	義純	茂田	真澄
				前田	利勝	中島	教之
				永	六輔		

Acknowledgment

My dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community.

It gives me a great pleasure to learn that the translation of the " Pali Tripitaka " into Cambodian by the " Tripitaka Commission " of the Buddhist Institute, Phnom Penh has been successfully achieved. The project to translate the Tripitaka was launched in 1930 and took 39 years to complete the whole work only in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but is also an important milestone in the history of publication in Cambodia.

Revival and prosperity of Buddhism in Cambodia is the ardent desire of the Japanese Buddhist Community. It is with this spirit that we have completed this important project and want to present the complete work to the Cambodian Buddhist community. It is a present not only to the Buddhist community in Cambodia but also to the Cambodian people and all the peace loving people in the world.

Cambodia experienced the greatest tragedies of modern times and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount this grief and anger, and to forgive and start working again for world peace.

This great work is a symbol of Japanese Buddhist communities resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and a testimony to the friendship between the people.

Join hands in prayer...
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE

Project Manager: Rev. Seikyo Muchaku

Secretary General: Rev. Eiichi Sinohara

Management Team:

Rev. Zendo Matunage Rev. Jitsujo Arima Rev. Yoshimichi Ito
Rev. Keiichi Watai Rev. Yoshizumi Sugiya Rev. Shincyo Sigeta
Rev. Risyo Maeda Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

អភិធម្មប័ណ្ណ

បដ្ឋាន បញ្ចមភាគ

ស៊ុយ

ព.ស. ២៥១០

អភិធម្មបិដកេ

បដិសន្ធិស្ស បញ្ចមោ ភាគោ

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកតិកំ

បដិច្ចវិវោ

(១) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ... ខន្ធើ ខន្ធើ ។ ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធើ
 បដិច្ច ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ចិត្ត-
 សម្មដានញ្ច រូបំ ខន្ធើ ខន្ធើ បដិច្ច ។

អភិធម្មបិដក

បដាន បញ្ចមភាគ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកតិកៈ

បដិប្បវារៈ

(១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ ... ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 ខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 អាស្រ័យ ខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ... ទ្វេ ខន្ធ ។ ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នំ រូបំ ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធ ។

(៣) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេ-
 តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ វិចិត្តិញ សហគនំ មោហំ បដិច្ច

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា . . . ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា . . . ខន្ធ ២ ។

(៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា

ឧស្សនេសបហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហោ

ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា កជត្តា ច រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធា ខន្ធវ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច
 មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបំ កជត្តារូបំ
 ឧបាទារូបំ ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ... ឧន្ធច្ចសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និស្សនេន បហា
 តព្វហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វិចីកិញ្ញាសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសម្មជ្ជានញ្ច រូបំ ។
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា ...

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

កងខណៈវិនបដិសន្ធិ ខន្ធ ពក្កិ កងត្តារូបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវា នា . . . ខន្ធ ២
វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប កងត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាកូត ១ អាស្រ័យមហា-
កូតចាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយ
ការវា នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះដោយការវា នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវា នា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អា-
ស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយទស្សនៈក្កិ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវា នាក្កិ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវា នា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវា នាក្កិ ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវា នាក្កិ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវា នា . . . គឺ

អភិធម្មបទ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គ

ឧទ្ធច្ចសហកតំ មោហំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធ
ចិត្តសម្មដ្ឋានញ រូបំ ។

(៤) ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ ទេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា វិចីកិត្តាសហកតំ ឯកំ ខន្ធឯ មោហញ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហញ បដិច្ច
ទ្វេ ខន្ធ ។ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ ទេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ បដិច្ច
ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ
វិចីកិត្តាសហកតេ ខន្ធ ច មោហញ បដិច្ច ចិត្តស-
ម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ ទេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច ទេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មោ ... វិចីកិត្តា-
សហកតំ ឯកំ ខន្ធឯ មោហញ បដិច្ច តយោ ខន្ធ
ចិត្តសម្មដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហញ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ពួកសម្បយុត្តិកក្នុងក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយទុដ្ឋចៈ ។

(៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហាៈ
ផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហាៈផង ។ ធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាស អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មហាក្ខត្តិក្តីផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
អាស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហាៈផង ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាសក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនាសផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហាៈផង អាស្រ័យខន្ធ
២ ផង មោហាៈផង . . . ។

វស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហ

(៥) ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហកតំ ឯកំ
 ខន្ធកេ មោហកេ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច
 មោហកេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កត្តិកេ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ... ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធា
 ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចស-
 ហកតេ ខន្ធា ច មោហកេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ច ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហកតំ ឯកំ ខន្ធកេ
 មោហកេ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានកេ រូបំ ។

(៦) និស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 និស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ការម្ម-
 ណាប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធា
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

ស្សនេសបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិរៈ

(៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
 ស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង
 មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ...
 គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធានិច្ចាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ការវិនាផង មហាក្ខត្តិច្ចាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធានិ-
 ច្ចាយ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
 ការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ។

(៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយស្សនៈ អា-
 ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយស្សនៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណាប្បថ្មយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះដោយស្សនៈ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា វិចីកំច្ឆាសហគតោ ខន្ធ បដិច្ច-
 វិចីកំច្ឆាសហគតោ មោហោ ។ ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ច ធម្មា ... អារម្មណាប្បច្ចយា វិចីកំច្ឆា-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ច មោហោ
 ច ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ ច មោហោ ច ។

[៧] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា តីណិ ។ ទស្សនេន សទិសំ វិភជិតតំ ។

[៨] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធ ។

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវា
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ អាស្រ័យ
 ខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះដោយការវាផង អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ . . . ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ខន្ធ ២ ក្តី មោហៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ-
 ប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (ដំណើរ
 នេះ) បណ្ឌិត គប្បីចែក ដូចជាទស្សនៈដែរ ។

(៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវា ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធតាំងឡាយ
 អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៧) ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាគត្តបោត្តកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាគត្តបោត្តកោ ធម្មោ...
 អាវច្ឆណាប្បច្ចយា វិចីកំច្ឆាសហកតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

(៨) យេ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាគត្ត-
 បោត្តកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាគត្តបោត្តកោ
 ធម្មោ ... អាវច្ឆណាប្បច្ចយា ទុទ្ធច្ចសហកតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

(៩) ទស្សនេន បហាគត្តបោត្តកត្ត យេ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាគត្តបោត្តកត្ត ធម្មំ
 បដិច្ច ទស្សនេន បហាគត្តបោត្តកោ ធម្មោ ...
 អាវច្ឆណាប្បច្ចយា វិចីកំច្ឆាសហកតំ ឯកំ ខន្ធភ្ន
 មោហាភ្ន បដិច្ច ឥយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធឆ មោ-
 ហាភ្ន បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

(១០) ភាវនាយ បហាគត្តបោត្តកត្ត យេ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាគត្តបោត្តកត្ត ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាគត្តបោត្តកោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋតិ អា-
 វច្ឆណាប្បច្ចយា ទុទ្ធច្ចសហកតំ ឯកំ ខន្ធភ្ន មោ-
 ហាភ្ន បដិច្ច ឥយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធឆ មោហាភ្ន
 បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិរៈ

(៩៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ព្រោះ ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ត្រកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យរមោហាៈ ដែល ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។

(១០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ត្រកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យរមោហាៈ ដែល ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(១១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាផង . . . ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង រមោហាៈផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង រមោហាៈផង ។

(១២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ ឧទ្ធច្ចៈផង រមោហាៈផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង រមោហាៈផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(១៣) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិ-
បតិប្បច្ចយា ភីណិ ។ ហេតុសទិសា ។ ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ភីណិ ។ ហេតុ-
សទិសា ។ អធិបតិយា មោហោ នតិ ។

(១៤) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច គយោ ខន្ធជា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធជា
ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច គយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។

(១៥) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ ធម្មំ
បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេ-
តុកោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកេ ខន្ធជា មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(១៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបញ្ជានិងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (វារៈនេះ)
 ដូចគ្នានឹងហេតុប្បច្ច័យ ។ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ភាវនា ... (បានដល់ពាក្យបញ្ជានិងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (វារៈនេះ)
 ដូចគ្នានឹងហេតុប្បច្ច័យ ។ មោហៈ មិនមានក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យទេ ។

(១៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយភាវនា ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយភាវនា ... ខន្ធ ២ មហាក្ខត្រូប ៣ អាស្រ័យ
 មហាក្ខត្រូប ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ទុបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខត្រូប
 ទាំងឡាយ ។

(១៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនាផង ...
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មហាក្ខត្រូបទាំងឡាយផង ។

វស្សនេសបហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិពេ

[១៦] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មា ... អនិបតិប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធិ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ទស្សនេន ន ភាវនាយ ។ បេ ។ អនន្តរ-ប្បច្ចយា សមនន្តរ-ប្បច្ចយា ។ អារម្មណសទិសំ ។

[១៧] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ ឃកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធិ ទ្វេ ខន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធិ ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មា ... សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីក៏ញ្ញាសហកតេ ខន្ធិ បដិច្ច មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ច ធម្មា...

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

(១៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាផង ...
 ព្រោះអធិបត្តិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង មហាក្កត្តរូបតាំងឡាយផង ។
 ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ។ បេ ។ ព្រោះអនន្តរុប្បច្ច័យ
 ព្រោះសមនន្តរុប្បច្ច័យ ។ (នាក្សៈនេះ) ដូចគ្នានឹងការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជា-
 តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជា-
 នុរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខុច្ចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី
 ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា
 ក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុណេមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
រូបំ ទ្វេ ខន្ធន្ទ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
វិចិត្តញ្ញាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

(១៨) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
សហជាតប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ទ បដិច្ច ទ្វេ
ខន្ធា ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកេ ខន្ធន្ទ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ . ឧទ្ធក-
សហគតេ ខន្ធន្ទ បដិច្ច មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
រូបំ ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ... សហ-
ជាតប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធន្ទ

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ

ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋាន-

រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-

ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។

(១៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌

ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្ប-

ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា

ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ

ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ

លះដោយការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប

អាស្រ័យខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា មោហៈក្តី

ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធាងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ

ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុ

ត្រូវលះដោយការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុ-

ដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ខន្ធ ២ ក្តី

បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ឧទ្ធច្ចសហ-
កតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ មោហោ ច
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

(១៧) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ឯកំ
ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ
ខន្ធ ... វិចិត្តិញ្ញាសហកតំ ឧទ្ធច្ចសហកតំ មោហំ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កណោ ខន្ធ បដិច្ច
វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ
មហាក្ខតា ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្ត-
សមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសន្តានំ ឯកំ ... ។ នេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... សហ-
ជាតប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហកតំ មោហំ បដិច្ច
សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា ។ សន្តិវត្តំ ។
ហេតុសទិសំ កាតត្វំ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ពក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះ ។

(១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិន
ត្រូវលះដោយការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនា ខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយខន្ធច្នះ រត្ត អាស្រ័យ
ខន្ធាន្តិ ឡាយ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ ខន្ធាន្តិ ឡាយ អាស្រ័យរត្ត
មហាក្ខតរូប ព អាស្រ័យមហាក្ខតរូប ១ ពាហិរូប . . . អាហារស-
មុដ្ឋានរូប . . . ទត្តសមុដ្ឋានរូប . . . មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញ-
សត្វ . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា . . .
ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា . . . ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ពាក្យនេះ
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យដូចជាហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ . . . អញ្ញមញ្ញ-
 ប្បច្ចយា ទិស្សយប្បច្ចយា ឧបទិស្សយប្បច្ចយា បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិទា-
 កប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា វេទ្រិយប្បច្ចយា ឈាន-
 ប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្មយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា អត្តិប្បច្ចយា ទត្តិប្បច្ចយា វិនតប្បច្ចយា
 អវិនតប្បច្ចយា ។

(២១) ហេតុយា សត្តរស អារម្មណោ ឯកា-
 ទស អធិបតិយា នវ អនន្តរេ ឯកាទស សម-
 នន្តរេ ឯកាទស សហជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញ
 ឯកាទស ទិស្សយេ សត្តរស ឧបទិស្សយេ ឯកា-
 ទស បុរេជាតេ ឯកាទស អាសេវនេ ឯកាទស
 កម្មេ សត្តរស វិទាកេ ឯកំ អាហារេ សត្តរស
 វេទ្រិយេ សត្តរស ឈានេ សត្តរស មគ្គេ សត្តរស
 សម្មយុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្តិយា
 សត្តរស ទត្តិយា ឯកាទស វិនតេ ឯកាទស
 អវិនតេ សត្តរស ។

ធម៌ គណេត្តំ ។
 អនុលោមំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទេស្យនៈ អាស្រ័យធម៌

ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទេស្យនៈ . . . ព្រោះអពាមពាប្បច្ច័យ
និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ
កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈា-
នប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ
នត្តិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

(២១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការមណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងបុរេជា-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងកម្ម-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

វស្សនេសហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហេ

[២២] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហេតុ
ខន្ធិ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាសហេតុតោ មោហោ ។

[២៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ឧប្បច្ចសហេតុ ខន្ធិ
បដិច្ច ឧប្បច្ចសហេតុតោ មោហោ ។

[២៤] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តាយា ខន្ធិ ចិត្តស-
ប្បជ្ឈនញ្ច រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធិ អហេតុកប្បវិសន្ធិត្តនេន
ខន្ធិ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធិ ឯកំ បហាតត្វ
បដិច្ច ពាហិរំ ... អហារសប្បដ្ឋានំ ... ឧត្តស-
ប្បដ្ឋានំ ... អសញ្ញសត្តានំ ... ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

[២២] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ។

[២៣] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[២៤] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាហេតុកៈ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... ខន្ធ ២ វត្ថុ
អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធតាំងឡាយ
អាស្រ័យវត្ថុ អាស្រ័យមហាកូតរូប ១ ពាហិរូប ... អាហារសមុដ្ឋាន-
រូប ... ឧត្តសមុដ្ឋានរូប ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៥) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៦) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិ-
កិច្ចាសហកតំ ... ។

(២៧) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ច-
យា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិកិច្ចាសហ-
កតំ ឧទ្ធច្ចុសហកតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធេ បដិច្ច កងត្តារូបំ ខន្ធេ
បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញា-
សត្តានំ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យ ខន្ធាន័ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យ ខន្ធាន័ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែលច្រឡំ ដោយវិចិកិច្ចា . . . ។

(២៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធាន័ឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ កងក្ការូប អាស្រ័យ ខន្ធាន័ឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្នុងខណៈវិនបដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធាន័ឡាយ មហាក្ការូប ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហោ

[២៨] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកា ធម្មំ
 បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធច បហាក្កតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិច្ឆាសហគតេ ខន្ធច មោ-
 ហត្ថា បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៩] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកា នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកា ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកេ ខន្ធច បហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធិច្ចសហគតេ ខន្ធច មោហត្ថា
 បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

[៣០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។ សហជាត-
 សទិសំ ។ នអនន្តរាប្បច្ចយា នសមនន្តរាប្បច្ចយា
 នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា នឧបនិស្សយាប្បច្ចយា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(២៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាកូតរូបតាំងឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង ។

(២៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង មហាកូតរូបតាំងឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយខុទ្ទច្ចៈផង មោហៈផង ។

(៣០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចសហជាតប្បច្ច័យ ។ (ធម៌នោះ ទើបកើតឡើង) ព្រោះនអនន្តរាប្បច្ច័យ នសមន្តរាប្បច្ច័យ នអត្តាមញ្ញាប្បច្ច័យ និងនទបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
 បុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ ទស្សនេន បហាតត្វហេ-
 តុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ... ។ ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា អរូបេ វិចីកិញ្ញាសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច
 វិចីកិញ្ញាសហគតោ មោហោ ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ... អរូបេ វិចីកិញ្ញា-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធរា មោហោ
 ច ន្ទេ ខន្ធ ... ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ។ សង្ខតំ ។ ទស្សនេន សទិសំ តីណិ ។

[៣២] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បវដ្តាន

(៣១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេ-
ជាតប្បដ្ឋយ គឺ អាស្រ័យ ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ក្នុងអរូបភព . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
ក្នុងអរូបភព ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្តី
អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ ខន្ធ ៣
ក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ក្នុងអរូបភព
ខន្ធ ២ . . . ។ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។
សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈ (បាន
ដល់ពាក្យប្តូរ នឹងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

(៣២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហេ

អរូបេ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ
 ខន្ធា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កេ ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិត្តាសហ-
 គតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្កណោ ។ សន្ធិត្តំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ... ។
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នបុរេជាតប្បច្ចយា វិចីកិត្តាសហគតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ
 ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។

(៣ ៣) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ វិចីកិត្តាសហ-
 គតំ ឯកំ ខន្ធា មោហញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្នុងអរូបភព ... ខន្ធ ២ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ ខន្ធ
តាំងឡើយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
ច្រឡំដោយទុដ្ឋច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយ ខន្ធច្ចៈ ក្នុងអរូបភព ។

(៣៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង មោហាៈផង ក្នុងអរូបភព ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច លេវ នស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច លេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មោ ...
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច ខន្ធនេ ច មហាភ្នត
ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហតតេ
ខន្ធនេ ច មោហញ្ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៣៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច លេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នបុរេជាតប្បត្តយា ។ ឥមេបិ ទ្វេ កាតញ្ច ។

(៣៥) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
បុរេជាតប្បត្តយា នអាសេវនប្បត្តយា នកម្មប្បត្តយា
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច ខន្ធនេ បដិច្ច នស្សនេន
បហាតត្វហេតុកកញ្ច ចេតនា ។

(៣៦) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មោ ... នកម្ម-
ប្បត្តយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ខន្ធនេ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 ិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាផង ... គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង មហាកូតរូបតាំងឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 តាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង ។

(៣៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ វាៈតាំង ២ នេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ (ដូចមុន) ។

(៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបច្ចុប្បន្នប្បច្ច័យ នសាសេវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវា ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិពេ

(៣៧) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ
 បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កោ ចេតនា ពាហិវំ ... អាហារសម្មជ្ជានំ ... ឧត្ត-
 សម្មជ្ជានំ ... ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា វិចីកិញ្ញា-
 សហគនំ មោហំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ចេតនា ។
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ច-
 សហគនំ មោហំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ចេតនា ។

(៣៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តេ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តេ ធម្មំ
 បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... វិចី-
 កិញ្ញាសហគេ ខន្ធ ច មោហេព្វ បដិច្ច សម្ម-
 យុត្តកា ចេតនា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

(៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមាន ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយ ការវិនា (អាស្រ័យ) ពាហិវ ... អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧតុសមុជ្ឈាន ... ។

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ... ព្រោះ នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំ ដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ ធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ ការវិនា ... គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំ ដោយទុដ្ឋច្ចៈ ។

(៣៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តកប្បដ្ឋានំ

(៣៧) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកេត្វ ទេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកេត្វ ធម្មំ
បដិច្ច ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នកម្មប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចុសហានតេ ខន្ធច ច មោហេត្វ
បដិច្ច សម្មយុត្តកា ចេតនា ។

(២០) នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
វិទាកប្បច្ចយា ។ បដិសន្ធិ នត្ថិ ។

(២១) ទេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ ។ ចេ ។
នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ ... ឧតុសម្មដ្ឋានំ ...
អសញ្ញសត្តានំ ... ។ នត្រ្រិយប្បច្ចយា ពាហិរំ ...
អាហារសម្មដ្ឋានំ ... ឧតុសម្មដ្ឋានំ ... អសញ្ញ
នំ មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបដីវិត្រ្រិយំ ... នយាន-
ប្បច្ចយា ។ បញ្ជាវិញ្ញាណំ ។ មហាក្ខតា កោតត្វា ។
... នមត្តប្បច្ចយា អហេតុកំ ទេវ នស្សនេន ន
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ឯកំ ។ ... អសញ្ញ-
សត្តានំ ... នសម្មយុត្តប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ។

(៤០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នវិបាកប្បច្ច័យ ។ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។

(៤១) មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ។ ចេ ។
ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួក
អសញ្ញាសត្វ ... ។ ព្រោះនតទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ ... អា-
ហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... រូបជីវិតទ្រិយ អាស្រ័យមហា-
ក្ខតរូបទាំងឡាយ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ។
បញ្ចវិញ្ញាណ ។ មហាក្ខតរូបទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ។ ... ព្រោះ
នមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... របស់ពួក
អសញ្ញាសត្វ ... ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហេ

[២២] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ទស្សនេន បហាតត្វហេ-
 តុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។ ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចីកិច្ឆាសហគតេ ខន្ធធ្វេ
 បដិច្ច វិចីកិច្ឆាសហគតេ មោហោ ។ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា
 អរូបេ វិចីកិច្ឆាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា មោហោ ច ... ទ្វេ ខន្ធា ។

[២៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ភាវនាយ ... តីណិ ។

[២៤] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវិវរៈ

(៤២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ ក្នុងអរូបកត ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវា នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា អាស្រ័យខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិកិច្ចា ក្នុងអរូបកត ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវា នា ក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី មោហៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ក្នុងអរូបកត ... ខន្ធ ២ ។

(៤៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា នា អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា នា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ (ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ) ដោយការវា នា
 ក្នុងអរូបកត ... (ពាក្យបូចានិវិសដ្ឋនា) ពា លើក ។

(៤៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវា នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា នា ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

អរូបេ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ
 បដិច្ច ... ពាហិរំ ... អាហារសម្មដ្ឋានំ ... ឧត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ ... អសុភាសត្តានំ ... ។ នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្តិញ្ញាសហានតំ ហេហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ និស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយា អរូបេ ឧទ្ធច្ចុសហានតំ ហេហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

(២៥) និស្សនេន បហានត្វហេតុកកញ្ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្តិញ្ញាសហានតំ
 ឯកំ ខន្ធា ហេហាញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ បដិច្ច ។

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្នុងអរូបកត អាស្រ័យខន្ធ ២ ... ពាហិរ ...
 អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ក្នុងអរូបកត ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ
 គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះ
 ក្នុងអរូបកត ។

(៤៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្នយ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិកិត្តាផង មោហៈផង ក្នុងអរូបកត អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហ

(២៦) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ដ្ឋតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធាត្ថ មោហាត្ថ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ ខន្ធា
 នោនត្តិប្បច្ចយា នោវិគតប្បច្ចយា ។

(២៧) នហេតុយា តីណិ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអនិបតិយា សត្តរស នអនន្តរេ បញ្ច នសម-
 នន្តរេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នបុរេជានេ តេរស នបន្ទាជានេ សត្តរស នអាសេ-
 វនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិចារេ សត្តរស
 នអាហារេ ឯកំ នសង្ក្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
 នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកា-
 នស នោនត្តិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវិ
 កណោតត្ថំ ។

វស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៤៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ហោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បវ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលប្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ក្នុងអរូបកព . . . ខន្ធ ២ ព្រោះនោ-
នត្តិប្បវ័យ និងនោវិតតប្បវ័យ ។

(៤៧) ក្នុងនហេតុប្បវ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បវ័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បវ័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរប្បវ័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បវ័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បវ័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បវ័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បវ័យ
មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បវ័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេ-
វនប្បវ័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បវ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបា-
កប្បវ័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បវ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រ-
យប្បវ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បវ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បវ័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បវ័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បវ័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងនោនត្តិប្បវ័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បវ័យ
មានវារៈ ៥ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចដ័យៈ ។

អរិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បញ្ញដំ

(២៨) ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាម្មណោ បញ្ច
 ... ន អធិបតិយា សត្តរស ន អនន្តរេ បញ្ច
 ន សមនន្តរេ បញ្ច ន អញ្ញាមញ្ញា បញ្ច ន ឧបនិស្សយេ
 បញ្ច ន បុរេជាតេ តេរស ន បច្ឆាជាតេ សត្តរស
 ន អាសវនេ សត្តរស ន កម្មេ សត្ត នវិចារកេ
 សត្តរស ន សម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកានុស
 វោនត្តិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បញ្ញដំយំ ។

(២៩) ន ហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ តីណិ ...
 អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ សហជាតេ តីណិ
 អញ្ញាមញ្ញា តីណិ និស្សយេ តីណិ ឧបនិស្សយេ
 តីណិ បុរេជាតេ តីណិ អាសវនេ តីណិ កម្មេ
 តីណិ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ វេទ្ធិយេ
 តីណិ ណានេ តីណិ មត្តេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ តីណិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤៨) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងនគុណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនសមនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានីយៈ ។

(៤៩) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងនអនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនស-
 ហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្ម-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនគ្រឿងប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិវោ

វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា តីណិ នត្តិយា តីណិ

វិគតេ តីណិ អវិគតេ តីណិ ។ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

បច្ចុដិយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិវោ សិដ្ឋិតោ ។

សហជានុវិវោ បដិច្ចវិវោសទិសោ ។

បច្ចយវិវោ

[៥០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកតំ ធម្មំ បច្ច-
 យោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ បដិច្ចវិវោសទិសំ ។ ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ ... តីណិ ។ បដិច្ច-
 វិវោសទិសំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយោ នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ ... ឯកំ ។ បដិច្ចវិវោសទិសំ ។ វត្ថុ
 បច្ចយោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិវា:

កងវិប្បយតប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ កងអត្ថប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ កង
នត្ថប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ កងវិតតប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ កងអវិត-
តប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រាកដដូចជាបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចយវិវា:

(៥០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ចយ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិធិវិសជ្ឈនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យនេះ)
ប្រាកដដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា . . . (បានដល់ពាក្យបុព្វានិធិវិសជ្ឈនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យ
នេះ) ប្រាកដដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ (ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ)
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... (បាន
ដល់ពាក្យបុព្វានិធិវិសជ្ឈនា) ១ លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដដូច
បដិច្ចវារៈដែរ ។ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តនំ

(២០) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ច-
 យា និស្សនេន បហាតត្ថហេតុកោ ខន្ធា វិចីកិញ្ញា-
 សហកតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកោ ខន្ធា ។
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ខន្ធា ឧទ្ធច្ចសហកតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកោ ខន្ធា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហា-
 តត្ថហេតុកោ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ច ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា និស្សនេន
 បហាតត្ថហេតុកោ ខន្ធា មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិញ្ញាសហកតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញា រូបំ ។ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ច នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ច ធម្មោ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៥១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាំណឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាំណ-
ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ពួកធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ...
គឺ ខន្ធាំណឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
វត្ថុ ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតរូប ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
ចិត្តសមដានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។
ពួកធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ...

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិវេ

វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធ
មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទុទ្ធច្ចសហ-
កតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ចិត្ត-
សម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

(៥២) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ធម្មោ ...
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធឱ វត្ថុញ្ច
បច្ចយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច ... វិចីក្ខ័ត្តា-
សហកតំ ឯកំ ខន្ធឱ មោហញ្ច បច្ចយា តយោ
ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធ ។
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ និស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ធម្មោ ...
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ ច មហាក្ខតេ
ច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចីក្ខ័ត្តាសហកតេ
ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចុយវិរៈ

គឺ ខន្ធាំនំឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាទា ពឹងផ្អែកនឹង
វត្ថុ ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាកួត ពួកសម្បយុត្តកកនក៏ ចិត្ត-
សមដានរូបក៏ ពឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទទួចៈ ។

(៥២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទាផង ... គឺ ខន្ធភ ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)
នឹងខន្ធ ២ ផង ... ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិ-
កិច្ចាផង មោហាៈផង ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង មោហាៈផង ។ ធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទា
ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទាផង... គឺ ចិត្ត-
សមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាំនំឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង មហាកួតរូបពឹងផ្អែកនឹង ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
ពឹងផ្អែកនឹង ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាំនំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មហាកួតរូបពឹងផ្អែកនឹង ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាំនំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មហាកួតរូបពឹងផ្អែកនឹង ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាំនំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្កា នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្កា ធម្មំ បច្ចុយា ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខទ្ធកា វត្តកា បច្ចុយា
 តយោ ខទ្ធា ទ្វេ ខទ្ធវេ ច វត្តកា បច្ចុយា ទ្វេ ខទ្ធា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ខទ្ធវេ ច មហាក្កតេ
 ច បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហតតំ
 ឯកំ ខទ្ធកា មោហកា បច្ចុយា តយោ ខទ្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានកា រូបំ ។

(៥៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្កា នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្កា ធម្មំ បច្ចុយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចុយា តីណិ ។

(៥៤) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុ-
 យា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អារម្មណប្បច្ចុយា តីណិ ។ បដិច្ចវិវេ អារម្មណ-
 សទ្ធិសា ។ ភាវនាយ ... តីណិ ។ បដិច្ចវិវេសទ្ធិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បវដ្តាន

ពួកធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២
ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាកូតរូប
ទាំងឡាយផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
ច្រឡំដោយវិកិច្ចាផង ខេហៈផង ។

(៥៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាវា ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាវាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ (បានដល់ពាក្យប្បដ្ឋាននិងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

(៥៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ (បានដល់ពាក្យប្បដ្ឋាន និងវិសដ្ឋនា)
៣ លើក ។ (ព្រះនេះ) ប្រាកដដូចការម្មណប្បដ្ឋយ ក្នុង
បដិច្ចព្រះវិជ្ជា ។ ដោយការវាវា ... (បានដល់ពាក្យប្បដ្ឋាន និង
វិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដដូចបដិច្ចព្រះវិជ្ជា ។

វស្សនេន បហាភព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវាហ

លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាភព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាភព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ... លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាភព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 ... ទ្វេ ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធា
 ធកាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយយតនំ
 បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា លេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាភព្វហេតុកោ ខន្ធា ។

(៥៥) លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាភព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាភព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ... អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាភព្វហេតុកោ ខន្ធា វិចីក៏ញ្ញាសហគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកោ ខន្ធា ។ លេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាភព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាភព្វហេតុកោ ធម្មោ ... អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាភព្វហេតុកោ ខន្ធា ឧទ្ធច្ច-
 សហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកោ ខន្ធា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិវៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ...
 ខន្ធ ២ ខន្ធាងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ក-
 វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយ-
 ានៈ ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៥៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ភាវនា ... ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹង
 ផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧច្ឆ័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ច លេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា ...
 អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចីកីញ្ញាសហគតា
 ខន្ធា ច មោហោ ច ។ លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកោ ច លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 នត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ។

[៥៦] ទស្សនេន បហានត្វហេតុកញ្ច លេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 អារម្មណាប្បច្ចយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... វិចី-
 កីញ្ញាសហគតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច មោហញ្ច បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច មោហញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។
 ទស្សនេន បហានត្វហេតុកញ្ច លេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា លេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស . . .
 ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាភ័ក្តិ
 មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា . . . ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយទុច្ចិតក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៥៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .
 ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធពា ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ២ . . .
 ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង
 ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហេ

អារម្មណាប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតេ ខន្ធភ ច វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតោ មោហោ ។ និស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកត្តិកា លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកត្តិកា ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ ច លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វិចីកិច្ឆាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា មោហោ
 ច ទ្វេ ខន្ធភ ច វត្ថុញ្ច ... ។

(៥៧) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកា លេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកា ធម្មំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ
 ខន្ធា ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច មោហោ បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ ខន្ធា ។ ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកត្តិកា លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកត្តិកា ធម្មំ បច្ចយា លេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខុចារ ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធារណ៍ឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខុចារផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធព្យា ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខុចារផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)នឹង ខន្ធ ២ ផង
វត្ថុផង ... ។

(៥៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការ
ម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធព្យា ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង វត្ថុផង ... ខន្ធ ២ ខន្ធព្យា ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
ដែលប្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ... ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

អារម្មណាប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតោ ខន្ធច វត្តំញូ
 បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកកញូ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកកញូ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 នត្វហេតុកោ ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
 ហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណាប្បច្ច-
 យា ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធឱញូ វត្តំញូ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធឱ មោហោ ច ន្ទ ខន្ធឱ ច ... ។

[៥៨] នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 អធិបតិប្បច្ចយា ភីណិ ។ ភាវនាយ ... ភីណិ ។ នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ. បហានត្វហេតុកោ
 ធម្មា ... អធិបតិប្បច្ចយា ឯកំ ។ វត្តំ បច្ចយា នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ខន្ធឱ ។
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធចច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធារណ៍ឡាយ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធចច្ចៈផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនាសផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធចច្ចៈផង វត្ថុផង
 (ពឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ២ ផង ... ។

(៥៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបច្ច័យ និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។
 ដោយការវិនា ... (បានដល់ពាក្យបច្ច័យ និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យ
 បច្ច័យ និងវិសដ្ឋនា) ១ លើក ។ ខន្ធារណ៍ឡាយ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិពេ

ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា
 វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា ។
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កោ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា មហាក្កតេ
 បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាន័ឡាយ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធាន័ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ក្តី ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាន័ឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មដាន-
រូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាខន្ធាន័ឡាយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
បតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាន័ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាខន្ធាន័ឡាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៧) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកោ ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធក្ស វត្តក្ស បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ
 ច ... ។ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា និស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកកោ ខន្ធធ ច មហាក្សតេ ច
 បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ និស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកកញ្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កកោ ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា និស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកកំ ឯកំ ខន្ធក្ស វត្តក្ស បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ ច ... និស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកកោ ខន្ធធ ច មហាក្សតេ ច បច្ចយា
 ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែកនឹង) ខន្ធ ២ ផង . . . ។ ធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាន្តរាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាក្ខត្តច្ឆាយផង ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈភ្នំ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសភ្នំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ ផង . . . ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាន្តរាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង មហាក្ខត្តច្ឆាយផង ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហ

(៦០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អនិបតិប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ឯកំ ខន្ធិញ្ចវត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធិ តីណិ ។ ទស្សនេន សទិសា ។ អនន្តវប្បច្ចយា សមនន្តវប្បច្ចយា ។

(៦១) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជិតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ឯកំ ខន្ធិ បច្ចយា តយោ ខន្ធិ ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជិតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ខន្ធិ បច្ចយា ចិត្តសម្មដានំ រូបំ វិចីកិញ្ចាសហគតោ ខន្ធិ បច្ចយា វិចីកិញ្ចាសហគតោ មោហោ ចិត្តសម្មដានញ្ច រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច ធម្មោ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៦០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង វត្ថុផង (បានដល់ពាក្យបច្ចុប្បន្ននិងវិសដ្ឋនា)
 ៣ លើក ។ (វារៈនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនវារៈដែរ ។ ព្រោះ
 អនន្តរប្បច្ច័យ និងសមនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះស-
 ហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆាភិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបភិ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ភិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនាភិ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ វិចីកិញ្ញាសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ។ សន្និទំ ។ ភីណិ ។
 ទស្សនេន សទិសា ។

(៦២) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ច-
 យា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ វិចីកិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កណោ ខន្ធា បច្ចយា វត្ត
 វត្តំ បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា តយោ
 មហាក្ខតា អសម្មាសត្តានំ ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្ក-
 វិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា . . . វត្តំ បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា ។
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ពក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ពក្កិ មោហៈក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ ពឹង
 ផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា (ពឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ២ ... ។
 ពឹង ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។ សេចក្តី
 បំប្រែញ ។ វារៈ ព ។ (វារៈនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនវារៈដែរ ។

(៦២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ពក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក
 នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយទទួច្ចៈ វត្ថុ ពឹង ផ្អែក
 នឹងពួកខន្ធ កង ខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មហាក្ខត ព
 ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយាតនៈ របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាតនៈ ... ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា

វស្សនេន បហានត្វហេតុក្កត្តិពេ បច្ចយវិពោ

ឧប្បជ្ឈតិ សហាសាតប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា នស្សនេន
 បហានត្វហេតុកា ខន្ធា វិចីកិញ្ញាសហាគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា ភាវ-
 នាយ បហានត្វហេតុកា ខន្ធា ឧទ្ធច្ចសហាគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នស្សនេន
 បហានត្វហេតុកោ ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា
 នស្សនេន បហានត្វហេតុកា ខន្ធា បហានត្វ
 បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិញ្ញាសហាគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ វត្ថុំ
 បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហាគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ។
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច នេវ នស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចុយវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកខ្លួន ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកកន ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ
ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា
ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការនា ... គឺ ពួកខ្លួន ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ពឹង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកកន ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលប្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការនា ... គឺ ពួកខ្លួន ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកកន
ក្តី ចិត្តសមដានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
ពួកខ្លួន ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចាក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចុយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា
 មហាក្កតេ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចុសហា-
 គតំ មោហំ បច្ចុយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ្ច រូបំ វត្ថុំ បច្ចុយា ឧទ្ធច្ចុសហាគតា ខន្ធា ច
 មោហា ច ។

(៦៣) ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ
 ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចុយា ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចុយា ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធា វិចិ-
 កិច្ចាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឯ មោហាញ្ច បច្ចុយា
 តយោ ខន្ធា ។ ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច នេវ
 ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចុយា នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចុយា ឧស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បច្ចុយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិកិច្ចាសហគតេ ខន្ធា ច មោហាញ្ច
 បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិកិច្ចាសហគតេ ខន្ធា
 ច វត្ថុញ្ច បច្ចុយា វិចិកិច្ចាសហគតោ មោហា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្ត-
សមុជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកកនក្កី ចិត្តសមុជាន-
រូបក្កី ពឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពួកខន្ធ ដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្កី មោហាៈក្កី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៦៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហាៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាត-
ប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហាៈផង មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិក្ខា ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង វត្ថុផង ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ លេវ វស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា វស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច លេវ វស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច ធម្មា ឧប្បវ្មត្តិ
 សហជាតប្បច្ចយា វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្តកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ...
 វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ខន្ធា ច បហាតត្វ
 ច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិត្តាសហាតតំ ឯកំ
 ខន្ធកា មោហកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋា-
 នកា រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ... វិចីកិត្តាសហាតតំ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្តកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា មោហោ ច ទ្វេ
 ខន្ធា ច វត្តកា បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា មោហោ ច ។

(៦៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ លេវ
 វស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មា ឧប្ប-
 វ្មត្តិ សហជាតប្បច្ចយា តីណិ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី តាំងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 សហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តាំង
 ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ពួកមហា-
 ភូតផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំ
 ដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី
 តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ក្តី
 មោហៈក្តី តាំងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

(៦៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស តាំងផ្អែកនឹង

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ (បានដល់ពាក្យប្បច្ឆាននិងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

(៦៥) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា
 បុរេជាតប្បច្ចយា អាសវនប្បច្ចយា កេត្តប្បច្ចយា វិចា-
 កប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា វេទ្រិយប្បច្ចយា ឈា-
 នប្បច្ចយា មក្កប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា ... ។

(៦៦) ... វិប្បយុត្តប្បច្ចយា នស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ខន្ធ
 ខន្ធា ។ បេ ។ ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកេ ខន្ធា បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិត្តក្ខន្ធសហគតេ ខន្ធា បច្ចយា
 មោហោ ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ មោហោ វត្ថុំ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ។ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ នស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
អពាមពាប្បច័យ និស្សយប្បច័យ ទុបនិស្សយប្បច័យ បុរេជាតប្បច័យ
អាសេវនប្បច័យ កម្មប្បច័យ វិបាកប្បច័យ អាហារប្បច័យ ឥន្ទ្រិយ-
ប្បច័យ ឈានប្បច័យ មគ្គប្បច័យ និងសម្បយុត្តប្បច័យ ... ។

(៦៦) ... គឺ ខន្ធភ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច័យ (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធល ។ បេ ។ ពួក
ខន្ធទ (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច័យ គឺ ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធទ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ (ពឹងផ្អែកនឹង)ពួកខន្ធទ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច័យ មោហៈក្តី ចិត្តសមដានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងពួក
ខន្ធទ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា មោហៈ (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច័យ ចិត្តសមដានរូប (ពឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធទ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា
ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំពេ បច្ចយវាពេ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ។ មេ ។
 ខន្ធោ វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិចីកិត្តាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធោ មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធោ ... ខន្ធោ ច មោហោ ច វត្ថុំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។

(៦៧) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... តីណិ ។
 ទស្សនេន សទិសា ។

(៦៨) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ...
 ខន្ធោ វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិចីកិត្តាសហគតំ មោហំ ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ

ភី ខន្ធ ព កី ចិត្តសមុជានរូបកី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ។ បេ ។ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុជានរូប (ពឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ខន្ធ ព កី មោហៈកី ចិត្តសមុជានរូបកី ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតា ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធកី មោហៈ
កី (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុជានរូប ពឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(៦៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ... (បាទដល់ពាក្យបុព្វ
និងវិសដ្ឋនា) ព លើក ។ (វារៈនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនវារៈដែរ ។

(៦៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ភី ខន្ធ ព កី ចិត្តសមុជានរូបកី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ (ពឹងផ្អែក)
នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុជានរូប (ពឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ
ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 មោហំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុណោ ខន្ធិ បច្ចយា
 វត្តំ វត្តំ បច្ចយា ខន្ធិ ខន្ធិ វត្តំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វត្តំ
 ខន្ធិ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ឯកំ មហាក្កតំ បច្ចយា
 តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ខន្ធិ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។
 លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វត្តំ បច្ចយា នស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ ខន្ធិ វត្តំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញា-
 សហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកោ ខន្ធិ វត្តំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ... វត្តំ បច្ចយា ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធិ វត្តំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្ប-
 យុត្តកោ ខន្ធិ វត្តំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹងផ្អែកនឹងមោហា: ដែលប្រឡំដោយទទួច: (តឹង
 ផ្អែក)នឹងមោហា: ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្មយ វត្ថុ តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ កង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកខន្ធ (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ
 ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្មយ វត្ថុ (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្មយ
 មហាកូត ៣ តឹងផ្អែកនឹងមហាកូត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹងផ្អែកនឹង
 ពួកមហាកូត កងតារូប និងទបាទារូប (តឹងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះ
 វិប្បយុត្តប្បថ្មយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹង
 ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវេនា ... ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្មយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្មយ
 ពួកសម្បយុត្តកកន្ធ តឹងផ្អែកនឹងមោហា: ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា (តឹង
 ផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្មយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវេនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវេនា ... គឺ ពួកខន្ធ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវេនា តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ (តឹងផ្អែក)នឹង
 វត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្មយ ពួកសម្បយុត្តកកន្ធ តឹងផ្អែកនឹងមោហា:
 ដែលប្រឡំដោយទទួច: (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្មយ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហ

លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តំ
 ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ច
 លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ច
 ធម្មា ... វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា
 ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា
 វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ខន្ធា វត្ថុំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ មោហំ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតា ខន្ធា
 ច មោហោ ច វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ លេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ច លេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ច ធម្មា ... វត្ថុំ
 បច្ចយា ភាវនាយ ។ បេ ។ ទស្សនេន សទិសំ ។

(២៧) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តញ្ច លេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មា ...

ទស្សនៈនៃ បហាតត្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចុយវារៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាស . . . គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាកត្ត ពួកខន្ធ
ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ័យ ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែកនឹង
ពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ័យ ពួកសម្បយុត្តកកន្តក្តី ចិត្តសមដានរូបក្តី
ពឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុថា ពួកខន្ធ (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ
ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ័យ ចិត្តសមដានរូប (ពឹងផ្អែក)នឹងមោហាៈ ព្រោះវិប្ប-
យុត្តប្បថ័យ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុថា មោហាៈក្តី ពឹងផ្អែក
នឹងវត្ថុ (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស . . . ដោយការវិនាស ពឹង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ លេ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនៈដែរ ។

(៦៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធភ្នា
 វត្តា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ...
 វត្តំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតំ ឯកំ ខន្ធភ្នា
 មោហាញ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... វត្តំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ នស្សនេន បហានត្វហេតុកញ្ច
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុ-
 កោ ធម្មា ... នស្សនេន បហានត្វហេតុកេ ខន្ធា
 ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតេ ខន្ធា ច មោ-
 ហាញ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា ច មោហាញ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតេ ខន្ធា ច វត្តា
 បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតោ មោហោ វត្តំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ។ នស្សនេន បហានត្វហេតុកញ្ច នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ច នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច
 ធម្មា ... នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធភ្នា វត្តា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ ព័ន្ធដង្កកនឹង ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 វត្ថុផង ខន្ធ ២... (ព័ន្ធដង្កក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ ព័ន្ធ
 ដង្កកនឹង ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង ខន្ធ ២...
 (ព័ន្ធដង្កក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ព័ន្ធដង្កកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ចិត្តស-
 ម្មានរូប ព័ន្ធដង្កកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 ពួកមហាក្ខតផង (ព័ន្ធដង្កក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តស-
 ម្មានរូប ព័ន្ធដង្កកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង
 (ព័ន្ធដង្កក)នឹងពួកខន្ធផង មោហៈផង ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ព័ន្ធដង្កកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
 ផង វត្ថុផង (ព័ន្ធដង្កក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ព័ន្ធដង្កកនឹងធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ព័ន្ធដង្កកនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២...

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវាពេ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធច ច មហាក្ខតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិ-
 កិច្ចាសហគតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុកា មោហកា បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានកា រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ច ...
 ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា
 ច មោហកា វិប្បយុត្តបច្ចយា វិចិកិច្ចាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា មោហា
 ច ទ្វេ ខន្ធា ច ... វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ កាវ-
 ឈាយ ... តិណិ ។ ទស្សនេន សទិសា ។ ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ... អត្ថប្បច្ចយា និត្ថប្បច្ចយា
 វិភតប្បច្ចយា អវិភតប្បច្ចយា ។

(៧០) ហេតុយា សត្តាស អារម្មណោ សត្តាស
 អនិបតិយា សត្តាស អនន្តរេ សត្តាស សម-
 នន្តរេ សត្តាស សហរិកេ សត្តាស អញ្ញាមញ្ញោ
 សត្តាស និស្សយេ សត្តាស ឧបនិស្សយេ សត្តាស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង ពួកមហាកូតផង ពួកខន្ធ (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី (ពឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិក្ខាផង វត្ថុផង មោហៈផង នឹងខន្ធ ២ ផង . . . ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធផង មោ-
 ហៈផង ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធភក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង វត្ថុផង . . . នឹងខន្ធ ២ ផង . . . ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ដោយការនា . . . (បានដល់ពាក្យ
 បុព្វានិវិសធានា) ៣ លើក ។ (វារៈទាំងនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សន-
 វារៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ព្រោះអត្ថិប្បច្ច័យ
 នតិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

- (៧០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ១៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ១៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ១៧ ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិស្សៈ
- យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បវដ្តានំ

បុរោហិតេ សត្តរស អាសារនេ សត្តរស កក្កេ សត្តរស
 វិហាកេ ឯកំ អាហារេ សត្តរស វ័ជ្ជិយេ សត្តរស
 ណានេ សត្តរស មន្តេ សត្តរស សម្បយុត្តេ សត្ត-
 រស វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្តិយា សត្តរស ធិតិយា
 សត្តរស វិគតេ សត្តរស អវិគតេ សត្តរស ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុណោមំ ។

(៧០) ទស្សនេន បហាតត្ថុហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថុហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិត្តាសហគតេ
 ខន្ធភ បច្ចយា វិចីកិត្តាសហគតោ មោហោ ។

(៧២) ភាវនាយ បហាតត្ថុហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថុហេតុកោ
 ធម្មោ . . ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធភ បច្ចយា ឧទ្ធច្ចស-
 ហគតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

កងបុរេជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 កងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង
 អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កង
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងសម្ម-
 យុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងអត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ កងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ កងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត ត្រូវរាប់
 យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៧១) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា ព័ន្ធដែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែល
 ប្រឡំដោយវិចិក្ខា ព័ន្ធដែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ។

(៧២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា ព័ន្ធដែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនា . . . គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយខន្ធច្នះ ព័ន្ធដែកនឹងពួកខន្ធ
 ដែលប្រឡំដោយខន្ធច្នះ ។

វស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចុប្បន្នហេ

[៧៣] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ... អហេតុកំ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុប្បាទនា រូបំ អហេ-
 តុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ... ។ បរិបុណ្ណំ ។ បក្ខាយ-
 តនំ បច្ចុយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចុយា
 កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចុយា អហេតុកោ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ខន្ធ វត្ថុំ បច្ចុយា
 វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៧៤] ទស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តំ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ
 បច្ចុយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ... វិចីកិញ្ញាសហគតោ ខន្ធ ច
 វត្ថុកំ បច្ចុយា វិចីកិញ្ញាសហគតោ មោហោ ។

[៧៥] ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តំ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ
 បច្ចុយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 នត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចុយា

ទស្សនេន បហេតុពូហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៧៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធភ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋាន-រូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាអហេតុកៈ ក្នុងអហេតុ-កប្បដិសន្ធិគុណៈ . . . ។ បរិបូណ៌ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹង ចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាតនៈ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយខន្ធច្បះ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(៧៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . . គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខាផង វត្ថុផង ។

(៧៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ក្រោនៈហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធច វត្តញ្ច បច្ចយា ឧទ្ធច្ចុ-
សហគតោ មោហោ ។

[៧៦] ទស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្មណប្បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
នត្វហេតុកេ ខន្ធច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

[៧៧] ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកេ ខន្ធច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

[៧៨] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... នេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកេ ខន្ធច បច្ចយា ចិត្តស-
ម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ ទស្សនេន ន ភា-
វនាយ បហានត្វហេតុកេ ខន្ធច បច្ចយា កេជត្តា-
រូបំ ខន្ធច បច្ចយា វត្ត ឯកំ មហាន្តំ ...
ពាហិរំ ... អាហារសម្មដ្ឋានំ ... ឧត្តសម្មដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

(៧៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមណ្ឌប្បវ័យ គឺ ចិត្តសម្បជាន-
រូប តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ចិត្តសម្បជានរូប
តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។

(៧៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ចិត្តសម្បជានរូប តឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា កដក្ការូប តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា កងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ
តឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ មហាក្ខត ១ . . . ពាហិវ ៧ . . . អាហារស-
ម្បជាន . . . ទុត្តសម្បជាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

ទស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហេ

(៧៧) ទស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកត្តិកេ ធម្មោ . . . ទស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តិ-
 កេ ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 វិចីកិត្តាសហកតេ ខន្ធទេ ច មោហញ្ច បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៧៨) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុ-
 កត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នការម្មណាប្បច្ចយា ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកត្តិកេ ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចុសហកតេ ខន្ធទេ ច មោហញ្ច
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៧៩) ទស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ច-
 យា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នអធិបតិប្បច្ចយា ។ សហជានតសទិសំ ។ នអនន្ត-
 រវ្បច្ចយា នសមនន្តវ្បច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញវ្បច្ចយា

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវិវៈ

(៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . . គឺ ចិត្តសមុជានុរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុជានុរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិយាផង មោហៈផង ។

(៨០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុជានុរូប តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំ ដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ។

(៨១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបត្តិប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះនអន្តរាប្បច្ច័យ នសមន្តរាប្បច្ច័យ នអញ្ញាប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជាតប្បច្ចយា ។ បដិច្ច-
ការេ បច្ចនីយសទិសំ ។ តេស បញ្ញា និដ្ឋានំ ។
នបញ្ញាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា ។

(៨២) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នកក្ខប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ
បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ។

(៨៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកក្ខ-
ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ។

(៨៤) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកក្ខប្បច្ចយា
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ
បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកា ចេតនា ពាហិវំ ... អាហារសម្មជ្ជានំ ...
ឧត្តសម្មជ្ជានំ ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

នទបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរោជាតប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នា
នឹងបច្ចុន័យៈ ក្នុងបដិច្ចវារៈវែរ ។ បញ្ហា ១៣ មិនផ្សេងគ្នាទេ ។
ព្រោះនបច្ចុន័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៨២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(៨៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែក
នឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។

(៨៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ
គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពាហិរ . . . អាហារស-
មុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិពេ

នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នកម្មប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកា ចេតនា វិចីកំញាសហាគតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ចេតនា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកា ចេតនា ឧទ្ធច្ចសហាគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

(៨៥) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 និស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធច វត្ថុត្តំ បច្ច-
 យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ចេតនា វិចី-
 កំញាសហាគតេ ខន្ធច មោហត្តំ បច្ចយា សម្ប-
 យុត្តកា ចេតនា ។

(៨៦) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ច-
 យា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចុយវារៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ សម្បយុត្តកចេតនា ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ... គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ សម្បយុត្តកចេតនា ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយទុទ្ធច្ចៈ ។

(៨៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ចេតនា
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង សម្បយុត្តកចេតនា ពឹង
 ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង ។

(៨៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង

អរិយធម៌ជំពូក អនុលោមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

នេកម្មប្បវត្តយា ភាវនាយ បហានត្វហេតុកេ ខន្ធធ្វេ
ច វត្តញ្ចា បច្ចយា ភាវនាយ បហានត្វហេតុកា
ចេតនា ឧទ្ធច្ចុសហានេត ខន្ធធ្វេ ច មោហញ្ចា បច្ចយា
សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

(៨៧) ទស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
យា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នវិចារកម្មប្បវត្តយា ។ បរិបុណ្ណំ ។ បដិសន្ធិ នត្តិ ។
... នអាហារវប្បវត្តយា ពាហិរំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសត្តានំ ... ។ ... នត្រ័យប្បវត្តយា ពា-
ហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសត្តានំ មហាក្កតេ បច្ចយា រូបដីត្រ័យំ ។
... នឈានប្បវត្តយា បញ្ចវិញ្ញាណសហានតំ ឯកំ
ខន្ធធ្វេ ... ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុ-
ដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។ ... នមត្តប្បវត្តយា
អហេតុកំ ឯកំ ... នសម្បយុត្តប្បវត្តយា នវិប្បយុត្ត-
ប្បវត្តយា ។ បដិច្ចវាវប្បវត្តនីយេ នវិប្បយុត្តសទិសំ
និទ្ទានំ ។ ឯកាទស ។ នោនត្តិប្បវត្តយា នោវិក-
តប្បវត្តយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង វត្ថុផង
សម្បយុត្តកចេតនា តាំងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង
មោហៈផង ។

(៨៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តាំងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នវិបាកប្បច្ច័យ ។ បរិបូណ៌ ។ បដិសន្ធិមិនមានទេ ។ ... ព្រោះ
នអាហារប្បច្ច័យ ពាហិរ ... ឧតុសមុជាន ... របស់ពួកអសញ្ញា
សត្វ ... ។ ... ព្រោះនតន្រ្ទិយប្បច្ច័យ ពាហិរ ... អាហារ-
សមុជាន ... ឧតុសមុជាន... រូបជីវិតន្រ្ទិយ តាំងផ្អែកនឹងពួកមហា-
ក្ខត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ... ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ខន្ធ ១
ដែលប្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ ... ពាហិរ ... អាហារសមុជាន...
ឧតុសមុជាន ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ ... ព្រោះ
នមគ្គប្បច្ច័យ (ខន្ធ) ១ ជាអហេតុកៈ ... ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ពាក្យនេះ មិនផ្សេងគ្នាទេ ដូចគ្នានឹងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារប្បច្ច័យនេះដែរ ។ មានវារៈ ១១ ។ ព្រោះ
នោនតិប្បច្ច័យ និងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

វស្សានៃ បហាវត្តហេតុកត្តិកេ បច្ចយវិហេ

(៧៦) នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណោ បញ្ច
 នអធិបតីយា សត្តរស នអនន្តរេ បញ្ច នសម-
 នន្តរេ បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នបុរេជានេ តេរស នបច្ឆាជានេ សត្តរស នអាសេ-
 វនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិហារេកេ សត្តរស
 នអាហារេ ឯកំ នសង្ក្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
 នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកា-
 នស នោនត្តិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 គណេតត្ថំ ។

បច្ចនីយំ ។

(៧៧) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតីយា សត្តរស នអនន្តរេ បញ្ច នសម-
 នន្តរេ បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នបុរេជានេ តេរស នបច្ឆាជានេ សត្តរស នអា-
 សេវនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិហារេកេ សត្តរស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៨៨) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
 នការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនានតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(៨៩) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចន្តំ

នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកានុស លោនត្តិ-
យា បញ្ច លោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ គណោតត្បំ ។

អនុលោមប្បច្ចន្តយំ ។

(៧០) នហេតុប្បដ្ឋយា អាវម្មណោ បញ្ច ...

អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហវារេ បញ្ច

អនាមត្តោ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ទុបនិស្សយេ បញ្ច

បុរេវារេ បញ្ច អាសេវនេ បញ្ច កក្កេ បញ្ច វិចា-

កេ ឯកំ អាហារេ បញ្ច ភ្នំន្តិយេ បញ្ច ណារេ

បញ្ច បត្តេ បញ្ច សម្បយុត្តេ បញ្ច វិប្បយុត្តេ បញ្ច

អត្តិយា បញ្ច នត្តិយា បញ្ច វិតតេ បញ្ច អវិតតេ

បញ្ច ។ ឯវំ គណោតត្បំ ។

បច្ចន្តយានុលោមំ ។

បច្ចយវិកេ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយវិកេ បច្ចយវិកេសទិសោ ។

អភិធម្មចំណែក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនិសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១១
ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋាយៈ ។

(៧០) ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ...

ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
ក្នុងកមប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអា-
ហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឈាន-
ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្ប-
ដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ឆន្ទិយានុលោម ។

ចប់ បច្ឆយវារៈ (តែប៉ុណ្ណោះ) ។

និស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ឆយវារៈដែរ ។

សំសង្ខារីវោ

(៧០) ទស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
 សង្ខារំ ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ទុច្ចុដ្ឋតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
 សំសង្ខារំ តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ សំសង្ខារំ ទ្វេ ខន្ធ ។

(៧២) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
 សង្ខារំ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ភាវ-
 នាយ បហានត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារំ តយោ
 ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ សំសង្ខារំ ទ្វេ ខន្ធ ។

(៧៣) ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ខារំ ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ទេវំ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារំ តយោ
 ខន្ធ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ ទេវំ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ខារំ ទស្ស-
 នេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... វិចីកិច្ឆាសហ-
 កតំ មោហំ សំសង្ខារំ សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ ទេវំ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
 សង្ខារំ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ទុច្ចុដ្ឋ-
 សហកតំ មោហំ សំសង្ខារំ សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។

សំណួរដ៏ល្អៗ:

(៧១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

(៧២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

(៧៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហា: ដែលច្រឡំ ដោយវិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ ការវិនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហា: ដែលច្រឡំ ដោយទុដ្ឋច្ច: ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

(៧៤) និស្សនេន បហានត្វហេតុកកញ្ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ
សំសដ្ឋោ និស្សនេន បហានត្វហេតុកកញ្ច ធម្មោ ...
វិចីកិត្តាសហគតំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច មោហញ្ច សំសដ្ឋា
តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ ខន្ធា ។

(៧៥) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកញ្ច នេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ សំ-
សដ្ឋោ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកញ្ច ធម្មោ ...
ឧទ្ធកុសហគតំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច មោហញ្ច សំសដ្ឋា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(៧៦) និស្សនេន បហានត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ សំ-
សដ្ឋោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកកញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា និស្ស-
នេន បហានត្វហេតុកកញ្ច ឯកំ ខន្ធកំ សំសដ្ឋា តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។ និស្សនេន បហានត្វហេតុកកញ្ច
ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកកញ្ច ធម្មោ ... វិចីកិត្តាសហគតេ
ខន្ធា សំសដ្ឋោ វិចីកិត្តាសហគតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . . គឺ
 ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតាផង មោហៈផង . . .
 ខន្ធ ២ ។

(៧៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . . ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
 នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទុដ្ឋច្ចៈផង មោហៈផង ខន្ធ ២ . . . ។

(៧៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ គឺ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតា ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតា ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ សំសដ្ឋារិកេ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ទស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វិចិ-
កិច្ចាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា
មោហោ ច ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ... តីណិ ។

[៧៧] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... នេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ សំសដ្ឋា ទ្វេ
ខន្ធា បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។ នេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
វិចិកិច្ចាសហគតំ មោហំ សំសដ្ឋា សម្បយុត្តកា
ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ... ខុទ្ទច្ចុសហគតំ មោហំ សំសដ្ឋា
សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសង្កិរាវៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ... គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈ
ក្តី ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ខន្ធ ២ ... ។ ច្រឡំ
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... (បានដល់ពាក្យ
បូថា និរិសិដ្ឋនា) ៣ លើក ។

(៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស... គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ខន្ធ ២
ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការ
វិនាស ... គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាស ... គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយខុទ្ទច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧៨) ទស្សនេន បហានត្វហេតុកក្ខណ្ឌ ទេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក្ខណ្ឌ ធម្មំ
សំសដ្ឋោ ទស្សនេន បហានត្វហេតុកក្ខណ្ឌ ធម្មោ ...
វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឯកំ ខន្ធក្ខ មោហក្ខ កសិក្ខ
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ ម មោហក្ខ កសិក្ខ ។

(៧៩) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក្ខណ្ឌ ទេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក្ខណ្ឌ ធម្មំ សំ-
សដ្ឋោ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក្ខណ្ឌ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធក្ខ
មោហក្ខ កសិក្ខ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ ... ។

(១០០) ទស្សនេន បហានត្វហេតុកក្ខណ្ឌ ធម្មំ សំ-
សដ្ឋោ ទស្សនេន បហានត្វហេតុកក្ខណ្ឌ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ អធិបតិប្បដ្ឋយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកក្ខណ្ឌ
ឯកំ ខន្ធក្ខ សំសដ្ឋោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ ... ។
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក្ខណ្ឌ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ...
ឯកំ ។ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
នត្វហេតុកក្ខណ្ឌ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ទេវ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក្ខណ្ឌ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ-

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៧៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជាផង មោហៈផង ច្រឡំនឹង ខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។

(៧៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័យ ផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ... ។

(១០០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ ទស្សនៈ (ច្រឡំ)នឹងខន្ធ ២ ... ។ ... ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ ត្រូវលះ ដោយការវា ... ខន្ធ ១ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា ទើបកើតឡើង

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ សំសង្ការិកេ

អធិបតិប្បច្ចយា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធិ សំសង្ការិកេ តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធា... អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា ។

[១០០] និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ការិកេ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចយា អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា និស្ស-
យប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា
អាសេវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិហាកប្បច្ចយា អា-
ហារប្បច្ចយា ភ័យប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មត្ត-
ប្បច្ចយា សម្បយុតប្បច្ចយា វិប្បយុតប្បច្ចយា អត្តិ-
ប្បច្ចយា នត្តិប្បច្ចយា វិគតប្បច្ចយា អវិគតប្បច្ចយា ។

[១០២] ហេតុយា សត្តំ អារម្មណេ ឯកានិស
អធិបតិយា តិណិ អនន្តរេ ឯកានិស សមនន្តរេ
ឯកានិស សហជាតេ ឯកានិស អញ្ញាមញ្ញ
ឯកានិស និស្សយេ ឯកានិស ឧបនិស្សយេ ឯកា-
និស បុរេជាតេ ឯកានិស អាសេវនេ ឯកានិស
កម្មេ ឯកានិស វិហាកេ ឯកំ អាហារេ ឯកា-
និស ភ័យេ ឯកានិស ឈានេ ឯកានិស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសដ្ឋិវារៈ

ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ខន្ធ ២ ... ព្រោះ
អនន្តប្បច្ច័យ និងសមនន្តប្បច្ច័យ ។

(១០១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះស-
ហជាតប្បច្ច័យ អតោមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហា-
រ្យប្បច្ច័យ ភ័ន្តិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ នតិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

(១០២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអតោមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១
ក្នុងភ័ន្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

មត្តោ ឯកានិស សម្មយុត្តោ ឯកានិស វិប្បយុត្តោ
ឯកានិស អត្តិយា ឯកានិស នត្តិយា ឯកានិស វិក-
តោ ឯកានិស អវិកតោ ឯកានិស ។ ឯវំ គណោតត្ថំ ។

អនុណោមំ ។

(១០៣) និស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិត្តាសហ-
គតោ ខន្ធ សំសង្ខា វិចីកិត្តាសហគតោ មោហោ ។

(១០៤) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហ-
គតោ ខន្ធ សំសង្ខា ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(១០៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ខា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខា នយោ ខន្ធ នេ
ខន្ធ សំសង្ខា នេ ខន្ធ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ក-
ណោ ... ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនត្ថប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(១០៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។

(១០៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយទុច្ចចៈ ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចចៈ ។

(១០៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ២ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិកណៈ . . . ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ សំសដ្ឋិវាហេ

[១០៦] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ ...
 នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។ សហជានសទិសំ ។ នចុរេដា-
 តប្បដ្ឋយា នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយា នអាសេវនប្បដ្ឋយា
 នកម្មប្បដ្ឋយា សត្តំ ។ នវិទាភប្បដ្ឋយា នណាន-
 ប្បដ្ឋយា នមគ្គប្បដ្ឋយា នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។

[១០៧] នហេតុយា តិណិ នអធិបតិយា ឯកា-
 នស នចុរេដានេ ឯកានស នបច្ឆាជានេ ឯកានស
 នអាសេវនេ ឯកានស នកម្មេ សត្តំ នវិទាកេ
 ឯកានស នណានេ ឯកំ នមគ្គេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ
 ឯកានស ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុន័យំ ។

[១០៨] នហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា សត្តំ ...
 នចុរេដានេ សត្តំ នបច្ឆាជានេ សត្តំ នអាសេវនេ
 សត្តំ នកម្មេ សត្តំ នវិទាកេ សត្តំ នវិប្បយុត្តេ
 សត្តំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចុន័យំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសន្និវារៈ

(១០៦) នឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . .

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះន-
បុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ
បានដល់វារៈ ៧ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ
និងនិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១០៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុន័យៈ ។

(១០៨) ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ . . .
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១០៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ភីណិ . . .
 អនន្តរេ ភីណិ សមនន្តរេ ភីណិ សហជានេ ភីណិ
 អញ្ញាមញ្ញា ភីណិ និស្សយេ ភីណិ ទុបនិស្សយេ
 ភីណិ បុរេជានេ ភីណិ អាសេវនេ ភីណិ កក្កដ្ឋ
 ភីណិ វិហាកេ ឯកំ អាហារេ ភីណិ ឥន្ទ្រិយេ
 ភីណិ ណានេ ភីណិ មក្កេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ ភីណិ
 វិប្បយុត្តេ ភីណិ អត្តិយា ភីណិ នត្តិយា ភីណិ
 វិគតេ ភីណិ អវិគតេ ភីណិ ។ ឯវំ គណេតតំ ។

បច្ចនិយានុលោមំ ។

សម្បយុត្តកំពេ សំសង្ខារសង្ខិសោ ។

បញ្ញាវិពោ

[១១០] ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហានត្វហេតុកា ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១០៩) ក្នុងការម្ស្នកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋាយ ...

ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអា-
 ហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈា-
 នប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្ប-
 ដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

សម្បយុត្តវារៈ ដូចគ្នានឹងសំសង្ការវារៈដែរ ។

បញ្ហាវិវរៈ

(១១០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
 ប្បដ្ឋាយ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ជាប្បដ្ឋាយ នៃពួកសម្បយុត្តកុកុន្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។ បេ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

(១១១) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នស្សនេន
បហាតត្វហេតុកា ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១១២) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ភាវនាយ ... វិណិ
។ បេ ។ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ ... ឯតំ ។

(១១៣) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចិត្តិញ្ញាសហ-
កនោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។

ទស្សនេន បហោតត្ថហោតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១១១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ដោយហេតុបច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដានរូប ដោយ
ហេតុបច្ច័យ ។

(១១២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង
ដោយហេតុបច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកនផង ពួកចិត្តសមុដានរូបផង
ដោយហេតុបច្ច័យ ។ ដោយការវិនា ... បានដល់វារៈ ៣ ។ បេ ។
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា (ដែលមានហេតុ)មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ... បានដល់វារៈ ១ ។

(១១៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយហេតុបច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិកិតា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន ដោយហេតុបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បវដ្តានំ

(១១៤) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧទ្ធច្ឆសហគតោ
មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(១១៥) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចីកិញ្ញាសហ-
គតោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានញ្ច រូនានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១១៦) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្ថហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧទ្ធច្ឆសហគ-
តោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានញ្ច រូនានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១១៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធផង ពួកចិត្តសមដានរបស់ ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធផង ពួកចិត្តសមដានរបស់ ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កំពេ បញ្ញាវារោ

(១០៧) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ
 រាតំ អស្សានេតិ អភិទន្ធនំ តំ អារត្ត ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកោ រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 វិចីកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ អស្សានេតិ អភិទន្ធនំ
 តំ អារត្ត ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ រាតោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចីកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វិចីកិច្ចំ
 អារត្ត វិចីកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ អារត្ត ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 វិចីកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ។

(១០៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ បហីនេ កិលេសេ

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្មណ៍ប្ប-
 ច័យ គឺ (បុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ប្រារព្ធនូវរាគៈនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិក្ខុច្ចា កើតឡើង
 ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង (បុគ្គល)
 ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះទិដ្ឋិ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវទិដ្ឋិនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិក្ខុច្ចា
 កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 កើតឡើង វិចិក្ខុច្ចា ប្រារព្ធនូវវិចិក្ខុច្ចា ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើត
 ឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង
 ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវទោម-
 នស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ
 កើតឡើង វិចិក្ខុច្ចា កើតឡើង ។

(១១៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ដោយការម្មណ៍ប្បច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណាពួកកិលេស ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខម្មិតេ ... បុព្វេ ។ បេ ។ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្ត-
 តោ ... ចេតោបរិយញ្ញាណោន ទស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសា-
 នុស្សតញ្ញាណាស្ស យថាភិក្ខុបក្សញ្ញាណាស្ស អនាគ-
 តំសញ្ញាណាស្ស អាវជ្ជនាយ មោហាស្ស ច អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១១៧) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
 ... ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ អារត្ត
 វិចីកិញ្ញាសហាតតា ខន្ធ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

(១២០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ វាតំ
 អស្សនេតិ អភិទន្តតិ តំ អារត្ត ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ វតោ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកំ នោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ (ពិចារណា)

នូវពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ថាមិនទៀង ជា
ទុក្ខ មិនមែនខន្ធ . . . ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោ-
បរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ អនាគតតំ-
សញ្ញាណ នឹងមោហៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . .
គឺ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាភិ មោហៈក្តី ប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ។

(១២០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
គឺ (បុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពត៌ៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ពត៌ៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ប្រារព្ធ នូវពត៌ៈនោះ ទើបកើតឡើង ខន្ធចូចៈ កើតឡើង ទោម-
នស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា កើតឡើង ខន្ធចូចៈ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កិកេ បញ្ញាវិហេ

អារត្ត ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 នោមនស្សំ អារត្ត ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ។

(១២០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកំ វាតំ អស្សនេតិ អភិណ្ណតិ
 តំ អារត្ត នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ វាកោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចីកិញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ នស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ
 អារត្ត ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចីកិញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ អារត្ត នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ វិចីកិញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ ។

(១២២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . អរិយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 បហំនំ កិលេសំ បច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិតកិលេសំ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ប្រារព្ធនូវទទួច្ចៈ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយការវិនា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ប្រារព្ធនូវទោមនស្ស ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ទទួច្ចៈ កើតឡើង ។

(១២១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ (បុគ្គល)
ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវរាគៈនោះ
ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិក្ខា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ ប្រារព្ធនូវទទួច្ចៈ
ទើបកើតឡើង វិចិក្ខា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិក្ខា កើតឡើង ។

(១២២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ពួកព្រះអរិយបុគ្គល
ពិចារណា នូវកិលេស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការ
វិនា ដែលលះបង់ហើយ នូវកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ . . . ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កេ ខន្ធភ អនិច្ចតោ . . . ចេតោចរិយញ្ញាណោ ន ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធភ ចេតោចរិយញ្ញា-
ណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាកម្ម-
បកញ្ញាណាស្ស អនោកតំសញ្ញាណាស្ស អាវជ្ជនាយ
មោហាស្ស ច អាវម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១២៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
អាវម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកេ ខន្ធភ អាវត្ត វិចីកិច្ឆាសហគតា ខន្ធភ ច
មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

(១២៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធភ អាវត្ត ឧទ្ធច្ច-
សហគតា ខន្ធភ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(ពួកកិលេស) ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន... ពួកខន្ធ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ថាមិនទៀង ... ពួកខន្ធ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុរោនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបគញ្ញាណ អនាគតិសញ្ញាណ និងមោហៈ ដោយការម្មណ-
 ប្បច្ច័យ ។

[១២៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធានិច្ចាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាភិ មោហៈភិ
 ប្រារព្ធ នូវខន្ធានិច្ចាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ទើបកើតឡើង ។

[១២៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធ
 ចានិច្ចាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័យភិ មោហៈភិ ប្រារព្ធ នូវខន្ធ
 ចានិច្ចាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

(១២៥) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ នានំ ទត្វា ... ។ វិត្តារេតត្វំ ទស្សនត្តិក-
សទិសំ ។ ... អារម្មនាយ មោហស្ស ច អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១២៦) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាត-
ត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នានំ ទត្វា ... ។
យថា ទស្សនត្តិកំ ។

(១២៧) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នានំ ទត្វា ... ។
យថា ទស្សនត្តិកំ ។

(១២៨) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស ... ចក្កំ អារត្ត វិចីកិច្ឆាសហ-
គតា ខត្វា ច មោហោ ច ឧប្បដ្ឋន្តិ សោតំ... វត្តំ ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តកៈ បញ្ញាវារៈ

(១២៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ
(បុគ្គល) ឲ្យបាន . . . ។ (ភាគនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្ថិកៈ
ដែលបណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ។ . . . ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
ផង នៃមោហៈផង ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

(១២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យបាន . . . ។ ដូច
ទស្សនត្ថិកៈ ។

(១២៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យបាន . . . ។
ដូចទស្សនត្ថិកៈ ។

(១២៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង . . . គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆាភិ
មោហៈភិ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង នូវសោតៈ . . . នូវវត្ថុ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ
ខន្ធិ អារត្ត វិចិត្រិច្ឆាសហគតា ខន្ធិ ច មោហោ
ច ទុប្បជ្ឈន្តិ ។

(១២៧) នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស អារម្មណាច្ឆត្វយេន បច្ឆយោ តក្កំ . . .
វត្ថំ . . . នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កេ ខន្ធិ អារត្ត ទុត្តត្ថសហគតា ខន្ធិ ច មោហោ
ច ទុប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣០) ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . វិចិត្រ-
ិច្ឆាសហគតេ ខន្ធិ ច មោហាញ អារត្ត ទិស្សនេន
បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធិ ទុប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣១) ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា

អភិធម្មប្រដិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាភិ មោហៈក្តី ប្រាវត្ត ឡូខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ។

(១២៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ប្រាវត្ត ឡូវចក្ត ។ . . ឡូ
វត្ត . . . ឡូខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ។

(១២៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាវត្ត ឡូ
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

(១២៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចីកត្តាសហ-
គតេ ខន្ធេ ច មោហញ្ច អារត្ត នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា ច មោហោ
ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣២) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស...
វិចីកត្តាសហគតេ ខន្ធេ ច មោហញ្ច អារត្ត វិចី-
កត្តាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស... ឧទ្ធច្ច-
សហគតេ ខន្ធេ ច មោហញ្ច អារត្ត ទស្សនេន
បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធានំឡាយ
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ក្តី មោហៈក្តី ប្រាវេន្ធ នូវខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផ្សាផង
មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .
គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផ្សាក្តី មោហៈក្តី ប្រាវេន្ធ
នូវខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផ្សាផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

(១៣៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ ខន្ធ
ចំណុំឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាវេន្ធ នូវខន្ធ
ចំណុំឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុដ្ឋច្ចៈផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

ធម្មា ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកស្ស ធម្មស្ស ...
ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធទេ ច មោហញ អារត្ត ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកា ខន្ធទេ ឧប្បជ្ជន្តិ ។

(១៣៥) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក ច នេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក ច ធម្មា
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកស្ស
ធម្មស្ស ... ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធទេ ច មោហញ អារ-
ត្ត នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក
ខន្ធទេ ច មោហញ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

(១៣៦) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក ច នេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក ច ធម្មា
នស្សនេន បហានត្វហេតុកកស្ស ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មស្ស ...
ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធទេ ច មោហញ អារត្ត វិចីកិញ្ញា-
សហគតា ខន្ធទេ ច មោហញ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

(១៣៧) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក ច នេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកក ច ធម្មា
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកស្ស ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មស្ស ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ប្រាវេញ នូវខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយទុច្ចុះផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា មោហៈក្តី ប្រាវេញ នូវខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយទុច្ចុះផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .
គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី មោហៈក្តី ប្រាវេញ នូវខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយទុច្ចុះផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមាន
ហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធលោ ច មោហាញុ អារត្ត ឧទ្ធច្ចុ-
សហគតា ខន្ធលោ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៩) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនិប-
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ និស្សនត្តិកសទិសំ ។
នស បញ្ញា ។

(១៣៩) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា និស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកា ខន្ធលោ បច្ចិមាធំ បច្ចិមាធំ និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកាធំ ខន្ធលោ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៤០) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ និស្សនេន ន ការិយាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
វិចិត្តិកសហគតា ខន្ធលោ បច្ចិមស្ស បច្ចិមស្ស មោ-
ហស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកា ខន្ធលោ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលប្រឡំដោយទន្ធច្នះភ្នំ មោហៈភ្នំ ប្រាវត្ត
នូវខន្ធចាំនឡាយ ដែលប្រឡំដោយទន្ធច្នះផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

(១៣៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនក្តិកៈដែរ ។ ប្រស្នា ១០ យ៉ាង ។

(១៣៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធចាំនឡាយ មុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំនឡាយមុន ។ ដែលប្រឡំដោយ
វិចិក្ខុ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ខន្ធចាំន-
ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនៈ
(ការចេញ) ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៤១] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អនន្ត-
វប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចីក្ខាសហ-
គតា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ វិចីក្ខាសហគតាណំ
ខន្ធាណំ មោហស្ស ច អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ភា-
វនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកាណំ ខន្ធាណំ អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស . . . បុរិមា បុរិមា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា
បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា វដ្ឋា-
នស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(១៤១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង
មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធតាំងឡាយមុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធតាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធតាំងឡាយមុន ។ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះ
ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ខន្ធតាំងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជនៈ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

(១៤៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ... បុរិ-
មា បុរិមា ឧទ្ធច្ចុសហាគតា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ
ឧទ្ធច្ចុសហាគតាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ច អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

(១៤៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ វិចិកិត្តា-
សហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហាគតោ មោហោ បច្ឆិមស្ស
បច្ឆិមស្ស វិចិកិត្តាសហគតស្ស ឧទ្ធច្ចុសហាគតស្ស
មោហស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកោធំ ខន្ធាធំ អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វោនា-
នស្ស ។ សង្ខតំ ។ និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវ-
សញ្ញាណសញ្ញាយតធំ ផលសមាបតិយា អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(១៤៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការនាផង ... គឺ ខន្ធ
ទាំងឡាយ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ
ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ... គឺ មោហៈមុនៗ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយៗ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ខន្ធទាំង-
ឡាយមុនៗ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយក្រោយៗ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ដោយអនន្តរប្ប-
ច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្ខ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
វេទានៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាតនៈ (របស់
ព្រះអរិយបុគ្គល) កាលចេញ អំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៤៦) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្ថហេតុ-
 កស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ វិចីកិញ្ញាសហ-
 កតោ មោហោ បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចីកិញ្ញាសហ-
 កតាធំ ខន្ធាធំ អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវជ្ជនា
 និស្សនេន បហាតត្ថហេតុកាធំ ខន្ធាធំ អនន្តវប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(១៤៧) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ
 បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ឧទ្ធច្ចសហកតាធំ ខន្ធាធំ អនន្ត-
 វប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវជ្ជនា ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកាធំ ខន្ធាធំ អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៤៨) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ វិចីកិញ្ញាសហកតោ
 មោហោ បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចីកិញ្ញាសហកតាធំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(១៤៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ . . . គឺ មោហៈ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជា ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធាន្តិក្ខាយ ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជា ដោយអនន្ត-
ប្បច្ច័យ ការជួនៈ (ការពិចារណា) ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តិក្ខាយ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ។

(១៤៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា . . . គឺ មោហៈ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធាន្តិក្ខាយ ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយ
អនន្តប្បច្ច័យ ការជួនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តិក្ខាយ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ។

(១៤៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង . . . គឺ មោហៈ មុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជា
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តិក្ខាយ ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុជាផង

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

ខន្ធនំ មោហស្ស ច អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ
អាវជ្ជនា វិចីកិញ្ញាសហគតានំ ខន្ធនំ មោហស្ស ច
អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(១៤៧) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច
ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ ឧទ្ធច្ឆសហគតោ មោហោ
បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ឧទ្ធច្ឆសហគតានំ ខន្ធនំ មោ-
ហស្ស ច អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អាវជ្ជនា ឧទ្ធច្ឆ-
សហគតានំ ខន្ធនំ មោហស្ស ច អនន្តរវ្យច្ឆយេន
បច្ឆយោ ។

(១៥០) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆ-
យេន បច្ឆយោ បុរិមោ បុរិមោ វិចីកិញ្ញាសហគតា
ខន្ធនំ មោហោ ច បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ វិចីកិញ្ញា-
សហគតានំ ខន្ធនំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(១៥១) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ភាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំន់ឡាយ
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការនាផង ... គឺ មោហៈមុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធចាំន់ឡាយក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង មោហៈ
ផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ភាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំន់ឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៥០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំន់ឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
មោហា ក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំន់ឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិកិត្តា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៥១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទេវេ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... បុរិមា បុរិមា វិចីកិត្តាសហគតា ខន្ធា
ច មោហោ ច បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អនន្ត-
រប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ វិចីកិត្តាសហគតា ខន្ធា ច
មោហោ ច វុជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

[១៥២] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវេ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច ទេវេ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
បុរិមា បុរិមា វិចីកិត្តាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ
ច បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចីកិត្តាសហគតាធំ ខន្ធាធំ
មោហស្ស ច អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

[១៥៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវេ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ឆ-
យេន បច្ឆយោ តីណី ។ ទស្សនេន សទិសំ កមធំ ។

[១៥៤] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស សម-
នន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ អនន្តរសទិសំ ។

(ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទា . . . គឺ ខន្ធានិច្ចាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុភ័ក្តិ មោហៈភ័ក្តិ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ខន្ធានិច្ចាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុភ័ក្តិ មោហៈភ័ក្តិ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

(១៥២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈភ័ក្តិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទាភ័ក្តិ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទាផង . . . គឺ ខន្ធានិច្ចាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុភ័ក្តិ មោហៈភ័ក្តិ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានិច្ចាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុភ័ក្តិ មោហៈផង ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

(១៥៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាទាភ័ក្តិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទាភ័ក្តិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាទា ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ ដំណើរ (នេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយទស្សនៈដែរ ។

(១៥៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយសមនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យដែរ ។

ទស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញារំហេ

សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ បដិច្ច-
 ភវេ សហជាតសទិសំ ។ អនាមាប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ ។ សង្ខតំ ។ បដិច្ចភវេ អនាមាសទិសំ ។
 និស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ បច្ចយភវេ
 និស្សយភវសទិសំ ។ វិសុំ យដនា នត្តិ ។

[១៥៥] នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនត្ត-
 ្យបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្ស-
 យោ នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ វាគំ ឧបនិស្សា-
 យ ចាលាំ ហនតិ ... សង្ខំ ភិទ្ធតំ នស្សនេន
 បហានត្វហេតុកំ នោសំ ... ហេហំ ... ទិដ្ឋិ ...
 បត្តនំ ឧបនិស្សយ ចាលាំ ហនតិ ... សង្ខំ ភិទ្ធតំ
 នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ វាគោ ... នោសោ
 មោហោ ទិដ្ឋិ ... បត្តនា នស្សនេន បហានត្វហេតុ-
 កស្ស វាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហោតត្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ចកវារៈ

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ)
 ប្រាកដស្មើ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដ
 ស្មើដោយអពាមពាប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
 និស្សយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយ
 និស្សយវារៈ ក្នុងបច្ច័យវារៈដែរ ។ តំណផ្សេងគ្នា (នៃធម៌ទាំងនោះ)
 មិនមានទេ ។

(១៥៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកក្ខប-
 និស្ស័យ ។ បកក្ខបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ហើយសម្លាប់សត្វ ... បំបែកសង្ឃ
 នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... នូវមោហៈ
 ... នូវទិដ្ឋិ ... អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយសម្លាប់សត្វ ...
 បំបែកសង្ឃ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...
 ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និង
 សេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៥៦) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន កាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្តរ្យប-
 និស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ វាតំ ឧបនិស្សយ ទានំ
 ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ទស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ទោសំ ... មោហំ ... ទិដ្ឋិ ... បត្តនំ
 ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ វាតោ ... បត្តនា
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស ដលសមាបត្តិយា មោហាស្ស ច
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១៥៧) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន កាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បក-
 ត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកោ វាតោ ... ទោសោ មោហោ
 ទិដ្ឋិ ... បត្តនា វិចិក្ខន្ធាសហាតតានំ ខន្ធានំ មោ-
 ហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(១៥៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ភាវនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក-
 ក្ខនិស្ស័យ ។ បកក្ខនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ហើយឲ្យទាន . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ឲ្យកើតឡើង នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . .
 នូវមោហៈ . . . នូវទិដ្ឋិ . . . អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យ
 ទាន . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិ និងមោហៈ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។

(១៥៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកក្ខនិស្ស័យ ។
 បកក្ខនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . .
 ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធារិយឡាយ
 ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខាផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កិពេ បញ្ញាវិពេ

[១៥៨] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្ត-
 រូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្ស-
 យោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ រាគោ ... ទោ-
 សោ មោហោ មាថោ ... បត្តនា ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកស្ស រាគស្ស ទោសស្ស មោហស្ស មាណស្ស
 បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៩] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្ត-
 បនិស្សយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ រាគំ
 ឧបនិស្សយ មាណំ មាណតិ ... សង្ឃំ ភិក្ខុតិ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ទោសំ ... មោហំ ...
 មាណំ ... បត្តនំ ឧបនិស្សយ មាណំ មាណតិ
 ... សង្ឃំ ភិក្ខុតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 រាគោ ... បត្តនា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 រាគស្ស ទោសស្ស មោហស្ស ទិដ្ឋិយា បត្តនាយ

ទស្សនេន ហោតពហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១៥៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
 បកតូបនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . .
 ទោសៈ មោហៈ មានៈ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ
 ទោសៈ មោហៈ មានៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៥៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូប-
 និស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវរាគៈ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ហើយសម្លាប់សត្វ . . . បំបែក
 សង្ឃ នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . នូវ
 មោហៈ . . . នូវមានៈ . . . អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយ
 សម្លាប់សត្វ . . . បំបែកសង្ឃ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនា . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ ទោសៈ មោហៈ
 និងនិងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សកកណ្ណោ ធន្ត-
រកោ បរកណ្ណោ ធន្តរកស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សកបរិក្កហោ ធន្តរកោ បរបរិក្កហោ ធន្ត-
រកស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរ្យ-
និស្សយោ បកត្ធិបនិស្សយោ ។ បកត្ធិបនិស្សយោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ រកំ ឧបនិស្សយ ទានំ
ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ទោសំ ... មោហំ ... មាធំ ... បត្តធំ
ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ រកោ ... បត្តនា
សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
កស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា មោហស្ស ច
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦១) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បវដ្តាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ឆន្ទរាគៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃ
ឆន្ទរាគៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ឆន្ទរាគៈ
ក្នុងការហ្នឹងហែងរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃឆន្ទរាគៈ ក្នុងការហ្នឹងហែង
របស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក-
ក្ខន្ធនិស្ស័យ ។ បកក្ខន្ធនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ហើយឲ្យទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ
ឲ្យកើតឡើង នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ...
នូវមោហៈ ... នូវមានៈ ... អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យ
ទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា កាយិក-
សុខ កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិ និងមោហៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ...

ឧប្បទាន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហា

បកក្ខបដិស្សយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
វកោ ... បត្តនា វិចិត្តិញ្ញាសហគតានំ ខន្ធានំ មោ-
ហាស្ស ច ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ខេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
ដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្របដិស្សយោ បក-
ក្ខបដិស្សយោ ។ បកក្ខបដិស្សយោ ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ វកោ ... បត្តនា ឧទ្ធច្ចសហគតានំ
ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៣) ខេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ខេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណ្យបដិស្សយោ អនន្ត្របដិស្សយោ
បកក្ខបដិស្សយោ ។ បកក្ខបដិស្សយោ សន្នំ ឧប-
ដិស្សយ ទានំ ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
សីលំ ... បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ
ឧត្តំ គោជនំ សេនាសនំ ... មោហំ ឧបដិស្សយ

ទស្សនៈ បហាតត្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

បកគូបនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . .
សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា
ផង មោហៈផង ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(១៦២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយ
ឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកគូបនិស្ស័យ ។
បកគូបនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . .
សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧដ្ឋច្ចៈ
ផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(១៦៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្មណ្ឌបូជនិស្ស័យ អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកគូបនិស្ស័យ ។
បកគូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវសង្ខារ ហើយឲ្យមាន . . .
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល . . . នូវបុញ្ញា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ រដូវ កោដន សេនាសនៈ . . . អាស្រ័យនូវមោហៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នានំ ទេតិ ... សទ្ធា ... មោហោ សទ្ធាយ ផល-
សមាបត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១៦៤) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។
បកត្តបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ... ទិដ្ឋិ
កណ្ណាតិ សីលំ ... បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ
ទុក្ខំ សេនាសនំ ... មោហំ ឧបនិស្សយ មាណំ
បាណតិ ... សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ សទ្ធា ... សេនាសនំ ...
មោហោ ច និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស វាសស្ស
បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។
បកត្តបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ... មាណំ
ជម្លេតិ មោហំ ឧបនិស្សយ ... មាណំ ជម្លេតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ហើយឲ្យទាន ... សទ្ធា ... មោហា: ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា នៃ
ផលសមាបត្តិ និងមោហា: ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បនិស្ស័យ
អនន្តបនិស្ស័យ និងបកក្ខបនិស្ស័យ ។ បកក្ខបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យនូវសទ្ធា ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ... នូវបញ្ញា នូវ
កាយិកសុខ នូវកាយិកទុក្ខ នូវសេនាសនៈ ... អាស្រ័យនូវមោហា:
ហើយសម្លាប់សត្វ ... បំបែកសង្ឃី សទ្ធា ... សេនាសនៈ ...
និងមោហា: ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បនិស្ស័យ
អនន្តបនិស្ស័យ និងបកក្ខបនិស្ស័យ ។ បកក្ខបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យសទ្ធា ... តម្លើងមានៈ អាស្រ័យមោហា: ... តម្លើងមានៈ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

សទ្ធា . . . សេនាសនំ . . . មោហោ ច ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកកស្ស រាគស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៦) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កកស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកកស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បក-
ក្ខបនិស្សយោ សទ្ធា . . . បញ្ញា កាយិកំ សុខំ
កាយិកំ ធុក្កំ សេនាសនំ . . . មោហោ ច វិច្ច-
តិច្ឆាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៧) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កកស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។
បកក្ខបនិស្សយោ សទ្ធា . . . សេនាសនំ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

សទ្ធា ... សេនាសនៈ ... នឹងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និង
សេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្ស-
ប្បច្ច័យ ។

(១៦៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដោយឧបនិស្សប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ សទ្ធា ... បញ្ញា កាយិក-
សុខ កាយិកទុក្ខ សេនាសនៈ ... នឹងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆាផង នៃមោហៈផង ដោយឧប-
និស្សប្បច្ច័យ ។

(១៦៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដោយឧបនិស្សប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ សទ្ធា ... សេនាសនៈ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

មោហោ ច ឧទ្ធច្ចុសហកតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៨) ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ច លេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្ត-
បនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ វិចីកិច្ឆាសហ-
កតា ខន្ធា ច មោហោ ច ទស្សនេន បហានត្វ-
ហេតុកស្ស វកស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១៦៩) ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ច លេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា
លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រប-
និស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ
វិចីកិច្ឆាសហកតា ខន្ធា ច មោហោ ច សុទ្ធាយ
បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
ធុត្តស្ស វលសមាបត្តយោ មោហស្ស ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

និងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចត្ថៈផង
នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
បកតូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាក្តី មោហៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ, នៃភគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ និង
បកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខាក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃសុទ្ធា ចញ្ញា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ។

វេទ្យនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវាហេ

[១៧០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច លេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច លេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
 ត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ វិចីកិច្ឆាសហ-
 កតា ខន្ធា ច មោហោ ច វិចីកិច្ឆាសហកតានំ ខន្ធានំ
 ហោហស្ស ច ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១៧១] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច លេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វប-
 និស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចសហកតា
 ខន្ធា ច មោហោ ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កស្ស វាគស្ស បន្តនាយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

[១៧២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច លេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា

ទស្សនេន បហាគព្វហេតុកត្តិក បញ្ញាវិវរៈ

(១៧០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទផង ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកត្យបូជនិស្ស័យ ។
 បកត្យបូជនិស្ស័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាភិក្តី មោហាៈ
 ក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាភិក្តី នៃមោហាៈ
 ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាទក្តី ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកត្យបូជនិស្ស័យ ។ បកត្យបូជនិស្ស័យ
 គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហា ក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាទក្តី ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយ
យប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តប-
និស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ឆសហគតា
ខន្ធា ច មោហោ ច ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស រាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ឆយោ ។

[១៧៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ អនន្ត្រប-
និស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ
ឧទ្ធច្ឆសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច សុទ្ធាយ
ដលសមាបត្តិយា មោហស្ស ច ឧបនិស្សយប្បដ្ឋ-
យេន បច្ឆយោ ។

[១៧៤] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច ទេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកត្ថបូជនិស្ស័យ ។
បកត្ថបូជនិស្ស័យ គឺ ខន្ធារិយឡាយ ដែលប្រឡំដោយខន្ធច្នះក្តី មោហៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ
និងបកត្ថបូជនិស្ស័យ ។ បកត្ថបូជនិស្ស័យ គឺ ខន្ធារិយឡាយ ដែលប្រឡំ
ដោយខន្ធច្នះក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា នៃផលសមាបត្តិផង
នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

ឧទ្ធច្ចុសហាគតា ខន្ធា ច មោហោ ច វិចិត្តិញ្ញាសហា-
គតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧៥] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
ត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចុសហាគតា
ខន្ធា ច មោហោ ច ឧទ្ធច្ចុសហាគតានំ ខន្ធានំ មោ-
ហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៦] នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មា នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្ម-
ណាបុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ... វិបស្សតិ សោតំ
... វត្ថុ អនិច្ចតោ ... វិបស្សតិ ទិព្វេន ចក្កនា
រូបំ ... ទិព្វាយ សោតនាតុយា ... រូណាយតនំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខាផង នៃមោហៈផង ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាផង ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកក្ខបនិស្ស័យ ។
បកក្ខបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈ
ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បាន
ដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ
បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង . . . ឃើញច្បាស់ នូវ
សោតៈ . . . នូវត្រ ថាមិនទៀង . . . នូវរូប ដោយចក្ខុដូចជា
ទិព្វ . . . ដោយទិព្វសោតនាគ . . . រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយ-
នំ ... កាយាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ លេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកានំ ខន្ធនំ
មោហស្ស ច បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេ-
ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ...
វត្ថុំ អស្សានេតិ អភិធម្មតិ តំ អារត្ត និស្សនេន
បហាតត្វហេតុកោ រកោ ... និដ្ឋិ ... វិចិត្តិញ្ញា ...
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកានំ
ខន្ធនំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៧៨] លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេ-
ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នៃចក្រវិញ្ញាណ ដោយស្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយ
បុរេជានប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ ចក្ខុយតនៈ... កាយាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំន់ឡាយ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស
នៃមោហៈផង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និង
វត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណបុរេជាន គឺ បុគ្គល គ្រូកអរ រីករាយ ចំពោះ
ចក្ខុ... ចំពោះវត្ថុ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ... ទិដ្ឋិ... វិចិកិច្ចា... ទោមនស្ស ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(១៧៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាស ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេ-
ជាន ។ ការម្មណបុរេជាន គឺ បុគ្គល គ្រូកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ...

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

វត្ថុំ អស្សុទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ វកោ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកានំ ខន្ទា-
នំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ-
បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ ចក្កំ...
វត្ថុំ អារត្ត វិចីកិច្ឆាសហគតា ខន្ទា ច មោហោ ច
ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ វិចីកិច្ឆាសហគតានំ
ខន្ទានំ មោហស្ស ច បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៨] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ-
បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ ចក្កំ ..
វត្ថុំ អារត្ត ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ទា ច មោហោ ច

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ចំពោះវត្ថុ ភគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ប្រាវត្ត ឡើវត្ថុ
នោះ ទើបកើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជានី គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ដោយបុរេជានីប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដោយបុរេជានីប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជានី
និងវត្ថុបុរេជានី ។ ការម្មណបុរេជានី គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខាភិក្ខុ មោហៈភិក្ខុ ប្រាវត្ត ឡើវត្ថុ . . . ឡើវត្ថុ ទើបកើតឡើង ។
ឯវត្ថុបុរេជានី គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិក្ខាផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជានីប្បច្ច័យ ។

(១៨០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង ដោយបុរេជានីប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេ-
ជានី និងវត្ថុបុរេជានី ។ ការម្មណបុរេជានី គឺ ខន្ធានំឡាយ
ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈភិក្ខុ មោហៈភិក្ខុ ប្រាវត្ត ឡើវត្ថុ . . . ឡើវត្ថុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តកប្បវដ្តានំ

ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ ឧទ្ធច្ឆសហគតានំ ខន្ធជំ
មោហស្ស ច បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨១] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាន
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធជំ បុរេជានស្ស
វសស្ស កាយស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធជំ បុរេជានស្ស វស-
សស្ស កាយស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៣] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាន នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធជំ បុរេជានស្ស វសស្ស កា-
យស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបំណង អនុលោមភ្នាក់ប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវា ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ខន្ធទាំង-
ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវា ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ
បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១៨៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រភិក្ខុក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំង-
ឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ច័យក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធទាំងឡាយមុនៗ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៨៧) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... បុរិមា បុរិមា វិចីកិញ្ញាសហគតា ខន្ធា
បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១៨៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ប នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ប ធម្មស្ស អា-
សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចីកិញ្ញា-
សហគតា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចីកិញ្ញាសហ-
គតាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ប អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១៨៩) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ។ សង្ខតំ ។
ឥហានិ ឥណិ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ ។ បេ ។
អាសេវនប្បច្ចយេន កុញ្ញានស្សបិ អាវុដ្ឋនាយបិ បហា-
តត្វំ ។ សត្តរស បញ្ញា បរិប្បណា អនន្តរសទិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(១៨៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវាទា . . . គឺ ខន្ធាត្មំឡាយ មុន ។ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ជា
បច្ច័យ នៃមោហាៈ ក្រោយ ។ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(១៨៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាទាផង ដោយអាសេវ
នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាត្មំឡាយ មុន ។ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធាត្មំឡាយ ក្រោយ ។ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង នៃមោហាៈ
ផង ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(១៨៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាទា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាទា ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
ពាក្យទាំងនេះ បានដល់ព័រៈព្វលើក ។ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវាទា ។ បេ ។ (កិលេសជាត) ដែលបុគ្គលត្រូវ
លះ (ជាបច្ច័យ) នៃការចេញផង នៃការពិចារណាផង ដូចក្នុង
អាសេវនប្បច្ច័យជាមូល ។ បញ្ហា ១៧ ដំបូង ប្រាកដស្មើដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

(១៧០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បដ្ឋយេន
បច្ឆយោ ។

(១៧១) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ សហជានា នានា-
ខណីកា ។ សហជានា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កោ ចេតនា មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានិវារិយា រូមាណំ
កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ នានាខណីកា ទស្សនេន
បហាតត្វហេតុកោ ចេតនា វិហាកានំ ខន្ធានំ កដត្តា
ច រូមាណំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

(១៧២) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ចេតនា សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានិវារិយា
រូមាណំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

ទស្សនេន បហោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១៧០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៧១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវា នា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។
សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន័ឡាយ ជាវិបាកផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

(១៧២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា នាផង ... គឺ ចេតនា
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តនំ

[១៧៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ចេ-
តនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧៤] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ចេតនា មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៥] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានញ្ច រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៦] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បវិញ្ញាស

(១៧៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកកន្ត ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៧៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុជ្ឈានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៧៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្តផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុជ្ឈានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៧៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញារិហេ

សហលាតា នាណខណិកា ។ សហលាតា នេវ
ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ចេតនា
សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
នាណខណិកា នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ បវត្តិប្បដិសន្ធិ ។ វិចារកា ខន្ធា វត្តស្ស ។

[១៧៨] ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារ-
វប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកា
អាហារា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អាហារវប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧៩] ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស . . . ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកា អាហារា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញារិរៈ

បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌ិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯនានាខណ៌ិកៈ
គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តទាយ ជាវិបាកផង នៃពួកកដក្កា-
រូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។
បវត្តិប្បដិសន្ធិ ។ ខន្ធាន្តទាយ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ។

(១៧៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(១៧៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ... បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូបានំ អាហារប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

(២០០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច ទេវំ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ អាហារេ សម្មយុត្ត-
កានំ ខត្វានំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូបានំ
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ . . . តីណិ ។
ទស្សនេន សទិសំ ។

(២០១) ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
អាហារេ សម្មយុត្តកានំ ខត្វានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ
រូបានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តុលោ
កតទ្ធិកោពេ អាហារេ ឥមស្ស កាយស្ស ។

(២០២) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ អាហារស-
ទិសំ ។ មោហោ កាតត្វោ ។ ភាវនាយ . . . តីណិ ។

ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(២០០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . . បានដល់ អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ដោយការវិនាស . . . (បានដល់ពាក្យបុច្ឆានិន្ទវិសជ្ឈនា) ព លើក ។ (ពាក្យ នេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈ ។

(២០១) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដោយអាហារប្បច្ច័យ បាន ដល់អាហារ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន- រូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតទ្បិញ្ញិកាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២០២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ជា បច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆានិន្ទវិសជ្ឈនា) ព លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ មោហៈ ក៏បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នា) ដោយការវិនាស . . . (បានដល់ពាក្យ បុច្ឆានិន្ទវិសជ្ឈនា) ព លើក ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

(២០៣) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ... នេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ឥន្ទ្រិយា សម្ម-
 យុត្តកាធំ ខន្ធាធំ ។ សង្ខំតំ ។ ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណស្ស កាយិន្ទ្រិយំ ... រូបជីវិតន្ទ្រិយំ កនត្តា-
 រូមាធំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ លាមប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥមេ សហេតុ-
 កា កាតត្វា ។ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បដិច្ចវារេ សម្មយុត្តវារសទិសំ ។

(២០៤) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្តិកសទិសំ ។

(២០៥) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្តិកសទិសំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(២០៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... គឺ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជា
បច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ ... រូបដីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ
នៃកងត្រាបទាំងឡាយ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈា-
នប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
មួយអន្លើ ដោយហេតុទាំងនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយសម្បយុត្តវារៈ ក្នុង
បដិច្ចវារៈ ។

(២០៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនក្តិកៈ ។

(២០៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនក្តិកៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២០៦) លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្តិកសទិសំ ។ បច្ឆា-
ជាតា លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេ-
តុកោ ខន្ធវា ប មោហោ ប បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស ។

(២០៧) លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ត ទស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកានំ ខន្ធវានំ ។

(២០៨) លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ត ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកានំ ខន្ធវានំ ។

(២០៩) លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ប លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកស្ស ប ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ត

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(២០៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ... បានដល់សហជាត
 បុរេជាត និងបច្ចុប្បន្នជាត ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្ស-
 នភ័ក្ត្រៈ ។ បច្ចុប្បន្នជាត គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាភ័ក្ត្រ មោហៈភ័ក្ត្រ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយនេះ ដែលកើតមុន ។

(២០៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ... ។ បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(២០៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ... ។ បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។

(២០៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ... ។ បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

វិចីកិច្ឆាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច វិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

(២០០) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស ... ។ បុរេជានំ វិចី ឧទ្ធច្ចស-
ហគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
បច្ឆយោ ។

(២០១) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ សហជានំ បច្ឆា-
ជានំ ។ សហជានំ វិចីកិច្ឆាសហគតា ខន្ធា ច
មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បច្ឆយោ ។ បច្ឆាជានំ វិចីកិច្ឆាសហគតា ខន្ធា
ច មោហោ ច បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

នៃខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង នៃមោហៈផង ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(២១០) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការនាផង . . . ។ បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈផង មោហៈផង ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ ។

(២១១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន និងបច្ចាជាន ។
សហជាន គឺ ខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាក្តី មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
ឯបច្ចាជាន គឺ ខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាក្តី មោហៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

(២០២) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ខេវ
 ធិស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ត ធម្មា
 ខេវ ធិស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជានំ
 បច្ឆាជានំ ។ សហជានា ទុទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ប
 មោហោ ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូហំ ។ បច្ឆាជានា
 ទុទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ប មោហោ ច បុរេជានស្ស
 វេសស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២០៣) ធិស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មា
 ធិស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ធិស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ឯកោ
 ខន្ធា ... ។

(២០៤) ធិស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មា
 ខេវ ធិស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជានំ បច្ឆា-
 ជានំ ។ សហជានា ធិស្សនេន បហានត្វហេតុកោ
 ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូហំ អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[២១២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
 បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធាន្តំណ្យាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈ
 ភ្នំ មោហៈភ្នំ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ។ ឯបច្ចាជាត គឺ
 ខន្ធាន្តំណ្យាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចៈភ្នំ មោហៈភ្នំ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២១៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធទ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ។

[២១៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។
 សហជាត គឺ ខន្ធាន្តំណ្យាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបនាំណ្យាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

វស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តកេ បញ្ញាវិហោ

សហជាតា វិចីតិច្ឆាសហគតា ខន្ធា មោហស្ស
ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជាតា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា បុរេ-
ជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០៥] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឯកោ ខន្ធា តំណ្ហំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វិចីតិច្ឆាសហគតា ឯកោ ខន្ធា តំណ្ហំ
ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូចានំ អត្តិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ... តំណី ។

[២០៦] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(មួយទៀត) សហជាត គឺ ខន្ធាំនឡាយ ដែលប្រឡំដោយ វិចិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធាំនឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវ លៈ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ។

(២១៥) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលៈ ដោយទស្សនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលៈ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលៈ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលៈ ដោយការវិនាសផង ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលៈ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំនឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំ ដោយវិចិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង មោហៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលៈ ដោយការវិនាស ... (បានដល់ពាក្យបច្ចា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

(២១៦) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលៈ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលៈ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ លៈ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលៈ ដោយការវិនាស ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងកន្ធិយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតោ នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ឯកោ ខន្ធា វិណ្ឌានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អត្តិច្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចិ-
 កិច្ចាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្តិច្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ អសញ្ញសត្តានំ ... ។ បុរេជានំ ចក្កំ ...
 វត្ថុំ ... អនិច្ចតោ ... ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ
 ទិញាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតិ រូបាយននំ
 ចក្កវិញាណស្ស ដោដ្ឋញាយននំ កាយវិញាណស្ស
 ចក្កាយននំ ... កាយាយននំ ... វត្ថុ នេវ ទិស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកានំ ខន្ធានំ
 មោហស្ស ច អត្តិច្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតា
 នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ
 ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្តិច្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតទ្បីកាពេ អាហារេ
 ឥមស្ស កាយស្ស រូបដីវិត្ត្រយំ កដត្តារូបានំ ។

(២០៧) នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ទិស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អត្តិច្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជានំ ។

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

សហជាត គឺ ខន្ធទ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ទាំងឡាយផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ នៃពួកអសញ្ញាសត្វ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯបុរេ-
ជាត គឺ (បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ) ចំពោះចក្ខុ . . . ចំពោះវត្ថុ
. . . ថាមិនទៀង . . . បុគ្គល ឃើញរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮសំឡេង
ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយ
ស្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ . . . កាយ-
យតនៈ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាផង នៃមោហៈផង
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្នជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាក្តី មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតទ្បិណ្ឌ-
រាហារ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូបដីវិត្រ្តិយ (ជាបច្ច័យ) នៃ
កដក្ការូបទាំងឡាយ ។

[២១៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និធិបុរេជាត ។

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញារិកេ

សហជាតោ វិចីកិញ្ញាសហគតោ មោហោ សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេ-
 ជាតំ ចក្កំ ... វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ពកោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចីកិញ្ញា ... ទស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុ ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៨) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេ-
 ជាតំ ។ សហជាតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បុរេជាតំ ចក្កំ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ វត្ថុ ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៩) នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរា:

សហជាត គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆា ជាបច្ច័យ នៃ
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធតាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល
 ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ ... ចំពោះវត្ថុ ពនៈ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាវន្ត នូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង
 ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្រិច្ឆា ... ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ កើតឡើង វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(២១៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
 សហជាត គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយខុទ្ទច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធតាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល
 ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(២១៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

បុរេជានំ ។ សហជានោ វិចិត្តិក្ខាសហគតោ មោហោ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជានំ ចក្កំ អារត្ត
 វិចិត្តិក្ខាសហគតោ ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជន្តិ
 វត្តំ អារត្ត វត្តំ វិចិត្តិក្ខាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
 ច អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២០] នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច នេវ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កស្ស ច ធម្មស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជានំ បុរេជានំ ។ សហជានោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូបានំ អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជានំ ចក្កំ
 អារត្ត ឧទ្ធច្ចសហគតោ ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជន្តិ
 វត្តំ អារត្ត វត្តំ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
 ច អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២១] ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្ម

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

និងបុរេជាន ។ សហជាន គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធានំឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំង-
ឡាយផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាន គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង វត្ថុ
ប្រារព្ធ នូវវត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
ផង នៃមោហៈផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(២២០) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការនាផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន និង
បុរេជាន ។ សហជាន គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយទុទ្ធច្ចៈ ជា
បច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធានំឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ
ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាន គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយទុទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង វត្ថុ
ប្រារព្ធ នូវវត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុទ្ធច្ចៈផង
នៃមោហៈផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(២២១) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាក្តី

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ឆយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឯកោ ខន្ធភ ច វត្ត
 ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធជានំ អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ទ្វេ
 ខន្ធា ... វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឯកោ ខន្ធភ ច
 មោហោ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធជានំ អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ
 ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(២២២) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
 ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋាណានំ រូបានំ អត្តិប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ឆយោ ។ សហជាតោ វិចីកិច្ឆាសហគតោ
 ខន្ធា ច មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋាណានំ រូបានំ អត្តិ-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ សហជាតោ វិចីកិច្ឆាសហ-
 គតោ ខន្ធា ច វត្ត ច មោហស្ស អត្តិប្បដ្ឋយេន
 បច្ឆយោ ។ បច្ឆាជាតោ វិចីកិច្ឆាសហគតោ ខន្ធា ច
 មោហោ ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវរៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី
មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(២២២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ... បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត អាហារ
និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈក្តី មហាក្ខតតាំងឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
តាំងឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ (មួយទៀត) សហជាត គឺ ខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ (មួយវិញទៀត) សហ-
ជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃមោហៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្នជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខុក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជានតា ទស្សនេន
បហានត្វហេតុកា ខន្ធវា ច កតទ្បីកោរោ អាហារោ
ច ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជានតា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកា ខន្ធវា ច រូប-
ដីត្រ្រៃយត្ថុ កតត្តារូបាធំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៣) ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានំ បុរេជានំ ។ សហ-
ជានតា វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឃកោ ខន្ធវា ច វត្ថុ
ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធវាធំ មោហស្ស ច អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធវា ... វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឃកោ
ខន្ធវា ច មោហោ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធវាធំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានត្ថុ រូបាធំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធវា
ច មោហោ ច ... ។

(២២៤) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ (មួយទៀត) បច្ចាជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី កតទ្បិណ្ឌរាហាក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ (មួយវិញទៀត) បច្ចាជាត គឺ
 ខន្ធចាំនឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី រូបដីវិត្តន្ត្រិយ
 ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដក្ការូបចាំនឡាយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(២២៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាភ្នំ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាភ្នំ វត្តភ្នំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង មោហៈ
 ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
 ភ្នំ មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបចាំនឡាយ
 ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ក្តី មោហៈក្តី ... ។

(២២៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនាភ្នំ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាភ្នំ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

ភាវនាយ . . . ។ សង្ខត្តំ ។ តិស្សោ បញ្ញា ទស្ស-
នេន នយេន វិភង្គិត្វា ។ ឧទ្ធច្ចន្តិ និយាមេតត្ថំ ។

និព្វិតអវិភតប្បច្ចហ ។

(២២៥) ហេតុយា ឯកោទស អារម្មណោ ឯក-
វីស អនិបតិយា ទស អនន្តរេ សត្តរស សមនន្ត-
រេ សត្តរស សហជានេត សត្តរស អត្តាមតោ ឯកា-
ទស និស្សយេ សត្តរស ឧបនិស្សយេ ឯកវីស
បុរេជានេត បញ្ច បច្ឆាជានេត បញ្ច អាសេវនេ សត្ត-
រស កក្កេ សត្ត វិចារកេ ឯកំ អាហារេ សត្ត
ន្រ្ទិយេ សត្ត ណារនេ សត្ត មត្តេ សត្ត សម្បយុត្តេ
ឯកោទស វិប្បយុត្តេ វេ អត្តិយា សត្តរស នត្តិយា
សត្តរស វិភតេ សត្តរស អវិភតេ សត្តរស ។ ឯវំ
កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

(២២៦) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ឯកោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ឯកស្ស អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទស្សន៍នៃ បរោតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយភារវនា . . . ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ប្រសា ពា យ៉ាង បណ្ឌិត
គប្បីថែកតាមទស្សន៍ន័យ ។ ពាក្យថាទុដ្ឋច្ចៈ បណ្ឌិត គប្បីកំណត់បាន ។
ចប់ នត្តិវិគតអវិគតប្បដ្ឋយ ។

(២២៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងអតាមភាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងត្រ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
១៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបដ្ឋយ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ
ជាបដ្ឋយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តិកំ

(២២៧) ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆា-
នានប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៨) ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អា-
រម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៩) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣០) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(១២៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយទបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(២២៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការ-
ម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ទបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២២៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៣០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយទបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ បហាតត្ថបោតុកត្តិកេ បញ្ញាវិព

[២៣១] ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុកតោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុកតស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជានប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
បន្ទាជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២៣២] ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុកតោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្ថបោតុកតស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុកតស្ស ច ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

[២៣៣] ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុកតោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុកតស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្ថបោតុកតស្ស ច ធម្មស្ស អា-
រម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជានប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២៣៤] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្ថបោតុកតោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្ថបោតុកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន

ទស្សនេន បហោតត្វហេតុតត្តិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

(២៣១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្ម-
ណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៣៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្ម-
ណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៣៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បច្ចុយោ សហជានប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្ស័យ
យប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បុរេជានប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
បច្ឆាជានប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ កម្មប្បច្ចុយេន បច្ចុ-
យោ អាហារប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ វត្ថុយប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ ។

(២៣៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ សហជានប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ ឧបនិស្ស័យប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
បុរេជានប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

(២៣៦) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ សហជានប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ ឧបនិស្ស័យប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
បុរេជានប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

(២៣៧) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្តកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(២៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទេស្យនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទេស្យនៈ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទេស្យនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទេស្យនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយទេស្យនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទេស្យនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ទស្សនេន បហានត្តហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២៣៨) នេវ និស្សនេន ន កាវនាយ បហា-
តត្តហេតុកោ ធម្មា កាវនាយ បហាតត្តហេតុកស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន កាវនាយ បហាតត្តហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស អាវុត្តណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២៣៩) និស្សនេន បហាតត្តហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន កាវនាយ បហាតត្តហេតុកោ ច ធម្មា
និស្សនេន បហាតត្តហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាវុត្តណា-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ ឥធិ សហជាតំ
បុរេជាតំ មិស្សកតំ អត្តំ ចាលិយំ កាតត្តំ កណ្ណ-
នាយ ឧបទារត្តា កណោតត្តំ ។

(២៤០) និស្សនេន បហាតត្តហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន កាវនាយ បហាតត្តហេតុកោ ច
ធម្មា នេវ និស្សនេន ន កាវនាយ បហាតត្តហេតុ-
កស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចុប្បន្នជាតំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាផង ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២៣៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្ម-
ណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ ដែលតាំងនៅ
ក្នុងការប្រឡំគ្នា រមែងមាន ក្នុងទីនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើតាម (ឲ្យដូច)
ក្នុងបាលី បណ្ឌិត គប្បីពិចារណាហើយរាប់ (តាមលំដាប់)នៃការរាប់ ។

(២៤០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ... បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្ន

အင်္ဂုဏ်သတ္တိက အနုဂေဟဗျူဟာ

အာဟာရံ နိဗ္ဗာန်ယံ ။ နိဗ္ဗာန် အာဟာရဗျူဟာ ဝိပ-
ဓိဗျူဟာဗျူဟာ အနု ဇာလိယံ ဝိဇ္ဇာ ကုဿေဓိ
ဝိပဿာရော ကုဿေဓိ ။

(၂၆၀) ဝိပဿေဓိ ပဟာနတ္တုဟေရုဏေ ဝိဇ္ဇာ
ဝိပဿေဓိ ဝိ ကာရဏယ ပဟာနတ္တုဟေရုဏေ ဝိ ဝိဇ္ဇာ
ဝိပဿေဓိ ပဟာနတ္တုဟေရုဏေဗျူဟာ ဝိဇ္ဇာ ဝိပဿေဓိ
ဝိ ကာရဏယ ပဟာနတ္တုဟေရုဏေဗျူဟာ ဝိ ဝိဇ္ဇာဗျူဟာ
အာဟာရဗျူဟာဗျူဟာ ပဗ္ဗာယော ဗဟာဓိဗျူဟာဗျူဟာ
ပဗ္ဗာယော ဝိပဓိဗျူဟာဗျူဟာဗျူဟာ ပဗ္ဗာယော ။ နိဗ္ဗာန်
ဗဟာဓိဗျူဟာဗျူဟာဗျူဟာ ဝိပဿေဓိဗျူဟာ အနု ဇာ-
လိယံ ဝိ ကာနတ္တံ ။

(၂၆၂) ကာရဏယ ပဟာနတ္တုဟေရုဏေ ဝိဇ္ဇာ
ဝိပဿေဓိ ဝိ ကာရဏယ ပဟာနတ္တုဟေရုဏေ ဝိ ဝိဇ္ဇာ
ဝိပဿေဓိ ပဟာနတ္တုဟေရုဏေဗျူဟာ ဝိဇ္ဇာဗျူဟာ အာဟာ-
ရဗျူဟာဗျူဟာ ပဗ္ဗာယော ဝိပဓိဗျူဟာဗျူဟာဗျူဟာ ပဗ္ဗာယော ။

(၂၆၃) ကာရဏယ ပဟာနတ္တုဟေရုဏေ ဝိဇ္ဇာ
ဝိပဿေဓိ ဝိ ကာရဏယ ပဟာနတ္တုဟေရုဏေ ဝိ ဝိဇ္ဇာ
ကာရဏယ ပဟာနတ္တုဟေရုဏေဗျူဟာ ဝိဇ္ဇာဗျူဟာ အာဟာ-
ရဗျူဟာဗျူဟာ ပဗ္ဗာယော ဗဟာဓိဗျူဟာဗျူဟာ ပဗ္ဗာယော

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ ពួកការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ និងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
វែមនីមាន ក្នុងទីនេះដែរ មិនមាន ក្នុងបាលីទេ បណ្ឌិត កាលរាប់
គប្បីពិចារណាហើយរាប់ចុះ ។

(២៤១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ
ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ ដែល
ជាមិស្សកប្បញ្ញា ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ បណ្ឌិត កុំគប្បីធ្វើ ដូចក្នុងបាលី
ឡើយ ។

(២៤២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្ម-
ណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៤៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយ
ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ ឥនាបិ សហ-

ជាតំ បុរេជាតំ យំ មិស្សកប្បញ្ញា អត្ថំ ។

(២២៤) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
ឥន្ទ្រិយំ ។ ឥនាបិ អារម្មណឧបនិស្សយា អត្ថំ ។

(២២៥) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា
និស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ច 'នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ឆយោ ។

(២២៦) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច នេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ
ដែលជាមិស្សកប្បញ្ញា ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ ។

(២៤៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការនា . . . បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុជាត
អាហារ និងតន្ត្រីយ ។ ការម្មណប្បច្ច័យ និងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ ។

(២៤៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាផង
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៤៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាផង ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ឥនាបិ សហ-
 ជានំ បុរេជានំ អត្តំ យេ តេ បញ្ញា ន លិខិតា
 តេ ចាលិយំ កណោន្តានំ ព្យញ្ជនេន ន សមេន្តិ
 តេ ចាលិយំ ន លិខិតា កណាណា ចាកដា ហោន្តិ
 យនិ សំសយោ ឧប្បជ្ឈតិ អនុលោមេ អត្តប្បដ្ឋយេ
 បេក្ខិតតំ ។

(២៤៧) នហេតុយា ឯកវិស នអារម្មណេ ន-
 អនិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នសហជានេ
 នអនាមតោ ធម្មនិស្សយេ នឧបនិស្សយេ នបុរេជានេ
 នបច្ឆាជានេ នអាសេវនេ នកម្មេ នវិចារកេ នអា-
 ហារេ នឥន្ទ្រិយេ នឈានេ នមគ្គេ នសម្បយុត្តេ
 នវិប្បយុត្តេ នោអត្តិយា នោនត្តិយា នោវិកតេ នោ-
 អវិកតេ សព្វត្ថ ឯកវិស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(២៤៨) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ឯកា-
 ធស . . . នអនិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេតប្បច្ច័យ ក៏
មាន ក្នុងទីនេះដែរ ពួកប្រស្នាណា ដែលលោកមិនបានសរសេរហើយ
ពួកប្រស្នានោះ មិនសមដោយព្យាបាទៈ របស់លោកកាលរាប់ក្នុងបាលី
ពួកប្រស្នានោះ លោកមិនបានសរសេរទុកក្នុងបាលីទេ តែការរាប់ ក៏
រមែងប្រាកដ បើសេចក្តីសង្ស័យកើតឡើង បណ្ឌិត គប្បីពិនិត្យមើល
ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ ដែលជាអនុលោមចុះ ។

(២៤៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនការម្មណ៍-
ប្បច្ច័យ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ
ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងនអរាមពាប្បច្ច័យ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងនអា-
ហារប្បច្ច័យ ក្នុងនត្រ័យប្បច្ច័យ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងនោអតិប្បច្ច័យ ក្នុង
នោនតិប្បច្ច័យ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
ទាំងអស់ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(២៤៨) ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ

វស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហ

ឯកាទស ធម្មាមញ្ញា តីណិ ឧបនិស្សយេ ធម្ម-
 វេជ្ជានេ ធម្មាជ្ជានេ ធម្មាសេវនេ ធម្មេ ធម្មានេ
 ធម្មាហារេ ធម្ម្រិយេ ធម្មានេ ធម្មត្ថ ឯកាទស
 ធម្មយុត្ត តីណិ ធម្មយុត្ត បញ្ច ធម្មានិយា
 ឯកាទស ធម្មានេ ឯកាទស ។ ឯកានេ ។

អនុណមប្បច្ឆនីយំ ។

(២៤៧) ធម្មានុប្បច្ឆនីយា អានុណេ ឯកានីស ...

ធម្មានិយា ធម្ម ធម្មានេ សុត្តន្តស សមធម្មានេ
 សុត្តន្តស សមាជ្ជានេ សុត្តន្តស ធម្មាមញ្ញា ឯកា-
 ទស ធម្មានេ សុត្តន្តស ឧបនិស្សយេ ឯកានីស
 ធម្មវេជ្ជានេ ធម្ម ធម្មាជ្ជានេ ធម្ម ធម្មាសេវនេ សុត្ត-
 នស ធម្មេ សុត្ត ធម្មានេ ឯកានីស ធម្មាហារេ សុត្ត
 ធម្ម្រិយេ សុត្ត ធម្មានេ សុត្ត ធម្មត្ថ សុត្ត សម្ម-
 យុត្ត ឯកាទស ធម្មយុត្ត ធម្ម ធម្មានិយា សុត្តន្តស

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

មានវារៈ ១១ ក្នុងអត្តាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ក្នុងនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុង
 នត្តន្តិយប្បច្ច័យ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(២៤៧) ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងអត្តាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

១១៨

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នត្តិយា សត្តរស វិភត្តេ សត្តរស អវិភត្តេ សត្ត-

រស ។ ឯវំ កណោត្តំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកំ អវិមំ និដ្ឋិតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

កងនតិប្បថ្មយ មានវរៈ ១៧ កងវិតតប្បថ្មយ មានវរៈ ១៧ កង
អវិតតប្បថ្មយ មានវរៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ឆនីយានុលោម ។

ចប់ ទស្សនេន បហាគព្វហេតុកត្តិកៈ ទី ៩

អាចយកាមីតិកំ

បដិប្បវិពោ

(២៥០) អាចយកាមី ធម្មំ បដិប្ប អាចយកាមី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បប្បយា អាចយកាមី ឯកំ
 ខន្ធំ បដិប្ប តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធស បដិប្ប ទ្វេ
 ខន្ធា ។ អាចយកាមី ធម្មំ បដិប្ប នេវាចយកាមីនា-
 បចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បប្បយា អាចយ-
 កាមី ខន្ធស បដិប្ប ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយកាមី
 ធម្មំ បដិប្ប អាចយកាមី ប នេវាចយកាមីនាបចយ-
 កាមី ប ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បប្បយា អាចយកាមី
 ឯកំ ខន្ធំ បដិប្ប តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធស បដិប្ប ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ រូបំ ។

(២៥១) អបចយកាមី ធម្មំ បដិប្ប អបចយ-
 កាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បប្បយា អបចយកាមី
 ឯកំ ខន្ធំ បដិប្ប តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធស បដិប្ប
 ទ្វេ ខន្ធា ។ អបចយកាមី ធម្មំ បដិប្ប នេវាចយ-
 កាមីនាបចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បប្បយា
 អបចយកាមី ខន្ធស បដិប្ប ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អាបយគាមិតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(២៥០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អា-
 ស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដែលដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី
 អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(២៥១) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព អាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អបចយេតាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយេតាមី ច នេវចយេ-
តាមី នាបចយេតាមី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
អបចយេតាមី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

(២៥២) នេវចយេតាមីនាបចយេតាមី ធម្មំ បដិច្ច
នេវចយេតាមីនាប យេតាមី ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា នេវចយេតាមីនាបចយេតាមី ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ...
បដិសន្ធិក្ខណោ នេវចយេតាមីនាបចយេតាមី ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា កតត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
... ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហា-
ក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច
ទ្វេ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
កតត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(២៥៣) អាចយេតាមីញ្ច នេវចយេតាមីនាប-
ចយេតាមីញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នេវចយេតាមីនាបចយេ-
តាមី ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយេតាមី
ខន្ធធ្វេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(២៥២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវ
ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ព ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនដល់ នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២
... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ខន្ធតាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហា-
ក្ខត ព អាស្រ័យមហាក្ខត ១ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យមហាក្ខត ២ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតតាំងឡាយ ។

(២៥៣) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំង-
ឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខតតាំងឡាយផង ។

អាចយកមិត្តិកេ បដិច្ចវាហ

អបចយកាមិត្ត លេវាចយកាមិតាប យកាមិត្ត ធម្មំ
បដិច្ច លេវាចយកាមិតាបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយោ អបចយកាមី ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច
បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៥៤) អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយោ អាចយកាមី ឯកំ
ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(២៥៥) អបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយកាមិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយោ អបចយកាមី
ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(២៥៦) លេវាចយកាមិតាបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច
លេវាចយកាមិតាបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយោ លេវាចយកាមិតាបចយកាមី ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច ... បដិសន្ធិ-
ក្កណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធ ។

(២៥៧) អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បដ្ឋយោ តិណី ។ . .
អបចយកាមិ ធម្មោ . . . អធិបតិប្បដ្ឋយោ តិណី ។

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ
 ផង មហាក្ខតចាំន់ឡាយផង ។

(២៥៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៥៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ
 ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៥៦) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យខន្ធ ២ ...
 ខន្ធចាំន់ឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈវិនបដិសន្ធិ ។

(២៥៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ (បានដល់ពាក្យប្បថា
 និធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ ... ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ...
 ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ (បានដល់ពាក្យប្បថា និធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

លោកិយយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មំ បដិច្ច លោកិយយតា-
 មិណាបចយតាមិ ធម្មោ ... ឯកំ ។ បដិសន្ធិ នត្តំ ។
 ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា ។ បេ ។
 មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាណារូបំ ។
 អាចយតាមិញ លោកិយយតាមិណាបចយតាមិញ ធម្មំ
 បដិច្ច លោកិយយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អនិបតិប្បច្ចយា អាចយតាមិ ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបចយតាមិញ លោកិ-
 យតាមិណាបចយតាមិញ ធម្មំ បដិច្ច លោកិយយតាមិណា-
 បចយតាមិ ធម្មោ ... អនិបតិប្បច្ចយា អបចយតាមិ
 ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៥៨] អាចយតាមិ ធម្មំ បដិច្ច អាចយតាមិ
 ធម្មោ ... អនន្តរវ្យច្ចយា សមនន្តរវ្យច្ចយា សហ-
 ជាតវ្យច្ចយា សទ្ធរូបិ មហាក្កតា កាតញ្ច ។ អញ្ញ-
 មញ្ញវ្យច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានម្បិ កេដត្តារូបម្បិ ឧបា-
 ណារូបម្បិ នត្តំ ។ និស្សយវ្យច្ចយា ឧបនិស្សយវ្យច្ច-
 យា បុរេជាតវ្យច្ចយា អាសេវនវ្យច្ចយា កេម្មវ្យច្ច-
 យា វិបាកវ្យច្ចយា អាហារវ្យច្ចយា ឥន្ទ្រិយវ្យច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ... មិនដល់នូវការមិនសន្សំ បានដល់
 វារៈ ១ ។ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហា-
 ក្ខត ១ ។ លេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខត
 ទាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ
 ផង មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 ការមិនសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២៥៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ... ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ឯមហាក្ខតទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបក្តី កដត្តារូបក្តី ឧបាទារូបក្តី មិនមាន ព្រោះអញ្ញាញប្បច្ច័យទេ ។
 ព្រោះនិស្សយប្បច្ច័យ ទេនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេ-
 វនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ

អាថយតាមគ្រឹកេ បដិច្ចវិហេ

ណា នប្បដ្ឋយា មក្កប្បដ្ឋយា សម្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយា អត្ថិប្បដ្ឋយា នត្ថិប្បដ្ឋយា វិកតប្បដ្ឋយា
អវិកតប្បដ្ឋយា ។

[២៥៧] ហេតុយា នវ អាម្មណោ ភីណី អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ ភីណី សមនន្តរេ ភីណី ស-
ហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ ភីណី និស្សយេ នវ ឧប-
និស្សយេ ភីណី បុរជាតេ ភីណី អាសេវនេ ភីណី
កម្មេ នវ វិចារកេ ឯតំ អាហារេ នវ វ័ស្សន្តិយេ
នវ ណានេ នវ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ ភីណី វិប្ប-
យុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា ភីណី វិកតេ ភីណី
អវិកតេ នវ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុណាមំ ។

[២៦០] អាថយតាមិ ធម្មំ បដិច្ច អាថយតាមិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា វិចិកិច្ចាសហកតេ
ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ធម បដិច្ច វិចិកិច្ចាសហកតោ
ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។

អាចយកាមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិ-
ប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិត្តប្បច្ច័យ និងអវិត្តប្បច្ច័យ ។

(២៥៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងសមន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
គំរូនិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២៦០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យខន្ធាងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមភិក្ខុប្បដ្ឋានំ

(២៦១) នេវេចយកាមិនាបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច
 នេវេចយកាមិនាបចយកាមី ធម្មោ ... នហេតុប្បច្ច-
 យា អហេតុកំ នេវេចយកាមិនាបចយកាមី ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្រេ
 ខន្ធធ្ធេ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធធ្ធេ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កនំ ... ពាហិរំ ...
 អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ
 ឯកំ មហាក្កនំ បដិច្ច ។

(២៦២) អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវេចយកា-
 មិនា ចចយកាមី ធម្មោ ... នអារម្មណាប្បច្ចយា អា-
 ចយកាមី ខន្ធធ្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបច-
 យកាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវេចយកាមិនាបចយកាមី
 ធម្មោ ... នអារម្មណាប្បច្ចយា អបចយកាមី ខន្ធធ្ធេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៦៣) នេវេចយកាមិនាបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច
 នេវេចយកាមិនាបចយកាមី ធម្មោ ... នអារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា នេវេចយកាមិនាបចយកាមី ខន្ធធ្ធេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធធ្ធេ បដិច្ច វត្ថុ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៦១) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពក្កិ ចិត្តសមុជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាអហេតុកៈ នូវ
 ខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធាន្តិឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិ-
 សន្តិ ខន្ធាន្តិឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្ខត ១ . . . ពាហិរ . . .
 អាហារសមុជាន . . . ទតុសមុជាន . . . អាស្រ័យមហាក្ខត ១
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

(២៦២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនការម្មណប្ប-
 ដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជានុប អាស្រ័យខន្ធាន្តិឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនការម្មណប្ប-
 ដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជានុប អាស្រ័យខន្ធាន្តិឡាយ ដែលមិនដល់
 នូវការមិនសន្សំ ។

(២៦៣) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជានុប អាស្រ័យខន្ធាន្តិឡាយ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធាន្តិឡាយ

អាថយតាមីត្តិកេ បដិច្ចវាហេ

ឯកំ មហាក្ខតំ ... តាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ...

ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

(២២៤) អាថយតាមីត្តិ ទេវតាយតាមីនាបថយតាមីត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ទេវតាយតាមីនាបថយតាមីធម្មោ ... នអារម្មណាប្បច្ចយា អាថយតាមី ខន្ធទេ មហាក្ខតេ ថ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២២៥) អបថយតាមីត្តិ ទេវតាយតាមីនាបថយតាមីត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ទេវតាយតាមីនាបថយតាមីធម្មោ ... នអារម្មណាប្បច្ចយា អបថយតាមី ខន្ធទេ មហាក្ខតេ ថ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២២៦) អាថយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អាថយតាមីធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអតិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។ អបថយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អបថយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអតិបតិប្បច្ចយា អបថយតាមី ខន្ធទេ បដិច្ច អបថយតាមី អតិបតិ ។ ទេវតាយតាមីនាបថយតាមី ធម្មំ បដិច្ច ទេវតាយតាមីនាបថយតាមី ធម្មោ ...

អាថយតាមគ្រឹះ: បដិច្ចវារ:

កងខណៈវៃរបដិសន្ធិ មហាក្សត្រ ១ . . . ពាហិរ . . . អាហារ-
សម្បជាន . . . ឧត្តសម្បជាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

(២៦៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនាការម្មណប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តទាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
មហាក្សត្រទាំងឡាយផង ។

(២៦៥) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនាការម្មណប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តទាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង
មហាក្សត្រទាំងឡាយផង ។

(២៦៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មធម៌ប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិធិ
វិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌
ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មធម៌ប្បច្ច័យ គឺ
កម្មធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យខន្ធាន្តទាយ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នគតិបតិប្បច្ចយា នេវាចយកាមិណាបចយកាមី ឯកំ
 ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធើ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ខន្ធើ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច
 ខន្ធើ ឯកំ មហាក្កនំ ... ពាហិរំ ... ។ សន្ធិតំ ។
 អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កនំ ... ។

[២៦៧] អាចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិណាបចយ-
 កាមិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកាមិណាបចយកាមី
 ធម្មោ ... នគតិបតិប្បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ធើ ប
 មហាក្កតេ ប បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៦៨] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកា-
 មិណាបចយកាមី ធម្មោ ... នគនន្តវប្បច្ចយា នសម-
 នន្តវប្បច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យា នបុរេវាតប្បច្ចយា កុសលត្ថិតុសធិសា សត្ត
 បញ្ញា ។ នបច្ឆាវាតប្បច្ចយា ។

[២៦៩] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បច្ចយា តីណិ ។ អបចយ-
 កាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកាមិណាបចយកាមី ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ
អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំន់ឡាយ អា-
ស្រ័យ វត្ថុ មហាក្ខត ១ ... ពាហិរ ... ។ សេចក្តីបំប្រុង ។
នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

.(២៦៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
មហាក្ខតចាំន់ឡាយផង ។

(២៦៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ព្រោះនអនន្តរធម្មច្ច័យ
នសមនន្តរធម្មច្ច័យ នអតាមញ្ញាធម្មច្ច័យ នឧបនិស្សយធម្មច្ច័យ និងន-
បុរេជាតធម្មច្ច័យ ប្រស្នាចាំន់ ៧ (នេះ) ប្រាកដស្មើដោយកុសលត្តិកៈ
ដែរ ។ ព្រោះនបច្ឆាជាតធម្មច្ច័យ ។

(២៦៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនធម្មច្ច័យ (បានដល់ពាក្យ
បុច្ឆា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ

អាថយកាមីត្តិកេ បដិច្ចវិកេ

ឧប្បជ្ជតិ នអាសេវនប្បច្ចយា អថយកាមី. ខន្ទេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នេភិចយកាមីនាបថ-
 យកាមី ធម្មំ បដិច្ច នេភិចយកាមីនាបថយកាមី
 នម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា ឃិកា បញ្ញា ។ សព្វេ
 មហាក្កតា កាតព្វា ។

(២៧០) អាថយកាមីកា នេភិចយកាមីនាបថយ-
 កាមីកា ធម្មំ បដិច្ច នេភិចយកាមីនាបថយកាមី
 នម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា អាថយកាមី ខន្ទេ ប
 មហាក្កតេ ប បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាថយ-
 កាមីកា នេភិចយកាមីនាបថយកាមីកា ធម្មំ បដិច្ច
 នេភិចយកាមីនាបថយកាមី នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអាសេ-
 វនប្បច្ចយា អថយកាមី ខន្ទេ ប មហាក្កតេ ប
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧១). អាថយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាថយ-
 កាមី នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា អាថយកាមី
 ខន្ទេ បដិច្ច អាថយកាមី បេតនា ។ អថថ-
 យកាមី ធម្មំ បដិច្ច អថថយកាមី នម្មោ . . .

អាចយោគមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរោធិយោគី គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនិរោធិយោគី បាន
ដល់បញ្ហា ១ ។ មហាក្ខត្តតាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

(២៧០) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះនិរោធិយោគី គឺ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហា-
ក្ខត្តតាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់
នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរោ-
ធិយោគី គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង មហាក្ខត្តតាំងឡាយផង ។

(២៧១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរោធិយោគី គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តនំ

នកម្មប្បច្ចយា អបចយកាមី ខន្ទេ បដិច្ច អបចយ-
 កាមី ចេតនា ។ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ
 បដិច្ច នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ ... នកម្ម-
 ប្បច្ចយា នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ខន្ទេ បដិច្ច
 នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ចេតនា ពាហារំ ... អា-
 ហារសម្មដ្ឋានំ ... ឧតុសម្មដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ... ។

(២៧២) អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមី

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិទាកប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ បដិសន្ធិ
 នត្ថិ ។ បេ ។ នអាហារប្បច្ចយា នសង្ក្រិយប្បច្ចយា
 នណា នប្បច្ចយា នមក្កប្បច្ចយា នសម្បយុត្តប្បច្ចយា
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ភីណិ ។ នេនត្ថិប្បច្ចយា នេវិ-
 កតប្បច្ចយា ។

(២៧៣) នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ បញ្ច

នអនិបតិយា ឆ នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
 ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
 ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ពាហិរ . . . អាហារសមុជ្ឈាន . . . ឧត្តសមុជ្ឈាន មហា-
 ភូត ១ . . . ។

(២៧២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ ដ៏
 បរិបូណ៌ មិនមានទេ ។ បេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នវ្រិយប្បច្ច័យ
 នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 (បានដល់ពាក្យប្រា និងវិសជ្ឈនា) ព លើក ។ ព្រោះនោនតិប្បច្ច័យ
 និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

(២៧៣) កង្កនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ កង្កនការម្ហណ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កង្កនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ កង្កនអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កង្កនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កង្ក
 នអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កង្កនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

អាចយកមិត្តិកេ បដិច្ចវិកេ

នបុរេជានេ សត្ត នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ
 សត្ត នកក្ខេ ភីណិ នវិចានេ នវ នអាហារេ
 ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ភីណិ នោនត្តិយា
 បញ្ច នោវិកតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុដិយំ ។

(២៧២) ហេតុប្បដ្ឋយា នការម្មណោ បញ្ច ...
 នអធិបតិយា ន នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ បញ្ច
 នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច នឧបទិស្សយេ បញ្ច នបុរេជានេ
 សត្ត នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ សត្ត នកក្ខេ
 ភីណិ នវិចានេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ ភីណិ នោនត្តិយា បញ្ច នោវិកតេ បញ្ច ។
 ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដិយំ ។

អាចយកាមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

កង្កនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 កង្កនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កង្ក
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង្ក
 នត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង្កនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង្កន-
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង្កនសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កង្ក
 នវិប្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កង្កនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 កង្កនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចុដ្ឋាយៈ ។

(២៧២) កង្កនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... កង្កនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ កង្កនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 កង្កនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កង្កនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 កង្កនទុបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កង្កនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ កង្កនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ កង្កនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កង្កនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 កង្កនសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កង្កនវិប្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 កង្កនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កង្កនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋាយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៧៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អាវច្ឆណោ ទ្វេ . . .

អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហជាតេ ទ្វេ អញ្ញ-

មញ្ញា និស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កកម្មេ ទ្វេ

វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ទ្វេ ឥន្ទ្រិយេ ទ្វេ ឈានេ

ទ្វេ មក្ខេ ឯកំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ អត្តិយា

នត្តិយា វិគតេ អវិគតេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុយោនុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ ។

សហជាតវារោ បដិច្ចវារសទិសោ ។

បច្ចុយវារោ

(២៧៦) អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកាមី

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកាមី ឯកំ ទន្ធិ

បច្ចុយា តាយោ ទុក្ខា ទ្វេ ទន្ធិ បច្ចុយា ទ្វេ ទុក្ខា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៧៥) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្ប-
 ច្ច័យ . . . ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអពាមពាបប្បច្ច័យ
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ ក្នុងអារសេវនប្បច្ច័យ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហា-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឈាន-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ
 ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

បបូយវិវរៈ

(២៧៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

អាចយកមិត្តិកេ បច្ចុយវាវ

អាចយកមិត្តិ ធម្មំ បច្ចុយា នេវាចយកមិត្តិណាបចយ-
 កមិត្តិ ធម្មា ... ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកមិត្តិ ខន្ធ
 បច្ចុយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយកមិត្តិ ធម្មំ
 បច្ចុយា អាចយកមិត្តិ ច នេវាចយកមិត្តិណាបចយកមិត្តិ
 ច ធម្មា ... អាចយកមិត្តិ ឯកំ ខន្ធ បច្ចុយា តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... ។ អបច-
 យកមិត្តិ ធម្មំ បច្ចុយា ... តិណិ ។

(២៧៧) នេវាចយកមិត្តិណាបចយកមិត្តិ ធម្មំ បច្ចុ-
 យា នេវាចយកមិត្តិណាបចយកមិត្តិ ធម្មា ... ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា នេវាចយកមិត្តិណាបចយកមិត្តិ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធ ... បដិសន្ធិកុណោ ខន្ធ បច្ចុយា វត្ថុ វត្ថុ
 បច្ចុយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្កនំ បច្ចុយា វត្ថុ បច្ចុយា
 នេវាចយកមិត្តិណាបចយកមិត្តិ ខន្ធា ។ នេវាចយកមិត្តិ-
 ណាបចយកមិត្តិ ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកមិត្តិ ធម្មា ...
 ហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុ បច្ចុយា អាចយកមិត្តិ ខន្ធា ។

អាថយតាមគ្លីក: បច្ចុយវារ:

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្មជាន់-
 រូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំក្តី (ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំក្តី) ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . គឺ ខន្ធតា ក្តី
 ចិត្តសម្មជាន់រូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ ដែលដល់នូវការសន្សំ នឹងខន្ធទ
 ២ . . . ។ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . . (បានដល់
 ពាក្យបុច្ឆានិនិវិសដ្ឋនា) ពា លើក ។

(២៧៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធតា ក្តី ចិត្តសម្មជាន់រូបក្តី
 ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 នឹងខន្ធទ ២ . . . វត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាងឡាយ កងខណៈនៃបដិ-
 សន្និ ខន្ធាងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ខន្ធទ
 ខន្ធាងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នេកំ ចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អបចយ-
តាមី ធម្មា . . . វត្តំ បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធា ។
នេកំ ចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតា-
មី ច នេកំ ចយតាមីនាបចយតាមី ច ធម្មា . . . វត្តំ
បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធា មហាក្រតេ បច្ចយា ចិត្ត-
សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ នេកំ ចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
បច្ចយា អបចយតាមី ច នេកំ ចយតាមីនាបចយតាមី
ច ធម្មា . . . វត្តំ បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធា មហា-
ក្រតេ បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧៨) អាចយតាមីន្តុ នេកំ ចយតាមីនាបចយ-
តាមីន្តុ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ធម្មា . . . ហេតុ-
ប្បច្ចយា អាចយតាមី ឯកំ ខន្ធន្តុ វត្តន្តុ បច្ចយា
តយោ ខន្ធន្តុ ខន្ធន្តុ . . . ។ អាចយតាមីន្តុ នេកំ ចយ-
តាមីនាបចយតាមីន្តុ ធម្មំ បច្ចយា នេកំ ចយតាមីនា
បចយតាមី ធម្មា . . . ហេតុប្បច្ចយា អាចយតាមី
ខន្ធន្តុ ច មហាក្រតេ វ បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុ-
 ជ្ជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តតាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី
 ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តតាំងឡាយ ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខត្តតាំងឡាយផង ។

អាថយតាមីត្តិពេ បច្ចយវិពេ

អាថយតាមីត្តា លេភិថយតាមីនាបថយតាមីត្តា ឆម្ម
 បច្ចយា អាថយតាមី ថ លេភិថយតាមីនាបថយតាមី
 ថ ឆម្មា ឧប្បវដ្តន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អាថយតាមី ឯកំ
 ខន្ធក្នា វត្តក្នា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . .
 អាថយតាមី ខន្ធា ថ មហាភូតេ ត បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ អថថយតាមីត្តា លេភិថយតាមីនា-
 បថយតាមីត្តា ឆម្មំ បច្ចយា អថថយតាមី ឆម្មា . . .
 តីណាំ ។

(២៧៧) អាថយតាមី ឆម្មំ បច្ចយា អាថយតាមី
 ឆម្មា ឧប្បវដ្តន្តិ អាវច្ឆណាប្បច្ចយា អាថយតាមី ឯកំ
 ខន្ធា បច្ចយា ។ អថថយតាមី ឆម្មំ បច្ចយា . . . ឯកំ ។

(២៧៨) លេភិថយតាមីនាបថយតាមី ឆម្មំ
 បច្ចយា លេភិថយតាមីនាបថយតាមី ឆម្មា . . .
 លេភិថយតាមីនាបថយតាមី ឯកំ ខន្ធា បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្នុណោ វត្ត
 បច្ចយា ខន្ធា ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ

អាចយោគមិត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹង
 ផ្អែកនឹងខន្ធាន្តរាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្រក់ចាំងឡាយ
 ផង ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំផង ... (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

(២៧៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ គឺ ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ... បានដល់វារៈ ១ ។

(២៨០) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធាន្តរាយ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្រវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

កាយាយតនំ បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចុយា
 លោកយតាមីនាបយតាមី ខន្ធា ។ លោកយតាមី-
 នាបយតាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយតាមី ធម្មោ ...
 វត្ថុំ បច្ចុយា អាចយតាមី ខន្ធា ។ លោកយតាមី-
 នាបយតាមី ធម្មំ បច្ចុយា អបយតាមី ធម្មោ ...
 វត្ថុំ បច្ចុយា អបយតាមី ខន្ធា ។

(២៨០) អាចយតាមីញូ លោកយតាមីនាបយ-
 តាមីញូ ធម្មំ បច្ចុយា អាចយតាមី ធម្មោ ... អាច-
 យតាមី ឯកំ ខន្ធាញូ វត្ថុញូ បច្ចុយា តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(២៨២) អបយតាមីញូ លោកយតាមីនាបយ-
 តាមីញូ ធម្មំ បច្ចុយា អបយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អារម្មណាប្បច្ចុយា អបយតាមី ឯកំ ខន្ធាញូ វត្ថុញូ
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(២៨៣) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយ-
 តាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធចាំងឡាយ
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(២៨១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការ
សន្សំផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(២៨២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣
ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)
នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(២៨៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋាយ បានដល់វារៈ ៣ ។

អាថយតាមីត្តិកេ បច្ចយវិកេ

អថថយតាមី តីណិ ។ នេវាថយតាមីនាបថយតាមី
 ... នេវាថយតាមី ឯកំ ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវាថ-
 យតាមីនាបថយតាមី ខុទ្ទា ។ នេវាថយតាមីនាបថ-
 យតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាថយតាមី ធម្មោ ... ។
 ឥនាបិ យដនា ហេតុសទិសា ។

[២៨៤] អាថយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាថយតាមី
 ធម្មោ ឧប្បវដ្តតិ អនន្តវប្បច្ចយា សមនន្តវប្បច្ចយា
 សហជាតប្បច្ចយា តីណិ ។ អថថយតាមី តីណិ ។
 នេវាថយតាមីនាបថយតាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាថយ-
 តាមីនាបថយតាមី ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា នេ-
 វាថយតាមីនាបថយតាមី ឯកំ ខុទ្ធិ បច្ចយា តយោ
 ខុទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ទេ ... បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ភ្នំតំ ... ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយា-
 យតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា ។
 នេវាថយតាមីនាបថយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាថយ-
 តាមី ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។
 សព្វេ យដនា កាតញា ។

អាចយោគាមិត្តិកៈ បច្ចុយវារៈ

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ គឺ មានវារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ
១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ... ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ... ។ តំណ ក្នុងទីនេះ ប្រាកដស្មើដោយហេតុប្បច្ច័យដែរ ។

(២៨២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និង
សហជាតប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិន
សន្សំ មានវារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុជ្ឈានុបក្កិ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។
(ពឹងផ្អែក) នឹងមហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្ខុញ ពឹង
ផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់
នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបំប្រុង ។ តំណ ចាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តកប្បវដ្តានំ

(២៨៥) អបចយកាមី ធម្មំ . . អញ្ញាមញ្ញាប្បត្តយា
 និស្សយប្បត្តយា ឧបនិស្សយប្បត្តយា បុរេជាតប្បត្ត-
 យា អាសេវនប្បត្តយា កម្មប្បត្តយា វិចារកប្បត្តយា
 អាហារប្បត្តយា ឥន្ទ្រិយប្បត្តយា ឈានប្បត្តយា មត្ត-
 ប្បត្តយា សម្បយុត្តប្បត្តយា វិប្បយុត្តប្បត្តយា អត្តិ-
 ប្បត្តយា នត្តិប្បត្តយា វិភតប្បត្តយា អវិភតប្បត្តយា ។

(២៨៦) ហេតុយា សត្តាស អារម្មណេ សត្ត
 អធិបតិយា សត្តាស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត
 សហជាតេ សត្តាស អញ្ញាមញ្ញា សត្ត និស្សយ
 សត្តាស ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ សត្ត អាសេ-
 វានេ សត្ត កម្មេ សត្តាស វិចារកេ ឯកំ អាហារេ
 សត្តាស ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មត្តេ សត្តាស សម្ប-
 យុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ សត្តាស អត្តិយា សត្តាស
 នត្តិយា សត្ត វិភតេ សត្ត អវិភតេ សត្តាស ។
 ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៨៥) ព័ន្ធវិជ្ជកន្លឹកធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . .

ព្រោះអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ និងស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ ការសវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារ-
ប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ នតិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ
និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

(២៨៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរៈប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះ ។

អាថយតាមិក្ខិកេ បច្ចយវិពេ

(២៨៧) អាថយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាថយតាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចុសហគតោ ខន្ធោ បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។ នេវេថយតាមិ នាបថយ-
 តាមិ ធម្មំ បច្ចយា នេវេថយតាមិ នាបថយតាមិ ធម្មោ
 ... នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នេវេថយតាមិ នាប-
 ថយតាមិ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្រេ ខន្ធធោ ... អហេតុកប្បជ្ឈនិសង្កិ-
 ក្ខណោ ។ សង្កតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ភូតំ ... ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កា-
 យាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា
 អហេតុកា នេវេថយតាមិ នាបថយតាមិ ខន្ធា ។
 នេវេថយតាមិ នាបថយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាថយ-
 តាមិ ធម្មោ ... នហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចិ-
 ក្ខិក្ខាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។

អាចយកមិត្តិកៈ បច្ចុយវារៈ

(២៨៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាងឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ...
 ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ (ពឹងផ្អែក) នឹង
 មហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្រវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹង
 ចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ខន្ធាងឡាយ
 ជាអហេតុកៈ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គំ

(២៨៨) អាចយតាមិញ្ច នេវាចយតាមិណាបចយ-
តាមិញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ ... នហេ-
តុប្បច្ចយា វិចិកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ
ច វត្តញ្ច បច្ចយា វិចិកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហ-
គតោ មោហោ ។

(២៨៩) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយ-
តាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ ... នអារម្មណាប្បច្ចយា ។
សង្កតំ ។ បដិច្ចវាសទិសំ ។

(២៩០) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតា-
មិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណា ។
អបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមិ ធម្មោ ...
នអធិបតិប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធ បច្ចយា អប-
ចយតាមិ អធិបតិ ។ នេវាចយតាមិណាបចយតាមី
ធម្មំ ។ សង្កតំ ។ អសញ្ញាសន្តានំ ចក្កាយតនំ បច្ចយា
ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ ... វត្តំ បច្ចយា នេវា-
ចយតាមិណាបចយតាមី ខន្ធ ។ នេវាចយតាមិណា-
បចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ ...

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៨៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង . . . ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្រច្រឡំ ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្រច្រឡំ ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

(២៨៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបំប្រញា ។ ពាក្យនេះ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈ ។

(២៩០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ព្យ
លើក ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិន
សន្សំ ។ (តឹងផ្អែក) នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ តឹងផ្អែកនឹង
ចក្ខុយតនៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ (តឹងផ្អែក) នឹងកាយាយតនៈ . . .
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .

អាចយតាមិត្តិកេ បច្ចយវិកេ

នអធិបតិប្បត្តយា វត្ថុំ បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធា ។
 នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អបចយ-
 តាមី ធម្មោ ... នអធិបតិប្បត្តយា វត្ថុំ បច្ចយា អ-
 បចយតាមី អធិបតិ ។ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
 ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ច នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមី ច ធម្មោ ... នអធិបតិប្បត្តយា វត្ថុំ
 បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧០) អាចយតាមីត្ថា នេវាចយតាមីនាបចយ-
 តាមីត្ថា ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ធម្មោ ... នអ-
 ធិបតិប្បត្តយា អាចយតាមី ឯកំ ខន្ធាត្ថា វត្ថុត្ថា
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា... ។ អាចយតា-
 មីត្ថា នេវាចយតាមីនាបចយតាមីត្ថា ធម្មំ បច្ចយា
 នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... អាចយតាមី
 ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អាចយតាមិភ្នាក់: បច្ចយវារ:

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
 ចាំនឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខតចាំនឡាយ ។

(២៧១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ . . . ។
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
 ចាំនឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខតចាំនឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាចយតាមិត្តា នេវាចយតាមិតាបចយតាមិត្តា ធម្មំ
បច្ចុយា អាចយតាមិត ច នេវាចយតាមិតាបចយតាមិត
ច ធម្មា ... អាចយតាមិតំ ឯកំ ខន្ធត្តា វត្តត្តា
បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ខន្ធា ខន្ធា ... អាចយតាមិតំ
ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧២) អបចយតាមិត្តា នេវាចយតាមិតាបច-
យតាមិត្តា ធម្មំ បច្ចុយា អបចយតាមិត ធម្មា ...
នអធិបតិប្បច្ចុយា អបចយតាមិតំ ខន្ធា ច វត្តត្តា
បច្ចុយា អបចយតាមិត អធិបតិ ។ នអនន្តវប្បច្ចុយា
នសមនន្តវប្បច្ចុយា នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចុយា នឧបនិស្ស-
យប្បច្ចុយា នបុរេជានប្បច្ចុយា បដិច្ចវិវសនិសា សត្ត
បញ្ញា ។ នបច្ឆាជានប្បច្ចុយា បរិបុណ្ណំ ។

(២៧៣) អាចយតាមិតំ ធម្មំ បច្ចុយា អាច-
យតាមិត ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចុយា តីណំ ។
អបចយតាមិតំ ធម្មំ បច្ចុយា នេវាចយតាមិតាប-
ចយតាមិត ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចុយា អបច-
យតាមិតំ ខន្ធា បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣
ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹង
ខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធារិយ ដែលដល់
នូវការសន្សំផង មហាក្ខត្តាវិញ្ញាណផង ។

(២៧២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធារិយ ដែលដល់នូវការ
មិនសន្សំផង វត្ថុផង ។ ព្រោះនអនន្តរាប្បច្ច័យ នសមនន្តរាប្បច្ច័យ
នអញ្ញាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ បញ្ចា
៧ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈ ។ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ (នេះ)
ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់ ។

(២៧៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនការសន្សំប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣
លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនការសន្សំប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធារិយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អាថយតាមីត្តិកេ បច្ចយវារោ

នេវាថយតាមីនាបថយតាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាថយ-
តាមីនាបថយតាមី ធម្មោ ។ សង្កឹតំ ។ អសញ្ញ-
សត្តានំ . . . ចក្កាយតនំ បច្ចយា កាយាយតនំ
បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា នេវាថយតាមីនាបថយតាមី
ខន្ធា ។ នេវាថយតាមីនាបថយតាមី ធម្មំ បច្ចយា
អាថយតាមី ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បដ្ឋយា វត្ថុំ
បច្ចយា អាថយតាមី ខន្ធា ។ នេវាថយតាមីនាប-
ថយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាថយតាមី ថ នេវាថយ-
តាមីនាបថយតាមី ថ ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចយា អាថ-
យតាមី ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧៤) អាថយតាមីត្តុ នេវាថយតាមី-

នាបថយតាមីត្តុ ធម្មំ បច្ចយា អាថយតាមី
ធម្មោ . . . អាថយតាមី ឃកំ ខន្ធា វត្ថុត្តុ
បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អាថ-
យតាមីត្តុ នេវាថយតាមីនាបថយតាមីត្តុ ធម្មំ
បច្ចយា នេវាថយតាមីនាបថយតាមី ធម្មោ . . .

អាចយោគមិត្តិកៈ បច្ចុយវារៈ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ។ សេចក្តី
 បំប្រញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ខន្ធាងឡាយ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ ពឹង
 ផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ពឹងផ្អែកនឹង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ... ព្រោះនការសន្សំបច្ចុយ គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធាងឡាយ
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែកនឹង
 មហាក្ខត្តាងឡាយ ។

(២៧២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
 វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាចយតាមី ខន្ធ ច មហាក្សត្រ ច បច្ចយា ចិត្ត-
សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយតាមីត្ថា នេវាចយតាមីនា-
បចយតាមីត្ថា ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ច នេវា-
ចយតាមីនាបចយតាមី ច ធម្មា . . . អាចយតាមី
ឯកំ ខន្ធត្ថា វត្ថុត្ថា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ធម្ម ខន្ធ
ច វត្ថុត្ថា បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធ ច មហាក្សត្រ
ច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយតាមីត្ថា
នេវាចយតាមីនាបចយតាមីត្ថា ធម្មំ បច្ចយា នេវាច-
យតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា
អបចយតាមី ខន្ធ ច មហាក្សត្រ ច បច្ចយា ចិត្ត-
សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧៥) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកក្ខប្បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ធ
បច្ចយា អាចយតាមី ចេតនា ។ អបចយតាមី ធម្មំ
បច្ចយា អបចយតាមី ធម្មោ . . . នកក្ខប្បច្ចយា
អបចយតាមី ខន្ធ បច្ចយា អបចយតាមី ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាង្គាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ផង នឹងមហាក្ខត្តាង្គាយផង ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២
 ផង វត្ថុផង ខន្ធាង្គាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខត្ត
 ាង្គាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនការសវ-
 នប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាង្គាយ ដែលដល់
 នូវការមិនសន្សំផង មហាក្ខត្តាង្គាយផង ។

(២៧៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាង្គាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។
 ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធាង្គាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អាចយកមិត្តិកេ បច្ចយវិកេ

នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយ-
 កាមីនាបចយកាមី ធម្មោ ... នកក្ខប្ប្បច្ចយា នេវា-
 ចយកាមីនាបចយកាមី ខន្ទេ បច្ចយា នេវាចយកា-
 មីនាបចយកាមី ចេតនា ពាហិរំ ... អាហារសម្មដ្ឋា-
 នំ ... ឧត្តសម្មដ្ឋានំ ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវាចយកាមី-
 នាបចយកាមី ចេតនា ។ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី
 ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ ... នកក្ខប្ប្បច្ចយា
 វត្ថុំ បច្ចយា អាចយកាមី ចេតនា ។ នេវាចយកាមី-
 នាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ ...
 នកក្ខប្ប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អាចយកាមី ចេតនា ។

(២៧៦) អាចយកាមីក្ខុ នេវាចយកាមីនាបចយ-

កាមីក្ខុ ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ ... ន-
 កក្ខប្ប្បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ទេ ច វត្ថុក្ខុ បច្ចយា
 អាចយកាមី ចេតនា ។

អាចយកមិត្តិកៈ បច្ចុយវាវៈ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពាហិរ . . . អាហារសមុជ្ឈាន . . . ទត្ថ-
 សមុជ្ឈាន . . . ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
 ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(២៧៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

(២៧៧) អបចយតាមីញ្ច នេវាចយតាមីនាបចយ.

តាមីញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមី ធម្មោ . . .
នកម្មប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធនេ វត្ថុញ្ច បច្ច-
យា អាចយតាមី ចេតនា ។

(២៧៨) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី
ធម្មោ . . . នវិហានកម្មប្បច្ចយា ។ បរិប្បណាំ កាតតំ ។
បដិសន្ធិក្ខណោ នតិ ។

(២៧៩) នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា
នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ . . . នអាហារ-
រាប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . ឱត្តុសម្មដ្ឋានំ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ . . . ។

(៣០០) . . . នវត្ថុយប្បច្ចយា ពាហិរំ . . .
អាហារសម្មដ្ឋានំ . . . ឱត្តុសម្មដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ
មហាក្កតេ បច្ចយា រូបដីវិត្ថុយំ ។

(៣០១) . . . ននិហានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណំ
ពាហិរំ . . . អាហារសម្មដ្ឋានំ . . . ឱត្តុសម្មដ្ឋានំ . . . អ-
សញ្ញាសត្តានំ . . . ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ
កាយាយតនំ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៧៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធានំឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង វត្ថុផង ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ (គ្រប់
បទពាំងអស់) ។ (អាចយគាមិធម៌) មិនមាន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិទេ ។

(២៧៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ . . . ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . .
របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . ។

(៣០០) . . . ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ . . . អាហារ-
សមុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . រូបជីវិតន្ទ្រិយ ពឹងផ្អែកនឹងមហា-
ក្ខតពាំងឡាយ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

(៣០១) . . . ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ បញ្ចវិញ្ញាណ (ពឹងផ្អែក)
នឹងពាហិរ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . របស់
ពួកអសព្វាសត្វ . . . ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយាននៈ (កាយវិញ្ញាណ
ពឹងផ្អែក) នឹងកាយាននៈ . . . ។

អាថយតាមិក្ខិកេ បច្ចយវិព

[៣០២] ... នមត្តប្បច្ចយា អហេតុកា នេវាច-
 យតាមីនាបធិយតាមី ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ ... ចត្តាយតនំ បច្ចយា ចត្ត-
 វិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា វត្តំ បច្ចយា អ-
 ហេតុកា នេវាចយតាមី ... នសម្បយុត្តប្បច្ចយា
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ បដិច្ចវិវសទិសំ តីណិ ។
 នោនត្តិប្បច្ចយា នោវិគតប្បច្ចយា ។

[៣០៣] នហេតុយា ចត្តាវិ នអារម្មណោ បញ្ច
 នអនិបតិយា ទ្វាទិស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 នអញ្ញមញ្ញេ នឧបទិស្សយេ បញ្ច នបុរោជានេ សត្ត
 នបញ្ញាជានេ សត្តាស នអាសវនេ ឯកាទិស
 នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្តាស នអាហារេ ន-
 វគ្គិយេ នណារេ នមត្ត ឯកំ នសម្បយុត្ត បញ្ច
 នវិប្បយុត្ត តីណិ នោនត្តិយា នោវិគតេ បញ្ច ។
 ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អាចយកមិត្តិកៈ ចម្ងាយវារៈ

(៣០២) ... ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាអហេតុកៈ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ (កាយវិញ្ញាណ) ពឹងផ្អែកនឹងកាយយតនៈ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ... ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ (វារៈនៃបូចា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើកប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះនោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ ។

(៣០៣) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរ្យប្បច្ច័យ នអពាមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបូចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហាររ្យប្បច្ច័យ នតន្ត្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣០៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអាវច្ឆណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតីយា ទ្វាទស នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញា-
 មញ្ញា នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជិតេ សត្ត ន-
 បច្ឆាជិតេ សត្តរស នអាសេវនេ ឯកាទស នកម្ម-
 សត្ត នវិចារកេ សត្តរស នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ តីណិ ចោនត្តិយា ចោវិគតេ បញ្ច ។ ឃំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋនីយំ ។

(៣០៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អាវច្ឆណោ ចត្តារិ . . .
 អនន្តរេ សមនន្តរេ សបាជិតេ អញ្ញាមញ្ញា និស្សយេ
 ឧបនិស្សយេ បុរោជិតេ អាសេវនេ កម្មេ ចត្តារិ
 វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ
 ចត្តារិ មត្តេ តីណិ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ អត្តិយា
 នត្តិយា វិគតេ ចត្តារិ អវិគតេ ចត្តារិ ។ ឃំ
 កណោតត្ថំ ។

បច្ឆនីយានុលោមំ ។

បច្ឆយវិហេ សមត្តោ ។

និស្សយវិហេ បច្ឆយវិវសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បញ្ញាស

(៣០៤) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ នសម-
នន្តរប្បច្ច័យ នអពាមពាប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនបុរេជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ និងនោវិត-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បញ្ញាសៈ ។

(៣០៥) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

... ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជានប្បច្ច័យ អពាមពា-
ប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជានប្បច្ច័យ អា-
សេវនប្បច្ច័យ និងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនត្រ័យប្បច្ច័យ និងនឈានប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ អតិប្បច្ច័យ នតិប្បច្ច័យ និងនវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងនអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសង្ខារោ

(៣០៦) អាចយតាមី ធម្មំ សំសង្ខារោ អាចយតាមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយតាមី ឯកំ
ខន្ធិ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធសំសង្ខារោ ។

(៣០៧) អបចយតាមី ធម្មំ សំសង្ខារោ អបចយ-
តាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អបចយតាមី
ឯកំ ខន្ធិ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធសំសង្ខារោ ... ។

(៣០៨) នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ សំ-
សង្ខារោ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... នេវា-
ចយតាមីនាបចយតាមី ឯកំ ខន្ធិ សំសង្ខារោ តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធសំសង្ខារោ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

(៣០៩) អាចយតាមី ធម្មំ សំសង្ខារោ អាចយ-
តាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាវម្មណាប្បច្ចយា អធិបតិប្ប-
ច្ចយា អនន្តរាប្បច្ចយា សមនន្តរាប្បច្ចយា សហជា-
តាប្បច្ចយា អត្រាមត្រាប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧប-
និស្សយប្បច្ចយា បុរេជានាប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា
កុម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា អាហារាប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ចយា ណានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អតិប្បច្ចយា នតិប្បច្ចយា
វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

សំលៀក:

(៣០៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

(៣០៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(៣០៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ . . . ។

(៣០៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ណប្បដ្ឋយ អធិបតិប្បដ្ឋយ
អនន្តប្បដ្ឋយ សមនន្តប្បដ្ឋយ សហជាតិប្បដ្ឋយ អពាមពាប្បដ្ឋយ
និស្សយប្បដ្ឋយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ បុរេជាតិប្បដ្ឋយ អាសេវនប្បដ្ឋយ
កម្មប្បដ្ឋយ វិបាកប្បដ្ឋយ អាហារប្បដ្ឋយ តំទ្រើយប្បដ្ឋយ ឈានប្បដ្ឋយ
មគ្គប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ នត្ថិប្បដ្ឋយ
វិតតប្បដ្ឋយ និងអវិតតប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣០០] ហេតុយា តីណិ អាវច្ឆុណោ អធិប-
 តិយា អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជានេ អនាមតោ
 ជិស្សយេ ឧបជិស្សយេ បុរជានេ អាសេវនេ កម្មេ
 សត្វត្ថ តីណិ ។ វិហាកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ
 ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មត្តេ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ
 អត្តិយា នត្តិយា វិគតេ អវិគតេ តីណិ ។ ឯវំ
 កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[៣០១] អាចយតាថី ធម្មំ សំសង្ខា អាចយ-
 តាថី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិច្ចា-
 សហកតេ ឧទ្ធច្ចុសហកតេ ខន្ធិ សំសង្ខា វិចី-
 កិច្ចាសហកតោ ឧទ្ធច្ចុសហកតោ មោហោ ។

[៣០២] នេភិចយតាថីនាមចយតាថី ធម្មំ សំ-
 សង្ខា នេភិចយតាថីនាមចយតាថី ធម្មោ ... ន-
 ហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នេភិចយតាថីនាមចយតាថី
 ឯកំ ខន្ធិ សំសង្ខា តយោ ខន្ធិ ន្វេ ខន្ធិ...
 អហេតុកប្បជិស្សត្តិកុណោ ... ។

អភិធម្មបំណិន អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣១០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 អធិបតិប្បដ្ឋយ អនន្តរប្បដ្ឋយ សមនន្តរប្បដ្ឋយ សហជាតប្បដ្ឋយ
 អញ្ញាញប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ បុរេជាតប្បដ្ឋយ
 អាសេវនប្បដ្ឋយ និងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ទាំងអស់ ។ ក្នុង
 វិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 គំរន្ធិយប្បដ្ឋយ ឈានប្បដ្ឋយ មគ្គប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយ អត្ថិប្បដ្ឋយ នត្ថិប្បដ្ឋយ វិត្តប្បដ្ឋយ និងអវិត្តប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៣១១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហាៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(៣១២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈ
 នៃអហេតុកប្បដ្ឋយន្តិ . . . ។

អាថយន្តមិត្តិកេ សំសង្ការិកេ

(៣០៣) អាថយន្តាមី ធម្មំ សំសង្ការិកេ អាថយ-
ន្តាមី ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បដ្ឋយា នបុរេវាតប្បដ្ឋយា
នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយា នអាសេវនប្បដ្ឋយា អាថយន្តាមី
ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ការិកេ តយោ ខន្ធំ ទ្វេ ខន្ធំ . . . ។

(៣០៤) នេវាថយន្តាមីនាថយន្តាមី ធម្មំ
សំសង្ការិកេ នេវាថយន្តាមីនាថយន្តាមី ធម្មោ . . .
នអាសេវនប្បដ្ឋយា នេវាថយន្តាមីនាថយន្តាមី ឯកំ
ខន្ធំ សំសង្ការិកេ បដិសន្ធិក្កុណោ . . . នកម្មប្បដ្ឋយា
នវិហាកប្បដ្ឋយា នឈានប្បដ្ឋយា នមគ្គប្បដ្ឋយា
នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។

(៣០៥) នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា តីណិ
នបុរេវាតេ តីណិ នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេវនេ ទ្វេ
នកម្មេ តីណិ នវិហាកេ តីណិ នឈានេ ឯកំ
នមគ្គេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

អាចយោគមិត្តិកៈ សំសធិវារៈ

(៣១៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនេអធិបត្យប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជា-
តប្បច្ច័យ និងនការសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(៣១៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំឡាយ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . .
ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣១៥) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនេអធិបត្យប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បក្កដា

(៣១៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអនិបតិយា តីណី ...

នបុរេជានេ តីណី នបច្ឆាជានេ តីណី នអាសេវនេ
ទ្វេ នកម្មេ តីណី នវិទានេ តីណី នវិប្បយុត្តេ
តីណី ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បក្កដាយំ ។

(៣១៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អាវច្ឆណោ ទ្វេ ...

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជានេ អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ
ឧបនិស្សយេ បុរេជានេ អាសេវនេ កម្មេ សត្វត្ត
ទ្វេ ។ វិទានេ ឯកំ អាហារេ ទ្វេ វេទ្ធិយេ ទ្វេ
ណានេ ទ្វេ មត្ត ឯកំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ
អត្តិយា នត្តិយា វិកតេ អវិកតេ ទ្វេ ។ ឯវំ
កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សំសង្ករិកេ ។

សម្បយុត្តវិកេ សំសង្ករិកសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣១៦) ក្នុងនអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

... ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(៣១៧) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ សមនន្តប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញញ្ញប្បច្ច័យ
និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសវនប្បច្ច័យ
និងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ទាំងអស់ ។ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងតន្ត្រីយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ
វិត្តប្បច្ច័យ អវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ច័យានុលោម ។

ចប់ សំសង្ការៈ ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសង្ការវិវេរ ។

បញ្ញាវិវា

(៣១៧) អាចយកាមី ធម្មោ អាចយកាមីស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយកាមី
ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

(៣១៧) អាចយកាមី ធម្មោ នេកេបយកាមីនា-
បចយកាមីស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
អាចយកាមី ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូនានំ ហេ-
តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣២០) អាចយកាមី ធម្មោ អាចយកាមីស្ស
ច នេកេបយកាមីនាបចយកាមីស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយកាមី ហេតុ សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្ថា រូនានំ ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

(៣២១) អបចយកាមី ធម្មោ អបចយកាមីស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

បញ្ហាទី៖

(៣១៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣១៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣២០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣២១) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈនៃបុព្វា-
និទិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

(៣២២) នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ នេ-
 វាចយតាមិណាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ហេតុ សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វា រូបានំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវាចយតាមិ-
 ណាបចយតាមិ ហេតុ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ កដត្តា
 ច រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៣) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ ទត្វា
 សីលំ សហានិយេត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ច-
 វេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ យរោ វុដ្ឋ-
 ហិត្វា យរំ បច្ចវេក្ខតិ សេត្វា បហីនេ កិលេសេ
 បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ភិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ
 សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ ជានន្តិ សេត្វា វា បុដ្ឋ-
 ជ្ជនា វា អាចយតាមិ ខន្ធេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សានេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ អាវត្ត
 វតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ... វិចិត្តិច្ឆា ... ឧទ្ធច្ចំ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣២២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃកងក្តាររូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៣២៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទាន សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ពិចារណានូវបុព្វកម្មនោះ ពិចារណានូវបុព្វកម្មទាំងឡាយ ដែលបានសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈានហើយពិចារណា នូវឈាន (ចំណែកខាង) សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលបានលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលបានសង្កត់សង្កិនហើយ ស្គាល់នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលពុះពោរឡើង ក្នុងកាលមុន សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុប្ផនទាំងឡាយក្តី ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាវព្វ នូវអំពើនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ... វិចិត្តិចា... ទុទ្ធច្នៈ...

អាថយតាមិក្ខិកេ បញ្ញាវិហេ

នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន អាថយ
តាមិចិក្ខសមដ្ឋិស្ស ចិក្ខំ ជានន្តិ អាតាសានញ្ញាយត-
នកុសលំ វិញ្ញាលាញ្ញាយតនកុសលស្ស អាម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាតិញ្ញញ្ញាយតនកុសលំ នេវ-
សញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសលស្ស អាថយតាមិ ខន្ធ
តន្តិវិចញ្ញាលាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវា-
សានុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថាកម្មបកញ្ញាលាស្ស អនា-
កតំសញ្ញាលាស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២២) អាថយតាមិ ធម្មោ នេវាថយតាមិ-
នាថថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អរហា បហំនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ ជានាតិ អាថយតាមិ
ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ
ចេតោបរិយញ្ញាលោន អាថយតាមិចិក្ខសមដ្ឋិស្ស
ចិក្ខំ ជានាតិ សេក្ខា វា បុដ្ឋជ្ឈនា វា អាថយ-
តាមិ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ
កុសលេ និរុទ្ធ វិទាតោ តទារម្មណតោ ឧប្បជ្ឈតិ

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ពោមនស្ស កើតឡើង លោកទាំងនោះ រមែងជំងឺ នូវចិត្តរបស់បុគ្គល
 អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយចេតោបរិយ-
 ញាណ អាកាសានញាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញាយត-
 នកុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ អាកិត្តញាយតនកុសល ជាបច្ច័យ
 នៃនេវសញ្ញានាសញាយតនកុសល ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃឥទ្ធិវិធាញាណ នៃចេតោបរិយញាណ នៃចុត្វេ-
 និវាសនុស្សតិញាណ នៃយថាភម្មបគញាណ នៃអនាគតិសញ្ញាណ
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 គឺ ព្រះអរហន្ត ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលលះបាទហើយ
 ស្គាល់នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលពុះពោរឡើង ក្នុងកាលមុន ឃើញ
 ច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ថាមិនទៀង ជា
 ទឹក ជាអនត្តា ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយចេតោបរិយញាណ សេក្ខបុគ្គលទាំង-
 ឡាយក្តី បូថជនទាំងឡាយក្តី រមែងឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទឹក ជាអនត្តា កាល
 បើកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះតទាម្មណ៍

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាចយតាមី ខន្ទេ អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អារត្ត
 រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ អកុសលេ ទិវុទ្ទេ
 វិទាតោ តទារម្មណាតា ឧប្បជ្ជតិ អាកាសានញ្ចាយត-
 នកុសលំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនវិទាកស្ស ច កិរិយស្ស
 ច អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាកិញ្ចញ្ចាយតន-
 កុសលំ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនវិទាកស្ស ច កិរិ-
 យស្ស ច អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយតាមី
 ខន្ទា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិ-
 ញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញា-
 ណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៥) អបចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខា មត្តា
 វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន
 អបចយតាមិចិត្តសមធឹស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ អបចយតាមី
 ខន្ទា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស
 កើតឡើង កាលបើអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះ
 តទារម្មណ៍ អាត្មាសាសញ្ញាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយ-
 តនវិបាកផង នៃកិរិយាផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញាយតន-
 កុសល ជាបច្ច័យ នៃខេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនវិបាកផង នៃកិរិយាផង
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគត្តសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
 (៣២៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ សេក្ខបុគ្គល
 ចាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ សាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គល
 អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគត្តសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អាថយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

(៣២៦) អាថយតាមិ ធម្មោ នេវាថយតាមិ-
 នាថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អាហា មត្តា វដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ ចេ-
 តោបរិយញ្ញាលោន អាថយតាមិចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្ត
 ជាតតិ អាថយតាមិ ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អាវដ្ឋនាយ អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៧) នេវាថយតាមិនាថយតាមិ ធម្មោ នេ-
 វាថយតាមិនាថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អាហា ដលំ បច្ចវេក្ខតិ និព្វានំ បច្ច-
 វេក្ខតិ និព្វានំ វេលស្ស អាវដ្ឋនាយ អាម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អាហា ចត្តំ អនិច្ចតោ ធុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សតិ សោតំ . . . វត្តំ . . . នេវាថ-
 យតាមិនាថយតាមិ ខន្ធ អនិច្ចតោ ធុក្ខតោ អនត្ត-
 តោ វិបស្សតិ និព្វេន ចត្តនា រូបំ បស្សតិ និព្វា-
 យ សោតនាគុយា សទ្ធិំ សុណកំតិ ចេតោបរិយញ្ញា-
 លោន នេវាថយតាមិនាថយតាមិចិត្តសមដ្ឋីស្ស
 ចិត្តំ ជាតតិ អាណាសានញ្ញាយតនកិរិយំ វិញ្ញា-
 ណញ្ញាយតនកិរិយស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អាចយជាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣២៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយ អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
 គឺ ព្រះអរហន្ត ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ ស្គាល់នូវចិត្ត របស់
 បុគ្គល អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេ-
 តោបរិយញ្ញាណ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយ អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

(៣២៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ដោយ អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរហន្ត ពិចារណានូវផល ពិ-
 ចារណានូវព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
 នូវផល ដោយ អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ
 ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ ... នូវ
 វត្ថុ... នូវខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញនូវរូប ដោយចក្ខុ
 ដូចជាទិព្វ ព្មន្ធនូវសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ ស្គាល់នូវចិត្ត
 របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
 នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ឯអាកាសានញ្ញាយតន-
 ភិរិយា ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនភិរិយា ដោយ អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

អា កិញ្ច ញាយ តន កិរិយំ លេស ញាយ នា សញ្ញាយ តន-
 កិរិយ ស្ស រូបាយ តនំ ចក្កិញ្ច ណា ស្ស ដោជ្ជញ្ញាយ-
 តនំ កាយិញ្ច ណា ស្ស លេភ ចយ តាមិ នា បចយ តាមិ
 ខន្ទា ឥន្ទិវិជញ្ញាយ ណា ស្ស ចេតោ បរិយញ្ញាយ ណា ស្ស
 បុព្វេនិភ សា នុស្សតិញ្ញាយ ណា ស្ស អនាគតិសញ្ញាយ ណា ស្ស
 អាវជ្ជនាយ អាវច្ឆណា ប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៣២៨) លេភ ចយ តាមិ នា បចយ តាមិ ធម្មា
 អា ចយ តាមិ ស្ស ធម្មស្ស អាវច្ឆណា ប្បច្ឆយេន បច្ឆ-
 យោ សេក្ខា ដលំ បច្ឆវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ឆវេក្ខន្តិ
 និព្វានំ តោត្រកុស្ស ពេទានស្ស អាវច្ឆណា ប្បច្ឆយេន
 បច្ឆយោ សេក្ខា វា បុប្ផជ្ជនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិទន្ធន្តិ
 តំ អាវត្ត វាលោ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 សោតំ ... វត្ថុំ ... លេភ ចយ តាមិ នា បចយ តាមិ ខន្ទ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ
 អភិទន្ធន្តិ តំ អាវត្ត វាលោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 វិចិត្តា ... នោមនស្សំ ... ទិព្វេន ចក្កនា
 រូបំ បស្សន្តិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្តិ សុណានិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

អាកិញ្ញាយតនកិរិយា ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកិរិយា
 រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
 ការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន
 (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ នៃវេទនៈ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុថុជ្ជនទាំងឡាយក្តី ឃើញច្បាស់
 នូវចក្ខុ ថាមិនឡើង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា វែមន៍ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 ប្រាព្វ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង
 ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ... នូវវត្ថុ... នូវខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ថាមិនឡើង ជាទុក្ខ ជា
 អនត្តា វែមន៍ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាព្វ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ
 ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិក្ខុច្ចា... ទោមនស្ស... ឃើញនូវ
 រូប ដោយចក្ខុ ដូចជាទិព្វ ព្វនូវសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ

អាថយតាមិក្ខិកេ បញ្ញាវិពេ

ថេតោបរិយញ្ញាណោ ន នេវាថយតាមិកាបថយតាមិ-
 ក្ខិកសម្មិស្សំ ក្ខិកំ ជាតាតំ នេវាថយតាមិកាបថយ-
 តាមិ ខន្ធោ វង្ខិវិជញ្ញាណស្ស ថេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សិតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៧) នេវាថយតាមិកាបថយតាមិ ធម្មោ
 អបថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 និព្វានំ មគ្គស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៣០) អាថយតាមិ ធម្មោ អាថយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណានិបតិ
 សមាជាតានិបតិ ។ អាម្មណានិបតិ នានំ ទុក្ខា សីលំ
 សមាទិយិត្តា ទុច្ចោសថកម្មំ កត្តា កំ ករុំ កត្តា បច្ច-
 វេក្ខតិ បុព្វេ សមុទាមិណ្ណានិ កត្តា ករុំ បច្ចវេក្ខតិ
 យាមា វុដ្ឋហិត្តា យានំ ករុំ កត្តា បច្ចវេក្ខតិ
 អាថយតាមិ ខន្ធោ ករុំ កត្តា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ
 តំ ករុំ កត្តា វារោ ទុប្បជ្ជតិ និដ្ឋំ ទុប្បជ្ជតិ ។
 សមាជាតានិបតិ អាថយតាមិ អនិបតិ សម្មយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃឥទ្ធិវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិកសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣៣០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើទុំបោសចក្ខុ ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលបានសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើឈាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ឲ្យជាទីគោរព ហើយក្រេតកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ឯអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កនទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣ ៣ ១] អាចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិ-
នាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតាធិបតិ អាចយតាមិ អធិបតិ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ
រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣ ៣ ២] អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ច នេវាចយតាមិនាចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អាចយតាមិ
អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ
រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣ ៣ ៣] អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិ-
បតិ អាចយតាមិ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣ ៣ ៤] អបចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
សេត្វា មត្តា វិជ្ជហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[៣ ៣ ៥] អបចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិនា-
ចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៣១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
ដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា
បច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌
ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំង
ឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជា-
តាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃ
សម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ។

(៣៣៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

អាថយកាមីត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ
អរហា មត្តា វិជ្ជហិត្តា មត្តំ ករុំ កត្តា បច្ចុវេក្ខតិ ។
សហជាតាធិបតិ អបចយកាមិ អធិបតិ ចិត្តសម្មដ្ឋា-
នានំ រូនានំ ។ បេ ។

[៣៣៦] អបចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស
ច នេវាចយកាមិនាបចយកាមិស្ស ច ធម្មស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតាធិបតិ អបចយ-
កាមិ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋា-
នានញ្ច រូនានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៣៣៧] នេវាចយកាមិនាបចយកាមិ ធម្មោ
នេវាចយកាមិនាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចុយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
អាម្មណាធិបតិ អរហា វេលំ ករុំ កត្តា បច្ចុវេក្ខតិ
និព្វានំ ករុំ កត្តា បច្ចុវេក្ខតិ និព្វានំ វេលស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ សហជាតាធិបតិ នេវា-
ចយកាមិនាបចយកាមិ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូនានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ ។

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ (ជា បច្ច័យ) នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ។ បេ ។

(៣៣៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ ការមិនសន្សំផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំង ឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន សន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតា- ធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា (ចំណែកខាង)ព្រះនិព្វាន ក៏ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្ត- សមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៣៨] នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ អា-
 ចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អារម្មណាធិបតិ សេក្ខា វេលំ ករំ កត្វា បច្ច-
 វេក្ខន្តិ និព្វានំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ កោត្រ-
 កុស្ស វោទានស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ
 ករំ កត្វា អស្សាទេតិ វត្ថំ ... នេវាចយតាមីនាបច-
 យតាមី ខន្ធ ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ
 ករំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ... ។

[៣៣៩] នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ និព្វានំ មគ្គស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។ បច្ចយោ ។

[៣៤០] អាចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 អាចយតាមី ខន្ធ បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ អាចយតាមីនំ
 ខន្ធនំ អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោ-
 ត្រកុស្ស អនុលោមំ វោទានស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៣៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ សេដ្ឋបុគ្គលទាំងឡាយ ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា (ចំណែកខាង) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ នៃវេទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើនូវចក្ខុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ នូវវត្ថុ . . . ធ្វើនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ . . . ។

(៣៣៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ។

(៣៤០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

អាថយតាមត្រីកោ បញ្ញាវិហារ

(៣៤១) អាថយតាម ធម្មោ អាថយតាមស្ស
ធម្មស្ស . . . កោត្រកុ មត្តស្ស វេណិំ មត្តស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤២) អាថយតាម ធម្មោ នេវាថយតាមនា-
បថយតាមស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អាថយតាម ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សេក្ខានំ អនុលោមំ ដលសមាបត្តិយា និរោ-
ណា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនកុសលំ
ដលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៣) អបថយតាម ធម្មោ នេវាថយតាម-
នាបថយតាមស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
មត្តោ ដលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៤) នេវាថយតាមនាបថយតាម ធម្មោ នេវា-
ថយតាមនាបថយតាមស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នេវាថយតាមនាបថយតាម ខន្ធា
បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ ខន្ធានំ កវុដ្ឋំ អាវុដ្ឋនាយ កិរិយំ
វុដ្ឋានស្ស អរហតោ អនុលោមំ ដលសមាបត្តិយា
និរោណា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនកិរិយំ
ដលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាបយតាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៤១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ដោយអនន្ត- រប្បច្ច័យ អនុលោម របស់សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ (ជាបច្ច័យ) នៃផល- សមាបត្តិ នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសល របស់បុគ្គលកាលចេញអំពី និរោធ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយៗ កវដ្តៈ (ជា បច្ច័យ) នៃអាវដ្ឋានៈ ភិរិយា (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ អនុលោម របស់ព្រះអរហន្ត (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនភិរិយា របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មប្រដិកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៣៤៥) នៃវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ
អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ... អារដ្ឋេតា អាចយតាមិធំ
ខន្ធាធំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៦) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។
សហជាតប្បច្ចយេ បដិច្ចវារេ សហជាតសទិសា នវ
បញ្ញា ។ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេ បដិច្ចវារេ អញ្ញមញ្ញស-
ទិសំ តីណិ ។ ទិស្សយប្បច្ចយេ បច្ចយវារេ ទិស្ស-
យសទិសំ ។ ចត្តារិបិ ហិ វិស្សំ យដនា នត្តិ ។
តេរស បញ្ញា ។

(៣៤៧) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យប-
ទិស្សយោ អនន្តរបទិស្សយោ បកត្យបទិស្សយោ ។
បកត្យបទិស្សយោ អាចយតាមិ សទ្ធិំ ឧបទិស្សយ
ទានំ ទេតិ សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ ... លារំ ...
វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ... សហបត្តិ ឧប្បាទេតិ ទានំ
ជម្រៅតិ ទិដ្ឋិ កល្យាតិ អាចយតាមិ សីលំ ... សុត្ត
បាតំ បញ្ញំ វាតំ ទោសំ មោហំ ទានំ ទិដ្ឋិ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(៣៤៥) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ភាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានបញ្ហា ៧ ប្រាកដ ស្មើដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារដែរ ។ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានបញ្ហា ៣ ប្រាកដស្មើដោយអពាមពាប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារដែរ ។ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានបញ្ហាប្រាកដស្មើដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុង បច្ច័យវារដែរ ។ បញ្ហា ៤ យ៉ាង មិនមានផ្សេងអំពីគំណ (នៃបច្ច័យ តាំងនោះ) ទេ ។ បញ្ហា ១៣ ។

(៣៤៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្យបនិ- ស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ភាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ ហើយឲ្យទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងឈាន ... ញ៉ាំង វិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលដល់នូវការសន្សំ ... នូវសុតៈ ចាតៈ បញ្ញា វគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ ...

អាចយកាមិគ្គិកេ បញ្ញាវា

បត្តនំ ឧបនិស្សាយ នានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧទោ-
 សឯកម្មំ . . . ឈានំ . . . វិបស្សនំ . . . អភិញ្ញា . . .
 សមាបត្តិ . . . នាលាំ ហនតិ សង្ឃំ កិណ្ឌតិ អាចយ-
 តាមិ សទ្ធា . . . បញ្ញា វាតោ . . . បត្តនា អាចយ-
 តាមិយា សទ្ធាយ បញ្ញាយ វាតស្ស បត្តនាយ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បវេសស្ស ឈានស្ស
 បរិកម្មំ បវេសស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។ ទេវសញ្ញានិសញ្ញាយតនស្ស បរិ-
 កម្មំ ទេវសញ្ញានិសញ្ញាយតនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បវេសំ ឈានំ ទុតិយស្ស ឈានស្ស
 ។ បេ ។ អាតិញ្ញាណយតនំ ទេវសញ្ញានិសញ្ញាយ-
 តនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៨) អាចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរុប-
 និស្សយោ បកត្តុបនិស្សយោ ។ បកត្តុបនិស្សយោ
 បវេសស្ស មត្តស្ស បរិកម្មំ បវេសស្ស មត្តស្ស
 ចតុត្តស្ស មត្តស្ស បរិកម្មំ ចតុត្តស្ស មត្តស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយកមិត្តភក្តិ: បញ្ហាវារ:

អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យទាន នូវសីល . . . នូវឧបោស-
 ថកម្ម . . . ញ៉ាំងឈាន . . . ញ៉ាំងវិបស្សនា . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . .
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ . . . សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ សព្វ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ . . . បញ្ញា ពត៌: . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសព្វ
 ដែលដល់នូវការសន្សំ នៃបញ្ញា នៃពត៌: នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាន ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ បរិកម្ម នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ
 នឹងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ១ (ជា
 បច្ច័យ) នៃមគ្គទី ១ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ៤ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៤៧] អាចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិទា-
 បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បក-
 ត្តបនិស្សយោ អាចយតាមិ សុទ្ធិំ ឧបនិស្សយ អត្តានំ
 អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយដ្ឋិម្ហលកំ ទុក្ខំ បច្ចនុ-
 កោតិ អាចយតាមិ សីលំ ... បញ្ញំ ... វាគំ ... បត្តនំ
 ឧបនិស្សយ អត្តានំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយដ្ឋិ-
 ម្ហលកំ ទុក្ខំ បច្ចនុកោតិ អាចយតាមិ សុទ្ធា ...
 បញ្ញា ... វាគោ ... បត្តនា កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលាកុសលំ កម្មំ វិហា-
 កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៨] អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្តប-
 និស្សយោ បវេមោ មត្តោ ទុតិយស្ស មត្តស្ស តតិ-
 យោ មត្តោ ចតុត្ថស្ស មត្តស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៣៤៩] អបចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស ... អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៤៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់អនន្តបូរិស្ស័យ និងបកត្ថបូរិស្ស័យ ។ បកត្ថបូរិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
 អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ ហើយញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទៅ
 ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួលនូវទុក្ខ ដែលមានការស្វែងរកជាមូល នូវសីល ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ... នូវបញ្ញា ... នូវរាគៈ ... អាស្រ័យ នូវសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ហើយញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួលនូវទុក្ខ ដែល
 មានការស្វែងរកជាមូល សទ្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ ... បញ្ញា ...
 រាគៈ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ នៃ
 ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ
 នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបូរិស្ស័យ
 គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ... បានដល់អារម្មណ៍បូរិស្ស័យ និងបកត្ថបូរិស្ស័យ ។

អាថយនាមីត្តិកេ បញ្ញាវិហ

បកត្រូបនិស្សយោ សេក្ខា មត្តំ ឧបនិស្សាយ
 អនុប្បន្នំ សមាបត្តិ ឧប្បាទេន្តំ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជន្តំ
 សម្ព័រ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តំ មត្តោ
 សេក្ខានំ អត្តប្បដិសម្ពិទាយ ធម្មប្បដិសម្ពិទាយ វិរុត្តិ-
 ប្បដិសម្ពិទាយ បដិកាលាប្បដិសម្ពិទាយ វាណា វាណ-
 កោសល្លស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៥២) អថយនាមី ធម្មោ នេវនយនាមីនា-
 បថយនាមីស្ស ធម្មស្ស . . . អារម្មណ្យបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្រូបនិស្សយោ ។ បកត្រូប-
 និស្សយោ អរហា មត្តំ ឧបនិស្សាយ អនុប្បន្នំ កិ-
 រិយសមាបត្តិ ឧប្បាទេន្តំ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជន្តំ . . .
 វាណា វាណកោសល្លស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ មត្តោ ជលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៣៥៣) នេវនយនាមីនាបថយនាមី ធម្មោ
 នេវនយនាមីនាបថយនាមីស្ស ធម្មស្ស ឧប្ប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្រូបនិស្សយោ ។ បកត្រូ-
 បនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧបនិស្សាយ

អាចយកាមិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

បកត្ថបទិស្ស័យ គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ពាក្រស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយ
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ
 ដែលកើតឡើងហើយ ឃើញច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្តប្បដិសម្ភិទា នៃធម្មប្បដិ-
 សម្ភិទា នៃនិរត្តិប្បដិសម្ភិទា នៃបដិកាណប្បដិសម្ភិទា នៃហានាហាន-
 កោសល្យ របស់សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ដោយទបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥២) ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . បានដល់ ការម្មណ្ឌ-
 បទិស្ស័យ អនន្តបទិស្ស័យ និងបកត្ថបទិស្ស័យ ។ បកត្ថបទិស្ស័យ
 គឺ ព្រះអរហន្ត ពាក្រស្រ័យ នូវមគ្គ ញ៉ាំងកិរិយាសមាបត្តិ ដែលមិន
 ទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់កិរិយាសមាបត្តិ ដែលកើតឡើង
 ហើយ . . . ជាបច្ច័យ នៃហានាហានកោសល្យ ដោយទបទិស្សយប្បច្ច័យ
 មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយទបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥៣) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ដោយទបទិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបទិស្ស័យ អនន្តបទិស្ស័យ
 និងបកត្ថបទិស្ស័យ ។ បកត្ថបទិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ពាក្រស្រ័យ នូវកាយិកសុខ

អត្តានំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិម្បលកំ ទុក្ខំ
 បច្ចុទ្ធកោតិ កាយិកំ ទុក្ខំ ... ទុតំ ... ភោជនំ
 ... សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ អត្តានំ អាតាបេតិ
 បរិតាបេតិ កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ...
 ទុតំ ... ភោជនំ ... សេនាសនំ កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស វេលសហាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អរហា កាយិកំ សុខំ ឧប-
 និស្សាយ អនុប្បដ្ឋំ កិរិយសហាបត្តិ ។ បេ ។ វិបស្សតិ
 កាយិកំ ទុក្ខំ ... ទុតំ ... ភោជនំ ... សេនាសនំ
 ឧបនិស្សាយ ។ បេ ។ វិបស្សតិ ។

[៣៩២] នេកិចយតាមិទាបចយតាមិ ធម្មោ អា-
 ចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនុប្បដ្ឋនិស្សយោ បកត្តបនិ-
 ស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧប-
 និស្សាយ នានំ ទេតិ ... សហាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ចាលាំ ហនតិ សង្ឃំ កិណ្ណតិ កាយិកំ ទុក្ខំ ...
 ទុតំ ... ភោជនំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ នានំ
 ទេតិ ... សង្ឃំ កិណ្ណតិ កាយិកំ សុខំ ... សេនា-
 សនំ អាចយតាមិយា សទ្ធាយ បញ្ញាយ វាសស្ស
 បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទួលទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួល ឲ្យទុក្ខ ដែលមានការ
 ស្វែងរកជាមូល ឲ្យកាយិកទុក្ខ ... ឲ្យរដូវ ... ឲ្យភោជន ...
 អាស្រ័យ ឲ្យសេនាសនៈ ញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទួលទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ
 កាយិកសុខ ... កាយិកទុក្ខ ... រដូវ ... ភោជន ... សេនា-
 សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ នៃផលសមាបត្តិ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ព្រះអរហន្តិ អាស្រ័យ ឲ្យកាយិកសុខ
 ញ៉ាំងភិរិយាសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ។ ថេ ។ ឃើញច្បាស់
 ឲ្យកាយិកទុក្ខ ... ឲ្យរដូវ ... ឲ្យភោជន ... អាស្រ័យ ឲ្យ
 សេនាសនៈ ។ ថេ ។ ឃើញច្បាស់ ។

(៣៥៤) ធម៌ ដែលមិនដល់ឲ្យការសន្សំ មិនដល់ឲ្យការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់ឲ្យការសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណ៍បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្យបនិស្ស័យ ។
 បកត្យបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ឲ្យកាយិកសុខ ហើយឲ្យទាន
 ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្រាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ ឲ្យកាយិ-
 កទុក្ខ ... ឲ្យរដូវ ... ឲ្យភោជន ... អាស្រ័យ ឲ្យសេនាសនៈ
 ហើយឲ្យទាន ... បំបែកសង្ឃ កាយិកសុខ ... សេនាសនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃសត្វ ដែលដល់ឲ្យការសន្សំ នៃបញ្ញា នៃរាគៈ នៃសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អាថយតាមីតិកេ បញ្ញាវិហេ

[៣៥៥] នេតិចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អាវច្ឆណាបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្តូបនិស្សយោ ។ បកត្តូបនិស្សយោ កាយិកំ
 សុខំ ឧបនិស្សយ មត្តំ ឧប្បាទេតិ កាយិកំ ទុក្ខំ
 ... សេនាសនំ ឧបនិស្សយ មត្តំ ឧប្បាទេតិ កា-
 យិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ... សេនាសនំ
 មត្តស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៦] នេតិចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 នេតិចយតាមីនាបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អាវច្ឆណាបុរេជានំ វត្តបុរេជានំ ។
 អាវច្ឆណាបុរេជានំ អរហា មត្តំ ... វត្តំ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនន្តតោ វិបស្សនិ ទិព្វេន បត្តុនា រូបំ
 បស្សនិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតិ
 រូនាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយននំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្តបុរេ-
 ជានំ ចក្កាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយននំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស វត្តំ នេតិចយតាមីនាបចយតាមីនំ
 ឧទ្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយោគមិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣៥៥) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្យបនិស្ស័យ ។ បកត្យបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវកាយិកសុខ ហើយញ្ញាំងមគ្គ ឲ្យកើត នូវកាយិកទុក្ខ . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ្ញាំងមគ្គ ឲ្យកើត នូវកាយិកសុខ . . . នូវកាយិកទុក្ខ . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥៦) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណ្ឌបុរេជាត គឺ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថា មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញរូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ពួសំឡេង ដោយសោត ធាតុដូចជាទិព្វ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋានាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

[៣៥៧] នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 អាចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាបុរេជាតំ វត្តបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 សេត្វា វា បុត្តជ្ឈនា វា ចក្កំ ... វត្តំ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សនេនំ អភិទន្ធនំ
 តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ឈតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 ទិព្វេន ចក្កនា រូបំ បស្សតិ ទិញាយ សោតនាតុ-
 យា សន្នំ សុណាតិ ។ វត្តបុរេជាតំ វត្ត អាចយតា-
 មីនំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៨] នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 វត្តបុរេជាតំ វត្ត អបចយតាមីនំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៩] អាចយតាមី ធម្មោ នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតា អាចយតាមី ខន្ធនំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៦០] អបចយតាមី ធម្មោ នេវាចយតាមីនា-
 បចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៥៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការមូណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការមូណបុរេជាត គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុគ្គលទាំងឡាយក្តី វមែនឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីរីករាយនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ឃើញរូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ឮសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៥៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៥៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបច្ចុប្បជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចុប្បជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចុប្បជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៦០) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបច្ចុប្បជាតប្បច្ច័យ

អាថយកាមីភ្នំពេ បញ្ញាវិព

បញ្ញាជាតា អាថយកាមី ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស បញ្ញាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣ ៦ ១) នេវាថយកាមីនាថថយកាមី ធម្មោ
នេវាថយកាមីនាថថយកាមីស្ស ធម្មស្ស បញ្ញាជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ បញ្ញាជាតា នេវាថយកាមីនាថថយ-
កាមី ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បញ្ញា-
ជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣ ៦ ២) អាថយកាមី ធម្មោ អាថយកាមីស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
អាថយកាមី ខន្ធ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អាថយកាមីនំ
ខន្ធនំ អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនុលោមំ
កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អាសេវនប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

(៣ ៦ ៣) អាថយកាមី ធម្មោ អថថយកាមីស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ កោត្រកុ
មក្កស្ស វេទានំ មក្កស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

អាចយជាមិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

បានដល់បច្ចុប្បន្ន គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចុប្បន្ន ។

(៣៦១) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ដោយបច្ចុប្បន្ន បានដល់បច្ចុប្បន្ន គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ចុប្បន្ន ។

(៣៦២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ មុនៗ
ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
គោត្រក្ខ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៣៦៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ)
នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋានំ

(៣ ៦ ៤) នេវាចយកាមិនាបចយកាមិ ធម្មោ
នេវាចយកាមិនាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមា
បុរិមា នេវាចយកាមិនាបចយកាមិ ខន្ធា បច្ឆិមា
បច្ឆិមា នេវាចយកាមិនាបចយកាមិនំ ខន្ធានំ អា-
សេវនប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៣ ៦ ៥) អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ អាចយកាមិ ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៣ ៦ ៦) អាចយកាមិ ធម្មោ នេវាចយកាមិនា-
បចយកាមិស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ
សហជាតា នាណខណិកា ។ សហជាតា អាចយ-
កាមិ ចេតនា ចិត្តសម្បដ្ឋានានំ រូមានំ កក្កប្បច្ឆយេន
បច្ឆយោ ។ នាណខណិកា អាចយកាមិ ចេតនា
វិជាកានំ ខន្ធានំ កក្កត្តា ច រូមានំ កក្កប្បច្ឆយេន
បច្ឆយោ ។

(៣ ៦ ៧) អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
ច នេវាចយកាមិនាបចយកាមិស្ស ច ធម្មស្ស ...
អាចយកាមិ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សម្បដ្ឋានានត្ថា រូមានំ កក្កប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៣៦៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធតាំងឡាយ មុនៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៣៦៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធតាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកក្ខន្ធតាំងឡាយផង នៃកដត្តារូបតាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធតាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប តាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

[៣៦៨] អបចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អបចយកាមិ ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៦៩] អបចយកាមិ ធម្មោ នេវចយកាមិនា-
បចយកាមិស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតា នាណាខណិកា ។ សហជាតា អបចយ-
កាមិ ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ។ នាណាខណិ-
កា អបចយកាមិ ចេតនា វិនាគានំ ខន្ធានំ កក្ក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧០] អបចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស
ច នេវចយកាមិនាបចយកាមិស្ស ច ធម្មស្ស កក្ក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អបចយកាមិ ចេតនា សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កក្ក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧១] នេវចយកាមិនាបចយកាមិ ធម្មោ
នេវចយកាមិនាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ នេវចយកាមិនាបចយកាមិ ចេតនា

អាចយកមិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣៦៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
មិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន្តទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ។ ឯនានា-
ខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកក្នុង
ទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧០) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់
នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន្តទាំងឡាយផង នៃចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧១) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
កម្មប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ នេភិចយ-
តាមីនាបចយតាមី បេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
កតត្តា ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ ។

[៣៧២] នេភិចយតាមីនាបចយតាមី ធិន្នោ នេ-
ភិចយតាមីនាបចយតាមីស្ស ធិម្មស្ស វិទានកម្មប្បដ្ឋាយេន
បច្ចយោ វិទានកោ នេភិចយតាមីនាបចយតាមី ឯកោ
ខន្ធានំ តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធានំ វត្តស្ស
វិទានកម្មប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៣] អាចយតាមី ធិន្នោ អាចយតាមីស្ស
ធិម្មស្ស អាហារវប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ វគ្គិយប្បដ្ឋាយេន
បច្ចយោ ឈានប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ មក្កប្បដ្ឋាយេន
បច្ចយោ សម្មយុត្តប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៤] អាចយតាមី ធិន្នោ នេភិចយ-
តាមីនាបចយតាមីស្ស ធិម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយេន
បច្ចយោ សហជានំ បច្ឆាជានំ ។ សហជានា
អាចយតាមី ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធតាំងឡាយផង នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធតាំងឡាយផង នៃកងត្រារូបតាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧២) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទ ជាវិបាក ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធភ ខន្ធតាំងឡាយ
ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣៧៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៧៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
ច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធតាំង-
ឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ

អាចយជាមិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធានិឡាយ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(៣៧៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បាន
ដល់សហជាត នឹងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធានិឡាយ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធានិឡាយ ដែលដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(៣៧៦) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត បុរេជាត នឹងបច្ឆាជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធានិឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ ខន្ធានិឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបតាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធានិឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
ដ្ឋយ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានិឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបុរេជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

ចក្ខុយានំ . . . កាយាយានំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ
នេវចយតាមីនាបចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា នេវចយតាមីនាបច-
យតាមី ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កោយស្ស ។

(៣៧៧) នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
អាចយតាមីស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
បុរេជានំ វត្ថុ អាចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

(៣៧៨) នេវចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ បុរេជានំ វត្ថុ អបចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៩) អាចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយតាមី ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ។

(៣៨០) អាចយតាមី ធម្មោ នេវចយតាមីនា-
បចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ចក្ខុយនៈ . . . កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធតាំង-
ឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ)
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

(៣៧៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
ដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៧៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៣៧៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ
(ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

(៣៨០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ

អាចយកមិត្តពេ បញ្ជាវិហារ

សហជាតិ បច្ឆាជាតិ ។ សហជាតា អាចយកមិត្ត
ខ្លា ចិត្តសម្បជ្ជាណាមំ រូណាមំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ បច្ឆាជាតា អាចយកមិត្ត ខ្លា បុរេជាតស្ស
វេសស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧០) អាចយកមិត្ត ធម្មា អាចយកមិត្តស្ស
ច នេវាចយកមិត្តនាបចយកមិត្តស្ស ច. ធម្មស្ស អត្តិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយកមិត្ត ឃីកោ ខ្លា
តិណ្ណាមំ ខ្លាមំ ចិត្តសម្បជ្ជាណាមំ រូណាមំ អត្តិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខ្លា ... ។ អបចយកមិត្ត
ធម្មា ... តីណិ ។ អាចយកមិត្តនយេន កោតវំ ។

(៣៧២) នេវាចយកមិត្តនាបចយកមិត្ត ធម្មា នេ-
វាចយកមិត្តនាបចយកមិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតិ បុរេជាតិ បច្ឆាជាតិ អាហារំ
វេស្រិយំ ។ សហជាតោ នេវាចយកមិត្តនាបចយកមិត្ត
ឃីកោ ខ្លា តិណ្ណាមំ ខ្លាមំ ចិត្តសម្បជ្ជាណាមំ រូ-
ណាមំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខ្លា ... បដិ-
សន្ធិក្កុណោ ខ្លា វេស្រិយំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វេស្រិ-
យំ ខ្លាមំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឃីកំ មហាក្ខតំ ...
តាហារំ ... អាហារំ ... ឧត្តុ ... អសញ្ញាសត្តាមំ ... ។

អាបយតាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ
ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៣៧១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
ខន្ធ ២... ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ... (វារៈនៃបុព្វានិធិវិ-
សដ្ឋនា) ៣ លើក ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើតាមន័យក្នុងអាបយតាមិធម៌ ។

(៣៧២) ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត
អាហារ នឹងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ខន្ធ
តាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១...
ពាហិរៈ... អាហារ... ឧត្ត... នៃពួកអសញ្ញាសត្វ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុរេជានំ អរហា ចក្កំ ... វត្ថុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនំ ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ ... ទិព្វាយ
 សោតនាតុយា សន្និំ សុណាតិ រូបាយននំ ចក្ក-
 វិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កា-
 យននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ... កាយាយននំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេវាចយតាមិណាបចយតាមិនំ ខន្ធានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បញ្ញាជាតា នេវាចយតា-
 មិណាបចយតាមិ ខន្ធា បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតទ្បិកាវោ អាហារោ
 ឥមស្ស កាយស្ស រូបជីវិត្រ្យ័យំ កដត្តារូបានំ ។

(៣៨៣) នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ

អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជានំ សេក្ខា វា បុត្តជនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនំ អស្សាទេន្តំ អភិនន្តន្តំ តំ អារា
 វតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ ... វត្ថុំ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សនំ អស្សាទេន្តំ អភិនន្តន្តំ តំ អារា
 វតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ
 ... ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្និំ សុណាតិ វត្ថុ
 អាចយតាមិនំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឯបុរេជាត គឺ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន (ឃើញ)រូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... ឮ
 សំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ ដោយស្រាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ... កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តរាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្ន គឺ ខន្ធ
 ចាន្តរាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតទ្បិញ្ញាហារ (ជា
 បច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូបជីវិតទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃកដត្តារូបចាន្តរាយ ។

(៣៨៣) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
 បុរេជាត គឺ សេក្ខបគ្គលចាន្តរាយក្តី បុថុជនចាន្តរាយក្តី ឃើញ
 ច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ប្រាវព្វ នូវសេចក្តីរីករាយនោះ... ទោមនស្ស កើតឡើង នូវ
 សោតៈ... ឃើញច្បាស់ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង... ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ប្រាវព្វ នូវសេចក្តីរីករាយនោះ... ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... ឮសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តរាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

អាថយតាមគំរោ បញ្ញាវិញ

(៣៨៤) នេវាថយតាមនាបថយតាម ធម្មា
អថថយតាមស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតំ វត្ថុ អថថយតាមនំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៣៨៥) អាថយតាម ថ នេវាថយតាមនាបថ-
យតាម ថ ធម្មា អាថយតាមស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
អាថយតាម ឃកោ ខន្ធា ថ វត្ថុ ថ តិណ្ណាន្តំ
ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(៣៨៦) អាថយតាម ថ នេវាថយតាមនាបថ-
យតាម ថ ធម្មា នេវាថយតាមនាបថយតាមស្ស
ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ចា-
ជាតំ អាហារំ វត្ថុយំ ។ សហជាតោ អាថយតាម
ខន្ធា ថ មហាក្ខតា ថ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជាតោ អាថយតាម
ខន្ធា ថ កតតធិការោ អាហារោ ថ វេសស្ស កា-
យស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជាតោ
អាថយតាម ខន្ធា ថ រូបជីវិត្តិយេត្ថា កតត្តារូបានំ
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយោគាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៨៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បាន ដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាំណឿយ ដែលដល់នូវការ មិនសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៣៨៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់ នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់ នូវការសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធទ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃ ខន្ធត ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធល ... ។

(៣៨៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់ នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ សហជាត បច្ច័យជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត ខន្ធ ចាំណឿយ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី មហាក្វកចាំណឿយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសម្មាសរុបចាំណឿយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ខន្ធាំណឿយ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី កតទ្បិញ្ញាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យជាត គឺ ខន្ធាំណឿយ ដែល ដល់នូវការសន្សំក្តី រូបជីវិត្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបចាំណឿយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តិកំ

(៣៨៧) អបចយតាមិ ច នេវាចយតាមិឆាបច-
 យតាមិ ច ធម្មា អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ទ្វេ កាកត្តា ទិស្សិតនយេន ។
 នត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៨៨) ហេតុយា សត្ត អាម្មណោ សត្ត
 អធិបតិយា ទស អនន្តរេ ធន សមនន្តរេ ធន សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញ តីណិ និស្សយេ តេរស ឧប-
 និស្សយេ នវ បុរជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ តីណិ កក្ខេ សត្ត វិហាកេ ឯកំ
 អាហារេ សត្ត ភ្ន្រ្តយេ សត្ត ណារេ សត្ត មត្ត
 សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា
 តេរស នត្ថិយា ធន វិភតេ ធន អវិភតេ តេរស ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៣៨៧] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យទាំងពីរ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ
តាមន័យដែលសំដែងរួចហើយ ។ (ធម៌) ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៣៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សុណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ម-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

អាចយកាមិភិកេ បញ្ញាវិកេ

[៣៨៧] អាចយកាមិ ធាត្មោ អាចយកាមិស្ស ធម្មស្ស
អាវុត្តណាប្បវុទ្ធយេន បច្ចុយោ ។ បេ ។ សហជាតប្បវុទ្ធ-
យេន បច្ចុយោ ឧបនិស្សយប្បវុទ្ធយេន បច្ចុយោ ។

[៣៧០] អាចយកាមិ ធាត្មោ អបចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បវុទ្ធយេន បច្ចុយោ ។

[៣៧១] អាចយកាមិ ធាត្មោ នេវាចយកាមិនាប-
ចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អាវុត្តណាប្បវុទ្ធយេន បច្ចុយោ
សហជាតប្បវុទ្ធយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្សយប្បវុទ្ធយេន
បច្ចុយោ បច្ឆាជាតប្បវុទ្ធយេន បច្ចុយោ កុម្មប្បវុទ្ធ-
យេន បច្ចុយោ ។

[៣៧២] អាចយកាមិ ធាត្មោ អាចយកាមិស្ស
ច នេវាចយកាមិន បចយកាមិស្ស ច ធម្មស្ស សហ-
ជាតប្បវុទ្ធយេន បច្ចុយោ ។

[៣៧៣] អបចយកាមិ ធាត្មោ អបចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស សហជាតប្បវុទ្ធយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្ស-
យប្បវុទ្ធយេន បច្ចុយោ ។

[៣៧៤] អបចយកាមិ ធាត្មោ អាចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស អាវុត្តណាប្បវុទ្ធយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្ស-
យប្បវុទ្ធយេន បច្ចុយោ ។

អាបយធាមិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣៨៧) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៨៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៨៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៩០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៩១) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៩២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៧៥) អបចយតាមិ ធិន្ទោ នេវាចយតាមិធា-
 បចយតាមិស្ស ធិត្ថស្ស អាវុត្តណាប្បត្តយេន បត្តយោ
 សហជាតប្បត្តយេន បត្តយោ ឧបនិស្សយប្បត្តយេន
 បត្តយោ បត្តាជាតប្បត្តយេន បត្តយោ ។

(៣៧៦) អបចយតាមិ ធិន្ទោ អបចយតាមិស្ស
 ច នេវាចយតាមិធាបចយតាមិស្ស ច ធិត្ថស្ស សហ-
 ជាតប្បត្តយេន បត្តយោ ។

(៣៧៧) នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធិន្ទោ នេ-
 វាចយតាមិធាបចយតាមិស្ស ធិត្ថស្ស អាវុត្តណាប្បត្ត-
 យេន បត្តយោ សហជាតប្បត្តយេន បត្តយោ
 ឧបនិស្សយប្បត្តយេន បត្តយោ បុរេជាតប្បត្តយេន
 បត្តយោ បត្តាជាតប្បត្តយេន បត្តយោ អាហារប្បត្ត-
 យេន បត្តយោ ភ័ស្ត្រិយប្បយេន បត្តយោ ។

(៣៧៨) នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធិន្ទោ
 អាចយតាមិស្ស ធិត្ថស្ស អាវុត្តណាប្បត្តយេន បត្តយោ
 ឧបនិស្សយប្បត្តយេន បត្តយោ បុរេជាតប្បត្តយេន
 បត្តយោ ។

(៣៧៩) នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធិន្ទោ អប-
 ចយតាមិស្ស ធិត្ថស្ស ឧបនិស្សយប្បត្តយេន បត្តយោ
 បុរេជាតប្បត្តយេន បត្តយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៧៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៧៦) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៧៧) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៣៧៨) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៧៩) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អាចយកមិត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

[៤០០] អាចយកមិត្តិ ច នេវាចយកមិត្តិណាបច-
យកមិត្តិ ច ធម្មា អាចយកមិត្តិស្ស ធម្មស្ស . . .
សហជានំ បុរេជានំ ។

[៤០១] អាចយកមិត្តិ ច នេវាចយកមិត្តិណាបច-
យកមិត្តិ ច ធម្មា នេវាចយកមិត្តិណាបចយកមិត្តិស្ស
ធម្មស្ស . . . សហជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៤០២] អបចយកមិត្តិ ច នេវាបចយកមិត្តិណាបចយ-
កមិត្តិ ច ធម្មា អបចយកមិត្តិស្ស ធម្មស្ស . . . សហ-
ជានំ បុរេជានំ ។

[៤០៣] អបចយកមិត្តិ ច នេវាបចយកមិត្តិណាបច-
យកមិត្តិ ច ធម្មា នេវាបចយកមិត្តិណាបចយកមិត្តិស្ស
ធម្មស្ស . . . សហជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៤០៤] ឧហេតុយា បណ្ណាស ឧអាវច្ឆណោ ឧអ-
ធិបតិយា ឧអធិន្តរេ ឧសមធិន្តរេ បណ្ណាស ឧសហ-
ជានេ ឧកាណស ឧអកាមរោ ឧកាណស ឧជិស្សយេ
ឧកាណស ឧឧបជិស្សយេ ឧទ្ធីស ឧបុរេជានេ តេរស

អាចយតាមវិធី: បញ្ហាវារ:

(៤០០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . បានដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។

(៤០១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៤០២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . . បានដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។

(៤០៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៤០៤) ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារ: ១៥ ក្នុងនអាមធូណប្បច្ច័យ នអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តប្បច្ច័យ និងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារ: ១៥ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ១១ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ មានវារ: ១១ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារ: ១១ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារ: ១៤ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ១៣

អភិធម្មបំណែ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នបច្ឆាជាតេ បណ្ណាស នអាសវំនេ នកម្មេ នវិហាកេ
 នអាហារេ នស្រ្តិយេ នឈានេ នមត្តេ បណ្ណាស
 នសម្បយុត្តេ ឯកានុស នវិប្បយុត្តេ នវំ នោអត្ថិ-
 យា នវំ នោនត្ថិយា បណ្ណាស នោវិគតេ បណ្ណាស
 នោអវិគតេ នវំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋិយំ ។

[២០៥] នហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្ពុណោ សត្តំ ...
 នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ សត្តំ នអរា-
 មញ្ញោ ភីណិ នឧបទិស្សយេ សត្តំ នបុរេជាតេ
 នបច្ឆាជាតេ នអាសវំនេ នកម្មេ នវិហាកេ នអា-
 ហារេ នស្រ្តិយេ នឈានេ នមត្តេ សត្តំ នសម្ប-
 យុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ នោនត្ថិយា សត្តំ
 នោវិគតេ សត្តំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្ប-
 ច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នត្រ័ន្តិយប្បច្ច័យ នឈាន-
 ប្បច្ច័យ និន័នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសម្បយុតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងនវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៥ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុន័យៈ ។

(៤០៥) ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនរហត្ថប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តប្បច្ច័យ និន័នសមនន្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអពាមធាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្ប-
 ច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នត្រ័ន្តិយប្ប-
 ច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និន័នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោ-
 នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុន័យៈ ។

អាថយកាមិភ្នំកែ បញ្ញាវិហារ

(៤០៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ សត្ត ...

អធិបតិយា នស អនន្តរេ ធន សមនន្តរេ ធន សហ-

ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ តិណិ និស្សយេ តេរស

ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តិណិ បច្ឆាជាតេ តិណិ

អាសវនេ តិណិ ករម្មេ សត្ត វិចារកេ ឯកំ អាហា-

រេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ

តិណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា តេរស នត្តិយា ធន

វិគតេ ធន អវិគតេ តេរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុនីយានុលោមំ ។

អាថយកាមិភ្នំកំ ទសមំ និដ្ឋិតំ

អាចយជាមិត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

(៤០៦) ក្នុងការមូលប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនរោត្តប្បជ្ជយ
 ... ក្នុងអធិបត្តិប្បជ្ជយ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តប្បជ្ជយ មានវារៈ ៦
 ក្នុងសមនន្តប្បជ្ជយ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បជ្ជយ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 កម្មប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្ប-
 ជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បជ្ជយ ឈានប្បជ្ជយ និងមគ្គប្បជ្ជយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បជ្ជយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៦
 ក្នុងវិគតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បជ្ជយ មានវារៈ ១៣ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

ចប់ អាចយជាមិត្តិកៈ ទី ១០

សេក្ខតិកំ

បដិច្ចវិវា

(៤០៧) សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច
 លោសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 សេក្ខោ ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ សេក្ខំ
 ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ច លោសេក្ខានាសេក្ខោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(៤០៨) អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ។
 អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច លោសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
 ... អសេក្ខោ ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។
 អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខោ ច លោសេក្ខានា-
 សេក្ខោ ច ធម្មោ ... អសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ... ។

សេក្ខន្តិកៈ

បដិប្បវិរៈ

(៤០៧) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព្យ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជានុរូប អាស្រ័យខន្ធារិយ ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព្យក្តី ចិត្តសមុជានុរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ខន្ធ ២ ... ។

(៤០៨) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... គឺ ចិត្តសមុជានុរូប អាស្រ័យខន្ធារិយ ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... គឺ ខន្ធ ព្យក្តី ចិត្តសមុជានុរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ខន្ធ ២ ... ។

សេក្ខន្តិកេ បដិច្ចវិហេ

(៤០៧) នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នេវសេក្ខានាសេក្ខំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដានំ រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
 ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ
 បដិច្ច តយោ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ទ្វេ
 មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសម្មដានំ រូបំ
 កេដត្តារូបំ ឱនាទារូបំ ។

(៤០៨) សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។

(៤០៩) អសេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បដិច្ចវារៈ

(៤០៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... គឺ ខន្ធ ៣ ក៏ ចិត្តសម្ពុជានុរូប
 ក៏ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល កងខណៈនៃ
 បដិសុទ្ធិ ខន្ធតាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហា-
 ក្ខត ១ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យមហាក្ខត ២ ចិត្តសម្ពុជានុរូប កងតារប
 នឹងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខតតាំងឡាយ ។

(៤១០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
 ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្ពុជានុរូប អាស្រ័យខន្ធ
 តាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតតាំងឡាយផង ។

(៤១១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
 ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្ពុជានុរូប អាស្រ័យខន្ធ
 តាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតតាំងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២០២) សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណាប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា បដិ-
 សន្តិ នត្តិ ។ អនន្តរាប្បច្ចយា សមនន្តរាប្បច្ចយា សហ-
 ជាតប្បច្ចយា សព្វេ មហាក្រតា កាតញ្ច ។ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយោ
 បុរោជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ
 ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។

(២០៣) នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... អាសេវនប្បច្ចយា នេវ-
 សេត្តានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ ... កម្មប្បច្ចយា វិបាកប្បច្ចយា វិបាកំ សេត្តំ
 ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។
 តីណិ បរិប្បណំ ។

(២០៤) អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អសេត្តោ ធម្មោ...
 វិបាកប្បច្ចយា អសេត្តំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច ...
 តីណិ ។

(២០៥) នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... វិបាកប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤១២) ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ណប្បច្ច័យ និងអធិប-
តិប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ពួកមហាក្កតទាំងអស់ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើតាមទំនង អនន្តរុប្បច្ច័យ សមនន្តរុប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ ។
ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធទ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ព្រោះអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ
និស្សយប្បច្ច័យ ទបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និងការស-
វនប្បច្ច័យ នូវខន្ធ ២ ... ។

(៤១៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អ-
សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
វរបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធ
១ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល នូវ
ខន្ធ ២ ... ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធភ អាស្រ័យវិបាក-
ក្ខន្ធទ ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ ... វារៈ ៣ ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់ ។

(៤១៤) ធម៌ ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធទ
ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ... វារៈ ៣ ។

(៤១៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ

សេចក្តីកែ បដិច្ចវិញ

វិចារកំ នេវសេត្តានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ន្ទេ ខន្ទេ ... បដិ-
សន្ធិត្តណោ ខន្ទេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា
ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

(៤០៦) សេត្តញ្ច នេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... វិចារកប្បច្ច-
យា វិចារកេ សេត្តេ ខន្ទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៤០៧) អសេត្តញ្ច នេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... វិចារកប្បច្ច-
យា អសេត្តេ ខន្ទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៤០៨) សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ ...
អាហារប្បច្ចយា ភ័ន្ទ្រិយប្បច្ចយា ណានប្បច្ចយា មក្ក-
ប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា មត្ត-
ប្បច្ចយា នត្តិប្បច្ចយា វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសម្មជានរូបក្តី អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ . . .
វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំន៍ឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំន៍ឡាយ
អាស្រ័យ វត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ . . . ។

(២១៦) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . .
ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្មជានរូប អាស្រ័យវិបាកក្នុងចាំន៍ឡាយ
ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតចាំន៍ឡាយផង ។

(២១៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
. . . ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្មជានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន៍ឡាយ
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតចាំន៍ឡាយផង ។

(២១៨) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ជារបស់
សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ គន្ធិប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ
មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយតប្បច្ច័យ វិប្បយតប្បច្ច័យ អតិប្បច្ច័យ នតិប្បច្ច័យ
វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

[២១៧] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ភីណិ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តវ ភីណិ សមនន្តវ ភីណិ សហ-
 ជានេ នវ អក្កាមញ្ញោ ភីណិ ជិស្សយេ នវ ឧប-
 ជិស្សយេ ភីណិ បុរេជានេ ភីណិ អាសេវនេ ទ្វេ-
 កកម្មេ នវ វិចារកេ អាហារេ វជ្ជិយេ ឈានេ មត្ត-
 នវ សម្បយុត្តេ ភីណិ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ
 នត្តិយា ភីណិ វិកតេ ភីណិ អវិកតេ នវ ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

[២២០] នេវសេត្វានាសេត្វំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេត្វានាសេត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា
 អហេតុកំ នេវសេត្វានាសេត្វំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធិ ចិត្តសម្មដ្ឋានក្ក រូបំ ទ្វេ ខន្ធិ . . .
 អហេតុកប្បដិសន្ធិត្វណោ ខន្ធិ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធិ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ពាហិរំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤១៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ អាហារប្បដ្ឋាយ គ្រន្ទិយប្បដ្ឋាយ ឈាន-
 ប្បដ្ឋាយ និងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៤២០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋាយ
 គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្មជាន់ប្រក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ
 ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទ្ប
 ខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ក្នុងអហេតុកប្បដ្ឋានិសន្និ ខន្ធ
 ចាន្តរាយ អាស្រ័យវត្ថុ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ទ្បវេញហិរ ...

សេក្ត្រីពេ បដិច្ចវាពេ

អាហារសម្បជ្ជានំ . . . ឧតុសម្បជ្ជានំ . . . អសញ្ញា-
 សន្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ . . . វិចីក៏ញ្ញាសហគតេ
 ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចីក៏ញ្ញាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។

(២២០) សេក្ត្រី ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ត្រានាសេក្ត្រា
 ធម្មោ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា សេក្ត្រេ ខន្ធេ បដិច្ច
 ចិត្តសម្បជ្ជានំ រូបំ ។

(២២២) អសេក្ត្រី ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ត្រានាសេ-
 ក្ត្រោ ធម្មោ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា អសេក្ត្រេ ខន្ធេ
 បដិច្ច ចិត្តសម្បជ្ជានំ រូបំ ។

(២២៣) នេវសេក្ត្រានាសេក្ត្រី ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេក្ត្រានាសេក្ត្រោ ធម្មោ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា
 នេវសេក្ត្រានាសេក្ត្រេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសម្បជ្ជានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហា-
 ក្កតំ . . . អសញ្ញាសន្តានំ . . . ។

សេតុត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

នូវអាហារសម្បជាន . . . នូវទុក្ខសម្បជាន . . . នូវមហាក្ខត ១
ដែលជាប់សព្វកុសលញ្ញាសត្វ . . . មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខុ
ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខុ
ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(៤២១) ធម៌ ដែលមិនមែនជាប់សសេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាប់ស
អសេក្ខុបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជាប់សសេក្ខុបុគ្គល . . . ព្រោះនការ
ម្មណ្យប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលជា
របស់សេក្ខុបុគ្គល ។

(៤២២) ធម៌ ដែលមិនមែនជាប់សសេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាប់ស
អសេក្ខុបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជាប់សអសេក្ខុបុគ្គល . . . ព្រោះ
នការម្មណ្យប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែល
ជាប់សអសេក្ខុបុគ្គល ។

(៤២៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជាប់សសេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាប់ស
អសេក្ខុបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជាប់សសេក្ខុបុគ្គល មិន
មែនជាប់សអសេក្ខុបុគ្គល . . . ព្រោះនការម្មណ្យប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សម្បជានរូបអាស្រ័យ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាប់សសេក្ខុបុគ្គល
មិនមែនជាប់សអសេក្ខុបុគ្គល វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ នូវមហាក្ខត១ . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២២៤] សេត្តញ្ចុ ទេវសេត្តានាសេត្តញ្ចុ
 ធម្មំ បដិច្ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ . . .
 នអារម្មណាប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ ច មហាក្កត
 ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។

[២២៥] អសេត្តញ្ចុ ទេវសេត្តានាសេត្តញ្ចុ ធម្មំ
 បដិច្ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ . . . នអារម្មណា-
 ប្បច្ចយា អសេត្តោ ខន្ធ ច មហាក្កត ច បដិច្ច
 ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។

[២២៦] សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ . . .
 នអធិបតីប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ បដិច្ច សេត្តោ
 អធិបតី ។ អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អសេត្តោ
 ធម្មោ . . . នអធិបតីប្បច្ចយា អសេត្តោ ខន្ធ
 បដិច្ច អសេត្តោ អធិបតី ។ ទេវសេត្តានាសេត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បវដ្តាន

(២២៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែល
 មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . .
 ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតតាំងឡាយផង ។

(២២៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 ផង . . . ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 តាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតតាំងឡាយផង ។

(២២៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌
 ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌
 ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .

សេក្ខន្តិកេ បដិច្ចវិហ

នអាសិបតិប្បច្ចយា បរិប្បណ្ណំ បដិសន្ធិបិ មហាក្កតាបិ
 សទ្ធ ។ នអាណន្តវប្បច្ចយា នសមណន្តវប្បច្ចយា ន-
 អណាមណវប្បច្ចយា នឧបនិស្សយវប្បច្ចយា នបុរេជាន-
 តវប្បច្ចយា សត្ត កុសលវត្តិកសទិសា ។ នបច្ឆាជាន-
 តវប្បច្ចយា . . . ។

[២២៦] នអាសេវនវប្បច្ចយា វិហាកំ សេក្ខំ ឯកំ
 ខន្ធិ បដិច្ច ភយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ធ . . . ។ សេក្ខំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នអា-
 សេវនវប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ប នេវសេក្ខា-
 នាសេក្ខោ ប ធម្មោ . . . នអាសេវនវប្បច្ចយា វិហាកំ
 សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច ភយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធន្ធ . . . ។ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច
 អសេក្ខោ ធម្មោ . . . វិណិ ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នអាសេវ-
 នវប្បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ឯកំ . . . បរិប្បណ្ណំ ។

សេក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវិវា:

ព្រោះនអធិបត្តិប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិក្តី មហាក្ខតទាំងអស់ក្តី រមែង
មានដោយគ្រប់គ្រាន់ ។ វាវ: ៧ ប្រាកដស្មើដោយកុសលត្តិកៈ
ព្រោះនអនន្តវប្បច្ច័យ នសមនន្តវប្បច្ច័យ នអពាមពាប្បច្ច័យ នឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ... ។

(៤២៧) ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាក-
ក្នុង ១ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែន
ជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកអសេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
ជាបស្ថេកបុគ្គល... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមដានរូប អា-
ស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជាបស្ថេ-
កបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេក-
សេកបុគ្គលក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល ... ព្រោះនអា-
សេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដានរូបក្តី អាស្រ័យវិបាកក្នុង ១
ដែលជាបស្ថេកបុគ្គល នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលជាបស្ថេក-
បុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជាបស្ថេកអសេកបុគ្គល ... (បានដល់វាវ:
នៃពាក្យបច្ចា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ថេ-
កបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកអសេកបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែន
ជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេកអសេកបុគ្គល ... ព្រោះន-
អាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាបស្ថេកបុគ្គល មិនមែន
ជាបស្ថេកអសេកបុគ្គល ... (វាវ:នេះ) ជាវាវ:គ្រប់គ្រាន់ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តនំ

សេត្តញ្ចុ លេវសេត្តានាសេត្តញ្ចុ ... ។ យដនា
បរិបុណ្ណា ។ ទ្វេបិ កាតញ្ចា លវ ។

(២២៨) ... នកម្មប្បដ្ឋយា សេត្តេ ខន្ធភដិច្ច
សេត្តោ ចេតនា ។ លេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
លេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា
លេវសេត្តានាសេត្តេ ខន្ធភដិច្ច លេវសេត្តានា-
សេត្តោ ចេតនា ពាហិរំ ... អាហារសម្មជ្ជានំ ...
ឧត្តសម្មជ្ជានំ ឯកំ មហាក្កនំ ... ។

(២២៩) សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ ...
លវីនាកប្បដ្ឋយា សេត្តំ ឯកំ ខន្ធភដិច្ច ។ សេត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច លេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... លវីនា-
កប្បដ្ឋយា សេត្តេ ខន្ធភដិច្ច ចិត្តសម្មជ្ជានំ
រូបំ ។ សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ច លេវសេត្តា-
នាសេត្តោ ច ធម្មោ ... លវីនាកប្បដ្ឋយា សេត្តំ
ឯកំ ខន្ធភដិច្ច តយោ ខន្ធភដិច្ច ចិត្តសម្មជ្ជានញ្ចុ រូបំ ។

នូវធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខ-
បុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ... ។ តំណ (នៃវារៈនេះ)
មានគ្រប់គ្រាន់ ។ វារៈ ៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យដូចជាវារៈ២ ដែរ ។

(២២៨) ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាវរបស់សេក្ខ-
បុគ្គល អាស្រ័យខន្ធាំណឿយ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែល
មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល
... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យខន្ធាំណឿយ ដែលមិនមែន
ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល នូវពហិវារៈ ...
អាហារសម្ផដាន ... ឧត្តសម្ផដាន មហាកូត ១ ... ។

(២២៩) ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជា
វរបស់សេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធទ ដែល
ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ...
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្ផដានរូប អាស្រ័យខន្ធាំណឿយ ដែល
ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែល
មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្តី
ចិត្តសម្ផដានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ។

សេចក្តីកេ បដិច្ចវិញ

(២៣០) នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្មំ បដិច្ច នៅ-
សេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្មំ ... នៅនាគប្បដ្ឋយា បរិ-
ប្បណិ បដិសន្ធិ នត្តិ ។

(២៣១) សេដ្ឋកិច្ច នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្មំ
បដិច្ច នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្មំ ... នៅនាគប្ប-
ដ្ឋយា សេដ្ឋកិច្ច ខន្ធ ច មហានិគ្រម ច បដិច្ច ចិត្ត-
សម្មជ្ជានំ រូបំ ។

(២៣២) នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្មំ បដិច្ច នៅ-
សេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្មំ ... នអាហារប្បដ្ឋយា
នសង្គ្រិយប្បដ្ឋយា នយានប្បដ្ឋយា នមគ្គប្បដ្ឋយា ។
សេដ្ឋកិច្ច ធម្មំ បដិច្ច នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្មំ ...
នសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។

(២៣៣) សេដ្ឋកិច្ច ធម្មំ បដិច្ច សេដ្ឋកិច្ច
ធម្មំ ... នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ សេដ្ឋកិច្ច ឯកំ
ខន្ធ . . ។ អសេដ្ឋកិច្ច ធម្មំ បដិច្ច អសេដ្ឋកិច្ច ធម្មំ ...

សេក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(៤៣០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ (វារៈ
នេះ) ជាវារៈគ្រប់គ្រាន់ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។

(៤៣១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . .
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប អាស្រ័យខន្ធាវិជ្ជា
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខត្តិវិជ្ជាផង ។

(៤៣២) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នត្រ្រ័យប្ប-
ច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និន្ទមគ្គប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនសម្បយតប្បច្ច័យ ។

(៤៣៣) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនវិប្បយតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល កង្ការបដ្ឋាន . . . ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជា
របស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ អសេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ ... ។
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ
 ធម្មោ ... នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ នេវសេត្តានា-
 សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ ... ពាហិរំ ... អាហារសម្មជ្ជានំ ...
 ឧតុសម្មជ្ជានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... នោនត្តិប្បដ្ឋយា
 នោវិកតប្បដ្ឋយា ។

(៤៣៤) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអនិបតិយា តីណិ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញ-
 បញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរិយោតេ សត្ត នបច្ឆា-
 ជានេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ ទ្វេ នវិហាកេ
 បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នឈានេ
 ឯកំ នមគ្គេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
 តីណិ នោនត្តិយា បញ្ច នោវិកតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខុបុគ្គល ក្នុង
 អរូបជ្ឈាន ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខុបុគ្គល ពាក្រយធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខុបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខុបុគ្គល ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ១
 ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខុបុគ្គល ក្នុង
 អរូបជ្ឈាន ... ពាហិរៈ ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្តសមុដ្ឋាន ...
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ព្រោះនោនតិប្បដ្ឋាយ និងនោវិតតប្បដ្ឋាយ ។

(៤៣៤) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណៈ
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្ត-
 រដ្ឋាយ នសមនន្តរដ្ឋាយ នអតាបពាប្បដ្ឋាយ និងនឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនចច្ឆា-
 ជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងន-
 កម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហា-
 រដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនភ័ន្តិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈាន-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនតិ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

សេចក្តីកេ បដិច្ចវាព

(៤៣៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា ភីណិ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញ-
 មញ្ញេ នឧបទិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ សត្តេ នចច្ឆា-
 ជាតេ នអាសេវនេ នវំ នកក្ខេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ភីណិ នោនត្តិយា
 បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឃំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(៤៣៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ឃកំ . . .
 អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញមញ្ញេ ទិស្សយេ
 ឧបទិស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កក្ខេ វិចារកេ
 អាហារេ វត្ថុយេ ឈានេ មត្តេ សម្បយុត្តេ វិប្ប-
 យុត្តេ អត្តិយា នត្តិយា វិគតេ អវិគតេ ។ ឃំ
 កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវាព និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវាព បដិច្ចវាសទិសោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បដិច្ចវារៈ

(៤៣៥) ក្នុងនាមរាជប្បវត្តិ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បវត្តិ . . . ក្នុងនាមអធិបតិប្បវត្តិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនាមអនន្តប្បវត្តិ នាមនន្តប្បវត្តិ នាមពាមពាប្បវត្តិ និងនិស្សយប្បវត្តិ មានវារៈ ៥ ក្នុងនាមបុរោហិតប្បវត្តិ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាមបាណ្ឌវប្បវត្តិ នាមសេវនប្បវត្តិ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាមកម្មប្បវត្តិ មានវារៈ ២ ក្នុងនាមវិបាកប្បវត្តិ មានវារៈ ៥ ក្នុងនាមសម្បយុត្តប្បវត្តិ មានវារៈ ៥ ក្នុងនាមវិប្បយុត្តប្បវត្តិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនាមនតិប្បវត្តិ មានវារៈ ៥ ក្នុងនាមវិគតប្បវត្តិ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យ: ។

(៤៣៦) ក្នុងនាមរាជប្បវត្តិ មានវារៈ ១ ព្រោះនាហេតុប្បវត្តិ . . . ក្នុងនាមអនន្តប្បវត្តិ នាមនន្តប្បវត្តិ នាមបុរោហិតប្បវត្តិ អពាមពាប្បវត្តិ និងនិស្សយប្បវត្តិ បុរោហិតប្បវត្តិ អាសេវនប្បវត្តិ កម្មប្បវត្តិ វិបាកប្បវត្តិ អាហារប្បវត្តិ គំន្រ្ទិយប្បវត្តិ ឈានប្បវត្តិ មគ្គប្បវត្តិ សម្បយុត្តប្បវត្តិ វិប្បយុត្តប្បវត្តិ អតិប្បវត្តិ នតិប្បវត្តិ វិគតប្បវត្តិ និងអវិគតប្បវត្តិ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហគាតករៈ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

បឋមវិញ្ញា

(២៣៧) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តំណី បដិច្ចការសទិសំ ។

អសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ . . . ហេតុប្បច្ច-
យា តំណី បដិច្ចការសទិសំ ។

(២៣៨) នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
នេវសេត្តានាសេត្តោ . . . ហេតុប្បច្ចយា បរិប្បណំ

មហាក្កតោ បច្ចយា ចិក្ខុសម្មាជំ រូបំ ករណីតារូបំ
ឧបាទារូបំ វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេត្តានាសេត្តោ ខន្ធា ។

នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធា ។

នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេត្តោ ខន្ធា ។

បឋមវិវាទៈ

(៤៣៧) ធម៌ ដែលជាអសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ជាអសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ វារៈ ៣
 យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ ដែលជាអសេក្ខបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាអសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ វារៈ ៣ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៤៣៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជាអសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាអសេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជាអសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 (វារៈនេះ) ជាវារៈគ្រប់គ្រាន់ ចិត្តសមុធានរូប កងក្ការូប និងឧបាទារូប
 ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាអសេ-
 ក្ខបុគ្គល មិនមែនជាអសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌
 ដែលជាអសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាអសេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជាអសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាអសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលជាអសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាអសេ-
 ក្ខបុគ្គល មិនមែនជាអសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាអសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

လောကုတ္တံက ပဋိပက္ခက

သောလောကုတ္တံသောလောကုတ္တံ သဗ္ဗံ ပဋိပက္ခယော လောကုတ္တံ ပ သော-
 လောကုတ္တံသောလောကုတ္တံ ပ သဗ္ဗံ ဒုပ္ပန္နိ ဟောနုပ္ပန္နိ
 နန္ဒိ ပဋိပက္ခယော လောကုတ္တံ ဝဇ္ဇာ ပဗဟုကော ပဋိပက္ခယော
 ဝိနုပ္ပန္နိ ဝိနုပ္ပန္နိ ဝိနုပ္ပန္နိ ၅ သောလောကုတ္တံသောလောကုတ္တံ သဗ္ဗံ
 ပဋိပက္ခယော သောလောကုတ္တံ ပ သောလောကုတ္တံသောလောကုတ္တံ ပ
 သဗ္ဗံ ဒုပ္ပန္နိ ဟောနုပ္ပန္နိ ဟောနုပ္ပန္နိ နန္ဒိ ပဋိပက္ခယော သောလောကုတ္တံ
 ဝဇ္ဇာ ပဗဟုကော ပဋိပက္ခယော ဝိနုပ္ပန္နိ ဝိနုပ္ပန္နိ ၅

(၁၂၇) လောကုတ္တံ သောလောကုတ္တံသောလောကုတ္တံ သဗ္ဗံ
 ပဋိပက္ခယော လောကုတ္တံ သဗ္ဗံ ဒုပ္ပန္နိ ဟောနုပ္ပန္နိ
 လောကုတ္တံ သဗ္ဗံ ဒုပ္ပန္နိ နန္ဒိ ပဋိပက္ခယော နယော
 ဝဇ္ဇာ ဝဇ္ဇာ ၅ . . . ၅ လောကုတ္တံ သောလောကုတ္တံ-
 သောလောကုတ္တံ သဗ္ဗံ ပဋိပက္ခယော သောလောကုတ္တံသောလောကုတ္တံ
 သဗ္ဗံ ဒုပ္ပန္နိ ဟောနုပ္ပန္နိ လောကုတ္တံ ဝဇ္ဇာ ပ
 ပဗဟုကော ပ ပဋိပက္ခယော ဝိနုပ္ပန္နိ ဝိနုပ္ပန္နိ ၅

សេក្ខត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

៤ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាណំឡាយ ។ ធម៌ ដែល
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត្តាណំឡាយ ។

(២៣៧) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
 ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២
 ... ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
 ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធានំឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខត្តាណំឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សេត្តុញ្ច លេវសេត្តានាសេត្តុញ្ច ធម្មំ បច្ចយា

សេត្តោ ច លេវសេត្តានាសេត្តោ ច ធម្មា

ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ខន្ធស្ក វត្តញ្ច

បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្រេ ខន្ធា ... សេត្តេ ខន្ធា

ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសម្បជ្ឈានំ រូបំ ។

អសេត្តុញ្ច លេវសេត្តានាសេត្តុញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ...

តិណិ សេត្តុសទិសា ។

(២២០) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ

ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណប្បច្ចយា ឯកំ ។

អសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ... ឯកំ ។ លេវសេត្តា-

នាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ... ឯកំ វត្តំ បច្ចយា

លេវសេត្តានាសេត្តោ ខន្ធា ចក្កាយតនំ បច្ចយា

ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញ-

ណំ វត្តំ បច្ចយា លេវសេត្តានាសេត្តោ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ព័ន្ធដែក និងធម៌ ដែលជា
 របស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធពា
 ព័ន្ធដែក និងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង និងខន្ធ ២
 ... ចិត្តសមុជានុប ព័ន្ធដែក និងខន្ធចាំនឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គលផង មហាក្ខតចាំនឡាយផង ។ ព័ន្ធដែក និងធម៌ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គលផង ... វារៈ ៣ ប្រាកដស្មើ ដោយធម៌ដែលជា
 របស់សេក្ខបុគ្គលដែរ ។

[៤៤០] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ព័ន្ធដែក និងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ បានដល់
 វារៈ ១ ។ ព័ន្ធដែក និងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ... បាន
 ដល់វារៈ ១ ។ ព័ន្ធដែក និងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... បានដល់វារៈ ១ គឺ ខន្ធចាំន-
 ឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 ព័ន្ធដែក និងវត្ថុ ១ ចក្ខុវិញ្ញាណ ព័ន្ធដែក និងចក្ខុយតនៈ កាយ-
 វិញ្ញាណ ព័ន្ធដែក និងកាយាយតនៈ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ព័ន្ធដែក និងវត្ថុ ។

សេចក្តីកេ បច្ចយវិពេ

លេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ ...

អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ ។ លេវ-

សេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ ..

អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេត្តោ ខន្ធ ។

(២២០) សេត្តញ្ច លេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា អសេត្តំ ឯកំ ខន្ធន្ត វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។

(២២២) អសេត្តញ្ច លេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា អសេត្តំ ឯកំ ខន្ធន្ត វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។

(២២៣) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ ធម្មវដ្តតិ អធិបតិប្បច្ចយា អនន្តរាប្បច្ចយា សមនន្តរាប្បច្ចយា សហជាតាប្បច្ចយា អញ្ញមញ្ញាប្បច្ចយា វិនិស្សយាប្បច្ចយា ធម្មវិនិស្សយាប្បច្ចយា បរាជានាប្បច្ចយា អាសវនាប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ខន្ធធ្វេ បច្ចយា តយោ ខន្ធ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បច្ចុប្បន្ន:

ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះការម្មណ៍-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធចាំងឡាយ ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(៤៤១) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . . ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ . . . ។

(៤៤២) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . . ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ . . . ។

(៤៤៣) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ អនន្តរប្បច្ច័យ
 សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ
 ទបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និងការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២២២] នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ-
 សេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ . . . អាសេវនប្បច្ចយា នេវ-
 សេត្តានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
 នេវសេត្តានាសេត្តោ ខន្ធា ។ នេវសេត្តានាសេត្តំ
 ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចយា
 សេត្តោ ខន្ធា ។

[២២៥] សេត្តញ្ច នេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ . . អាសេវនប្បច្ចយា សេត្តំ
 ឯកំ ខន្ធស្ក វត្ថុស្ក បច្ចយា តាយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធន្ធ . . . ។

[២២៦] សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ កម្មប្បច្ចយា វិបាកប្បច្ចយា វិបាកំ
 សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ . . . អាហារប្បច្ចយា វត្ថុយ-
 ប្បច្ចយា លាវនប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា
 វិភតប្បច្ចយា អវិភតប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៤៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(៤៤៥) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ... ព្រោះការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភា ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។

(៤៤៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ នឹងវិបាកប្បច្ច័យ គឺ (ពឹងផ្អែក) នឹងវិបាកក្នុង ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះការហារប្បច្ច័យ ក្រន្ទិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយត្ថប្បច្ច័យ វិប្បយត្ថប្បច្ច័យ អតិប្បច្ច័យ នតិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ នឹងអវិតតប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីកេ បច្ចយវិព

(២២៧) ហេតុយា សត្តរស អាម្មណោ សត្ត
 អធិបតិយា សត្តរស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត
 សហជាតេ សត្តរស អញ្ញាមញ្ញា សត្ត និស្សយេ
 សត្តរស ឧបនិស្សយេ សត្ត បរាជាតេ សត្ត អាសេ-
 វិនេ ចត្តារិ កម្មេ សត្តរស វិចារកេ សត្តរស អាហារេ
 សត្តរស ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មគ្គេ សត្តរស សម្ម-
 យុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្តិយា សត្តរស
 នត្តិយា សត្ត វិគតេ សត្ត អវិគតេ សត្តរស ។ ឃំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

(២២៨) នេវសេត្តាណសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ-
 សេត្តាណសេត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ នេវសេត្តាណសេត្តំ ឃកំ ខន្ធិ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធា
 អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា បច្ចយា វត្តំ វត្តំ
 បច្ចយា ខន្ធា ឃកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា ពាហិរំ ...

សេតុត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៤៤៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ១៧ ក្នុងអពាមពារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អានេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិហាកប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ
 ឈានប្បដ្ឋយ និងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្តិប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងនត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុណោម ។

(៤៤៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ខន្ធ ៣ និងចិត្តសមដានបូ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ខន្ធ ២
 វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធានំឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដ្ឋិសន្តិ ខន្ធ-
 ចានំឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខត ១ ពាហិវ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាហារំ ... ឧត្តំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ចក្ខាយតនំ
 បច្ចយា ... កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ
 វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា នៅសេក្ខានាសេក្ខា
 ខន្ធ វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធ ច
 វត្ថុញ្ញា បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ
 មោហោ ។ សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា នៅសេក្ខានា-
 សេក្ខោ ធម្មោ ... នអារម្មណប្បច្ចយា ។

(២២៧) សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ ...
 នអធិបតិប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធ បច្ចយា សេក្ខោ
 អធិបតិ ។ អសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា អសេក្ខោ ធម្មោ
 ... នអធិបតិប្បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្ធ បច្ចយា
 អសេក្ខោ អធិបតិ ។ នៅសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ
 បច្ចយា នៅសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ... នអធិប-
 តិប្បច្ចយា បរិប្បណំ អសញ្ញាសត្តានំ ... ចក្ខាយតនំ
 ... វត្ថុំ បច្ចយា នៅសេក្ខានាសេក្ខោ អធិបតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

អាហារ . . . ទត្ថ . . . របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . ពឹងផ្អែក នឹង
 ចក្ខុយតនៈ . . . កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ខន្ធតាំង-
 ឡាយ ជាអហេតុកៈ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំ
 ដោយទុច្ចុះ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា
 ច្រឡំដោយទុច្ចុះផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល . . . ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(២៤៧) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។
 ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹង
 ផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខ-
 បុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ (ពាក្យនេះ) ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់
 របស់ពួកអសព្វាសត្វ . . . ចក្ខុយតនៈ . . . អធិបតិធម៌ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

សេចក្តីកេ បច្ចយវារោ

លោសេត្តាណសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ . . .
 នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្តោ អធិបតិ ។
 លោសេត្តាណសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ
 . . . នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេត្តោ
 អធិបតិ ។

(២៥០) សេត្តញ្ច លោសេត្តាណសេត្តញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា . . . នអធិបតិប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធទ ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា សេត្តោ អធិបតិ ។ អសេត្តញ្ច
 លោសេត្តាណសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ
 ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា អសេត្តោ ខន្ធទ ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា អសេត្តោ អធិបតិ ។

(២៥១) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា លោសេត្តាណសេ-
 ត្តោ ធម្មោ . . . នអនន្តវប្បច្ចយា នសមនន្តវប្បច្ចយា
 នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរោ-
 តប្បច្ចយា នបច្ឆាជិតប្បច្ចយា សត្តំ ។ នអាសេវ-
 នប្បច្ចយា . . . ។

សេក្ខត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
 គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ
 ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(២៥០) ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែល
 មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ...
 ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធចាំនឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែល
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹង
 ផ្អែក នឹងខន្ធចាំនឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ។

(២៥១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ...
 ព្រោះនអនន្តរាប្បច្ច័យ នសមនន្តរាប្បច្ច័យ នអញ្ញាញាប្បច្ច័យ នឧប-
 និស្សយាប្បច្ច័យ នបុរោជាតិប្បច្ច័យ និងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ បានដល់
 វារៈ ៧ ។ ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

(៤៥២) ... នកក្ខប្ប្រយាយ សេត្តោ ខន្ធ បច្ចុ-
 យា សេត្តោ ចេតនា ។ លោសេត្តោនាសេត្តំ ធម្មំ
 បច្ចុយា លោសេត្តោនាសេត្តោ ធម្មោ ... នកក្ខប្ប-
 ច្ចុយា លោសេត្តោនាសេត្តោ ខន្ធ បច្ចុយា លោសេ-
 ត្តោនាសេត្តោ ចេតនា វាហំ ... អាហារំ ... ឧត្ត
 ... វត្ថុំ បច្ចុយា លោសេត្តោនាសេត្តោ ចេតនា ។
 លោសេត្តោនាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា សេត្តោ ធម្មោ
 ... នកក្ខប្ប្រយាយ វត្ថុំ បច្ចុយា សេត្តោ ចេតនា ។
 សេត្តោ លោសេត្តោនាសេត្តោ ធម្មំ បច្ចុយា
 សេត្តោ ធម្មោ ... នកក្ខប្ប្រយាយ សេត្តោ ខន្ធ
 ច វត្ថុំ បច្ចុយា សេត្តោ ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤៥២) ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជារបស់
សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អ-
សេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធតាំងឡាយ
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពាហិរ
... អាហារ ... ទត្ថ ... ចេតនា ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជារបស់
សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ...
ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ។

សេចក្តីកេ បច្ចយវិកេ

[២៥៣] សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ
 ... នវិចារកប្បច្ចយា ។ សេក្ខម្យលកេ ភីណិ ។
 នេវសេត្តានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា នេវសេត្តានា-
 សេត្តោ ធម្មោ ... នវិចារកប្បច្ចយា ។ នេវសេ-
 ត្តានាសេក្ខម្យលកេ ភីណិ ។ សេក្ខញ្ច នេវសេ-
 ត្តានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នវិចារកប្បច្ចយា ។ សេក្ខយដនេស្ស ភីណិ ។

[២៥៤] នេវសេត្តានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នអាហារប្បច្ចយា
 នភ័ន្តិយប្បច្ចយា នឈានប្បច្ចយា នមគ្គប្បច្ចយា
 នសម្បយុត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា នោនត្តិ-
 ប្បច្ចយា នោភិក្ខុប្បច្ចយា ។

[២៥៥] នបោតុយា ឯកំ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអនិបតិយា សត្តំ នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 បញ្ច នអនាមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បច្ចុប្បន្ន:

(៤៥៣) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងសេក្ខមូលកៈ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងនេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខមូលកៈ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិ-
 បាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងតំណ នៃធម៌ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល មានវារៈ ៣ ។

(៤៥៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ
 នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 នោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ ។

(៤៥៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមននរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពា-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នប្បវេជានេ សត្តំ នបច្ឆាជានេ សត្តរស នអាសេវនេ
 សត្តរស នកម្មេ ចត្តារិ នវិទានេ នវ នអាហារ
 ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា
 បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

[៤៥៦] ខេត្តប្បដ្ឋយា នអាវុត្តេណ បញ្ច . . .

នអធិបតិយា សត្តំ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញ-
 មញ្ញេ នឧបទិស្សយេ បញ្ច នប្បវេជានេ សត្តំ ន-
 បច្ឆាជានេ សត្តរស នអាសេវនេ សត្តរស នកម្មេ
 ចត្តារិ នវិទានេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
 តីណិ នោនត្តិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនភាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ចច្ចន័យៈ ។

(៤៩៦) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បដ្ឋាយ នសមនន្តប្បដ្ឋាយ
 នអតាមញ្ញប្បដ្ឋាយ និងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជា-
 តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
 នភាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានៈ ។

សេចក្តីពោ សំសង្ឃវិពោ

(៤៥៧) ឧបោតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ . .

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញាមញ្ញា ឯកំ ។

សង្ខតំ ។ អវិគតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុស្សយានុលោមំ ។

បច្ចុយវិពោ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយវិពោ បច្ចុយវិសនិសោ ។

សំសង្ឃវិពោ

(៤៥៨) សេក្ខំ ធម្មំ សំសង្ឃោ សេក្ខោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធិ សំសង្ឃា

តយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អសេក្ខំ ធម្មំ សំ-

សង្ឃោ អសេក្ខោ ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខំ

ឯកំ ខន្ធិ សំសង្ឃា តយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ សំសង្ឃោ នេវសេក្ខានា-

សេក្ខោ ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា នេវសេក្ខានា-

សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធិ សំសង្ឃា តយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា

. . . បដិសន្ធិក្កុណោ . . . ។

សេចក្តីក្រាបសូមសម្តែង:

(៤៥៧) ក្នុងការម្សុំណាមួយ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្ប-
ថ្នយ . . . ក្នុងអនន្តរាប្បថ្នយ សមនន្តរាប្បថ្នយ សហជាតប្បថ្នយ និង
អពាមពាប្បថ្នយ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងសិក-
តប្បថ្នយ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុន័យានុលោម ។

ចប់ បច្ចុយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចុយវារៈដែរ ។

សំសង្កេត:

(៤៥៨) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .
ព្រោះហេតុប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខ-
បុគ្គល នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះហេតុប្បថ្នយ គឺ
ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៤៥៧) សេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សេក្ខោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា ។
សង្កតំ ។ បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា ទ្វេ
កាតញ្ច ។ បេ ។ អវិភតប្បច្ចយា ។

(៤៦០) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ អ-
ធិបតិយា តីណិ អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ
អញ្ញាមញ្ញា ទិស្សយេ ឧបទិស្សយេ បុរេជាតេ តីណិ
អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ តីណិ ។ សង្កតំ ។ អវិភតេ
តីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(៤៦១) នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ
នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ច-
យា អហេតុកំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធិ សំ-
សដ្ឋា តាយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... អហេតុកប្បជ្ឈ-
សន្ធិត្តណោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធា
សំសដ្ឋោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤៥៧) ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ និង អធិបតិប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ព្រោះបុរេជាតប្បច្ច័យ និង ការសេវនប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នា) ទាំងពីរវេទ ។ បេ ។ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

(៤៦០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តវប្បច្ច័យ សម- នន្តវប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧប- និស្សយប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុង អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។ ចប់ អនុលោម ។

(៤៦១) ធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់ អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២ ... មោហា: ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំ នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកក្ខន្ធវិសន្និ ។

សេចក្តីក្រីក្រ សំសង្ខារ

(២៦២) សេក្ខំ ធម្មំ សំសង្ខារា សេក្ខានា ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា សេក្ខេ ខន្ធ សំសង្ខារា
 សេក្ខានា អធិបតិ ។ អសេក្ខំ ធម្មំ សំសង្ខារា
 អសេក្ខានា ធម្មា . . . អសេក្ខេ ខន្ធ សំសង្ខារា
 អសេក្ខានា អធិបតិ ។ លេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ
 សំសង្ខារា លេវសេក្ខានាសេក្ខានា ធម្មា . . . នអធិ-
 បតិប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ ឯកំ ។

(២៦៣) សេក្ខំ ធម្មំ សំសង្ខារា សេក្ខានា ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជានប្បច្ចយា នបច្ឆាជានប្បច្ចយា ន-
 អាសេវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា ទ្វេ កាតញ្ច ។
 នវិហាកប្បច្ចយា ទ្វេ កាតញ្ច ។ នណានប្បច្ចយា
 នមគ្គប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

(២៦៤) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា តីណិ
 នបុរេជានេ តីណិ នបច្ឆាជានេ តីណិ នអាសេវនេ
 តីណិ នកម្មេ ទ្វេ នវិហានេ ទ្វេ នណានេ ឯកំ

សេចក្តីក្រាបសូម៖

(៤៦២) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែល
 ជាបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ
 ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជាបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ... គឺ អធិបតិ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹង
 ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែល
 មិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះ
 នអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់វរៈ១ ជាវរៈគ្រប់គ្រាន់ ។

(៤៦៣) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតិប្បច្ច័យ នបច្ឆាជា-
 តិប្បច្ច័យ នការសវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ(ឱ្យដូចគ្នា)
 ទាំងពីរបទ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ឱ្យដូចគ្នា) ទាំងពីរ
 បទ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និងនវិប្បយត្ថប្បច្ច័យ ។

(៤៦៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានវរៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ
 មានវរៈ ៣ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
 មានវរៈ៦ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ៦ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវរៈ១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បវត្តនំ

នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(២៦៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា ភីណិ ...

នបុរេជាតេ ភីណិ នបច្ឆាជាតេ នអាសេវនេ ភីណិ

នកក្ខេ ទ្វេ នវិចារកេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។

ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បវត្តនំ ។

(២៦៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ...

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញាមញ្ញា និស្សយេ

ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កក្ខេ វិចារកេ

អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ សម្បយុត្តេ វិប្ប-

យុត្តេ អត្ថិយា នត្ថិយា វិគតេ អវិគតេ ឯកំ ។

ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយានុលោមំ ។

សំសង្ការិកេ ។

សម្បយុត្តវិកេ សំសង្ការិកេសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនមគប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(២៦៥) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ... ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ
នការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងន-
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

(២៦៦) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ សមនន្តប្បច្ច័យ សហជាតិប្បច្ច័យ អពាមពា-
ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតិប្បច្ច័យ ការស-
វនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្ប-
ច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ សំសដ្ឋានៈ ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសដ្ឋវារៈដែរ ។

පණ්ණාසිකා

(627) සොක්ඛා ඛණ්ඩා සොක්ඛස්ස ඛණ්ඩස්ස
භෙතඤ්ඤායං පඤ්ඤා සොක්ඛා භෙතඤ්ඤා සංඝරාජකා-
කාං ඉත්ථාං භෙතඤ්ඤායං පඤ්ඤා ආ

(628) සොක්ඛා ඛණ්ඩා ඛොසොක්ඛාසොක්ඛස්ස
ඛණ්ඩස්ස භෙතඤ්ඤායං පඤ්ඤා සොක්ඛා භෙතඤ්ඤා
සංඝරාජකාකාං ඉත්ථාං භෙතඤ්ඤායං පඤ්ඤා ආ

(629) සොක්ඛා ඛණ්ඩා සොක්ඛස්ස ඛ ඛො-
සොක්ඛාසොක්ඛස්ස ඛ ඛණ්ඩස්ස භෙතඤ්ඤායං
පඤ්ඤා සොක්ඛා භෙතඤ්ඤා සංඝරාජකාකාං ඉත්ථාං
සංඝරාජකාකාං ඉත්ථාං භෙතඤ්ඤායං පඤ්ඤා ආ

(630) ඛොසොක්ඛා ඛණ්ඩා ඛොසොක්ඛස්ස ඛණ්ඩස්ස
... ඛොසොක්ඛා ඛොසොක්ඛා ඛොසොක්ඛා ඛොසොක්ඛා-
සොක්ඛාසොක්ඛස්ස ඛණ්ඩස්ස භෙතඤ්ඤායං පඤ්ඤා
ඛොසොක්ඛාසොක්ඛා භෙතඤ්ඤා සංඝරාජකාකාං ඉත්ථාං

បញ្ហាទី៖

(៤៦៧) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខុបុគ្គល ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កនទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៦៨) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខុបុគ្គល ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខុបុគ្គល ជា បច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៦៩) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ជាបស់សេក្ខុបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខុបុគ្គល មិន មែនជាបស់អសេក្ខុបុគ្គលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កនទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៧០) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខុបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខុបុគ្គល ... បានដល់វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិន មែនជាបស់សេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខុបុគ្គល ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កនទាំងឡាយផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្កាណា ... ។

(២៧០) សេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មត្តា
វដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ សេក្ខំ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ
ចេតោបរិយញ្ញាណេន សេក្ខចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ
ជានន្តិ សេក្ខា ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតិសញ្ញាណស្ស
អារដ្ឋនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧២) អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរហា
អសេក្ខំ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន
អសេក្ខចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ ជានាតិ អសេក្ខា ខន្ធា
ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញា-
ណស្ស អនាគតិសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

នៃចិត្តសមដានរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ កងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ . . . ។

(៤៧១) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
អារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវ
មគ្គ ពិចារណា នូវផល ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់
បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិ-
យញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃការ
ពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និង
អនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ។

(៤៧២) ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
អារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ព្រះអរហន្ត រមែងពិចារណា នូវផល ដែលជាបស់
អសេក្ខបុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តដែលជាបស់
អសេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេ-
និវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ។

សេចក្តីកេ បញ្ជាក់

[២៧៣] លេខសេដ្ឋកិច្ចនាសេដ្ឋកិច្ច ជាមួយ លេខ

សេដ្ឋកិច្ចនាសេដ្ឋកិច្ច ឧប្បស័ក្តិ អាវុធលាប្បវិទ្ធិយេន

បច្ចុប្បន្ន ទានំ ធាតុ សីលំ សមាទិយត្វា ។ មាសថ.

កម្មំ កត្វា តំ បច្ចុប្បន្នតំ បុព្វេ សុច្ឆិណ្ឌានំ ...

លាណា វុជ្ជហិត្វា លាណំ បច្ចុប្បន្នតំ អរិយា ទិញានំ

បច្ចុប្បន្នតំ ទិញានំ គោត្រកុស្តិយំ ពេទានស្ស អាវុធុ-

នាយ អាវុធុលាប្បវិទ្ធិយេន បច្ចុប្បន្នតំ អរិយា បហីនេ

តិលេសេ បច្ចុប្បន្នតំ វិគ្គត្តិកេ តិលេសេ បច្ចុ-

ប្បន្នតំ បុព្វេ សុច្ឆិណ្ឌានំ តិលេសេ យានិយំ បច្ចុ-

អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សន-

នេនិ អភិទន្ធនំ តំ អាវុធុ វាលោ ឧប្បវិទ្ធិតំ ទោម-

នស្សំ ឧប្បវិទ្ធិតំ សោតំ ... វត្ថុំ ... លេខសេដ្ឋកិច្ចនា-

សេដ្ឋកិច្ច ខន្ធ អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ

អស្សនេនិ ទោមនស្សំ ... ទិញេន បច្ចុប្បន្នតំ រូបំ ...

ទិញាយ សោតតាតុយា សន្ធី ... ចេតនាបរិយតា-

ណោន លេខសេដ្ឋកិច្ចនាសេដ្ឋកិច្ចសម្បត្តិសម្បត្តិ ចំនុំ ជាដាច់

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ហាវិវ:

(៤៧៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអារម្មណ៍បច្ច័យ គឺ បុគ្គល
 ឲ្យបាន សមាទានសីល ធ្វើទុបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវបុព្វកម្ម
 នោះ នូវបុព្វកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន
 ... បុគ្គល ចេញអំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារ-
 ណា នូវគោត្រកូ និងវេទនាៈ ដោយអារម្មណ៍បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណានូវកិ-
 លេសទាំងឡាយ ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង នូវកិលេសទាំងឡាយ
 ដែលពុះពោរ ក្នុងកាលមុន ពួកជន រមែងឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិន
 ឡើង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាវត្តហើយ
 នូវសេចក្តីរីករាយនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង នូវ
 សោតៈ... នូវវត្ថុ... ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ថាមិនឡើង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ត្រេកអរ រីករាយ ទោមនស្ស... នូវរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... នូវសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ...
 ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គំ

អាណាសាទញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនស្ស អា-
 កិញ្ចញ្ចាយតនំ លោសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូនាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស លោសេក្ខានា-
 សេក្ខា ខន្ធា ឥន្ទ្រិធិញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា កម្ម-
 បកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋនាយ
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧២) លោសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ មគ្គស្ស
 សេក្ខស្ស ជលស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៣) លោសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មោ អសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ
 អសេក្ខស្ស ជលស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៤) សេក្ខា ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ សេក្ខា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អាសាសនញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញាយតនៈ ភកិញ្ញញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញាយតនៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ រុបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ខន្ធាវ័ណ្ណាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខុបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសនស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧៤) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជារបស់សេក្ខុបុគ្គល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល ដែលជារបស់សេក្ខុបុគ្គល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧៥) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជារបស់អសេក្ខុបុគ្គល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខុបុគ្គល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧៦) ធមិ ដែលជារបស់សេក្ខុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជារបស់សេក្ខុបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេក្ខុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយតកកន្ត ចាំវ័ណ្ណាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីពេ បញ្ជាក់

(២៧៧) សេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តោនាសេត្តស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវុត្តណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អាវុត្តណាធិបតិ អរិយា មត្តា
 វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ សេត្តំ ផលំ
 ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ សេត្តា-
 ធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៧៨) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ច នេវ-
 សេត្តោនាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ សេត្តាធិបតិ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(២៧៩) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អសេ-
 ត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេចក្តីក្រាបបញ្ជាក់:

(២៧៧) ធម៌ ដែលជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គល ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សុណាធិបតិ និសហជាតាធិបតិ ។ ការម្សុណាធិបតិ គឺ ពួកអាយុបុគ្គល ចេញអតីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជា ទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវផល ដែលជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសម្មជានុរូបទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គលផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហ- ជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ សម្បយុត្តកក្កនទាំងឡាយផង នៃចិត្តសម្មជានុរូបទាំងឡាយផង ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៩) ធម៌ ដែលជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតា- ធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបស្ចឹមសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្ប- យុត្តកក្កនទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បវដ្តានំ

[២៨០] អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 អរហា អសេក្ខំ ដលំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ។
 សហជាតាធិបតិ អសេក្ខាធិបតិ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
 រូបំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨១] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ច នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អសេក្ខាធិបតិ សម្មយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូបំ អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨២] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស . . . អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា
 សីលំ សមាទិយិត្វា ទុទោស ថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ
 កត្វា បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណំ ករុំ កត្វា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤៨០) ធម៌ ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 ការម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ធ្វើ នូវផល ដែលជាវរបស់អសេក្ខ-
 បុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិ ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសម្ពាធនរូបទាំង-
 ឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨១) ធម៌ ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសម្ពាធនរូបទាំងឡាយផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨២) ធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល... បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហ-
 ជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គលឲ្យទាន សមាទានសីល
 ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារ-
 ណា ធ្វើ នូវបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលសន្សំទុកលុហើយ ក្នុងកាលមុន

សេតុត្តិកេ បញ្ញាវិកេ

បច្ចុវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ ករំ កត្វា បច្ចុ-
 វេក្ខតិ អរិយា និព្វានំ ករំ កត្វា បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ
 កោត្រកុស្ស កោណនស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 ចក្កំ ករំ កត្វា អស្សានេតិ អភិណ្ណេតិ តំ ករំ កត្វា
 រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ ... វតំ ...
 នេវសេត្តានាសេត្តោ ខន្ធ ករំ កត្វា អស្សានេតិ
 អភិណ្ណេតិ តំ ករំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ នេវសេត្តានាសេត្តា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច
 រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(២៨៣) នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ អារម្មណា-
 ធិបតិ និព្វានំ មគ្គស្ស សេត្តស្ស ផលស្ស អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

សេចក្តីក្រាបបញ្ជាក់:

ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ពួកអរិយបុគ្គល ធ្វើ នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ និងវេទានៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើ នូវចក្ខុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ធ្វើ នូវចក្ខុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង
 ធ្វើ នូវសោតៈ... នូវវត្ថុ ... នូវខន្ធារិយឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេក-
 អរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ
 ក៏កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន
 ចាំឡាយផង នៃចិត្តសមដានរូបចាំឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ
 និងផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៨៤) នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិ-
 បតិ និព្វានំ អសេក្ខស្ស ជលស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(២៨៥) សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សេក្ខា ខន្ធា
 បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ សេក្ខានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មត្តោ សេក្ខស្ស ជលស្ស សេក្ខំ ជលំ
 សេក្ខស្ស ជលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៦) សេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ អសេក្ខស្ស
 ជលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៧) សេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខំ ជលំ
 វដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៨២) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ
នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨៥) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាង្គឡាយ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលមុនៗ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាង្គឡាយ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយៗ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ
មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ផល ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(២៨៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ
នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(២៨៧) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអ-
នន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ
ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីពេ បញ្ជាក់ពេ

(២៨៤) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អសេត្តា
 ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ អសេត្តាណំ ខន្ធាណំ អ-
 សេត្តំ ដលំ អសេត្តស្ស ដលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៨៧) អសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តាណា-
 សេត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្តំ
 ដលំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧០) នេវសេត្តាណាសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តា-
 ណាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា នេវសេត្តាណាសេត្តោ ខន្ធា បច្ឆិមាណំ
 បច្ឆិមាណំ នេវសេត្តាណាសេត្តាណំ ខន្ធាណំ អនុលោមំ
 កោត្រភុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អាវជ្ជិតា
 នេវសេត្តាណាសេត្តាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ជាក់:

(២៨៨) ធម៌ ដែលជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល ជាប់ច្រើន នៃធម៌ ដែលជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល ដោយអនន្តរឃ្យច្រើន គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល មានក្នុងកាលមុន ។ ជាប់ច្រើន នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយ ។ ផល ដែលជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល (ជាប់ច្រើន) នៃផល ដែលជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល ដោយអនន្តរឃ្យច្រើន ។

(២៨៩) ធម៌ ដែលជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល ជាប់ច្រើន នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល ដោយ អនន្តរឃ្យច្រើន គឺ ផល ដែលជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល ជាប់ច្រើន នៃវដ្តនៈ ដោយអនន្តរឃ្យច្រើន ។

(២៩០) ធម៌ ដែលមិនមែនជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាប់សំ អសេក្ខុបុគ្គល ជាប់ច្រើន នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល ដោយអនន្តរឃ្យច្រើន គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល មាន ក្នុងកាលមុន ។ (ជាប់ច្រើន) នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាប់សំ អសេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយ ។ អនុលោម (ជាប់ច្រើន) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាប់ច្រើន) នៃវេទនៈ អាវដ្ឋនៈ (ជាប់ច្រើន) នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាប់សំអសេក្ខុបុគ្គល ដោយអនន្តរឃ្យច្រើន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៧០] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មក្ខស្ស
 វេណានំ មក្ខស្ស អនុលោមំ សេក្ខាយ ដលសមា-
 បត្តិយា និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តំ សេក្ខាយ ដលសមាបត្តិយា អនន្តវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៧២] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ អ-
 សេក្ខាយ ដលសមាបត្តិយា និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតំ អសេក្ខាយ ដលសមា-
 បត្តិយា អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៣] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 សមនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តវសទិសំ អដ្ឋ-
 បញ្ញា ។

[២៧៤] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចវារ-
 សហជាតសទិសំ នវ បញ្ញា ។ អញ្ញាមញ្ញា-
 ប្បច្ចយេ បដិច្ចវារ អញ្ញាមញ្ញាសទិសំ តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៧១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្ត-
រឿបច្ច័យ គឺ គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
មគ្គ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធ ជាបច្ច័យ
នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរឿបច្ច័យ ។

(៤៧២) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអ-
នន្តរឿបច្ច័យ គឺ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញ
អំពីនិរោធ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ដោយអនន្តរឿបច្ច័យ ។

(៤៧៣) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយសមនន្តរឿបច្ច័យ គឺ បញ្ហា ៨ យ៉ាង
ប្រាកដស្មើដោយអនន្តរឿបច្ច័យ ។

(៤៧៤) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយសហជាតិរឿបច្ច័យ គឺ បញ្ហា ៧ យ៉ាង
ប្រាកដស្មើដោយសហជាតិរឿបច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈ ។ បញ្ហា ៧ យ៉ាង
ប្រាកដស្មើដោយអពាមពាររឿបច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈ ក្នុងអពាមពាររឿបច្ច័យ ។

ဓမ္မစူဠိဂေ ပဏ္ဍိတဂေ

ခိဗ္ဗယဗျဉ္ဇယေ ကုဗလန္တိကေ ခိဗ္ဗယဗျဉ္ဇယ-
ေဒိေံ ဂေေပ ပဏ္ဍာ ၅

(၆၆၄) ဓေဇ္ဇော ဇေဗ္ဗာ ဓေဇ္ဇန္တုန္တု ဇန္တုန္တု
ခုပခိဗ္ဗယဗျဉ္ဇယေေ ပဉ္ဇယေေ ခေဓန္တုပခိဗ္ဗယေေ
ပကန္တုပခိဗ္ဗယေေ ၅ ပကန္တုပခိဗ္ဗယေေ ပဗါဗာ
ဗာဏှာ ဓုတိယေေ ပကန္တုန္တု ခုပခိဗ္ဗယဗျဉ္ဇယေေ
ပဉ္ဇယေေ ဓုတိယေေ ပကန္တု တိတိယေေ ပကန္တု ခုပ-
ခိဗ္ဗယဗျဉ္ဇယေေ ပဉ္ဇယေေ တိတိယေေ ပကန္တု ဇ-
နုန္တုန္တု ပကန္တု ခုပခိဗ္ဗယဗျဉ္ဇယေေ ပဉ္ဇယေေ
ပကန္တု ဓေဇ္ဇန္တု ဗလေပဗာပန္တိယေေ ခုပခိဗ္ဗယဗျဉ္ဇ-
ယေေ ပဉ္ဇယေေ ၅

(၆၆၅) ဓေဇ္ဇော ဇေဗ္ဗာ ခေဓန္တုန္တု ဇန္တုန္တု
ခုပခိဗ္ဗယဗျဉ္ဇယေေ ပဉ္ဇယေေ ခေဓန္တုပခိဗ္ဗယေေ
ပကန္တုပခိဗ္ဗယေေ ၅ ပကန္တုပခိဗ္ဗယေေ ပကန္တု
ခေဓန္တု ဗလေပဗာပန္တိယေေ ခုပခိဗ္ဗယဗျဉ္ဇယေေ
ပဉ္ဇယေေ ၅

(၆၆၆) ဓေဇ္ဇော ဇေဗ္ဗာ ဂေေဓေဇ္ဇန္တုဇာဓေဇ္ဇန္တု
ဇန္တုန္တု ခုပခိဗ္ဗယဗျဉ္ဇယေေ ပဉ္ဇယေေ ခေဓန္တုဇာ-
ပခိဗ္ဗယေေ ခေဓန္တုပခိဗ္ဗယေေ ပကန္တုပခိဗ္ဗယေေ ၅

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ជាក់:

បញ្ហា ១៣ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ
ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៧៥) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្ត-
រូបនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១
ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គទី ២ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី ៣ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ
ទី ៤ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៧៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូ-
បនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃ
ផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៧៧) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកត្យូបនិស្ស័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បកត្តបនិស្សយោ អរិយា មត្តំ ឧបនិស្សយ អនុប្បន្នំ
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេនិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជនិ សង្ខារ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ មត្តោ អរិយានំ អត្តប្បដិសម្ពិ-
 នាយ ធម្មប្បដិសម្ពិនាយ និរុត្តិប្បដិសម្ពិនាយ បដិ-
 កាលាប្បដិសម្ពិនាយ វាណាវាណកោសល្យស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេត្តា ដលសមា-
 បត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៧៨) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បុរិមា បុរិមា អសេត្តា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ...
 អសេត្តំ ដលំ អសេត្តស្ស ដលស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៧) អសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តានាសេត្តស្ស
 ធម្មស្ស ... អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ អសេត្តា
 ដលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឯបកត្ថបទនិស្ស័យ គឺ ពួកអរិយបុគ្គល អោយស្រ័យនូវមគ្គ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង រមែងចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើត ឡើងហើយ ឃើញច្បាស់ នូវសង្ខាតាំងឡាយ ថាមិនទៀង . . . មគ្គ របស់ពួកអរិយបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃអត្តប្បដិសម្ពិទ្ធា ធម្មប្បដិសម្ពិទ្ធា និរុត្តិប្បដិសម្ពិទ្ធា បដិភាណប្បដិសម្ពិទ្ធា និងហានាហានកោសល្យៈ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ផលសមាបត្តិ ដែលជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៤៧៨) ធម៌ ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល មុន ។ (ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ) ក្រោយៗ . . . ផល ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃផល ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៤៧៩) ធម៌ ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល . . . គឺ ការម្មណ្ឌរូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបទនិស្ស័យ ។ បកត្ថបទនិស្ស័យ គឺ ផលសមាបត្តិ ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីកេ បញ្ជាក់

[៥០០] នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋាន ធម្មា នៅសេ-
 ដ្ឋានសេដ្ឋាន ធម្មា ឧបនិស្សយប្បន្តយេន បច្ច-
 យោ អាវុធិបនិស្សយោ អនន្តបនិស្សយោ បក-
 ត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ នៅសេដ្ឋាន-
 សេដ្ឋាន សុទ្ធំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ ...
 ឧបោសថកម្មំ ... ឈានំ ... វិបស្សនំ ... អភិ-
 ញាណំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ . .
 នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋាន សីលំ ... បញ្ញា ពតំ មោហំ
 កាយិកំ សុខំ ឧត្តំ កោជនំ ... សេនាសនំ ឧប-
 និស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ ... សមាបត្តិ ឧប្បា-
 ទេតិ ហាលំ ហនតិ សង្ឃំ ភិទ្ធតិ នៅសេដ្ឋាន-
 សេដ្ឋាន សុទ្ធា ... បញ្ញា ពតោ បត្តនា កាយិកំ
 សុខំ ... សេនាសនំ នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋាន
 សុទ្ធាយ បញ្ញាយ ពតស្ស បត្តនាយ កាយិ-
 កស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បន្តយេន បច្ចយោ បវេមស្ស ឈានស្ស បរិ-
 កម្មំ បវេមស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បន្តយេន
 បច្ចយោ នៅសេដ្ឋានសេដ្ឋាន យតនស្ស បរិកម្មំ

សេចក្តីក្រាវ: បញ្ហាវារ:

(៥០០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ជាច្រើន នៃធម៌ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ អារម្មណ៍-
 បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ បកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
 បុគ្គល អាស្រ័យនូវសំឡេង ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ហើយឲ្យទាន សីល ... នូវទេវាសាចកម្ម
 ... នូវឈាន ... នូវវិបស្សនា ... នូវអភិញ្ញា ... ញ្ញាង្គស-
 មាបត្តិឲ្យកើត តម្លៃមានៈ នូវទិដ្ឋិ... នូវសីល ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... នូវបញ្ញា នូវពត៌ៈ
 នូវមោហាៈ នូវកាយិកសុខ នូវវជ្ជវៈ នូវកោដន ... បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសេនាសនៈ ទើបឲ្យទាន សីល ... ញ្ញាង្គសមាបត្តិ ឲ្យកើត
 សម្រាប់សត្វ បំបែកសង្ឃី សត្វ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ... បញ្ញា ពត៌ៈ បត្តនា កាយិកសុខ
 ... សេនាសនៈ ជាច្រើន នៃសត្វ ដែលមិនមែនជា របស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នៃបញ្ញា នៃពត៌ៈ នៃ
 បត្តនា នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បរិកម្ម របស់បឋមជ្ឈាន ជាច្រើន នៃបឋមជ្ឈាន ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម របស់នេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

នេវេសញ្ញាណាសញ្ញាយតនស្ស បឋមំ ឈានំ ទុត្តិ-
យស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អាភិញ្ញាណាយតនំ នេវេសញ្ញាណាសញ្ញាយតនស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០១) នេវេសត្តាណាសេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពណ្ណ-
បនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។
បកត្តបនិស្សយោ បឋមស្ស មត្តស្ស បរិកម្មំ
បឋមស្ស មត្តស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ចតុត្តស្ស មត្តស្ស បរិកម្មំ ចតុត្តស្ស មត្តស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០២) នេវេសត្តាណាសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពណ្ណ-
បនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។
បកត្តបនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ
ទុក្ខំ ឧត្ត កោដនំ . . . សេនាសនំ អសេត្តាយ
ដលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៣) នេវេសត្តាណាសេត្តោ ធម្មោ នេវេសត្តា-
ណាសេត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(ជាបច្ច័យ) នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ
នៃទុតិយជ្ឈាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ភាកិញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ
នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបក-
ត្យបនិស្ស័យ ។ បកត្យបនិស្ស័យ គឺ បរិកម្ម របស់មគ្គទី១ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី ១ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម របស់មគ្គទី ៤ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០២) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និង
បកត្យបនិស្ស័យ ។ បកត្យបនិស្ស័យ គឺ កាយិកសុខ . . . កាយិកទុក្ខ
រដូវ ភោជន . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែល
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ

សេចក្តីពេ បញ្ជាក់

អាវុធលាប្យវេជ្ជាតំ វត្ថុប្យវេជ្ជាតំ ។ អាវុធលាប្យវេជ្ជាតំ
 ចក្ខុំ អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ អស្សនេតិ អភិទន្ធនិ
 តំ អាវុត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជនិ ទោមនស្សំ ... សោតំ
 ... វត្ថុំ ... អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ
 ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជនិ ទិព្វេន ចក្ខុណា រូបំ ...
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា សទ្ធិំ ... រូបាយនំ
 ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស វោជ្ជព្វាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 ប្យវេជ្ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុប្យវេជ្ជាតំ ចក្ខុ-
 យនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ទេវសេក្ខានាសេក្ខានំ ខន្ធានំ
 ប្យវេជ្ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៤) ទេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស ប្យវេជ្ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុប្យវេជ្ជាតំ
 វត្ថុ សេក្ខានំ ខន្ធានំ ប្យវេជ្ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៥) ទេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខ-
 ស្ស ធម្មស្ស ប្យវេជ្ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុប្យវេ-
 ជ្ជាតំ វត្ថុ អសេក្ខានំ ខន្ធានំ ប្យវេជ្ជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេតុត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

គឺ អារម្មណបុរេជាន វត្ថុបុរេជាន ។ អារម្មណបុរេជាន គឺ បុគ្គល
 ឃើញច្បាស់នូវវត្ថុ ដោយសេចក្តីថា មិនទៀង... ហើយ ត្រេកអរ
 រីករាយ ពគៈ ប្រាវព្វ នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស
 ... បុគ្គលឃើញច្បាស់ នូវសោត... នូវវត្ថុ... ដោយសេចក្តី
 ថា មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា... ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ... នូវសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ...
 រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយស្រព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានបច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ ចក្ខុយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
 វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តរាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជានបច្ច័យ ។

(៥០៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 ដោយបុរេជានបច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ខន្ធាន្តរាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជានបច្ច័យ ។

(៥០៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 ដោយបុរេជានបច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធា
 ន្តរាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជានបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(៥០៦) សេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តោនាសេត្តស្ស
 ធម្មស្ស បញ្ញាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ញាជាតា
 សេត្តោ ខត្តា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 បញ្ញាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៧) អសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តោនាសេត្ត-
 ស្ស ធម្មស្ស បញ្ញាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ញា-
 ជាតា អសេត្តោ ខត្តា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស... ។

(៥០៨) នេវសេត្តោនាសេត្តោ ធម្មោ នេវ-
 សេត្តោនាសេត្តស្ស ធម្មស្ស បញ្ញាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បញ្ញាជាតា នេវសេត្តោនាសេត្តោ ខត្តា
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស ។

(៥០៩) នេវសេត្តោនាសេត្តោ ធម្មោ នេវ-
 សេត្តោនាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អាសេវេនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នេវសេត្តោនាសេត្តោ ខត្តា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥០៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ បច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធាំនឿយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចា- ជាតប្បច្ច័យ ។

(៥០៧) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ បច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធាំនឿយ ដែលជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន... ។

(៥០៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចា- ជាត គឺ ខន្ធាំនឿយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

(៥០៩) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអារសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាំនឿយ មុន ។ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល

សេចក្តីពេ បញ្ញាវិព

បច្ឆ័មាណំ បច្ឆ័មាណំ លេវសេត្តាណសេត្តាណំ ខន្ធាណំ
អាសេវនប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
អនុលោមំ វេណានស្ស អាសេវនប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

[៥០០] លេវសេត្តាណសេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ តោត្រកុ
មក្កស្ស វេណាណំ មក្កស្ស - អាសេវនប្បច្ឆយេន
បច្ឆយោ ។

[៥០១] សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ធម្មស្ស
កក្កប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ សហជាតា នាណខណីកា ។
សហជាតា សេត្តោ ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ
កក្កប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ នាណខណីកា សេត្តោ
ចេតនា វិហាកាណំ សេត្តាណំ ខន្ធាណំ កក្កប្បច្ឆយេន
បច្ឆយោ ។

[៥០២] សេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
កក្កប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ នាណខណីកា សេត្តោ
ចេតនា អសេត្តាណំ ខន្ធាណំ កក្កប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

សេចក្តីក. បញ្ជាក់:

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយក្រោយ ។ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយការសេវនប្បច័យ អនុលោម ជា
បច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយការ
សេវនប្បច័យ ។

(៥១០) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
ដោយការសេវនប្បច័យ គឺ គោត្រក្ខ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ វេទានៈ
ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយការសេវនប្បច័យ ។

(៥១១) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច័យ គឺ សហជាត និទានា-
ខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធតាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ
គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវិបាកក្ខន្ធតាំងឡាយ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច័យ ។

(៥១២) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច័យ បានដល់នានាខណិកៈ
គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥០៣] សេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តោនាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា
សេត្តោ ចេតនា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ កក្កប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៤] សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ច នេវសេត្តា-
នាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សេត្តោ ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធាំ ចិត្តស-
ម្មដ្ឋានំ រូបំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៥] អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្តោ ចេតនា សម្ម-
យុត្តកានំ ខន្ធាំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៦] អសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តោនាសេ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្តោ
ចេតនា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ កក្កប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥១៣) ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត គឺ ចេតនា ដែលជាវរបស់
សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយកម្ម-
ប្បច្ច័យ ។

(៥១៤) ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង
នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៥) ធម៌ ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជា
វរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៦) ធម៌ ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីពេញវិញ

[៥០៧] អសេក្ខា ធម្មោ អសេក្ខស្ស ច
 នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អសេក្ខា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសម្មដ្ឋាននញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៨] នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មោ នេវសេ-
 ក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតា នានាខណិកា ។ សហជាតា នេវសេ-
 ក្ខានាសេក្ខា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋាននញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ ... ។ នានាខណិកា នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខា ចេតនា វិបាកានំ នេវសេក្ខានាសេក្ខានំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៩] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 វិបាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិបាកោ សេក្ខោ ឯកោ
 ខន្ធានំ តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ។ សេក្ខម្បលកេ តិណ្ណំ ។

សេចក្តីក្រាបបញ្ជាក់:

(៥១៧) ធម៌ ដែលជារបស់អស្ចេកុបគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អស្ចេកុបគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់អស្ចេកុបគ្គល មិនមែនជារបស់អស្ចេកុបគ្គលផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជា របស់អស្ចេកុបគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធាន្តរ្យោយផង នៃ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់អស្ចេកុបគ្គល មិនមែនជា របស់អស្ចេកុបគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់អស្ចេកុបគ្គល មិនមែនជា របស់អស្ចេកុបគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ គឺ សហជាត នឹងនាណាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែល មិនមែនជារបស់អស្ចេកុបគ្គល មិនមែនជារបស់អស្ចេកុបគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធាន្តរ្យោយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯនាណាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជារបស់អស្ចេកុបគ្គល មិនមែនជារបស់អស្ចេកុបគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តរ្យោយ ដែលមិនមែនជារបស់អស្ចេកុបគ្គល មិន មែនជារបស់អស្ចេកុបគ្គល ជាវិបាកផង នៃកដត្តារូបតាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៩) ធម៌ ដែលជារបស់អស្ចេកុបគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ជារបស់អស្ចេកុបគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធទ ដែលជារបស់ អស្ចេកុបគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទ ។ ក្នុងសេដ្ឋកថាខណ្ឌៈ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

[៥២០] អសេត្វោ ធម្មោ អសេត្វាស្ស ធម្មស្ស
វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្វោ ឯកោ ខន្ធោ
តិល្លានំ ... ។ អសេត្វាម្ភលកេ តិលី ។

[៥២១] នេវសេត្វានាសេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វា-
នាសេត្វាស្ស ធម្មស្ស វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វិហាកោ នេវសេត្វានាសេត្វោ ឯកោ ខន្ធោ តិល្លានំ
ខន្ធានំ បដិសន្ធិត្តុណោ ខន្ធា វត្តស្ស វិហាក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២២] សេត្វោ ធម្មោ សេត្វាស្ស ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្តិយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ណានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មគ្គប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២៣] សេត្វោ ធម្មោ នេវសេត្វានាសេត្វាស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សេត្វោ ខន្ធា ចិត្តស-
ម្មដ្ឋានំ រូបាណំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥២០) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ . . . ។ ក្នុងអសេក្ខមូលកៈ
មានវារៈ ៣ ។

(៥២១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុង ១
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល (ជា
បច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធតាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបា-
កប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥២២) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ភ័ន្តិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
មគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៥២៣) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខ-
បុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ឆាជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជា
បច្ច័យ នៃចិត្តសមុប្បាទបូជានុប្បាទ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

សេត្តន្តកថា បញ្ញាវិហារ

បច្ឆាជាតា សេត្តា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥតស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២២] អសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តានាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ សេត្តសង្ខំ ។

[៥២៥] នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តា-
នាសេត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា នេវ-
សេត្តានាសេត្តា ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកុណោ នេវ-
សេត្តានាសេត្តា ខន្ធា កដន្តារូបំ វិប្បយុត្តប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធា វត្តស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វត្ត ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយា-
យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ត នេវសេត្តានា-
សេត្តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ហាវិវាទ:

ឯបច្ច័យជាត គឺ ខន្ធាន្តរាជ្យ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(៥២៤) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺសហជាត នឹងបច្ច័យជាត ប្រាកដស្មើដោយសេក្ខធម៌ ។

(៥២៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ សហជាត បុរេ-
ជាត នឹងបច្ច័យជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធាន្តរាជ្យ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបចំណង់ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ខន្ធាន្តរាជ្យ ដែល
មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃកដត្តារូបចំណង់ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ខន្ធាន្តរាជ្យ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្តរាជ្យ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ បុរេជាត គឺ
ចក្ខុយានៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
កាយវិញ្ញាណ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធាន្តរាជ្យ ដែលមិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជាតា នេវសេក្ខានាសេក្ខា ខន្ធា បុរេជាតស្ស
តមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥២៦) នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មោ សេក្ខស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
សេក្ខានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥២៧) នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មោ អសេ-
ក្ខស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
ជាតំ វត្ថុ អសេក្ខានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៥២៨) សេក្ខា ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខា ឯកោ ខន្ធា
តណ្ហានំ ខន្ធានំ ។

(៥២៩) សេក្ខា ធម្មោ នេវសេក្ខានា-
សេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សេក្ខា ខន្ធា
ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ឯបច្ចាជានត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនមែនរបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ។

(៥២៦) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ បានដល់បុរេជានត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំង-
ឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ។

(៥២៧) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បច័យ បានដល់បុរេជានត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ។

(៥២៨) ធមិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអតិប្បច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខ-
បុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធត ។

(៥២៩) ធមិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអតិប្បច័យ
បានដល់សហជានត និងបច្ចាជានត ។ សហជានត គឺ ពួកខន្ធ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយអតិប្បច័យ ។

សេតុត្តិកេ បញ្ញាវិកេ

បច្ឆាជាតា សេត្តោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៣០] សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ច លេ-
សេត្តានាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សេត្តោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានេកុ រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធា ... ។

[៥៣១] អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិណ្ណំ សេត្តសទិសំ ។

[៥៣២] លេសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ លេ-
សេត្តានាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិ-
យំ ។ សហជាតោ លេសេត្តានាសេត្តោ ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានេកុ រូបានំ
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិ-
សន្ធិត្តាលោ ខន្ធា វត្ថុស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វត្ថុ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

សេតុត្តិកៈ បញ្ចវារៈ

ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធចាំនឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៥៣០) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែល ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែល ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមដានរូប ចាំនឡាយផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៥៣១) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣ ប្រាកដស្មើដោយធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។

(៥៣២) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ សហជាត បុរេ- ជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែល មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមដានរូបចាំនឡាយផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ខន្ធចាំនឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ កងខណៈ នៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធចាំនឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឯកំ មហាក្កតំ ... ពាហិរំ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញា-
 សត្តានំ ... ។ បុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ អារត្ត
 រកោ ឧប្បជ្ឈតិ នោមនស្សំ ... សោតំ ... វត្តំ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ ...
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា សង្ខំ ... រូបាយតនំ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណស្ស ដោជ្ឈព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កា-
 យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស វត្តំ នេវសេក្ខានាសេក្ខានំ ខន្ធានំ អត្តប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជាតា នេវសេក្ខានាសេក្ខា
 ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កតទ្ធិកាហេ អាហារហេ ឥមស្ស កា-
 យស្ស រូបជីវិត្រ្ថិយំ កជត្តារូបានំ អត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៣៣] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មា សេ-
 ក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ
 វត្តំ សេក្ខានំ ខន្ធានំ អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នូវមហាក្ខត ១... នូវពាហិរៈ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ របស់ពួកអ
 សញ្ញាសត្វ... ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គលឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយគ្រេកអរ រីករាយ ពតៈ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ
 ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស... បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ...
 នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង... នូវរូប ដោយចក្ខុ ដូចជាទិព្វ... នូវ
 សំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ... រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយជញ្ជាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
 ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន័ឡាយ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធាន័ឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតទ្បិញ្ញាហារ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូប-
 ជីវិត្រ្យ័យ ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបទាំងឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៥៣៣) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន័ឡាយ
 ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

សេក្ខន្តិកេ បញ្ញាវិហោ

[៥៣៤] លោសេក្ខានាលោសេក្ខោ ធម្មា អសេក្ខ-
ស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
អសេក្ខានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៣៥] សេក្ខោ ច លោសេក្ខានាលោសេក្ខោ ច
ធម្មា សេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ សេក្ខោ ឃកោ
ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[៥៣៦] សេក្ខោ ច លោសេក្ខានាលោសេក្ខោ ច
ធម្មា លោសេក្ខានាលោសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតំ បន្ទាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។
សហជាតោ សេក្ខោ ខន្ធា ច មហាក្ខតោ ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទា-
ជាតោ សេក្ខោ ខន្ធា ច កតតន្ទីការោ អាហារោ ច
ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទា-
ជាតោ សេក្ខោ ខន្ធា ច រូបជីវិតិទ្រិយញ្ច កដត្តា-
រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេដ្ឋកិច្ច: បញ្ហាវារ:

(៥៣៤) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច័យ ។

(៥៣៥) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច័យ គឺ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច័យ ខន្ធ ២ . . . ។

(៥៣៦) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច័យ គឺ សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងត្រ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី មហាក្ខតតាំងឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី កតទ្យាណិកាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី រូបជីវិត្រ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដតារូបតាំងឡាយ ដោយអត្ថប្បច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បវដ្តានំ

(៥៣៧) អសេត្តោ ច លោសេត្តាណាសេត្តោ ច

ធម្មា អសេត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទ្វេ បញ្ញា កាតត្វា សេត្តសទិសា ។

(៥៣៨) ហេតុយា សត្ត អារម្មណោ បញ្ច

អធិបតីយា នវ អនន្តរេ អដ្ឋ សមនន្តរេ អដ្ឋ

សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ ភីណិ និស្សយេ តោស

ឧបនិស្សយេ អដ្ឋ បុរេជាតេ ភីណិ បច្ឆាជាតេ ភីណិ

អាសេវនេ ទ្វេ កក្កេ អដ្ឋ វិហិតេ អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ

ណារនេ មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ ភីណិ វិប្បយុត្តេ

បញ្ច អត្ថិយា តោស នត្ថិយា អដ្ឋ វិកតេ អដ្ឋ

អវិកតេ តោស ។ ឃំ កណោតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(៥៣៧) ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បញ្ហា ២ យ៉ាង
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យប្រាកដស្មើដោយធម៌ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ។

(៥៣៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
អត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

សេចក្តីកេ បញ្ជាក់

(៥៣៧) សេត្តោ ធម្មា សេត្តស្ស ធម្មស្ស
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។ សេត្តោ ធម្មា អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥៤០) សេត្តោ ធម្មា នេសេត្តោនាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បន្តាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥៤១) សេត្តោ ធម្មា សេត្តស្ស ច នេសេ-
ត្តោនាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(៥៤២) អសេត្តោ ធម្មា អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(៥៤៣) អសេត្តោ ធម្មា នេសេត្តោនាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បន្តាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ហាវារៈ

(៥៣៧) ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៤០) ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤១) ធម៌ ដែលជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤២) ធម៌ ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៤៣) ធម៌ ដែលជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

[៥៤៤] អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ច នេវ-
សេត្តានាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥៤៥] នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តា-
នាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អាវច្ឆណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហា-
វប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៦] នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៧] នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ អសេ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៨] សេត្តោ ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ច
ធម្មោ សេត្តស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បវដ្តាន

(៥៤៤) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ។

(៥៤៥) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយការម្ស្នកប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ភ្នំនិយប្បច្ច័យ ។

(៥៤៦) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

(៥៤៧) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

(៥៤៨) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . បានដល់សហជាតិ និងបុរេជាតិ ។

សេចក្តីកេ បញ្ញាវិហារ

[៥៤៧] សេត្តោ ច នេវសេត្តានិសេត្តោ ច

ធម្មា នេវសេត្តានិសេត្តស្ស ធម្មស្ស . . . សហ-
ជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៥៤៨] អសេត្តោ ច នេវសេត្តានិសេត្តោ ច

ធម្មា អសេត្តស្ស ធម្មស្ស . . . សហជានំ បុរេជានំ ។

[៥៤៩] អសេត្តោ ច នេវសេត្តានិសេត្តោ

ច ធម្មា នេវសេត្តានិសេត្តស្ស ធម្មស្ស . . . សហ-
ជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៥៥០] ឧបេត្តយា ចុទ្ធស ឧការម្មណោ

ឧមធិបតិយា ឧមឧន្តរេ ឧសមឧន្តរេ ចុទ្ធស

ឧសហជាតេ ឧស ឧមញាមញា ឧស ឧជិស្ស-

យេ ឧស ឧឧបជិស្សយេ តេស ឧបុរេជាតេ

ឧទ្ធស ឧបច្ឆាជាតេ ចុទ្ធស ឧកាសេវេនេ ឧកម្ម

ឧវិហារេ ឧកាហារេ ឧឥន្ទ្រិយេ ឧណារេ

សេចក្តី: បញ្ហាវារ:

(៥៤៧) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .
បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៥៤៨) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

(៥៤៩) ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .
បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៥៥០) ក្នុងនេហត្ថប្បច្ច័យ មានវារ: ១៤ ក្នុងនិការមណ្ឌ-
ប្បច្ច័យ និក្ខេបតិប្បច្ច័យ និក្ខេបន្តប្បច្ច័យ និងនិក្ខេបន្តប្បច្ច័យ មាន
វារ: ១៤ ក្នុងនិសហជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ១០ ក្នុងនិក្ខេបនិក្ខេបប្បច្ច័យ
មានវារ: ១០ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារ: ១០ ក្នុងនិឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ មានវារ: ១៣ ក្នុងនិបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ១២ ក្នុង
និបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ១៤ ក្នុងនិក្ខេបនិក្ខេបប្បច្ច័យ និក្ខេបប្បច្ច័យ
និបុរេប្បច្ច័យ និក្ខេបប្បច្ច័យ និឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ និឈានប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នមក្កេ ចុទ្ធស នសម្បយុត្តេ នស នវិប្បយុត្តេ អដ្ឋ
លោអត្ថិយា អដ្ឋ លោនត្ថិយា ចុទ្ធស លោវិកតេ
ចុទ្ធស លោអវិកតេ អដ្ឋ ។ ឃំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៥៥៣) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ សត្ត...

នមតិបតិយា សត្ត នមនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ
សត្ត នអញ្ញមញ្ញេ តីណិ នឧបនិស្សយេ នបុរេជានេ
នបច្ឆាជានេ នអាសវនេ នកម្មេ នវិចារេ នអា-
ហារេ នស្រ្តិយេ នយានេ នមក្កេ សត្ត នសម្ប-
យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ លោនត្ថិយា សត្ត
លោវិកតេ សត្ត ។ ឃំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៥៥៤) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ចញ្ច...

នមតិបតិយា នវ អនន្តរេ អដ្ឋ សមនន្តរេ អដ្ឋ សហ-
ជានេ នវ អញ្ញមញ្ញេ តីណិ និស្សយេ តេរស

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនោភិក្ខុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុង
 នោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុង
 នោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។
 ចប់ បច្ឆន្ទៈ ។

(៥៥៣) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 នកាលេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នកាលារប្បច្ច័យ
 នក្រន្ទិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។
 ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានៈ ។

(៥៥៤) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកាលេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនកាលារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនក្រន្ទិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

សេចក្តីពេ បញ្ជាវាហ

ឱបនិស្សយេ អដ្ឋ បុរេជានេ តិណិ បច្ឆាជានេ តិណិ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ អដ្ឋ វិហានេ អាហារេ វិប្ប្រ-
 យេ ឈានេ អក្កេ សត្តេ សម្មយុត្តេ តិណិ វិប្ប-
 យុត្តេ បញ្ច អត្តិយា តេរសេ នត្តិយា អដ្ឋ វិកតេ
 អដ្ឋ អវិកតេ តេរសេ ។ ឃំ កណោតតំ ។

បច្ចុនិយានុលោមំ ។

បញ្ជាវាហ និដ្ឋិតោ ។

សេចក្តីពេ ឯកាទសមំ និដ្ឋិតំ

សេចក្តីក្រាបបង្គំ: បញ្ជាក់:

ក្នុងឧបនិស្សយប្បវចន្ត មានព្រះ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បវចន្ត មានព្រះ ៣
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បវចន្ត មានព្រះ ៣ ក្នុងការសវនប្បវចន្ត មានព្រះ ២
 ក្នុងកម្មប្បវចន្ត មានព្រះ ៨ ក្នុងវិបាកប្បវចន្ត អាហារប្បវចន្ត ឥន្ទ្រិ-
 យប្បវចន្ត ឈានប្បវចន្ត និងមគ្គប្បវចន្ត មានព្រះ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បវចន្ត មានព្រះ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បវចន្ត មានព្រះ ៤ ក្នុងអត្តប្ប-
 វចន្ត មានព្រះ ១៣ ក្នុងនត្តប្បវចន្ត មានព្រះ ៨ ក្នុងវិគតប្បវចន្ត
 មានព្រះ ៨ ក្នុងអវិគតប្បវចន្ត មានព្រះ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុប្បន្នយានុលោម ។

ចប់ បញ្ជាក់: ។

ចប់ សេចក្តីក្រាបបង្គំ: ជាគម្រប់ ១១ ។

បរិត្តិកេ

បដិប្បវិណោ

[៥៥៥] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ខន្ធទ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហា-
 ក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធា ។
 បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច
 មហាក្កតា ខន្ធា មហាក្កតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

[៥៥៦] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ
 ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ .. ។

បរិវត្តិកៈ
១១

បដិប្បវាៈ

(២៤២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធសក្កិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានបូក អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ នូវខន្ធល ។...
 ខន្ធសក្កិ កងតារបូក អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធល ។... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ខន្ធទាំង-
 ឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យមហាកូត ១ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប អាស្រ័យមហាកូត ២ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
 កងតារូប អាស្រ័យមហាកូតទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២៤២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធសក្កិ អាស្រ័យខន្ធទ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធល ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

បរិក្ខតិកេ បដិច្ចវិកេ

មហាក្កនំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា
 មហាក្កតេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុ-
 ណោ មហាក្កតេ ខន្ធ បដិច្ច កកដត្តារូបំ ។ មហាក្កនំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ...
 ហេតុប្បដ្ឋយា មហាក្កនំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កនំ
 ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ កកដត្តា ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(៥៥៧) អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។ អប្បមាលំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្ប-
 មាលោ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមា-
 លំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ច អប្បមាលោ ច ធម្មា
 ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បដិបូរាវៈ

ធម៌ ដែលមានសភាពតូចបន្តិច អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ កងត្រារូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចបន្តិច
 ក៏ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក៏ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធពក្កិ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យ
 ខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំ ខន្ធពក្កិ កងត្រារូបក្កិ អាស្រ័យខន្ធទ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធល ។

(៥៥៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធពក្កិ អាស្រ័យខន្ធទ
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធល ... ។ ធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចបន្តិច អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចបន្តិចក៏ ធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបានក៏ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធពក្កិ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធទ
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធល ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៥៨] បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាណោ ខន្ធ
ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៥៩] បរិត្តញ្ច មហាគុតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា មហាគុតេ ខន្ធ ច មហា-
ក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
... ។ បរិត្តញ្ច មហាគុតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មហាគុតោ
ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតំ
ឯកំ ខន្ធា វត្តញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ
... ។ បរិត្តញ្ច មហាគុតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច
មហាគុតោ ច ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ
មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធា វត្តញ្ច បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ ... មហាគុតេ ខន្ធ ច មហាក្សតេ
ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៥៥៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ... ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តទាយ ដែលមាន
ប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង . ។

[៥៥៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តទាយ ដែលដល់នូវ
សភាពធំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។
ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង
ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធសា
អាស្រ័យខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
នូវខន្ធទ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំផង... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធសា អាស្រ័យខន្ធទ
ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធទ...
កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធាន្តទាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខត
ទាំងឡាយផង ។

បរិក្ខេប បដិច្ចវាណ

[៥៦០] បរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេប ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
អាម្ពណាប្បច្ចយា បរិក្ខេប ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។ បរិក្ខេប
ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណាប្បច្ច-
យា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធា ។

[៥៦១] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មា
... អាម្ពណាប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៥៦២] អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មា ... អាម្ពណាប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

[៥៦៣] បរិក្ខេប មហាក្កតោ ធម្មំ បដិច្ច មហា-
ក្កតោ ធម្មា ... អាម្ពណាប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ
មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធោ វត្ថុំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

[៥៦៤] បរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេប ធម្មា
... អធិបតិប្បច្ចយា បរិក្ខេប ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មជ្ជានោ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ...

(៥៦០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នូវខន្ធល ២... ខន្ធ
 ទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៦១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ . . . ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធទ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធល ២... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៥៦២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន... ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ
 ខន្ធទ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធល ២ . . . ។

(៥៦៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះ
 ការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធល ២... ។

(៥៦៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ក្តី ចិត្ត-
 សមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ខន្ធល ២... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទានារូបំ ។

(៥៦៥) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
... អធិបតីប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិតោ ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធោ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិតោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា
មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តស-
មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។

(៥៦៦) អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។ អប្បមាលំ
ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា
អប្បមាលោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិតោ ច អប្បមាលោ ច
ធម្មោ ... អធិបតីប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប
អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

(៥៦៥) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យខន្ធទ
ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធល ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ក្តី
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធល ។

(៥៦៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អា-
ស្រ័យខន្ធទ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធល ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទទាំងឡាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទ
ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធល ។

បរិក្ខតិកេ បដិច្ចវារោ

(២៦៧) បរិត្តញ្ច អប្បមាលាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធ
ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៦៨) បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិ-
ត្តោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ ច
មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៦៩) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អនន្តរវ្យច្ចយា សមនន្តរវ្យច្ចយា សហជាតវ្យច្ចយា
សព្វេបិ មហាក្កតា កាកញ្ច ។ អញ្ញមញ្ញវ្យច្ចយា
និស្សយវ្យច្ចយា ឧបនិស្សយវ្យច្ចយា បុរេវាតវ្យ-
ច្ចយា តិស្សោ បញ្ញា កាកញ្ច ។ អាសេវនវ្យ-
ច្ចយា តិស្សោ បញ្ញា កាកញ្ច ។ កម្មវ្យច្ចយា
វិហិតវ្យច្ចយា តេស បញ្ញា ។ អាហារវ្យច្ចយា
ភ័ន្តិយវ្យច្ចយា ឈានវ្យច្ចយា មត្តវ្យច្ចយា សម្ប-
យុត្តវ្យច្ចយា វិប្បយុត្តវ្យច្ចយា អត្តវ្យច្ចយា នត្តវ្យ-
ច្ចយា វិកតវ្យច្ចយា អវិកតវ្យច្ចយា ។

បរិក្ខេបៈ បដិច្ចវិវរៈ

(៥៦៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចត្នារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ... ព្រោះ
អធិបត្សប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបានផង នូវមហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៥៦៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចត្នារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះអធិប-
ត្សប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
សភាពធំផង នូវមហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៥៦៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នារ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្ត-
រប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចជាមហាក្ខត
ទាំងអស់ ។ ព្រោះអពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ទេវនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើបញ្ចាទាំង ៣ ។ ព្រោះ
អាសេវនប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើបញ្ចាទាំង ៣ ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ
និងវិបាកប្បច្ច័យ បណ្ឌិត (គប្បីធ្វើ)បញ្ចាទាំង ១៣ ។ ព្រោះអា-
ហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និង
អវិតតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តនំ

(៥៧០) ហេតុយា តោស អាម្ពណោ បញ្ច អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហ-
 ជាតេ តោស អញ្ញមញ្ញេ សត្ត និស្សយេ តោស
 ឧបនិស្សយេ បញ្ច បុរេជាតេ តីណិ អាសេវនេ
 តីណិ កម្មេ តោស វិហាកេ តោស អាហារេ
 វជ្ជន្តិយេ លានេ មក្កេ តោស សម្បយុត្តេ បញ្ច
 វិប្បយុត្តេ តោស អត្តិយា តោស នត្តិយា បញ្ច
 វិគតេ បញ្ច អវិគតេ តោស ។

អនុលោមំ ។

(៥៧១) បរិតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្រេ ខន្ធធ្ធេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិត្តុណោ ខន្ធធ្ធេ
 បដិច្ច វត្ថុំ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច
 ពាហិរំ . . . អាហារសម្មដ្ឋានំ . . . ឧតុសម្មដ្ឋានំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៧០) ក្នុងវេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងការមណ្ឌប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៥៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនោះ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចនោះ ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមដានបូក អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចនោះ ជាអវេហ-
 តុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធាន្តឡាយ ក្នុងខណៈនៃ
 អវេហតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធាន្តឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ពាហិរ . . . អាស្រ័យ
 មហាកូត ១ . . . អាហារសមដាន . . . ឧត្តសមដាន . . .

បរិនិព្វាន បដិច្ចវិហារ

អសញ្ញាសន្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញា-
សហគតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញា-
សហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។

[៥៧២] បរិនិព្វានំ ធម្មំ បដិច្ច បរិនិព្វានំ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ និរាមិយណិយម្បិយា បរិនិព្វានំ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តស-
ម្មជ្ឈានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ បរិនិព្វានំ ខន្ធ បដិច្ច
កេដត្តារូបំ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហាក្កតំ ...
ពាហិរំ ... អាហារសម្មជ្ឈានំ ... ឧត្តសម្មជ្ឈានំ ...
អសញ្ញាសន្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

[៥៧៣] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិនិព្វានំ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ និរាមិយណិយម្បិយា មហាក្កតេ ខន្ធ បដិច្ច
ចិត្តសម្មជ្ឈានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កតេ ខន្ធ
បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។

[៥៧៤] អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិនិព្វានំ ធម្មោ
... និរាមិយណិយម្បិយា អប្បមាលោ ខន្ធ បដិច្ច
ចិត្តសម្មជ្ឈានំ រូបំ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិត្តា ប្រឡំដោយទទួចៈ អាស្រ័យមហា-
ក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលប្រឡំ
ដោយវិចិកិត្តា ប្រឡំដោយទទួចៈ ។

(៥៧២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សម្មង្គនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្នា កងត្តា-
រូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្នា កងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ នូវមហាក្ខត ១ . . . ពាហិរ
. . . អាហារសម្មង្គន . . . ទត្ថសម្មង្គន . . . មហាក្ខត ១ របស់
ពួកអសព្វាសត្វ . . . ។

(៥៧៣) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សម្មង្គនរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កងត្តារូប
អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៧៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្មង្គន-
រូប អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(៥៧៤) បរិត្តញ្ច អប្បមាលាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិ-
ត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា អប្បមាលា
ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៧៦) បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ
ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ មហាក្កតេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច
បដិច្ច កកជន្តារូបំ ។

(៥៧៧) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
តយោ ខន្ធ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។ សន្ធិតំ ។
អសញ្ញសន្តានំ ។ បេ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ក-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ
វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធ ។ បរិត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៧៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចន្ទ្រាផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(៥៧៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចន្ទ្រាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង កដត្តារូប អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាក្ខតទាំងឡាយផង
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៧៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចន្ទ្រា ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... ។
សេចក្តីប្រែប្រួល ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រាក្តី ធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា ទើបកើតឡើង

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវាហេ

នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុំ បដិច្ច មហា-
ក្កតា ខន្ធា មហាក្កតេ បដិច្ច កេដន្តារូបំ ។

[៥៧៨] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធេ បដិច្ច
មហាក្កតាធិបតិ វិទាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធន្ធា បដិច្ច
បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិទាកេ មហាក្កតេ
ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ
មហាក្កតេ ខន្ធេ បដិច្ច កេដន្តារូបំ ។ មហាក្កតំ ធម្មំ
បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នអធិបតិប្បច្ចយា វិទាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធន្ធា បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ នេ ខន្ធេ ...
បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

[៥៧៩] អប្បមាលាំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធេ បដិច្ច អប្បមាលាធិបតិ ។

បរិក្ខេបៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ កងខណៈវៃនបដិសន្ធិ កងតារូប អាស្រ័យមហាកូតទាំងឡាយ ។

[៥៧៨] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ មហគ្គតាធិបតិ អាស្រ័យខន្ធានំឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក កងខណៈវៃនបដិសន្ធិ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរា អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធានំឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក កងតារូប អាស្រ័យខន្ធានំឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កងខណៈវៃនបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរាភ្នំ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំភ្នំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធសក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបភ្នំ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ ... កងខណៈវៃនបដិសន្ធិ ... ។

[៥៧៩] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អប្បមាណាធិបតិ អាស្រ័យខន្ធានំឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៥៨០) បរិត្តញ្ច មហាគុតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិហារេត មហាគុត
 ខន្ធ ច មហាគុតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតេ ខន្ធ ច មហាគុតេ ច
 បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។ បរិត្តញ្ច មហាគុតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 មហាគុតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ បរិត្តញ្ច
 មហាគុតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាគុតោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតំ
 ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា
 . . . មហាគុតេ ខន្ធ ច មហាគុតេ ច បដិច្ច
 កេដត្តារូបំ ។

(៥៨១) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ . . .
 នអនន្តរវ្យច្ចយា នសមនន្តរវ្យច្ចយា នអញ្ញមញ្ញ-
 វ្យច្ចយា នឧបនិស្សយវ្យច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៨០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុរូប អាស្រ័យខន្ធចាំនឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាកូតចាំនឡាយផង កងត្តា-
 រូប អាស្រ័យខន្ធចាំនឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាកូត
 ចាំនឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ
 ខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវ
 ខន្ធល ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ
 អាស្រ័យខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ នូវខន្ធល ... កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធចាំនឡាយ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំផង មហាកូតចាំនឡាយផង ។

(៥៨១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្រូវ ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញា-
 មញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខេប បដិច្ចវិញ

(២៨២) បរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេប ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ បរិក្ខេប ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច
 តាយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . បរិក្ខេប ខន្ធា បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ បរិក្ខេប ឯកំ ខន្ធិ
 បដិច្ច តាយា ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ។
 បេ ។ សព្វេ មហាក្ខតា វិគ្គារេត្តា ។ បរិក្ខេ-
 ប្បនរកេ តិស្សោ បញ្ញា ។

(២៨៣) មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ខតោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ មហាក្ខតំ ឯកំ
 ខន្ធិ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច
 បរិក្ខេប ធម្មា ។ បេ ។ នបុរេជាតប្បច្ចយា មហាក្ខតោ
 ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
 មហាក្ខតោ ខន្ធា បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ មហាក្ខតំ ធម្មំ
 បដិច្ច បរិក្ខេប ច មហាក្ខតោ ច ធម្មា . . . នបុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធិ
 បដិច្ច តាយា ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

បរិក្ខេបៈ បដិច្ចវារៈ

(៥៨២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចនូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចនូវ ក្នុងអរូបភព នូវខន្ធ ២...
 ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តិញ្ញាយ ដែលមានសភាពតូចនូវ ខន្ធ
 ៣ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចនូវ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើមហាក្កត
 ទាំងអស់ឲ្យពិស្តារ ។ បញ្ចា ៣ ក្នុងបរិក្ខេបមូលកៈ (ក៏បណ្ឌិត គប្បី
 ធ្វើឲ្យពិស្តារចុះ) ។

(៥៨៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ នូវខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូបភព ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ។ បេ ។ ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កដត្តារូប អាស្រ័យខន្ធាន្តិញ្ញាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចនូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តា-
 រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 នូវខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៨៤] អប្បមាលាំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមាលាំ
 ឯកំ ខន្ធំ . . . ។ អប្បមាលាំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធន្ត
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៨៥] បរិត្តញ្ច អប្បមាលាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 បរិត្តោ ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា អប្បមាលោ
 ខន្ធន្ត ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៨៦] បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធន្ត ច
 មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខុ-
 លោ . . . ។ បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ក-
 តោ ធម្មោ . . . នបុរេជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខុលោ
 មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធន្ត វត្តញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធន្ត ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥៨៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូច
ធ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ដែលមាន
ប្រមាណមិនបាន ។

(៥៨៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចធ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . . ព្រោះ
នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតាំងឡាយផង ។

(៥៨៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្មារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចធ្មារផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះនបុរេជាត-
ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តរាយ ដែលដល់នូវសភាព
ធំផង នូវមហាក្ខតាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្មារផង ធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវិហេ

បរិក្ខត្តា មហាក្កតា ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ច មហាក្ក-
តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជិតំ នបរិសេវនប្បច្ចយា បដិ-
សន្ធិក្ខណោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធិ វត្ថុតា បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... មហាក្កតោ ខន្ធទ្វេ ច
មហាក្កតោ ច បដិច្ច កេជត្តារូបំ ។

(៥៥៧) បរិក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជិតំ នបរិសេវនប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា បរិក្ខតំ
ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានតា រូបំ
ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធទ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ ។ សន្ធិតំ ។ អសញ្ញ-
សត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

(៥៥៨) បរិក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជិតំ នអាសេវនប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ
បដិច្ច មហាក្កតោ ខន្ធា ។ បរិក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ
ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចយា បដិ-
សន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតោ ខន្ធា មហាក្កតោ
បដិច្ច កេជត្តារូបំ ។

បរិក្ខណៈ បដិច្ចវារៈ

ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនប្បវេណ្ឌតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . .
 កងតារូប អាស្រ័យខន្ធាន្តទាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហា-
 ក្ខត្តាទាយផង ។

(៥៨៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនប្បវេណ្ឌតប្បច្ច័យ និងនិរ-
 សេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានបូកក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធាន្តទាយ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធាន្តទាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្ខត ១ ។
 សេចក្តីបំប្រួញ ។ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

(៥៨៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាន្ត-
 ទាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . ព្រោះនិរសេវ-
 នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាន្តទាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កងតារូប អាស្រ័យមហាក្ខតាទាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៥៨៧) មហាន្តតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាន្តតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិចារកំ មហាន្តតំ ឯកំ
 ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ទ្រេ ខន្ធើ ... បដិសន្ធិក្កុ-
 លោ មហាន្តតំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ។
 មហាន្តតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ... នអាសេវ-
 នប្បច្ចយា មហាន្តតោ ខន្ធើ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្កុលោ ... ។ មហាន្តតំ ធម្មំ បដិច្ច ប-
 រិត្តោ ច មហាន្តតោ ច ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា
 វិចារកំ មហាន្តតំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ
 ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្រេ ខន្ធើ ... បដិសន្ធិក្កុលោ
 មហាន្តតំ ឯកំ ខន្ធើ ... ។

(៥៨៨) អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា វិចារកំ អប្បមាលំ
 ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ទ្រេ ខន្ធើ បដិច្ច ទ្រេ
 ខន្ធើ ។ អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ...
 នអាសេវនប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធើ បដិច្ច ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច
 អប្បមាលោ ច ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥៨៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា-
 ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ពា-
 ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំ ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្នារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវ
 ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៥៨៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា អា-
 ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ខន្ធ ២ អាស្រ័យ
 ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្នារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី អា-
 ស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ

បរិក្ខេបកថា បដិច្ចវាណ

វិហាកំ អប្បមាលាំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

(២៧០) បរិក្ខេបកថា អប្បមាលាញ ធម្មំ បដិច្ច
បរិក្ខេបកថា ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧២) បរិក្ខេបកថា មហាក្កតញ ធម្មំ បដិច្ច
បរិក្ខេបកថា ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចយា មហាក្កតេ
ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ
ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ បរិក្ខេបកថា មហាក្កតញ ធម្មំ
បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចយា
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធាញ វត្តញ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។ បរិក្ខេបកថា មហាក្កតញ
ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេបកថា ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ

បរិក្ខិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធភក្កិ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ជាវិបាក ។

(៥៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . .
ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្កតចាំងឡាយផង ។

(៥៧២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះ
នការសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវសភាពធំផង មហាក្កតចាំងឡាយផង កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធ
ចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្កតចាំងឡាយផង កងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះ
នការសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្កិ អាស្រ័យខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាព
ធំផង វត្ថុផង កងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធទ ២ . . . ។ ធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវក្កិ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្កិ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នអាសេវនប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុណោ មហាន្តតំ ឯកំ
ខន្ធាន្ត វត្តន្ត បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . .
មហាន្តតេ ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច កេដន្តារូបំ ។

(២៥៣) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា បរិត្តេ ខន្ធា បដិច្ច បរិត្តា
ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារសម្មជ្ជានំ . . . ឧត្តស-
ម្មជ្ជានំ ឯកំ មហាក្កតំ . . . ។

(២៥៤) មហាន្តតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាន្តតោ
ធម្មោ . . . នកម្មប្បច្ចយា មហាន្តតេ ខន្ធា បដិច្ច
មហាន្តតា ចេតនា ។

(២៥៥) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ . . . នកម្មប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធា បដិច្ច
អប្បមាលោ ចេតនា ។

(២៥៦) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
. . . និទាតកប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច
តយោ ខន្ធា តិក្កសម្មជ្ជានន្តារូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បវដ្តាន

ព្រោះនាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវ
សភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... កដត្តា-
រូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតតាំង-
ឡាយផង ។

(៥៧៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានសភាព
តូចត្រូវ ពាហិរៈ ... អាហារសម្បជ្ឈាន ... ឧត្តសម្បជ្ឈាន
មហាក្ខត ១ ... ។

(៥៧៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវ
សភាពធំ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។

(៥៧៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
មានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ។

(៥៨០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សម្បជ្ឈានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នូវខន្ធ ២ ...

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវិហោ

ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ពាហិរំ ... អាហារំ
... ឧតុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

(២៧៧) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
... នវិហាកប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច
តយោ ខន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ន្ទេ ខន្ទេ ... ។
មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ... នវិហាកប្ប-
ច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ទេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិហាកប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច
តយោ ខន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ន្ទេ ខន្ទេ ... ។

(២៧៨) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិហាកប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ
ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធិ ។ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិហាកប្បច្ចយា អប្បមា-
ណោ ខន្ទេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមាណំ
ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច អប្បមាលោ ច ធម្មោ

បរិព្រឹត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

មហាក្សត្រ ៣ អាស្រ័យមហាក្សត្រ ១ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប និង ទុក្ខាទុក្ខ
អាស្រ័យមហាក្សត្រទាំងឡាយ ពាហិរ . . . អាហារ . . . ឧត្ត . . .
មហាក្សត្រ ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

(២៥៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុ-
រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចធ្មាវ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . .
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្មាវក្តី ធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២៥៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាព
តូចធ្មាវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្មាវក្តី ធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចារកប្បច្ចយា អប្បមាលាំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទេ
ខន្ធ . . . ។

(៥៧៧) បរិត្តញ អប្បមាលាញ ធម្មំ បដិច្ច ប-
រិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចារកប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៦០០) បរិត្តញ មហាក្ខតញ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នវិចារកប្បច្ចយា មហាក្ខតេ ខន្ធ
ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៦០១) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈន្តិ នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . ឧតុ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ . . . ។ រិត្តោ រេតតំ ។ នសង្ក្រិយប្បច្ចយា
ពាហិរំ . . . អាហារំ . . . ឧតុ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបដីរិត្តិយំ នលា-
នប្បច្ចយា បញ្ជីញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធ . . .
ពាហិរំ . . . ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ
មហាក្ខតំ ។ បេ ។ សព្វេ មហាក្ខតា កាតញ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តិ
អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធល ។ . . . ។

(៥៧៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំង-
ឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(៦០០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

(៦០១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពា-
ហិរៈ . . . ឧត្ត . . . របស់ពួកអសព្វសត្វ . . . ។ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ ព្រោះនន្ត្រ័យប្បច្ច័យ ពាហិរៈ . . . អាហារៈ
. . . ឧត្ត . . . រូបជីវិត្រ័យ អាស្រ័យមហាក្ខតចាំងឡាយ របស់ពួក
អសព្វសត្វ ខន្ធទ ដែលច្រឡំដោយចញ្ចវិញ្ញាណ . . . ពាហិរៈ . . .
ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ មហាក្ខត ១ របស់
ពួកអសព្វសត្វ ។ ថេ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើនូវមហាក្ខតចាំងអស ។

បរិក្ខេប បដិច្ចវាណ

នមក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិភំ ឯកំ ខន្ធំ . . .
អហេតុក្កប្បជិសន្ធិក្កុណោ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ សព្វ
មហាក្កតា កាកញា ។ នសម្បយុត្តប្បច្ចយា . . . ។

(៦០២) . . . នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ បរិភំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ពា-
ហារំ . . . អាហារំ . . . ឧត្ត . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។
មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ។

(៦០៣) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមា-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ
អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធំ . . . នោនត្តិប្បច្ចយា
នោវិកតប្បច្ចយា ។

(៦០៤) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ បញ្ច
នអធិបតិយា នស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញោ នធិបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជាតេ
ទ្វាទស នបញ្ញាជាតេ តេរស នអាសេវនេ តេរស

បរិក្ខេបៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាអហេតុកៈ
... នូវខន្ធ ១ ក្នុងអហេតុកប្បជសន្តិ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ នូវមហាកូតពាំងអស់ ។ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ... ។

(៦០២) ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... ពាហិរៈ
... អាហារៈ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសញ្ញត្តិ ... ។ ធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុង
អរូប ... ។

(៦០៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ... ព្រោះនោនត្ថប្បច្ច័យ
និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

(៦០៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាមប្បច្ច័យ
និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២
ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នកក្ខេ ភីណិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
នស្រ្តិយេ នយានេ នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ
បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ខោនត្តិយា បញ្ច ខោវិគតេ
បញ្ច ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៦០៥) ហេតុប្បច្ចយា នអាវច្ឆុណោ បញ្ច . . .
នអធិបតិយា នស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
នអញ្ញាមញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ ទ្វា-
នស នបច្ឆាជាតេ តេរស នអាសេវនេ តេរស
នកក្ខេ ភីណិ នវិចារកេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច
នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ខោនត្តិយា បញ្ច ខោវិគតេ
បញ្ច ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៦០៦) នហេតុប្បច្ចយា អាវច្ឆុណោ ឯកំ
. . . អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្កត្តំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងន-
អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនគ្រន្ទិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងន-
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោ-
វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(៦០៥) ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ នអញ្ញញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ឆា-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

(៦០៦) ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ... ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

បរិត្តិកេ បច្ចយវិពេ

វិកតេ ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុស្សាយុលោមំ ។

បដិច្ចវិពេ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវិពេបិ បដិច្ចវិសទិសោ ។

បច្ចយវិពេ

(៦០៧) បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុជ្ឈនញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធធ្វេ បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុ បច្ចយា
ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា ឧបាទារូបំ វត្ថុ
បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធា ។ បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា មហា-
ក្ខតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា
មហាក្ខតា ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បច្ចយា មហា-
ក្ខតា ខន្ធា ។ បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាលោកា
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា អប្ប-
មាលោកា ខន្ធា ។ បរិតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ច
អប្បមាលោកា ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវារៈ

(៦០៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានបូក ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នឹងខន្ធ ២
 ... វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ
 ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ឧបាទារូប ពឹងផ្អែក នឹងមហាកូត្ត ១ ខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចុយា អប្បមាលា ខន្ធា មហាក្រតេ បច្ចុយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិត្តោ
 ច មហាក្រតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា វត្ថុំ
 បច្ចុយា មហាក្រតា ខន្ធា មហាក្រតេ បច្ចុយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចុយា ។

(៦០៨) មហាក្រតំ ធម្មំ បច្ចុយា មហាក្រតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា មហាក្រតំ ឯកំ ខន្ធុ
 បច្ចុយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្រតំ ឯកំ ខន្ធុ ... ។
 មហាក្រតំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចុយា មហាក្រតេ ខន្ធុ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ មហាក្រតំ ធម្មំ បច្ចុយា
 បរិត្តោ ច មហាក្រតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចុយា មហាក្រតំ ឯកំ ខន្ធុ បច្ចុយា តយោ ខន្ធុ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ន្ទេ ខន្ធុ ... បដិសន្ធិក្ខណោ
 មហាក្រតំ ឯកំ ខន្ធុ ... ។

(៦០៩) អប្បមាលា ធម្មំ បច្ចុយា អប្បមាលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា អប្បមាលោ តីណិ ។

គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន តាំងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប តាំងផ្អែក នឹងមហាក្ខតតាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចតាច ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ តាំងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចតាច ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ តាំងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តាំងផ្អែក នឹង
 មហាក្ខតតាំងឡាយ តាំងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦០៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ តាំងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ តាំងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច
 តាំងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តាំងផ្អែក នឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច
 ក៏ ធម៌ដែលដល់នូវសភាពធំក៏ តាំងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភក្ខី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក៏
 តាំងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ២ ... នឹងខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦០៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន តាំងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ក្នុងអប្បមាណធម៌ មានវារៈ (នៃបច្ចានិធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

បរិត្តិកេ បច្ចយវិព

[៦០០] បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា

បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាលោ

ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

បរិត្តញ្ច អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាលោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ

ខន្ធន្ត វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ។ បរិត្តញ្ច

អប្បមាណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ច អប្បមាលោ

ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ

ខន្ធន្ត វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ...

អប្បមាលោ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-

សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៦០១] បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចយា

បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

បដិសន្ធិក្កុណោ តីណិបិ កោតញ្ច ។

បរិក្ខេបៈ បច្ចយវិវៈ

(៦១០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវផង នឹងធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង នឹងមហាក្វតទាំងឡាយ
 ផង ។ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្រូវផង ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិន
 បានផង នឹងវត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបានក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង
 ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង វត្ថុផង
 នឹងខន្ធ ២... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែល
 មានប្រមាណមិនបានផង មហាក្វតទាំងឡាយផង ។

(៦១១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃបុច្ឆានិធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។
 សូម្បីវារៈ (នៃបុច្ឆានិធិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ក៏
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

(២០២) បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា បរិត្តំ វិកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ វត្តំ
 បច្ចយា ខន្ធា ចក្ខុវាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ
 កាយាយតនំ បច្ចយា . . . វត្តំ បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធា ។
 អវសេសា ធម្មំ បញ្ញា ហេតុប្បច្ចយសទិសា សត្ត
 កាតព្វា ។ អធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិ ធម្មំ សត្តរស
 បញ្ញា បរិប្បណា ។ អនន្តរប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។
 អវិភតប្បច្ចយា ។

(២០៣) ហេតុយា សត្តរស អារម្មណោ សត្ត
 អធិបតិយា សត្តរស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត
 សហជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញេ ធម្មំ និស្សយេ សត្ត-
 រស ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ សត្ត អាសេវនេ
 សត្ត កក្កេ សត្តរស វិហិតេ សត្តរស អា-
 ហារេ សត្តរស វត្ថុនិយេ ឈានេ មត្តេ សត្តរស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦១២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នឹងខន្ធ ២ ... ខន្ធចាំង-
 ឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
 នឹងចក្ខុយតនៈ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ . . . ខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ បញ្ហា ៦ យ៉ាង ដ៏សេស
 ប្រាកដស្មើដោយហេតុប្បប្បដ្ឋយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យទៅជាបញ្ហា ៧
 យ៉ាង ។ បដិសន្ធិ ដោយអធិបតិប្បប្បដ្ឋយ មិនមានទេ បញ្ហា ១៧ យ៉ាង
 មានគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ព្រោះអនន្តរប្បប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។
 ព្រោះអវិគតប្បប្បដ្ឋយ ។

(៦១៣) ក្នុងហេតុប្បប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការមូលប្បប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងអពាមពាបប្បប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរាណជាតប្បប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកមប្បប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ១៧ ក្នុងស្រ្តីយប្បប្បដ្ឋយ ឈានប្បប្បដ្ឋយ និងមគ្គប្បប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧

បរិគ្គតិកេ បច្ចយវិពេ

សម្បយុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្តយា សត្ត-
រស នត្តយា សត្ត វិគតេ សត្ត អវិគតេ សត្តរស ។
ឯវំ កណោតត្បំ ។

អនុលោមំ ។

(៦០៤) បរិគ្គំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិគ្គំ ឯកំ ខន្ធ
បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសម្មជានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
... អហេតុកប្បជិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បច្ចយា វត្ត
វត្តំ បច្ចយា ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សង្កតំ ។
អសញ្ញសត្តានំ ... ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញា-
ណំ កាយាយតនំ ... វត្តំ បច្ចយា អហេតុកា
បរិត្តោ ខន្ធ វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ
ខន្ធ ច វត្តញ្ច បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ច-
សហគតោ មោហោ ។

(៦០៥) បរិគ្គំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា បដិច្ចវារសទិសំ បញ្ច ។

បរិព្រឹត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

កងសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ កងវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧
 កងអត្ថប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ កងនត្ថប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ កងវិត-
 តប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ កងអវិតតប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៦១៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធិព្យ ក្តី
 ចិត្តសមដានរបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធិ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជា
 អរហត្តកៈ នឹងខន្ធិ ២... វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធិទាំងឡាយ កងខណៈ
 នៃអរហត្តកប្បជិសន្តិ ខន្ធិទាំងឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មហាក្ខត១ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ របស់ពួកអសព្វសត្វ ... ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
 នឹងចក្ខុយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ... ខន្ធិទាំងឡាយ ដែលមាន
 សភាពតូចត្រូវ ជាអរហត្តកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយខន្ធិច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធិទាំងឡាយ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយខន្ធិច្ចៈផង វត្ថុផង ។

(៦១៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ចយ គឺ វារៈ ៥
 ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

(៦០៦) បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចុយា
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទេ ខន្ធោ . . .
 បដិសន្ធិក្ខណោ អសញ្ញាសត្តានំ . . . ចក្កាយតនំ . . .
 កាយាយតនំ . . . វត្ថុំ បច្ចុយា បរិត្តោ ខន្ធោ ។ បរិត្តំ
 ធម្មំ បច្ចុយា មហាន្តតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិ-
 បតិប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា មហាន្តតាធិបតិ វត្ថុំ បច្ចុយា
 វិហាកា មហាន្តតា ខន្ធោ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចុយា
 មហាន្តតា ខន្ធោ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា អប្បមាលោកា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា អប្ប-
 មាលោកាធិបតិ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិត្តោ ច
 មហាន្តតោ ច ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុ-
 យា វិហាកា មហាន្តតា ខន្ធោ មហាន្តតោ បច្ចុយា
 ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៦១៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចនូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា
ក៏ ចិត្តសម្បជានុបក្ក ពឹងផ្អែក នឹង ខន្ធ ដែលមានសភាពតូចនូវ នឹង
ខន្ធ ២ . . របស់ពួកអសព្វាសត្វ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ចក្ខុយ-
តនៈ . . . កាយាយតនៈ . . . ខន្ធាងឡាយ ដែលមានសភាពតូចនូវ
ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចនូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ-
ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ខន្ធាងឡាយ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ខន្ធាងឡាយ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមាន
ប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អប្បមាណាធិបតិ ពឹងផ្អែក នឹង
វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី
ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធាងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
ចិត្តសម្បជានុបក្ក ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខត្តាងឡាយ កងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ . . . ។

បរិត្តិកេ បច្ចយវារោ

[៦០៧] មហាន្តតំ ធម្មំ បច្ចយា មហាន្តតោ
 ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា មហាន្តតេ ខន្ធេ បច្ចយា
 មហាន្តតាធិបតិ វិហាកំ មហាន្តតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។
 មហាន្តតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអ-
 ធិបតិប្បច្ចយា វិហាកេ មហាន្តតេ ខន្ធេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ មហាន្តតំ ធម្មំ
 បច្ចយា បរិត្តោ ច មហាន្តតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 នអធិបតិប្បច្ចយា វិហាកំ មហាន្តតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានេ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៦០៨] អប្បមាណំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធេ
 បច្ចយា អប្បមាណាធិបតិ ។

បរិព្រឹត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(៦១៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នឹងខន្ធ ២ ... កង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ពឹងផ្អែក នឹង
 ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជា
 វិបាក កងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ
 ក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវស-
 ភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក
 នឹងខន្ធ ២ ... កងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៦១៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំន់ឡាយ
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៦១៧) បរិត្តញ្ច អប្បមាណាញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា
 អប្បមាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា
 អប្បមាណោ ខន្ធេ ច វត្តញ្ច បច្ចុយា អប្បមា-
 ណាធិបតិ ។

(៦២០) បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា ប-
 រិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា វិទាភេ
 មហាក្កតេ ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចុយា ចិត្តស-
 ម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។ បរិត្តញ្ច មហា-
 ក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា មហាក្កតោ ធម្មោ ... នអធិប-
 តិប្បច្ចុយា មហាក្កតេ ខន្ធេ ច វត្តញ្ច បច្ចុយា
 មហាក្កតាធិបតិ វិទាភំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធស្វ
 វត្តញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិ-
 ក្កុណោ ... ។ បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា
 បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចុយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦១៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
ដែលមានសភាពតូចន្តរផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិន
បានផង វត្ថុផង ។

(៦២០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចន្តរផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាកូតចាំងឡាយផង ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
ដែលមានសភាពតូចន្តរផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ
ចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹង
ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ...
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរក្តី ធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរ
ផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ

បរិក្ខិត្តកេ បច្ចយវារោ

វិចារកំ មហាត្តតំ ឯកំ ខន្ធក្ស វត្តក្ស បច្ចយា
តយោ ខន្ធា ខន្ធជ ខន្ធខ . . . វិចារកេ មហាត្តតេ ខន្ធខ
ច មហាត្តតេ ច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ មហាត្តតេ ខន្ធខ បច្ចយា ។

(២២០) បរិក្ខិត្ត ធម្មំ បច្ចយា បរិក្ខិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នមនន្តវប្បច្ចយា នសមនន្តវប្បច្ចយា នអញ្ញ-
មញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរោជិតប្បច្ច-
យា បដិច្ចវាសនិសា ទ្វាទស បញ្ញា ។ នបច្ឆា-
ជិតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។ វិចា-
កោតិ និទ្ធិស្សិតំ ។ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចាកោតិ
ន កាតតំ ។ នកម្មប្បច្ចយា នវិចាកប្បច្ចយា បដិ-
សន្ធិ វិចាកោចិ នតិ ។ នអាហារប្បច្ចយា នឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ចយា នយានប្បច្ចយា នមត្តប្បច្ចយា ន-
សម្បយុត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា នោនតិប្បច្ចយា
នោវិកតប្បច្ចយា ។

(២២២) នហេតុយា ឯកំ នអាម្មណោ បញ្ច នម-
ជិបតិយា ទ្វាទស នមនន្តវេ បញ្ច នសមនន្តវេ នអញ្ញ-
មញ្ញ នឧបនិស្សយេ នបុរោជិតេ ទ្វាទស នបច្ឆា-
ជិតេ សត្តរស នអាសេវនេ សត្តរស នកម្មេ សត្ត

បរិក្ខត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង វត្ថុ
ផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាក្យតតាំងឡាយផង ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈវេរបដិសន្ធិ ។

(៦២១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរ-
ប្បច្ច័យ នអតាមតាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
ឯបញ្ញា ១២ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះនបច្ចាជាត-
ប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ (ពាក្យនេះ) មានគ្រប់គ្រាន់ ។ ពាក្យថា
វិបាក បណ្ឌិត គប្បីសំដែង ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប បណ្ឌិត មិនគប្បីធ្វើ
ថាដូចជាវិបាកទេ ។ ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ និងនវិបាកប្បច្ច័យ ឯបដិ-
សន្ធិនឹងវិបាកមិនមានទេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយត្ថប្បច្ច័យ នវិប្បយត្ថប្បច្ច័យ
នោនតិប្បច្ច័យ និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

(៦២២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ នអតាមតាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បដ្ឋានំ

នវិទានោកេ សត្តរសេ នអាហារេ នស្រ្តិយេ ន-
 យានេ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ ភីណិ នោនត្តិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។
 ឯវំ គណោតត្ថំ ។

បច្ចុទ្ទិយំ ។

(៦២៣) ហេតុប្បច្ចយា នអាវច្ឆុលោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា ទ្វាទសេ នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 បញ្ច នអត្តាមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុ-
 រេជាតេ ទ្វាទសេ នបច្ឆាជាតេ សត្តរសេ នអាសេវនេ
 សត្តរសេ នកម្មេ សត្ត នវិទានោកេ សត្តរសេ នសម្ប-
 យុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ភីណិ នោនត្តិយា បញ្ច
 នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ គណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ នន្ត្រ័យប្ប-
 ច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និន័នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ចច្ចន័យៈ ។

(៥២៣) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នសមនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១២ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

បរិក្ខត្តិពេ សំសង្ករិពេ

(២២៤) ឯហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ...

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ វិកតេ អវិកតេ
ឯកំ ។ ឯវំ កណោតត្វំ ។

បច្ចុនិយានុលោមំ ។

បច្ចុយវាពេ និដ្ឋិតេ ។

និស្សយវាពេ បច្ចុយវាសនិសោ ។

សំសង្ករិពេ

(២២៥) បរិក្ខតំ ធម្មំ សំសង្ករិដ្ឋា បរិក្ខតោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បរិក្ខតំ ឯកំ ខន្ធិ សំសង្ករិ
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

(២២៦) មហាក្កតំ ធម្មំ សំសង្ករិដ្ឋា មហាក្កតោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធិ
សំសង្ករិ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... បដិសន្ធិ-
ក្កុណោ ... ។

(២២៧) អប្បមាណំ ធម្មំ សំសង្ករិដ្ឋា អប្បមាលោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បមាណំ ឯកំ
ខន្ធិ សំសង្ករិ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។

បរិក្ខេបៈ សំស្ក្រឹតៈ

(៦២៤) ក្នុងការម្មណ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ
និងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុន្តិយានុលោម ។

ចប់ បច្ចុយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចុយវារៈដែរ ។

សំស្ក្រឹតៈ

(៦២៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្នារ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦២៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦២៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នឹងខន្ធ ២ ... ។

(៦២៨) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិ
 នត្ថំ ។ អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហជា-
 តប្បច្ចយា អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិ នត្ថំ ។
 អាសេវនប្បច្ចយា វិទាគោមិ បដិសន្ធិមិ នត្ថំ ។
 កក្កប្បច្ចយា វិទាកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រ-
 យប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មក្កប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អតិប្បច្ចយា នតិប្បច្ចយា
 វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

(៦២៩) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ អធិ-
 បតិយា តីណិ ។ សន្និទ្ធីត្ថំ ។ អវិកតេ តីណិ ។
 ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(៦៣០) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិត្តំ ឯកំ
 ខន្ធិ សំសដ្ឋោ តាយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... អហេតុ-
 កប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចិកិញ្ញាសហកតេ ឧទ្ធច្ចសហ-
 កតេ ខន្ធិ សំសដ្ឋោ វិចិកិញ្ញាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហ-
 កតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦២៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ប្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូណប្បច្ច័យ ព្រោះអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះអនន្តប្បច្ច័យ សមនន្តប្បច្ច័យ
 សហជាតប្បច្ច័យ អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះការសវនប្បច្ច័យ
 វិបាកក្តី បដិសន្ធិក្តី ក៏មិនមាន ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ
 អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និង
 អវិតតប្បច្ច័យ ។

(៦២៩) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។
 ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៦៣០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ប្រឡំនឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ ...
 មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធចៈ ប្រឡំនឹងខន្ធ
 តាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធចៈ ក្នុងខណៈវិន
 អហេតុកប្បដិសន្ធិ ។

បរិគ្គតិកៈ សំសុដ្ឋិវារៈ

(៦៣១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចន្តោរ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៦៣៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិ-
បតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ។

(៦៣៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចន្តោរ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ក្នុង
អរូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣៥) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អរូបេ មហាន្តតំ ឯកំ ខន្ធិ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា
បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

(៦៣៦) អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោកា
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នប្បរោជាតប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមា-
ណំ ឯកំ ខន្ធិ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ។

(៦៣៧) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នប្បរោជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា
បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធិ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា បដិសន្ធិ-
ក្កុណោ ... ។

(៦៣៨) មហាន្តតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាន្តតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិចារកំ មហាន្តតំ
ឯកំ ខន្ធិ សំសដ្ឋា បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

(៦៣៩) អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោកា
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិចារកំ អប្បមាណំ
ឯកំ ខន្ធិ សំសដ្ឋា ។

(៦៤០) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធា សំសដ្ឋា
បរិត្តោ ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ ប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ប្រឡំនឹងធម៌ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ។

(៦៣៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ប្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន សភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបច្ចុប្បាយ ជាតប្បច្ច័យ និងនកាសេវន- ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ក្នុងខណៈ នៃបដិសន្ធិ... ។

(៦៣៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ប្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ សភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកាសេវនប្បច្ច័យ គឺ (ខន្ធ ៣) ប្រឡំនឹង ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ប្រឡំនឹងធម៌ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនកាសេវនប្បច្ច័យ គឺ (ខន្ធ ៣) ប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ។

(៦៤០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ប្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន សភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល មានសភាពតូចឆ្មារ ប្រឡំនឹងខន្ធាវិជ្ជាយ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ។

បរិក្ខេបកំណត់ សំសុដ្ឋាន

[២៤១] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសុដ្ឋាន មហាក្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកក្កប្បច្ចយា មហាក្កតោ ខន្ធ
សំសុដ្ឋាន មហាក្កតា ចេតនា ។

[២៤២] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសុដ្ឋាន អប្បមាណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកក្កប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ
សំសុដ្ឋាន អប្បមាណា ចេតនា ។

[២៤៣] បរិតំ ធម្មំ សំសុដ្ឋាន បរិតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា បរិតំ ឯកំ ខន្ធ សំសុដ្ឋាន
តយោ ខន្ធ ។

[២៤៤] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសុដ្ឋាន មហាក្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ
ខន្ធ សំសុដ្ឋាន តយោ ខន្ធ ។

[២៤៥] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសុដ្ឋាន អប្បមា-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា អប្បមាណំ
ឯកំ ខន្ធ សំសុដ្ឋាន តយោ ខន្ធ ។

បរិគ្គតិកៈ សំសង្ក្រឹតៈ

[៦៤១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា ដែលដល់
នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងមហគុតក្នុងទាំងឡាយ ។

[៦៤២] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ។

[៦៤៣] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ។

[៦៤៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។

[៦៤៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៤៦] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នយានប្បច្ចយា នមក្កប្បច្ចយា នវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា អរូបេ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធើ . . . ។

[២៤៧] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាក្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ មហាក្កតំ
ឯកំ ខន្ធើ . . . ។

[២៤៨] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមាណំ
ឯកំ ខន្ធើ . . . ។

[២៤៩] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា តីណិ
នបុរេជានេ តីណិ នបច្ឆាជានេ តីណិ នអាសេវនេ
តីណិ នកម្មេ តីណិ នវិហាកេ តីណិ នយានេ
ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ ឯវិ
កណោតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

[២៥០] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា តីណិ . . .
នបុរេជានេ នបច្ឆាជានេ នអាសេវនេ នកម្មេ

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៦៤៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា ប្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចន្ទ្រា ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា ក្នុងអរូប ... ។

(៦៤៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ប្រឡំនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប ... ។

(៦៤៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ប្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ... ។

(៦៤៩) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(៦៥០) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ នបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ នអាសវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ

បរិក្ខិត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

នវិចារកេ នវិច្ឆយុត្តោ ភីណិ ។ ឃំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ច័យំ ។

[២៥០] នហេតុច្ឆយោ អារម្មណេ ឯកំ ...
អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ អវិកតេ ឯកំ ។ ឃំ
កណោតតំ ។

បច្ច័យានុលោមំ ។

សម្បយុត្តវិពោ សំសង្ខវាសនិសោ ។

បញ្ញាវិពោ

[២៥២] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុច្ឆយេន បច្ឆយោ បរិត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ហេតុច្ឆយេន
បច្ឆយោ បដិសន្ធិក្កណោ ... ។

[២៥៣] មហាត្តតោ ធម្មោ មហាត្តតស្ស ធម្មស្ស
ហេតុច្ឆយេន បច្ឆយោ ភីណិ ។ បរិត្តំ បដិសន្ធិ
កាតញ្ចា ។

[២៥៤] អប្បមាលោ ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស ហេតុច្ឆយេន បច្ឆយោ ភីណិ ។

បរិគ្គតិកៈ បញ្ញាវិវរៈ

នវិបាកប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បី
រាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

[៦៥១] ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ច័យានុលោម ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសង្កវារៈដែរ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៦៥២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្តផង ពួកចិត្តស-
ម្បជានុប្បផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៦៥៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃបុព្វានិវិស្វជ្ជនា)
៣ លើក ។ បវត្តិកាល និងបដិសន្ធិកាល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

[៦៥៤] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃ
បុព្វានិវិស្វជ្ជនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

[៦៥៥] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ ទត្វា សីលំ សមា-
 ទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វ-
 សុតិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា គោត្រកុំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 វេទានំ បច្ចវេក្ខន្តិ បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ
 វិក្ខម្ភិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណា
 កិលេសេ ជានន្តិ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... បរិត្តេ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ អស្សនេន្តិ អភិនន្តិ តំ
 អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូបាយ-
 តនំ ចក្កំ ។ បេ ។ ដោជ្ឈញ្ចយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥៦] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វេន ចក្កនា រូបំ
 បស្សតិ ទិព្វាយ សោតទាតុយា សន្តិ ... ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណេន បរិត្តចិត្តសមន្តីស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ
 បរិត្តោ ខន្ធ ឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
 កម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៥៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលឲ្យទាន រក្សា
 សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា នូវ
 ពួកកុសលដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា
 នូវគោត្រកូ ពិចារណា នូវវេទនៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែល
 លះហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសន្តត្តសន្តិនហើយ ដឹងនូវ
 ពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ
 ... នូវវត្ថុ ... នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ
 ថាមិនឡើង ... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាវព្ន នូវវត្ថុនោះ
 ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង រូបាយតនៈ ចក្ខុ ។ បេ ។
 ដោយដ្ឋាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦៥៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញនូវរូប ដោយ
 ទិព្វចក្ខុ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ... ដឹង នូវចិត្តរបស់បុគ្គល
 អ្នកព្រមព្រៀង ដោយចិត្តដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រ-
 វិធាណា ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្ម-
 បតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

បរិគ្គតិកេ បញ្ញាវិពេ

[៦៥៧] មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាណាសានញ្ញាយតនំ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស អាភិញ្ញញ្ញាយតនំ លេវ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ចេតោបរិយញ្ញាលោន មហាគុតចិត្តសមធិស្ស
 ចិត្តំ ជាតាតិ មហាគុតា ខុទ្ទា ឥទ្ធិវិជញ្ញាណស្ស
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថា កម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥៨] មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមំ យានំ បច្ច-
 វេក្ខតិ លេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ
 ចក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតណត្ថំ ... ឥទ្ធិវិជញ្ញាណំ
 បច្ចវេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ ... បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណំ ... យថា កម្មបកញ្ញាណំ ... អនាគត-
 សញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ មហាគុតោ ខុទ្ទេ អនិច្ចតោ ...
 វិបស្សតិ អស្សនេតិ អភិទន្ធតិ តំ អារត្ត រាតោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ។

បរិគ្គិក្ការៈ បញ្ញាវារៈ

(៦៥៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ អាកាសានញាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញាយតនៈ អាកិញ្ញញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 នេវេសញ្ញានាសញាយតនៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ បុគ្គល ដឹងនូវចិត្ត
 របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយមហគ្គតចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
 ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ
 នឹងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦៥៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវ
 បឋមជ្ឈាន ពិចារណា នូវនេវេសញ្ញានាសញាយតនៈ ពិចារណា នូវ
 ទិព្វចក្ក នូវទិព្វសោតណតុ... ពិចារណា នូវឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ ... បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... យថាភម្មបគញ្ញាណ
 ... ពិចារណា នូវអនាគតសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ថាមិនទៀង... ក្រេតកអរ រីករាយ រាគៈ
 ប្រាណេន្ទ នូវវត្ថុនោះ កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៥៧) អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ មគ្គស្ស ផលស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៦០) អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ កោត្រកុស្ស វោទានស្ស អាវុជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៦១) អប្បមាលោកា ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា ចេតោបរិយញ្ញាលោកា អប្បមាលាចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជានិច្ចំ អប្បមាលោកា ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាលាស្ស អនាគតិសញ្ញាលាស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៦២) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៥៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ព្រះនិព្វាន ជា បច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦៦០) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពី មគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវ ព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវ គោត្រក្ខ និងវេទនៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦៦១) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀង ដោយចិត្ត ដែលមានប្រមាណមិន បាន ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនា- គតិសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦៦២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន រក្សាសីល ធ្វើទុបោសថកម្ម ធ្វើបញ្ចកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា

បរិវត្តិករ បញ្ញាវិពេ

បុព្វេ សុច្ឆិណ្ណានំ ករុំ កត្វា បច្ឆវេក្ខតំ សេត្វា
 គោត្រកុំ ករុំ កត្វា ... វោទានំ ករុំ កត្វា បច្ឆ-
 វេក្ខតំ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... បរិត្តេ ខន្ធករុំ កត្វា
 អស្សាទេន្តំ អភិទន្តតំ តំ ករុំ កត្វា រកោ ឧប្បជ្ជតំ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតំ ។ សហជាតាធិបតិ បរិត្តាធិបតិ
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មជ្ជាវាទញ្ច រូទានំ
 អធិបតិប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៦៦៣) មហាន្តតោ ធម្មោ មហាន្តតស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ សហជាតាធិបតិ មហា-
 ន្តតាធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ឆយេន
 បច្ឆយោ ។

(៦៦៤) មហាន្តតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
 ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ បឋមំ យានំ ករុំ
 កត្វា ... ទេវសញ្ញាវាសញ្ញាយតនំ ... ទិព្វំ ចក្កំ ...

បរិព្ពិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ធ្វើបញ្ញាកម្មទាំងឡាយ ដែលសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ពួកសេក្ខបគ៌ ៧ ធ្វើនូវគោត្រកូឡិយ្យធួន (ក្នុងចិត្ត)
 ... ធ្វើនូវវេទនៈឲ្យធួន (ក្នុងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវចក្ខុ ...
 នូវវត្ថុ... ធ្វើនូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ឲ្យធួន (ក្នុងចិត្ត)
 ហើយគ្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធផង្គ ពួក
 ចិត្តសមុជ្ជនរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៤) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើនូវបឋមជ្ឈានឲ្យធួន
 (ក្នុងចិត្ត) ... នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ... ទិព្វចក្ខុ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនាគតំសព្វាណំ ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ មហាក្កតេ
ខន្ធករុំ កត្វា អស្សុទេតិ អភិធម្មតិ តំ ករុំ កត្វា
វាកោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។ សហជាតាធិបតិ
មហាក្កតាធិបតិ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតិប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ ។

(៦៦៥) មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហា-
ក្កតស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
សហជាតាធិបតិ មហាក្កតាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធនំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ ។

(៦៦៦) អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ
សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ និព្វានំ មក្កស្ស
ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ សហជាតា-
ធិបតិ អប្បមាលាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ
អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

(៦៦៧) អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធ្វើនូវអនាគតិសញ្ញាណ ឲ្យធួន (ក្នុងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវពួកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ឲ្យធួន (ក្នុងចិត្ត) ហើយក្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
ធ្វើនូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។
ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសម្បជានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៥) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសម្បជានរូបផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ
និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ
មគ្គនិងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ

បរិត្តក្តីកេ បញ្ញាវិហេ

សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី អរិយា មត្តា វដ្ត-
 ហិត្តា មក្កំ ករុំ កត្តា បច្ចុវេក្ខន្តិ ដល់ ករុំ កត្តា...
 ធិញ្ញានំ ករុំ កត្តា ... ធិញ្ញានំ កោត្រកុស្ស វេទា-
 នស្ស អធិបតីប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ សហជាតាធិ-
 បតី អប្បមាណាធិបតី ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ អធិ-
 បតីប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

(២៦៨) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច
 អប្បមាណាស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចុយេន
 បច្ចុយោ សហជាតាធិបតី អប្បមាណាធិបតី
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ
 អធិបតីប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

(២៦៩) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អន-
 ន្តរប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា បរិត្តា ខន្ធា
 បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
 អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អា-
 វដ្តោ បរិត្តានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

បរិព្រឹត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

និងសហជាតាធិបតិ ។ អាមណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ
 ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជូន (ក្នុងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវផលឲ្យជូន (ក្នុង
 ចិត្ត) . . . ធ្វើនូវព្រះនិព្វានឲ្យជូន (ក្នុងចិត្ត) . . . ព្រះនិព្វាន ជា
 បច្ច័យ នៃគោត្រកូ និងវេទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជា-
 តាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃពួក
 ចិត្តសមុជ្ឈានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នាវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រ-
 មាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុជ្ឈានរូប
 ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នាវ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមាន
 សភាពតូចត្នាវ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
 វេទានៈ អាវុជនា ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្នាវ
 ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គានំ

[៦៧០] បរិភោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អ-
 នន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិភំ តុតិចិភំ មហាគុតស្ស
 ឧបបតិចិភស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិភោ
 ខន្ទា មហាគុតស្ស វជ្ជានស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស លារនស្ស បរិ-
 កម្មំ . . . ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននស្ស បរិកម្មំ . . .
 ទិព្វស្ស ចក្កស្ស បរិកម្មំ . . . អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 បរិកម្មំ អនាគតំសញ្ញាណស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៦៧១] បរិភោ ធម្មោ អប្បមាលាស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មក្កស្ស ពោទានំ
 មក្កស្ស អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៦៧២] មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាគុតា
 ខន្ទា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ មហាគុតានំ ខន្ទានំ អនន្ត-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋាន

(៦៧០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែលមានសភាព
 តូចនូវ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចនូវ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បរិ-
 កម្មបឋមជ្ឈាន ... បរិកម្មនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ... បរិកម្មទិព្វ-
 ចក្ខុ ... បរិកម្មអនាគតំសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតំសញ្ញាណ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ គោត្រក្ខ
 (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ អនុលោម ជាបច្ច័យ
 នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦៧២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខេបកថា បញ្ញាវិហារ

(៦៧៣) មហាក្កតា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ មហាក្កតំ ចុតិចិត្តំ ប-
 រិត្តស្ស ឧបបតិចិត្តស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ
 មហាក្កតំ កវុដ្ឋំ អាវុដ្ឋនាយ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ
 មហាក្កតា ខន្ធា បរិត្តស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន
 បច្ឆយោ ។

(៦៧៤) មហាក្កតា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ លោសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតំ និរោធា វុដ្ឋបន្តស្ស ជលសមាបតិយា
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៦៧៥) អប្បមាលោ ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា
 អប្បមាលោ ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ . . . អនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ មត្តោ ជលស្ស ជលំ ជលស្ស
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៦៧៦) អប្បមាលោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ជលំ បរិត្តស្ស វុដ្ឋានស្ស
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

បរិគ្គតិកៈ ចញ្ញាវិរៈ

[៦៧៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែលដល់នូវ សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយ អនន្តរប្បច្ច័យ កវៈ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ វដ្តនៈ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៧៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ នៅសញ្ញានាសញ្ញា- គនៈ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៧៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុនៗ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ ក្រោយៗ . . . ដោយអនន្ត- រប្បច្ច័យ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយ អនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៧៦] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ផល ជាបច្ច័យ នៃ វដ្តនៈ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គានំ

(២៧៧) អប្បមាលោកា ធម្មោ មហានុតស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យាច្ឆយេន បច្ឆយោ ដលំ មហានុ-
 តស្ស វុជ្ជានស្ស អនន្តរវ្យាច្ឆយេន បច្ឆយោ ។
 សមនន្តរវ្យាច្ឆយំ អនន្តរវ្យាច្ឆយសទិសំ ។

(២៧៨) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស សហ-
 ជាតវ្យាច្ឆយេន បច្ឆយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធនោ
 តិណ្ណានំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រុទានំ សហជា-
 តវ្យាច្ឆយេន បច្ឆយោ ទ្វេ ខន្ធនា ... បដិសន្ធិក្កុលោ
 ខន្ធនា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធនំ សហជាតវ្យាច្ឆយេន
 បច្ឆយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្ធិត្ថំ ។ អសញ្ញា-
 សត្តានំ ... ។

(២៧៩) បរិត្តោ ធម្មោ មហានុតស្ស ធម្មស្ស ...
 បដិសន្ធិក្កុលោ វត្ថុ មហានុតតានំ ខន្ធនំ សហជា-
 តវ្យាច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(២៨០) មហានុតោ ធម្មោ មហានុតស្ស ធម្មស្ស
 ... មហានុតោ ឯកោ ខន្ធនោ តិណ្ណានំ ខន្ធនំ ទ្វេ
 ខន្ធនា ... បដិសន្ធិក្កុលោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៦៧៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ផល ជាបច្ច័យ នៃ
វដ្តនេះ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សមនន្តរប្បច្ច័យ
រួចគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។

(៦៧៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមាន
សភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ)នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្និ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហា-
ប្បត ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ... ។

(៦៧៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្និ ។

(៦៨០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ .. ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ)
នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្និ ... ។

បរិក្ខេបកថា បញ្ញាវិញ្ញាណ

(៦៨០) មហាគុតោ ធម្មោ បរិក្ខេបកថា ធម្មស្ស...
មហាគុតោ ខន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ សហជាតប្ប-
ច្ឆយេន បច្ឆយោ បដិសន្ធិក្កុណោ មហាគុតោ ខន្ធិ
កដត្តារូបានំ សហជាតប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៦៨២) មហាគុតោ ធម្មោ បរិក្ខេបកថា មហាគុ-
តស្ស ច ធម្មស្ស . . . មហាគុតោ ឋានោ ខន្ធិ
តិណ្ណានំ ខន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ សហ-
ជាតប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ទ្វេ ខន្ធិ . . . បដិសន្ធិ-
ក្កុណោ . . . ។

(៦៨៣) អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
ធម្មស្ស . . . អប្បមាណោ ឋានោ ខន្ធិ តិណ្ណានំ
ខន្ធិ សហជាតប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៦៨៤) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិក្ខេបកថា ធម្មស្ស
. . . អប្បមាណោ ខន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ សហ-
ជាតប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៦៨៥) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិក្ខេបកថា មហាគុ-
តស្ស ច ធម្មស្ស . . . អប្បមាណោ ឋានោ
ខន្ធិ តិណ្ណានំ ខន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
សហជាតប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

បរិក្ខេបៈ បញ្ញាវិរៈ

(៦៨១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្នាវ . . . ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់ នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុង ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៨២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្នាវផង នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(៦៨៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិន បាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៦៨៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាវ . . . គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៦៨៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

(៦៨៦) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា
បរិត្តស្ស ធម្មស្ស . . . អប្បមាណោ ខន្ធា ច មហា-
ក្ខតា ច ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូទានំ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៦៨៧) បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស . . . មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្ត-
សម្មដ្ឋានានំ រូទានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច
កេដត្តារូទានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨៨) បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា មហាក្ក-
តស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច
តិល្លានំ ខន្ធានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨៩) បរិត្តោ ធម្មា បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អញ្ញា-
មញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធា តិល្លានំ
ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ
ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . អសញ្ញសត្តានំ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៦៨៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទារ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃ ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៦៨៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទារ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកង្ការរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ កង្ការណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៨៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ កង្ការណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៨៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទារ ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្ទារ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ កង្ការណៈនៃបដិសន្ធិ មហាកូត ១... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

បរិក្ខេបបញ្ញាវិបាក

[២៧០] បរិក្ខេប ធម្មា មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
អញ្ញមញ្ញប្បវដ្តយេន បច្ឆាយោ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ
មហាគុតានំ ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បវដ្តយេន បច្ឆាយោ ។

[២៧១] មហាគុតោ ធម្មា មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
... មហាគុតោ ឋិតោ ខន្ធានំ វត្ថុស្ស អញ្ញ-
មញ្ញប្បវដ្តយេន បច្ឆាយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[២៧២] មហាគុតោ ធម្មា បរិក្ខេបស្ស ធម្មស្ស...
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតោ ខន្ធា វត្ថុស្ស អញ្ញ-
មញ្ញប្បវដ្តយេន បច្ឆាយោ ។

[២៧៣] មហាគុតោ ធម្មា បរិក្ខេបស្ស ច មហាគុ-
តស្ស ច ធម្មស្ស . . . បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតោ
ឋិតោ ខន្ធា វត្ថុស្ស ច អញ្ញមញ្ញ-
ប្បវដ្តយេន បច្ឆាយោ ។

[២៧៤] អប្បមាណោ ធម្មា អប្បមាណស្ស
ធម្មស្ស . . . អប្បមាណោ ឋិតោ ខន្ធា វត្ថុស្ស
ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បវដ្តយេន បច្ឆាយោ ទ្វេ ខន្ធា ... ។

[២៧៥] បរិក្ខេប ច មហាគុតោ ច ធម្មា
មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បវដ្តយេន បច្ឆាយោ

បរិក្ខេបៈ បញ្ញាវារៈ

(៦៧០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៧១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ ខន្ធ ៣ ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៧២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៧៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង វត្ថុផង ដោយអពាម ពាប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៧៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៦៧៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា វត្ថុ ច
តិណ្ណំ ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧៦) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស និស្ស-
យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ និស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស
វត្ថុ ខន្ធានំ និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឯកំ មហា-
ក្ខតំ ។ បេ ។ អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . .
ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ បរិត្តានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(២៧៧) បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស . . .
វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ និស្សយប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧៨) បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
. . . វត្ថុ អប្បមាណានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៧៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ១ ដែលមានសភាព
តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយនិស្ស័-
យប្បច្ច័យ ខន្ធ២ ... ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្ខត ១
។ ថេ ។ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្ខុយតនៈ (ជា
បច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយនិស្ស័យ-
ប្បច្ច័យ ។

(៦៧៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៧៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខតិកេ បញ្ញាវារោ

[៦៧៧] មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធនោ តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ ទ្វេ
ខន្ធនា ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៧០០] មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស...
មហាគុតោ ខន្ធនោ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតោ ខន្ធនោ
កដត្តារូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០១] មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាគុ-
តស្ស ច ធម្មស្ស ... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធនោ
តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធនា ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៧០២] អប្បមាលោ ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស ... អប្បមាលោ ឯកោ ខន្ធនោ តិល្លាន្នំ
ខន្ធនំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៣] អប្បមាលោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស...
អប្បមាលោ ខន្ធនោ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិព្រឹត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

(៦៧៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ)
នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៧០០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រាវ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្ស្រយប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ។

(៧០១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រាវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... គឺ ខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ផង ដោយនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៧០២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ។

(៧០៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រាវ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧០៤) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាណាស្ស ច ធម្មស្ស... អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធោ
តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៥) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា ប-
រិត្តស្ស ធម្មស្ស ... អប្បមាណោ ខន្ធា ច មហាក្កតា
ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៦) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា អប្ប-
មាណាស្ស ធម្មស្ស ... អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធោ
វត្ត ច តិណ្ណានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(៧០៧) បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស ... មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្កតា ច
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា ខន្ធា ច មហាក្កតា ច
កេដតារូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧០៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួក ចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧០៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាក្វតក្តី ជាបច្ច័យ នៃ ពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧០៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៧០៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ ... គឺ ពួក ខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាក្វតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួក មហាក្វតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តានុរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុង ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហ

[៧០៨] បរិក្ខត្តោ ច មហាគុតោ ច ធម្មា មហាគុ-
 តស្ស ធម្មស្ស ... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ
 ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
 សន្និក្ខណោ មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច
 តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 ខន្ធា ... ។

[៧០៩] បរិក្ខត្តោ ធម្មោ បរិក្ខត្តស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវច្ឆណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តប-
 និស្សយោ បរិក្ខត្តំ សន្និ ឧបនិស្សាយ នានំ ទេតិ
 សីលំ សមាទិយតិ ឧទោសថកម្មំ ករោតិ វិបស្សនំ
 ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ បរិក្ខត្តំ សីលំ
 ... បញ្ញា វាតំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ ... សេនា-
 សនំ ឧបនិស្សាយ នានំ ទេតិ សីលំ ... ឧទោស-
 ថកម្មំ ... វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ ចាណំ ហនតិ សង្ឃំ
 ភិក្ខុតិ បរិក្ខត្តា សន្ធា ... បញ្ញា វាតោ បត្តនា កា-
 យិកំ សុខំ ... សេនាសនំ បរិក្ខត្តាយ សន្ធាយ
 បញ្ញាយ វាតស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស

បរិក្ខេបៈ បញ្ញាវិវៈ

(៧០៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... គឺ ខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្ស្រយ-
 ប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
 ដោយនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ... ។

(៧០៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយទបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌ-
 បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ
 គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ហើយឲ្យទាន
 សមាទានសីល. ធ្វើឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង
 មានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ... នូវបញ្ញា រាគៈ
 សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន
 នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង
 សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ សត្វ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ... បញ្ញា
 រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ
 ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នៃបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ កុសលាកុសលំ កម្មំ វិទាកស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចាលាភិទានោ ចាលាភិទា-
 តស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ
 កាតតំ ។ មាតុយាតិកកម្មំ មាតុយាតិកកម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ កាតតំ កុស-
 លត្តិកសទិសំ ។

[៧១០] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស...
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តរូបនិស្សយោ ។ បកត្តរូប-
 និស្សយោ បរិត្តំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ មហាគុតំ ឈានំ
 ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិត្តំ
 សីលំ ... បញ្ញំ ... ភគំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្ស-
 យ មហាគុតំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ
 ឧប្បាទេតិ បរិត្តោ សទ្ធា ... សេនាសនំ មហាគុតាយ
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បឋមស្ស យានស្ស បរិកម្មំ ... លោសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយ វិនិច្ឆ័យ បរិកម្មំ លោសញ្ញាណសញ្ញាយ វ-
 និច្ឆយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វស្ស
 ចក្ខុស្ស បរិកម្មំ អនាគតសញ្ញាយាស្ស ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បវដ្តាន

និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ
នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាណាតិបាត ជាបច្ច័យ នៃបា-
ណាតិបាត ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈ
ចុះ ។ មាតុយាតិកម្ម ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតិកម្ម ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈ ឲ្យដូចគ្នានឹងកុសលត្ថិកៈផងចុះ ។

(៧១០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសព្វ ដែលមានសភាព
តូចន្តោរ ហើយញ៉ាំងមហគ្គតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ..
នូវបញ្ញា ... នូវវាគៈ ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ៉ាំង-
មហគ្គតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើត
ឡើង សព្វ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ
នៃសព្វ ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន ... បរិកម្ម នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បរិកម្ម នៃទិព្វចក្ខុ (ជាបច្ច័យ) នៃអនាគតិសញ្ញាណ ... ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

[៧០០] បរិក្ខត្តា ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ បរិក្ខំ សន្និ
 ឧបនិស្សយ អប្បមាណំ យានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ...
 ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិក្ខំ សីលំ ... បញ្ញំ វាគំ
 បត្តនំ កាយិកំ សុខំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្សយ
 អប្បមាណំ យានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ ... ដលសមា-
 បត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិក្ខា សន្និ ... សេនាសនំ អប្ប-
 មាណាយ សន្និយ បញ្ញាយ មក្កស្ស ដលសមា-
 បត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បវមស្ស
 មក្កស្ស បរិក្ខម្មំ បវមស្ស មក្កស្ស ចតុត្ថស្ស
 បរិក្ខម្មំ ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៧០២] មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ មហាគ្គតំ
 សន្និ ឧបនិស្សយ មហាគ្គតំ យានំ ឧប្បាទេតិ
 អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគ្គតំ សីលំ ...
 បញ្ញំ ឧបនិស្សយ មហាគ្គតំ យានំ ... អភិញ្ញំ ...

បរិគ្គតិកៈ បញ្ញាវិវា:

(៧១១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប្ប-
 និស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសត្វ ដែលមានសភាពតូចត្នា ហើយញ៉ាំងអប្បមាណជ្ឈាន ឲ្យកើត
 ឡើង ញ៉ាំងមគ្គ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែល
 មានសភាពតូចត្នា... នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ...
 អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ៉ាំងអប្បមាណជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង
 ញ៉ាំងមគ្គ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សត្វ ដែលមានសភាព
 តូចត្នា... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលមានប្រមាណ
 មិនបាន នៃបញ្ញា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បរិកម្ម នៃបឋមមគ្គ ជាបច្ច័យ នៃបឋមមគ្គ បរិកម្ម នៃចតុតមគ្គ
 ជាបច្ច័យ នៃចតុតមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧១២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប្បនិស្ស័យ និង
 បកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ហើយញ៉ាំងមហគ្គតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា
 ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ...
 អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងមហគ្គតជ្ឈាន... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គំ

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគុតា សទ្ធា . . . បញ្ញា
មហាគុតាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បវេមំ ណាជំ ទុតិយស្ស ណាជស្ស
អាភិញ្ញាណយតនំ លេសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៣) មហាគុតា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស...
អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិ-
ស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ មហាគុតំ សទ្ធិំ ឧប-
និស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ឧទោស-
ថកម្មំ ករោតិ វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ អានំ ជប្បេតិ
ទិដ្ឋិ កណ្ហាតិ មហាគុតំ សីលំ . . . បញ្ញា ឧបនិស្ស-
យ ទានំ ទេតិ . . . វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ ។ បេ ។
មហាគុតា សទ្ធា . . . បញ្ញា បរិត្តាយ សទ្ធាយ បញ្ញ-
យ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៤) មហាគុតា ធម្មោ អប្បមាណស្ស
ធម្មស្ស . . . អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្ស-
យោ ។ បកត្តបនិស្សយោ មហាគុតំ សទ្ធិំ ឧប-
និស្សយ អប្បមាណំ ណាជំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ ... បញ្ញា
ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សៈ
យប្បច្ច័យ បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយជ្ឈាន អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ
ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សៈយប្បច្ច័យ ។

(៧១៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល

មានសភាពតូចតាវ ... បានដល់អារម្មណ៍បូជនីយ៍ អនន្តបូជនីយ៍
និងបកតូបនីយ៍ ។ បកតូបនីយ៍ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា
ដែលដល់នូវសភាពធំ ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម
ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ ... អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយឲ្យទាន
... ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង ។ បេ ។ សទ្ធា ដែលដល់នូវស-
ភាពធំ ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានសភាពតូចតាវ នៃ
បញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សៈយប្បច្ច័យ ។

(៧១៤) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល

មានប្រមាណមិនបាន ... បានដល់អនន្តបូជនីយ៍ និងបកតូបនីយ៍ ។
បកតូបនីយ៍ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ
ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ...

បរិក្ខិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាក្កនំ សីលំ . . . បញ្ញា
ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ . . . មក្កំ . . . ដល-
សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាក្កតា សទ្ធា . . . បញ្ញា
អប្បមាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ មក្កស្ស ដល-
សមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧១៥] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
ធម្មស្ស . . . អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ
បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ អប្បមាណំ
សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ
មក្កំ . . . ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណំ
សីលំ . . . បញ្ញា ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ . . .
មក្កំ . . . ដលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណោ
សទ្ធា . . . បញ្ញា អប្បមាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមោ មគ្គោ
ទុតិយស្ស . . . តតិយោ មគ្គោ ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស ។

[៧១៦] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិក្ខិត្តិកេ ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្ស-
យោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។

បរិក្ខេបៈ បញ្ញាវារៈ

ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ...
អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សព្វ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសព្វ ដែលមានប្រមាណមិន
បាន នៃបញ្ញា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧១៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្ត-
រូបនិស្ស័យ និងបកត្យុបនិស្ស័យ ។ បកត្យុបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អា-
ស្រ័យ នូវសព្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមា-
បត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យ
នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ញ៉ាំង
មគ្គ ... ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សព្វ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសព្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បឋមមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃ
ទុតិយមគ្គ ... តតិយមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃចតុតមគ្គ ។

(៧១៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាវ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
ដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្យុបនិស្ស័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បកត្តបដិស្សយោ អប្បមាលាំ សទ្ធិំ ឧបដិស្សយ
 នានំ ទេតិ សីលំ ... ឧទោសថកកម្មំ ... វិបស្សនំ
 ឧប្បាទេតិ អប្បមាលាំ សីលំ ... បញ្ញា ឧបដិស្សយ
 នានំ ទេតិ ... សីលំ ... ឧទោសថកកម្មំ ...
 វិបស្សនំ ... អប្បមាលា កាសិយា ... បញ្ញា បរិនិព្វាន
 សទ្ធិយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ផលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបដិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គំ ឧបដិស្សយ
 សង្ខារ អនិច្ចតោ ... វិបស្សនំ មត្តោ អរិយានំ
 អត្តប្បដិសម្ពិទ្ធិនាយ ធម្មប្បដិសម្ពិទ្ធិនាយ ជុតិប្បដិសម្ពិ-
 ទ្ធិនាយ បដិកាលាប្បដិសម្ពិទ្ធិនាយ វាណា វាណកោ-
 សល្លស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧០៧) អប្បមាលោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុត្តបដិស្សយោ
 បកត្តបដិស្សយោ ។ បកត្តបដិស្សយោ អប្បមាលាំ
 សទ្ធិំ ឧបដិស្សយ មហាគុតំ ឈានំ ... អភិញ្ញា ...
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាលាំ សីលំ ... បញ្ញា
 ឧបដិស្សយ មហាគុតំ ឈានំ ... អភិញ្ញា ...

អភិធម្មបំណង អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

បកត្ថបទនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
 ហើយឲ្យទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងរិបស្សនា
 ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យ នូវ
 បញ្ញា ហើយឲ្យទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំង
 រិបស្សនា ... សត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ
 នៃសត្វ ដែលមានសភាពតូចតាច នៃបញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ
 ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ផលសមាបត្តិ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ
 ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយ
 ឃើញច្បាស់ នូវពួកសង្ខារ ថាមិនខៀង ... មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្តប្ប-
 ដិសម្ពិទ្ធ ធម្មប្បដិសម្ពិទ្ធ និងត្រិប្បដិសម្ពិទ្ធ បដិកាណាប្បដិសម្ពិទ្ធ និង
 ហិនាហានកោសល្យ របស់ពួកព្រះអរិយៈ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៧១៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប្ប-
 និស្ស័យ និងបកត្ថបទនិស្ស័យ ។ បកត្ថបទនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង បុគ្គល
 នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយ
 ញ៉ាំងឈាន ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...

បរិក្ខិត្តិក បញ្ញាវិក

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណា សទ្ធា ... បញ្ញា
មហាគុតាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អរិយា មក្កំ ឧបនិស្សាយ អនុប្បដ្ឋំ
សមាបត្តិ ឧប្បាទេន្តិ ឧប្បដ្ឋំ សមាបដ្ឋន្តិ ។

[៧០៨] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-
ជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ...
វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ អារត្ត វាតោ ...
នោមនស្សំ ឧប្បដ្ឋតិ សោតំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ ...
នោមនស្សំ ឧប្បដ្ឋតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
កាយាយតនំ ។ បេ ។ វត្ថុ បរិត្តានំ ខន្ធានំ បុរេ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៩] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុ-
បុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ
... ទិព្វាយ សោតនាគុយា សន្តំ ... ។ វត្ថុបុរេជាតំ
វត្ថុ មហាគុតានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខេបៈ បញ្ញាវារៈ

ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន... បញ្ញា
ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ អាស្រ័យ នូវវេទនា ហើយញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែល
មិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ ។

(៧១៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចន្ទ្រា ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាត
និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណ្ឌបុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវ
ចក្ខុ ថាមិនទៀង... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាណ ចក្ខុនោះ...
ទោមនស្ស កើតឡើង នូវសោត ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង...
ទោមនស្ស កើតឡើង រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
ដោយជ្ជាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយា-
យតនៈ ។ បេ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧១៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទ្រា ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាត
និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណ្ឌបុរេជាត គឺ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ...
នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតនាត្ត... ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧២០) បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាលាស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុ អប្បមាលានំ
ខន្ធនំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២១) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា បរិត្តា
ខន្ធិ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជា-
តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២២) មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា មហាគ្គតា
ខន្ធិ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២៣) អប្បមាលោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា អប្បមាលោ
ខន្ធិ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧២៤) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា បរិត្តា
ខន្ធិ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ . . . អនុលោមំ

អភិធម្មចំណែក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៧២០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួក
ខ្លួន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត
គឺ ពួកខ្លួន ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួក
ខ្លួន ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ
ពួកខ្លួន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខ្លួន ដែលមាន
សភាពតូចត្រូវ មុន ។ (ជាបច្ច័យ នៃពួកខ្លួន) ក្រោយ ។ ... អនុលោម

បរិក្ខតិកេ បញ្ញាវពោ

តោត្រកុស្ក្យ អនុលោមំ វោនានស្ក្យ អាសេវនប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

(៧២៥) បរិត្តោ ធម្មោ មហាគុតស្ក្យ ធម្មស្ក្យ
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ក្យ ល្យា នស្ក្យ
បរិកម្មំ តស្ក្យវ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នេវសញ្ញា នាសញ្ញាយតនស្ក្យ បរិកម្មំ តស្ក្យវ
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វស្ក្យ ចក្កស្ក្យ
បរិកម្មំ ... អនាគតំសញ្ញាណស្ក្យ បរិកម្មំ អនា-
គតំសញ្ញាណស្ក្យ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៦) បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ក្យ ធម្មស្ក្យ
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ តោត្រកុ មគ្គស្ក្យ
វោនានំ មគ្គស្ក្យ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៧) មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ក្យ ធម្មស្ក្យ
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាគុតា
ខន្ធ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ខន្ធនំ អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៧២៨) បរិត្តោ ធម្មោ បរិក្កស្ក្យ ធម្មស្ក្យ កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណិកា ។
សហជាតា បរិត្តោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ

បរិព្រឹត្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្យ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយ អាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧៤៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាននោះវិញ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ នោះវិញ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃទិព្វចក្ក ... បរិកម្ម នៃអនាគតសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតសញ្ញាណ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧៤៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រក្យ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧៤៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំមុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធក្រោយ ។ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧៤៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តនំ

ចិត្តសមុដ្ឋានានា រូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធា-
 នំ កដត្តា ច រូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណាខណិកា បរិត្តា ចេតនា វិបាកានំ បរិត្តានំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៧) មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណិកា ។
 សហជាតា មហាគ្គតា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតា
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នាណាខណិកា មហាគ្គតា ចេតនា វិបាកានំ
 មហាគ្គតានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣០) មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណិកា ។
 សហជាតា មហាគ្គតា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតា
 ចេតនា កដត្តារូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណាខណិកា មហាគ្គតា ចេតនា កដត្តារូបានំ
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពួកចិត្តសមដានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលមានសភាព
តូចតា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកកដតារូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា
ដែលមានសភាពតូចតា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតា
ជាវិបាកផង ពួកកដតារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧២៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខ-
ណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចតា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខ-
ណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដតារូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជា
បច្ច័យ នៃពួកកដតារូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខេបកថា បញ្ញាវិហារ

[៧៣១] មហានិទាន ធម្មោ បរិក្ខេបកថា មហានិ-
 ទានកថា ធម្មោ ធម្មោ កុម្មារប្បវេណីយន បច្ចុយោ សហជានិ-
 ទាននិទានកថា ។ សហជានិ មហានិទាន ចេតនា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មាសម្ពាទាននិទាន រូបនំ
 កុម្មារប្បវេណីយន បច្ចុយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហានិទាន
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កងត្តា ច រូបនំ
 កុម្មារប្បវេណីយន បច្ចុយោ ។ និទាននិទានកថា ម-
 ហានិទាន ចេតនា វិនិទានកានំ មហានិទាន ខន្ធានំ
 កងត្តា ច រូបនំ កុម្មារប្បវេណីយន បច្ចុយោ ។

[៧៣២] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណោស្ស
 ធម្មោ កុម្មារប្បវេណីយន បច្ចុយោ សហជានិ ទាន-
 និទានកថា ។ សហជានិ អប្បមាណោ ចេតនា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កុម្មារប្បវេណីយន បច្ចុយោ ។
 និទាននិទានកថា អប្បមាណោ ចេតនា វិនិទានកានំ អប្ប-
 មាណោនំ ខន្ធានំ កុម្មារប្បវេណីយន បច្ចុយោ ។

[៧៣៣] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិក្ខេបកថា ធម្មោ
 កុម្មារប្បវេណីយន បច្ចុយោ អប្បមាណោ ចេតនា ចិត្ត-
 សម្មាសម្ពាទាននិទាន រូបនំ កុម្មារប្បវេណីយន បច្ចុយោ ។

បរិព្រឹត្តិកៈ បិញ្ញាវិរៈ

(៧៣១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណៈកៈ ។ សហជាត គឺ
 ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 ពួកចិត្តសម្បជានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯនានាខណៈកៈ គឺ ចេតនា
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ជាវិបាកផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 នឹងនានាខណៈកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិន
 បាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានា-
 ខណៈកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រ-
 មាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្បជានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គំ

(៧៣៤) អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាលាស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អប្បមាលោកា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានញ្ច រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣៥) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស វិចា-
កប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកោ បរិត្តោ ឯកោ
ខន្ធា តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាទំ
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកូលោ ខន្ធា
រត្តស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣៦) មហក្កតោ ធម្មោ មហក្កតស្ស ធម្មស្ស
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិស្សោ បញ្ញា បរិត្ត
បដិសន្ធិយា កាតញ្ច ។

(៧៣៧) អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីលា ។
បរិត្តមេវ ។

(៧៣៨) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អាហា-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ លា-
នប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្ប-
យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៣៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយ កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចនូវ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៧៣៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ បញ្ញាទាំង ៣ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ តាំងអំពីបវត្តិកាល ដល់បដិសន្ធិកាល ។

(៧៣៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយវិបាកប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃបុព្វានិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ បវត្តិកាលតែម្យ៉ាង ។

(៧៣៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចនូវ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ

បរិក្ខតិកេ បញ្ញាវិព

សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា
 បរិត្តា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តា
 ខន្ធា កេដន្តារូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ
 ខន្ធា វត្តស្ស វត្ត ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បច្ឆយោ ។ បុរេជាតំ ចក្ខុយាតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ កាយាយាតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ វត្ត
 បរិត្តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។
 បច្ឆាជាតា បរិត្តា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

(៧៣៧) បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គកស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ត មហាគ្គតានំ ខន្ធានំ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ បុរេជាតំ វត្ត មហាគ្គ-
 តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

(៧៤០) បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ បុរេជាតំ វត្ត អប្បមា-
 ណានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

បរិគ្គតិកៈ បញ្ញាវិវៈ

បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចុប្បន្នជាត ។ សហជាត គឺ ពួក
 ខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាច ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាច ជាបច្ច័យ
 នៃពួកកដតារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ក្នុងបដិសន្ធិកណៈ ពួកខន្ធ (ជា
 បច្ច័យ) នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ។
 បុរេជាត គឺ ចក្ខុយាននៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច័យ កាយាយាននៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
 ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាច ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតាច
 ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ។

(៧៣៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេ-
 ជាត ។ សហជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបុរេជាត គឺ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ។

(៧៤០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ បានដល់បុរេជាត
 គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៧៤០) មហាត្តតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សហជាតា មហាត្តតា ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មហា-
 ត្តតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤២) អប្បមាលោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សហជាតា អប្បមាលោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្ប-
 មាលោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៣) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្តិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ
 អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ បរិត្តោ ឯកោ
 ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ អត្តិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិក្ខណោ
 ខន្ធា វត្ថុស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សង្ខតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៤១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចន្តោរ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
 បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ពួក
 ខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៤២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចា-
 ជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៤៣) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងភ័ន្តិយ ។ សហជាត គឺ
 ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ
 នៃវត្ថុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាកូត ១ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ . . .

បរិនិព្វាន បញ្ញាវិញ្ញាណ

អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។ បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ អនិច្ច-
 តោ . . . វិបស្សនំ អស្សនេតិ អភិធន្តិតំ តំ អារត្ត
 រកោ ឧប្បជ្ជិតំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជិតំ រូបាយតនំ
 ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស វត្ថុ បរិនិព្វានំ ខន្ធានំ អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា បរិនិព្វានំ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
 យស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតតន្តិកាវេ
 អាហារវេ ឥមស្ស កាយស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ រូបជីវិត្រ្មិយំ កដត្តារូបានំ អត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៧៤៤) បរិនិព្វានំ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាគុតានំ ខន្ធានំ
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កុមា
 រូបំ បស្សនំ ទិញ្ញាយ សោភជានុយា សន្និ . . . វត្ថុ
 មហាគុតានំ ខន្ធានំ អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិវត្តិករៈ បញ្ញាវារៈ

របស់ពួកអសព្វសត្វ... ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវ
 ចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង... គ្រេកអរ រីករាយ ពន្លឺ ប្រារព្ធ
 នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង រូបាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្តិប្ប-
 ច្ច័យ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ
 ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើត
 មុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតទ្បីកាពហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯរូបជីវិតទ្រុយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដតារូប ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។

(៧៤៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេ-
 ជាត ។ សហជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញ
 នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៧៤៥) បរិក្ខេតោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ អប្បមាណានំ
ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៦) មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាក្កតោ ឃិកោ ខន្ធា
តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៧៤៧) មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បន្ទាជាតំ ។
សហជាតា មហាក្កតា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា
ខន្ធា កដត្តារូទានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទា-
ជាតា មហាក្កតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៨) មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាក្ក-
តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាក្ក-
តោ ឃិកោ ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានា-
នញ្ច រូទានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ...
បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៤៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជា
បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៧៤៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៧៤៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបញ្ចា-
ជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
ឯបញ្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៧៤៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្ត-
សមុជ្ជានុរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ... ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវិហ

(៧៤៧) អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បមាលោកា ឯកោ
ខន្ធភ្នំ តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធភ្នំ ។

(៧៤៨) អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិក្ខត្តិស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
សហជាតា អប្បមាលោកា ខន្ធភ្នំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្ប-
មាលោកា ខន្ធភ្នំ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៩) អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិក្ខត្តិស្ស ច អប្ប-
មាលាស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្ប-
មាលោកា ឯកោ ខន្ធភ្នំ តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធភ្នំ ចិត្តស-
មុដ្ឋានានត្ថា រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៥០) បរិក្ខត្តោ ច អប្បមាលោកា ច ធម្មោ ប-
រិក្ខត្តិស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា អប្ប-
មាលោកា ខន្ធភ្នំ ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា

បរិក្ខិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៧៤៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

(៧៤៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នារ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និធិបច្ចាជាត ។
សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ ។

(៧៤៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយអត្តិ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៧៥០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នារ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និធិស្រ្តីយ ។
សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាក្វក្តី
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

អប្បមាលោ ខន្ធោ ច កតតិកាភោ អាហារោ ច
ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជាតា អប្បមាលោ ខន្ធោ ច រូបជីវិតិក្ខ័យញ្ច
កដត្តារូទានំ អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៧៥៣] បរិត្តោ ច អប្បមាលោ ច ធម្មា
អប្បមាលោស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ អប្បមាលោ
ឯកោ ខន្ធោ ច វត្ថុ ច តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ អត្ថប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធោ ... ។

[៧៥៤] បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា ប-
រិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥក្ខ័យំ ។ សហជាតោ មហាគ្គ-
តោ ខន្ធោ ច មហាក្ខតោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ
អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគ្គតោ
ខន្ធោ ច មហាក្ខតោ ច កដត្តារូទានំ អត្ថប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មហាគ្គតោ ខន្ធោ ច កតតិកា-
ភោ អាហារោ ច ឥសស្ស កាយស្ស ។ បច្ឆា-
ជាតា មហាគ្គតោ ខន្ធោ ច រូបជីវិតិក្ខ័យញ្ច កដត្តា-
រូទានំ អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ភពទ្បិភ្នំភារាភារក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមាន
ប្រមាណមិនបានក្តី រូបជីវិត្រ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយ
អត្ថប្បច័យ ។

(៧៥៣) ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តារក្តី ធមិ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយ
អត្ថប្បច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី វត្ថក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយ
អត្ថប្បច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៧៥៤) ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តារក្តី ធមិ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តារ ដោយអត្ថប្បច័យ
បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្រ្ទិយ ។ សហជាត
គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាក្នកក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកចត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថប្បច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ក្តី ពួកមហាក្នកក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថប្បច័យ កដ
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី
ភពទ្បិភ្នំភារាភារក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី រូបជីវិត្រ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប
ដោយអត្ថប្បច័យ ។

បរិក្ខតិកេ បញ្ញាវិពេ

[៧៥៥] បរិក្ខតោ ច មហាគុតោ ច ធម្មា មហាគុ-
 តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតោ មហាគុតោ ឯកោ ខន្ធោ
 ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធនំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្ធោ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ មហាគុតោ ឯកោ
 ខន្ធោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធនំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធោ ច វត្ថុ ច . . . នត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិកតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៧៥៦] ហេតុយា សត្ត អាវម្មណោ សត្ត អធិ-
 បតិយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ ឯកានុស អញ្ញមញ្ញេ សត្ត និស្សយេ តេស
 ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តិណ្ណំ បច្ឆាជាតេ តិណ្ណំ
 អាសេវនេ ចត្តាវិ កម្មេ សត្ត វិចារកេ អាហារេ
 វត្ថុយេ លានេ មត្តេ សត្ត សម្បយុត្តេ តិណ្ណំ
 វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា តេស នត្ថិយា នវ

បរិច្ឆេទៈ បញ្ហាវារៈ

(៧៥៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រាក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្តិប្បច័យ
 បានដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច័យ
 ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 ខន្ធ ៣ ដោយនត្តិប្បច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី វត្ថុក្តី . . .
 ជាបច្ច័យ ដោយអត្តិប្បច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយអវិតតប្បច័យ ។

(៧៥៦) ក្នុងហេតុប្បច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងការមូលប្បច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច័យ មាន
 វារៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរប្បច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងសហជាតប្បច័យ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងអតាមតាប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្ប-
 ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច័យ
 អាហារប្បច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច័យ ឈានប្បច័យ និងមគ្គប្បច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្តិប្បច័យ មានវារៈ ៨

အင်္ဂုဏ်ပုဒ်ကဲ အနုဂေဟဗျူဟာ

ဘိက္ခဝေ ဝေ အဘိက္ခဝေ ဝေ ၇ ဝိ ဝိ ဝိ ဝိ ၇

အနုဂေဟ ၇

[၅၄၅] ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ အ-
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ၇

[၅၄၆] ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ၇

[၅၄၇] ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ အဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ၇

[၅၄၈] ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ
ဘိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ဝိက္ခဝေ ၇

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៧៥៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៧៥៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៥៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុ-
រេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦០) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

បរិគ្គតិកៈ បញ្ញាវិវា:

(៧៦១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ច័-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៦២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៦៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៦៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៦៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ច័ជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

(៧៦៧) អប្បមាលោក ធម្មា បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាលាស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៦៨) បរិត្តោ ច អប្បមាលោក ច ធម្មា ប-
រិត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ចាជាតំ អាហារំ
ឥន្ទ្រិយំ ។

(៧៦៩) បរិត្តោ ច អប្បមាលោក ច ធម្មា អប្ប-
មាលាស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

(៧៧០) បរិត្តោ ច មហាគុតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ចាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(៧៧១) បរិត្តោ ច មហាគុតោ ច ធម្មា មហាគុ-
តស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

(៧៧២) ធម្មោត្តយា បណ្ណាស ធម្មាត្ត-
លោ បណ្ណាស ធម្មិបតិយា ធម្មនន្តរេ ធម្ម-
មនន្តរេ បណ្ណាស ធម្មហជាតេ ប្រាទស
ធម្មញ្ញាមញ្ញា ប្រាទស ធម្មិស្សយេ ប្រាទស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៦៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយ សហជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ . . . បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៧៦៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

(៧៧០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរ . . . បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៧៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោរក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

(៧៧២) កង្កីនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ កង្កីនការម្មណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ កង្កីនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរាប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ កង្កីនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ កង្កីនអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ កង្កីននិស្សរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២

បរិក្ខេបកថា បញ្ញាវិហារ

នឌុបនិស្សយេ ចុទ្ឋស នបុរេជាតេ ចុទ្ឋស នបច្ឆា-
 ជាតេ បណ្ណាស នអាសវនេ ។ សង្ខតំ ។ នមក្ក
 បណ្ណាស នសម្បយុត្តេ ទ្វាទស នវិប្បយុត្តេ ទស
 លោកត្តិយា ទស លោកត្តិយា បណ្ណាស លោកតេ
 បណ្ណាស លោកតេ ទស ។ ឃំ កណោតតំ ។

បច្ចសីយំ ។

(៧៧៣) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ សត្ត . . .

នកដិបតិយា នកនន្តរេ នសមនន្តរេ សត្ត នកញ្ញា-
 មញ្ញេ ភីណិ នឌុបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ ។
 សង្ខតំ ។ នមក្ក សត្ត នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្ប-
 យុត្តេ ភីណិ លោកត្តិយា សត្ត លោកតេ សត្ត ។
 ឃំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចសីយំ ។

បរិគ្គតិកៈ បញ្ញាវារៈ

ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៤
 ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តី
 បំប្រែញ ។ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងនោភិក្ខុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងនានតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោភិក្ខុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុដ្ឋយៈ ។

(៧៧៣) ក្នុងនការមណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ នអនន្តប្បដ្ឋយ និងនសមនន្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងនមគ្គប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនានតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគ-
 តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋយៈ ។

អរិយធម៌បំណែក អនុលោមភ្នំកប្បដ្ឋាន

(៧៧៤) និហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ សត្ត . . .

អធិបតិយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ ស-
 ហជាតេ ឯកានុស អញ្ញមញ្ញ សត្ត និស្សយេ តេ-
 រស ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បញ្ញាជាតេ
 តីណិ អាសេវនេ ចត្តារិ កម្មេ សត្ត ។ សង្ខីតំ ។
 មត្តេ សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិ-
 យា តេរស នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ តេរស ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បរិវត្តិតំ ទ្វាសមំ និវត្តិតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៧៤) ក្នុងការម្ស្នោប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បដ្ឋាយ . . . ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១១ ក្នុងអពាមពាបប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនិតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៣ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

ចប់ បរិព្រឹត្តិកៈ ទី ១២

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស បញ្ចមោ ភាគោ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្វែង

ទស្សនេន បហាតព្វហោតកតិកំ

បដ្ឋច្ចវរោ	១
អនុលោមំ	"
បច្ចុនីយំ	១៣
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ	២៤
បច្ចុនីយានុលោមំ	"
បច្ចយវរោ	២៥
អនុលោមំ	"
បច្ចុនីយំ	៤៦
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ	៥៣
បច្ចុនីយានុលោមំ	៥៤
និស្សយវរោ	"
សំសដ្ឋវរោ	៥៥

អភិធម្មបិដក

បដិសន្ធិ បញ្ចមភាគ

សន្តិកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ	១
អនុលោម	"
បច្ចុន័យៈ	១៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យៈ	២៤
បច្ចុន័យានុលោម	"
បច្ចយវារៈ	២៥
អនុលោម	"
បច្ចុន័យៈ	៤៦
អនុលោមប្បច្ចុន័យៈ	៥៣
បច្ចុន័យានុលោម	៥៤
និស្សយវារៈ	"
សំសដ្ឋវារៈ	៥៥

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កែក

អនុលោម	៥៥
បច្ចុនីយំ	៦០
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ	៦១
បច្ចុនីយានុលោមំ	៦២
សម្បយុត្តវរោ	"
បញ្ញាវរោ	"
អនុលោមំ	"
បច្ចុនីយំ	១០៧
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ	១១៦
បច្ចុនីយានុលោមំ	១១៧

អាបយគាមិទ្ធិកំ

បដិច្ចវរោ	១១៧
អនុលោមំ	"
បច្ចុនីយំ	១២៣
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ	១២៧
បច្ចុនីយានុលោមំ	១៣០

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អនុលោម	៥៥
បច្ចុន័យ:	៦០
អនុលោមប្បច្ចុន័យ:	៦១
បច្ចុន័យានុលោម	៦២
សម្បយុត្តវរ:	"
បញ្ញាវរ:	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ:	១០៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១១៦
បច្ចុន័យានុលោម	១១៧

អាបយគាមីតិក:

បដិច្ចវរ:	១១៧
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ:	១២៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យ:	១២៧
បច្ចុន័យានុលោម	១៣០

មាតិកាបន្ត

មាតិកា

អង្កេត

សហគ្រាស	១៣០
បច្ចុប្បន្ន	"
អនុលោម	"
បច្ចុប្បន្ន	១៣៧
អនុលោមបច្ចុប្បន្ន	១៤៦
បច្ចុប្បន្នយានុលោម	"
និស្សយន្ត	"
សំស្ក្រឹត	១៤៧
អនុលោម	"
បច្ចុប្បន្ន	១៤៨
អនុលោមបច្ចុប្បន្ន	១៥០
បច្ចុប្បន្នយានុលោម	"
សម្បយុត្ត	"
បញ្ញា	១៥១
អនុលោម	"
បច្ចុប្បន្ន	១៧៧
អនុលោមបច្ចុប្បន្ន	១៨២

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សហគមន៍វារៈ	១៣០
បច្ចុប្បន្នវារៈ	"
អនុលោម	"
បច្ចុប្បន្នវារៈ	១៣៧
អនុលោមបច្ចុប្បន្នវារៈ	១៤៦
បច្ចុប្បន្នវារៈអនុលោម	"
និស្ស័យវារៈ	"
សំសង្កេតវារៈ	១៤៧
អនុលោម	"
បច្ចុប្បន្នវារៈ	១៤៨
អនុលោមបច្ចុប្បន្នវារៈ	១៥០
បច្ចុប្បន្នវារៈអនុលោម	"
សម្បជញ្ញវារៈ	"
បញ្ហាវារៈ	១៥១
អនុលោម	"
បច្ចុប្បន្នវារៈ	១៧៧
អនុលោមបច្ចុប្បន្នវារៈ	១៨២

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា

អង្កេ

បច្ចុនីយានុលោមំ ១៨៣

សេក្ខតិកំ

បដិច្ចវារោ ១៨៤

អនុលោមំ "

បច្ចុនីយំ ១៨៨

អនុលោមប្បុច្ចុនីយំ ១៩៥

បច្ចុនីយានុលោមំ "

សហជាតវារោ "

បច្ចុយវារោ ១៩៦

អនុលោមំ "

បច្ចុនីយំ ២០១

អនុលោមប្បុច្ចុនីយំ ២០៦

បច្ចុនីយានុលោមំ ២០៧

និស្សយវារោ "

សំសដ្ឋវារោ "

អនុលោមំ "

បច្ចុនីយំ ២០៨

សន្លឹកប្រាក់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ចុប្បន្នយានុលោម ១៨៣

សេក្តីភ្នាក់:

បដិច្ចវារៈ ១៨៤

អនុលោម "

បច្ចុប្បន្នយៈ ១៨៨

អនុលោមប្បច្ចុប្បន្នយៈ ១៩៥

បច្ចុប្បន្នយានុលោម "

សហជានុវារៈ "

បច្ចុប្បន្នវារៈ ១៩៦

អនុលោម "

បច្ចុប្បន្នយៈ ២០១

អនុលោមប្បច្ចុប្បន្នយៈ ២០៦

បច្ចុប្បន្នយានុលោម ២០៧

និស្សយវារៈ "

សំសង្កវារៈ "

អនុលោម "

បច្ចុប្បន្នយៈ ២០៨

មាតិកាបន្តិ

មាតិកា

អង្ក

អនុលោមប្បច្ចនីយំ	២១០
បច្ចនីយានុលោមំ	"
សម្បយុត្តវំរោ	"
បញ្ញាវំរោ	២១១
អនុលោមំ	"
បច្ចនីយំ	២៣៧
អនុលោមប្បច្ចនីយំ	២៤០
បច្ចនីយានុលោមំ	"

បរិច្ចិកិ

បដិច្ចវំរោ	២៤២
អនុលោមំ	"
បច្ចនីយំ	២៤៨
អនុលោមប្បច្ចនីយំ	២៦២
បច្ចនីយានុលោមំ	"
សហជាតវំរោ	២៦៣
បច្ចយវំរោ	"
អនុលោមំ	"

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ២១០

បច្ចនីយានុលោម "

សម្បយុត្តវរៈ "

បញ្ញាវរៈ ២១១

អនុលោម "

បច្ចនីយៈ ២៣៧

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ២៤០

បច្ចនីយានុលោម "

បរិច្ចតិកៈ

បដិច្ចវរៈ ២៤២

អនុលោម "

បច្ចនីយៈ ២៤៨

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ២៦២

បច្ចនីយានុលោម "

សហជាតវរៈ ២៦៣

បច្ចយវរៈ "

អនុលោម "

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុន័យ	២៦៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	២៧២
បច្ចុន័យានុលោម	២៧៣
និស្សយវារោ	"
សំសង្កវារោ	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	២៧៤
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	២៧៨
បច្ចុន័យានុលោម	២៧៩
សម្បយុត្តវារោ	"
បញ្ញាវារោ	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	៣១៤
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៣១៧
បច្ចុន័យានុលោម	៣១៨

សិល្បៈប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បច្ចុន័យ:	២៦៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ:	២៧២
បច្ចុន័យានុលោម	២៧៣
និស្សយវារ:	"
សំសង្ការ:	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ:	២៧៤
អនុលោមប្បច្ចុន័យ:	២៧៨
បច្ចុន័យានុលោម	២៧៩
សម្បយុត្តវារ:	"
បញ្ហាវារ:	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ:	៣១៤
អនុលោមប្បច្ចុន័យ:	៣១៧
បច្ចុន័យានុលោម	៣១៨

វិវិទ្យាវិទ្យុបតិ

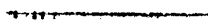
វិវិទ្យាបតិ	អវិវិទ្យាបតិ	អង្កេត រដ្ឋលេខាយំ	
បច្ចុយា ។	បច្ចុយា	១៦០	៣
បច្ចុយា ។	បច្ចុយា	២១៧	១៣
ការម្មណាធិបតិ	ការម្មណាធិបតិ	២១៨	២-៣
ធម្មស្ស	ធម្មស្ស	២៧៧	១៧
អសញ្ញាសតានំ . . . ។	អសញ្ញាសតានំ	២៨៨	១១
ធម្មា	ធម្មា	២៧៣	១៨

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ជាហេតុកៈ	ជាអហេតុកៈ	១៣	១៣
ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ	ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ	១៤	៨
ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ	ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ	"	១១
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ	មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ	១៧	"
ត្រូវលះ ដោយការវាជន	ត្រូវលះ ដោយការវាជន	១៨	៧
វត្ថុផង ...	វត្ថុផង	៤៥	"
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ	ដែលមានហេតុត្រូវលះ	៦៧	៤
នៃសម្ប-	នៃត្ថកសម្ប-	៧៦	"
ផ្នែកនឹងវត្ថុ ។	ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។	១៣៤	៣
ជាច្ច័យ	ជាបច្ច័យ	១៥១	៥
មិនដល់នូវការសន្សំ	ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ	១៧៥	១២
នូវខន្ធ ២ ...	នូវខន្ធ ២ ... ។	១៨៦	១៤
ដែលជាបស្ថេកុប្បក្កល ...	ដែលជាបស្ថេកុប្បក្កល... ។	១៧៨	"
នឹងវត្ថុ ១	នឹងវត្ថុ	"	១៨

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល	ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល	១៧៧	៥
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល	ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល	២១៥	២
បកត្ថនិស្ស័យ	បកត្ថបទនិស្ស័យ	២២៤	១៤
សេត្តនិកៈ បច្ចយវារៈ	សេត្តនិកៈ បញ្ញាវារៈ	២២៥	១
ដែលកើតមុន	ដែលកើតមុន	២២៦	៦
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល	ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល	២២៧	១៤
របស់អសេក្ខបុគ្គល	របស់អសេក្ខបុគ្គល	២២៧	៥
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។	ដោយកម្មប្បច្ច័យ	"	៧
[២២២]	[៥៥៥]	២២២	៣
[២២៦]	[៥៥៦]	"	១៦
នៃខន្ធ	នៃពួកខន្ធ	៣០៤	៥
នៃខន្ធ	នៃពួកខន្ធ	៣០៤	៥
ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ	ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ	៣១៣	៧
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ	ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ	"	៨

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ :

Printing costs were kindly met by the following organizations

Nichiren-shu Daihonzan Ikegami Honmonji Archbishop Nichi-
jun Tanaka
Ikegami Honmonji 1-1-1 Ikegami, Ota-ku, Tokyo Japan

この本は次の方によって復刻されました。

日蓮宗 大本山 池上 本門寺 貫首 田中日淳
東京都大田区池上1-1-1 池上 本門寺

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL.98

"ABHIDHAMMA PITAKA"

Published by the Buddhist Institute, phnom Penh

Reproduced with the kind cooperation of the

TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE

First edition 1994

printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ (南伝大蔵経) 全110巻・アビダルマピタカ第98巻

発行：プノンペン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ(南伝大蔵経)復刻救援委員会

発行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

